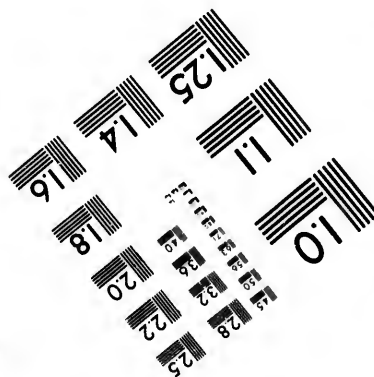
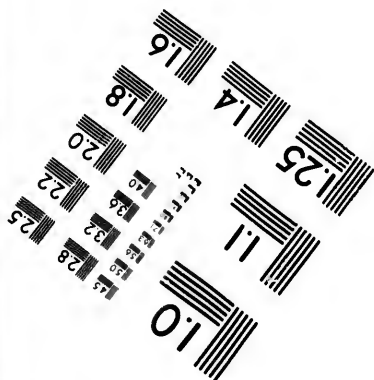
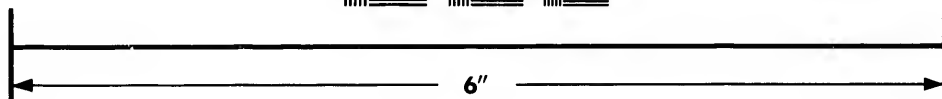
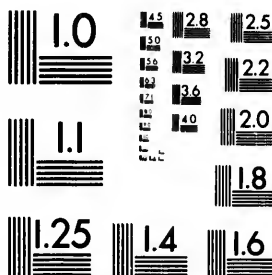

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

14
15
18
20
22
25
28

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

10

© 1982

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/
Couverture de couleur
- Covers damaged/
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion
along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la
distortion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may
appear within the text. Whenever possible, these
have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées
lors d'une restauration apparaissent dans le texte,
mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont
pas été filmées.
- Additional comments:
Commentaires supplémentaires: Title page is missing. Various pagings.

- Coloured pages/
Pages de couleur
- Pages damaged/
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/
Pages détachées
- Showthrough/
Transparence
- Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata
slips, tissues, etc., have been refilmed to
ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement
obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure,
etc., ont été filmées à nouveau de façon à
obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	12X	14X	16X	18X	20X	22X	24X	26X	28X	30X	32X
					✓						

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

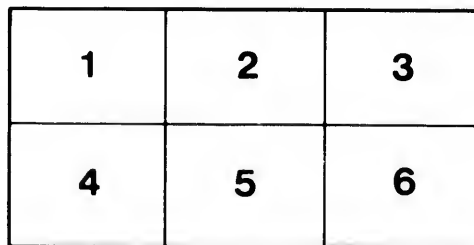
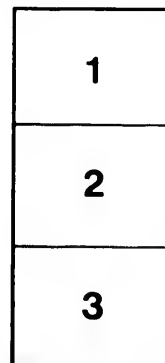
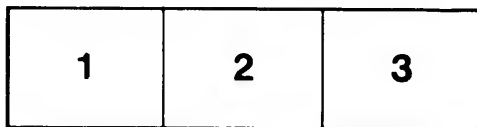
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol → (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Library Division
Provincial Archives of British Columbia

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole → signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

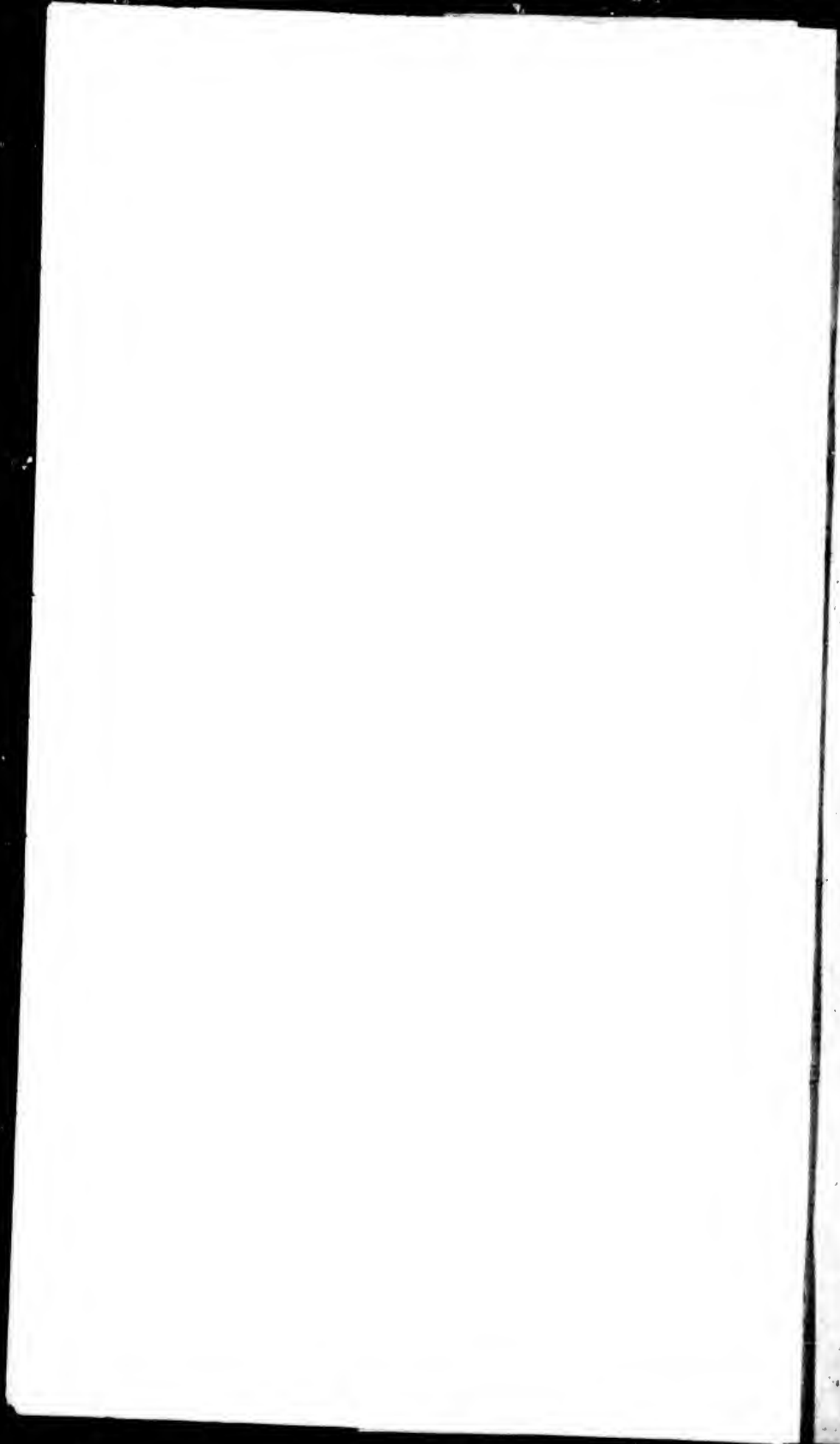
Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

ails
du
difier
une
image

errata
to

pelure,
n à

J.F.C. DE LA PÉROUSE

R. Nodding del.

VAN DER
SOMER
JUL 20 '80

NW
S10.4F
L311re
v.1

d
k
g
k
zi
L
ve
lo
le
ge
we
va
len

gierigheid wordt op het hooren van den enkelen naam van deezen beroemden man met kracht gaande gemaakt. Welk *Franschman* vooral kan onverschillig blijven omtrent eene onderneming, die aan zijne natie zoo veel eer aandoet? Om dit algemeen belang te bevorderen, om de geschiedenis van LA PÉROUSE bevattelijker voor het algemeen te maken, hebben wij ondernomen dezelve te ont- doen van die noodelooze zaaken, die haar vergezelden, als mede van de ver- handelingen, tot de zeevaart- en aard- rijks-kunde betrekking hebbende, van berekeningen, van redeneringen, waar aan niemand iets heeft, dan lieden van de konst; en dus alleenlijk den Lezer aan te bieden het geschiedkundig gedeel- te en de beschrijving der reize zelve, als waar bij alle Lezers een evengelijk belang hebben. Dusdanig was de ar- beid van den Abt DE LA PORTE in zijn *Voyage François*, van de Abten

FRÉ:

VOOR-BERICHT. v

PRÉVOST en LA HARPE in hunne *Histoire générale des Voyages*, en van den Burger BERENGER, die eene verzameling van reizen rondom de wereld geschreven heeft, waar van deeze tot een vervolg kan dienen.

Het eerste deel van het grootte werk bevat eene *Memorie van den Koning*, om te dienen tot bijzondere onderrigting voor den Heer DE LA PÉROUSE, Scheeps-Kapiteijn, over de Fregatten de Boussole en de Astrolabe het bevel voerende. — Aardrijks- en geschiedkundige aantekeningen, om bij de *Memorie* gevoegd te worden, door den gevezen Minister van het Zee-wezen, FLEURIEU. — Eene *Memorie van de Academie der Wetenschappen*; ten dienste der Geleerden, die tot den tocht van LA PÉROUSE zijn ingescheept. — Eenige *Vraag-punten*, door de Geneeskundige Maatschappij voorgesteld aan

* 3 de

VI   VOOR-BERICHT.

*de Geleerden, die LA PÉROUSE vergezellen. — Eene Memorie, waar naar de Tuinier zig op deese reize zal hebben te gedragen, door den Heer THOUIN, eersten Opsichter van den tuijn der planten. — Met welke zorgvuldigheid en geleerdheid alle deeze stukken ook zijn zaangesteld, zij zijn niet geschikt, om aan den geest voldoening te geven, als welke meer lust heeft om te vernemen, wat LA PÉROUSE gezien, wat hij ontdekt heeft, dan om te weten, wat men hem had opgegeven te moeten zien en ontdekken; te meer, om dat de omstandigheden hem bijna nimmer hebben roegelaten, zig nauwkeurig overeenkomstig zijne *Instructiën* te gedragen, en dewijl men in zijn dag-verhaal te vergeefs het antwoord zoekt op eene meenigte van Vraag-punten, die men op zijn gemak in de Studeer-kamer had opgesteld, terwijl men 'er integendeel de*
op-

VOOR-BERICHT. VII

oplossing van verscheidene aantreft, waar van in dit opstel niets gemeld wordt.

Hier op volgt eene *Lijst van koopwaa- ren en goederen, die in de schepen ge- laden zijn, zoo om tot geschenken te ge- ven, als om te verruilen*. Dezelve be- staan in allerlei soorten van ijzere en staa- le gereedschappen, spiegels, en ander klein huisraad, glaaze koraalen, stoffen, kostbaarheden tot opronking, zilvere en kopere gedenkpenningen, met opschrif- ten, tot de reize betrekkelijk, enz. in 't geheel bedragende 58,365 livres.

De gedenk penningen, waar van zom- mige aan een keten van het zelfde me- taal hingen, hebben aan de eene zijde de beeldtenis des Konings, met het gewoo- ne randschrift; op de tegenzijde ziet men dit opschrift tusschen twee olijfstakken, die met een lint zijn zaamgestrikt:

VIII VOOR-BERICHT.

DE FREGATTEN DES KONINGS
VAN FRANKRIJK,
DE BOUSSOLE EN DE ASTROLABE,
ONDER BEVEL VAN
LA PEROUSE EN DE LANGLE,
VERTROKKEN UIT DE
HAVEN VAN BREST,
IN JUNIJ 1785.

Eene *Lijst van Starrekundige, Zee-
vaartkundige, Natuurkundige, Schei-
kundige, en andere werktuigen, ten
dienste der Geleerden en Konstenaars,
die op deese reize tot het doen van
ontdekkingen gebruikt werden.* Onder
deeze schoone verzameling zijn ten hoog-
sten merkwaardig twee kompassen, be-
kend onder den naam van *Boussoles d'in-
clinaison*, door het Comptoir der Stuur-
mans-konst in *Engeland* geleend, en
zijnde dezelfde, waar van Capitain COOK
zig op zijne laatste reize bediend had.
Er waren ook zeven lugtballen, en daar
on-

onder eene zeer groote, van doek gemaakt.

Eene Lijst van reisbeschrijvingen, boeken tot de Sterrekunde, Scheepvaart, Natuurkunde, natuurlijke Geschiedenis, enz. betrekkelijk, op de beide Fregatten ingescheept.

Algemeene Lijst van de namen der Officiers, Geleerden, Konstenaars en Zee-lieden, die met deeze beide Fregatten mede gingen. (Dit merkwaardig stuk zal hier bewaard blijven, en aan het hoofd van dit verhaal geplaatst worden).

Reis-beschrijving van het Fregat la Princesse, van Manille, naar St. Blaise, door F. M. MAURELLE. Als mede een Uittreksel uit de Reisbeschrijving van F. A. MAURELLE naar de westelijke kusten van Noord-America.

Deeze beide stukken hebben geene andere betrekking tot de reize van LA PÉROUSE, dan alleen, dat hij het *Spaanfche* handschrift van den eerstgemelden naar *Frankrijk* gezonden heeft. In weerwil der benaming van *belangrijk*, die MAURELLE zelf aan zijne reize geeft, kunnen wij onze Lezers verzekeren, dat zij met het gemis van dit wanstaltig stuk zeer weinig verliezen.

Het tweede en derde deel bevat eigentlijk het dag-verhaal van den reiziger: het derde eindigt met eene uitgebreide *tafel van breedten, lengten, afwijkingen van 't kompasnaald, enz.* geduurende de reize. Deeze tafel is van geen nut, dan voor hun, die zig op de aardrijkskunde opzettelijk hebben toegelegd. De Lezer zal het ons niet ten kwade duiden, dat wij deeze 150 bladzijden, uit enkele cijffer-getallen bestaande, hebben agter wegen gelaten. Het dagregister
zel-

zelve is doormengd met veele verhandelingen en waarnemingen, welken het insgelijks nuttig was in te korten; en die alleen voor zeelieden dienende, andere Lezers vermoeijen en verveelen. Daarentegen hebben wij, op de daar toe geschikte plaatsen, ingelast eenige stukken uit de bijzondere Memoriën en Brieven, die het geheele vierde Deel uitmaken, wanneer wij dezelve eenigzints belangrijk oordeelden. Hier toe bepaalt zig bijna onze arbeid, en men zal alhier getrouwelijk al het geschiedkundige van LA PÉROUSE weder vinden, omtrent in dier voegen, als de kundige en bedaarde MILLET-MUREAU het ons geleverd heeft.

Echter moeten wij den laatstgemelden berispen, dat hij in zijne Voorreden eenigzints ligtvaardig aan de Geleerden van deezen tocht eene overmaat van eigenliefde heeft toegeschreven, die, naar zijn begrip, hen belet heeft, om bij alle
voor-

voorkomende gelegenheden hunne Memorien, Ontwerpen, Afteekeningen, enz. over te geven, het geen de reden is, dat wij 'er een groot gedeelte van verloren hebben. MILLET-MUREAU, zig zulk eene beschuldiging latende ontglippen, had zekerlijk niet gedacht aan het uitdrukkelijk Artikel van *des Konings Instructie*, (*bladz. 44.*) welke hij echter voor zig had, en waar bij alle Geleerden en Konstenars bevel ontvingen, *om hunne papieren tot hunne te rug komst zorgvuldig te bewaren, en dat zij alleenlijk dan, wanneer ze de Vaderlandsche kust weder in het oog kregen, gehouden zouden zijn die allen in handen van den Bevelhebber van deezen tocht te stellen.* Zij vervulden derhalven hunnen plicht, met hunne verzameling onaangeroerd te bewaren, en men zoude hen van eigenliefde, en het verlangen naar ontijdigen roem, hebben kunnen beschuldigen, zoo zij anders gehandeld hadden. LALANDE, ge-

geduurende deeze reize zijne *Gefchiedenis der Sterrekunde* schrijvende, gewaagt van de brieven, die zijn leerling DAGELET hem schreef, maar, voegde hij 'er bij, *hij sendt mij geene waarnemingen*; DE LA PÉROUSE begeert dit zoo. Zie daar onze Geleerden vrij gepleit van de verdenking van ijdele verbeelding, waar boven zij zoo verre verheven waren. Wij hebben het van onzen plicht geoordeeld hen hier te rechtvaardigen, en wij noodigen den Lezer om op te slaan *No. 226. van het Journal de Paris, 16. Floreal an VI. pag. 939.* alwaar MONGÉS de verdediging van zijnen broeder op dit stuk heeft in 't licht gegeven.

De Atlas, bestaande uit LXIX zoo kaarten als platen, maakt vooral dit werk boven maten kostbaar, en men kan zelfs niet tegenspreken, dat daar in zommige overtolligheden begrepen zijn. Wij ver-
mee-

xiv   VOOR-BERICHT.

meenen, dat de algemeene kaart der reize, en eenige der belangrijkste afteekeningen voor dit werk voldoende zijn zullen; te meer naardien, uit hoofde dat alles, wat tot de reize van LA PÉROUSE betrekking heeft, niet is overgekomen, de zaaken zoodanig verminkt zijn, dat men dikwils in den Atlas platen vindt, waar van de ontvouwing in het werk zelve niet voor handen is, en dat men daarentegen in het werk gewichtige bijzonderheden ontmoet, waar van de afteekeningen wel beloofd, maar in den Atlas niet gevonden worden.

ICHT.

e kaart der rei-
rijkste afteeke-
ende zijn zul-
hoofde dat al-
A PÉROUSE
vergekomen,
nkt zijn, dat
platen vindt,
in het werk
en dat men
ewichtige bij-
r van de af-
maar in den

INLEIDING.

*W*anneer bij het denkbeeld van eene groote onderneming, ten voordeele van het menschedom, voor het belang der Scheepvaart en van den Koophandel, tot bevordering der Wetenschappen, tot eere van eene Natie ontworpen; wanneer bij het ontroerend denkbeeld van gevaaren en moeijten, het lot van stoutmoedige menschen, die onder het vak van hunnen loopbaan den geheelen bewoonden aardkloot durven bevatten; wanneer, zeg ik, bij zulke groote voorwerpen zig ééne van die zwaarmoedige en afgetrokene gedachten voegt, die aan den mensch zijne min vermogende zwakheid, en het nietige van zijne grootheid herinneren, kan men staat maken belangrijk te zijn, niet slechts voor den Wijsgeer en Geleerden, maar ook voor menschen van allerlei rang, voor allen, die een hart omdragen, het welk voor de onheilen van hunnen evenmensch gevoelig is.

I N.

L A

LA PÉROUSE, met de uitvoering der onderneming belast; LODEWYK XVI, die dezelve ontworpen en bevolen had; beiden zijn niet meer.

De laatste reize van COOK was alleenlijk bekend door het treurig uiteinde van het doorluchtig hoofd van deezen tocht, toen Frankrijk, gebruik makende van de rust, die het sluiten van den Vrede aan het zelve bezorgde, aan deszelfs rang onder de eerste Zee-Mogendheden, en vooral aan deszelfs ijver tot aanwas der wetenschappen, vermeende verschuldigd te zijn het geven van bevel tot eene reize, ingericht, om door nieuwe ontdekkingen de kennis van den aardkloot, dien wij reeds zoo lang bewoonen, te volmaken. 'Er was een bekwaam Opperhoofd noodig, om bij deezen tocht het bevel te voeren; LA PÉROUSE werd 'er toe verkozen. Zijne arbeidzaamheid en aanhoudende voorspoed in de zee-krijgskunde hadden hem tegen allerlei soorten van gevaaren gehard, en maakten hem meer dan iemand anders geschikt, om den moeilijken en gevaarlijken loopbaan van eene lange reize door onbekende zeeën, en in het midden van landstreeken, door wilde Volken bewoond, te voltooi-

uitvoering der
 YK XVI, die
 had; beiden

was alleenlijk
 teinde van het
 tocht, toen
 van de rust,
 aan het zelve
 onder de eerste
 aan deszelfs
 schappen, ver-
 het geven van
 icht, om door
 van den aard-
 g bewoonen, te
 am Opperhoofd
 et bevel te voe-
 toe verkozen.
 houdende voor-
 adden hem te-
 aaren gehard,
 iemand anders
 en gevaarlij-
 reize door on-
 den van land-
 woond, te vol-
 1003.

toojen. Ik ben ten deezzen opzigte aan den
 Lezer eenige bijzonderheden verschuldigd,
 rakende het leven van deezzen beroemden,
 maar ongelukkigen man.

JEAN FRANÇOIS GALOUP DE LA PÉ-
 ROUSE, Opperhoofd der Vloot, werd in 't
 jaar 1741: te Albi geboren. Van zijne eer-
 ste jeugd af aan in de School der Zeevaart
 opgekweekt, sloeg hij allereerst het oog op
 die beroemde reizigers, die hun Vaderland
 hadden voorgelicht, en hij nam van toen af
 aan het besluit, om hunne voetstappen te
 drukken; maar deezzen mocijeiijken weg slechts
 met langzaame schreden kunnende vervorde-
 ren, bereidde hij zig, vooraf hunne reisbe-
 schrijvingen zig zelve eigen makende; om
 hen t'eeniger tijd te evenaaren. Al vroeg-
 tijdig paarde hij de ondervinding met zijne
 kundigheden: hij had reeds agttien tochten
 afgelegd, toen hem het bevel over de laatste
 tocht werd opgedragen. Den 19. November
 1756 Adelborst ter zee geworden zijnde,
 deed hij eerst vijf reizen ten oorlog: de
 vier eersten op de Schepen le Celebre, la
 Pomone, le Zephyr, en le Cerf; en de vijf-
 de op de Formidable, onder bevel van
 SAINT-ANDRÉ DU VERGER. Dit schip
 **
 be-

behoorde tot de Vloot, die onder bevel stond van den Marschalk DE CONFLANS, ten tijde dat dezelve, op de hoogte van Belle-Isle, de Engelsche Vloot ontmoette. De Schepen van de agterhoede, le Magnifique, le Héros, en le Formidable, werden door agt of tien vijandlijke Schepen aangetast en omcingeld. De slag begon, en werd wel dra algemeen; dezelve was zoo verschrikkelijk, dat agt Schepen, zoo Engelsche, als Fransche, gedurende het gevecht zonken, of vergingen en verbranden op de Fransche Kusten. Het eenig overblijvende Schip, le Formidable, meer gehavend dan de andere, werd na den dappersten tegenstand genomen. LA PÉROUSE gedroeg zig in dit gevecht met eene groote dapperheid, en werd in het zelve zwaar gewond.

In zijn Vaderland te rug gekomen, deed hij, in den zelfden rang, met het Schip le Robuste, drie nieuwe tochten: bij verscheidene gelegenheden deed hij zig uitmunten; en zijne aanwassende verdiensten vestigden het oog zijner Oversten op hem.

Den 1. October 1764, werd hij tot den rang van Scheeps-Vaandrig bevorderd. Een minder werkzaam man zoude van de zoetighe-

onder bevel
 CONFLANS,
 ogte van Bel-
 ontmoette. De
 Magnifique,
 , werden door
 aangetast en
 werd wel dra
 erschrikkelijk,
 che, als Fran-
 it zonken, of
 de Fransche
 ende Schip, le
 dan de andere,
 stand genomen.
 in dit gevecht
 , en werd in
 gekomen, deed
 t het Schip le
 : bij verschei-
 tig uitmunten;
 ften vestigden
 n.
 rd hij tot den
 evorderd. Een
 van de zoetig-
 he-

heden van den vrede hebben gebruik ge-
 maakt; maar de ijver voor zijnen post ge-
 doogde niet, dat hij rust zoude nemen. Om
 van zijne aanhoudende werkzaamheid te oor-
 deelen, behoeft men slechts het tafereel van
 zijne krijgs-posten te doorloopen, van deezem
 tijd af tot in 't jaar 1777. Hij was

- In 1765, op het Fluitschip l'Adour;
 1766, op het Fluitschip le Gave;
 1767, Bevelhebber op het Fluitschip
 l'Adour;
 1768, Bevelhebber op de Dorothea;
 1769, Bevelhebber op de Bugalet;
 1771, op la Belle-Pouille;
 1772, op het zelfde Schip;
 1773, } Bevelhebber op het Fluitschip la
 1774, | Seine en les Deux Amis op de
 1775, } Kust van Malabar; Lieute-
 1776, | nant, zedert den 4. April
 1777, } 1777.

In 't jaar 1778 ontbrandde andermaal
 de oorlog tusfchen Frankrijk en Engeland;
 de vijandelijkheden begonnen den 17. Junij
 met den slag van Belle-Poule.

In 't jaar 1779, voerde LA PÉROUSE
 het bevel op de Amazone, behoorende tot
 de vloot, waar van de Vice-Admiraal

D'ESTAING Bevelhebber was. De landing van het krijgsvolk te Grenada willende bevorderen, ankerde hij aldaar op den afstand van een pistool-schoot van eene vijandelijke batterije. In het zee-gevecht van deeze vloot tegen die van den Admiraal BYRON, werd hem het overbrengen der bevelen van den Generaal in de geheele linie opgedragen. Eindelijk nam hij, op de kust van Nieuw Engeland, het Fregat l'Ariël, en hielp mede in het nemen van het Schip l'Experiment.

Den 4. April 1780 tot Capitain benoemd zijnde, voerde hij het bevel op het Fregat l'Astrée, wanneer hij, zig op een kruistocht met de Hermione bevindende, over welke Capitain LA TOUCHE het bevel voerde, den 21. Julij een zeer hardnekkig gevecht leverde aan zes Engelsche oorlogschepen, op zes mijlen van de Noord-Kaap van het Konings-Eiland. Vijf van deeze Schepen, de Allegiance van vier en twintig stukken, de Vernon van het zelfde caliber, de Charles-town van agt en twintig, de Jack van veertien, en de Vautour van twintig stukken, stelden zig in eene linie om hem in te wagten; het zesde, de Thompson van

De landing
willende be-
r op den af-
n eene vijan-
-gevecht van
Admiraal Bx-
gen der bevee-
geheele linie
ij, op de kust
Fregat l'Ariël,
van het Schip

bitain benoemd
op het Fregat
een kruistocht
e, over welke
bevel voerde,
nekkig gevecht
rlogschepen, op

p van het Ko-
ze Schepen, de
ig stukken, de
, de Charles-
de Jack van
n twintig stuk
om hem in t
Thompson van
agt

sgttien stukken, bleef buiten het bereik
van het geschut. De beide Fregatten liepen
gezamentlijk met volle zeilen op den vijand
in. Des avonds ten zeven uren deden zij
de eerste kanon-schoot. Zij kwamen den
Engelschen onder den wind op zijde, om
hun alle hoop van vluchten te ontnemen.
De Thompson hield het aanhoudend bij den
wind. De beide Fregatten verrigten hun
werk met zoo veel juistheid, dat de Engel-
sche Floot wel dra in wanorde geraakte:
na verloop van een halfuur waren de Char-
lestown, het bevelvoerende Fregat, en de
Jack, genoodzaakt zig over te geven; de
drie andere schepen zouden het zelfde lot on-
dergaan hebben, ware het niet, dat de bei-
de Fregatten door de donkerheid van den
nacht verhinderd waren geworden, jacht op
dezelven te maken.

In het volgende jaar, maakte de Fransche
Regeering het ontwerp, om de Engelsche
bezittingen in de Baaij van Hudson aan te
gasten en te vernielen. LA PÉROUSE
scheen geschikt om deeze moeilijke zending
in gevaarlijke zeeën te vervullen; den 31.
Meij 1782 kreeg hij last, om van Kaap
François te vertrekken. Hij voerde het be-
vel

vel op het schip le Sceptre van vier en zeventig stukken, en werd vergezeld door de Fregatten l'Astrée en l'Engageante, elk van zes en dertig stukken, onder bevel van de Capitains LA LANGLE en LA JAILLE; hij had aan boord van deeze schepen twee honderd vijftig man voetvolk, veertig kanonniers, vier veldstukken, twee mortieren, en drie honderd bomben.

Den 17. Julij deed hij het Eiland la Resolution aan; maar naauwlijks was hij vijf en twintig mijlen in de Straat van Hudson gevorderd, of zijne schepen geraakten zoodanig in het ijs, dat zij merkelyk daar door beschadigd wierden.

Den 30, na aanhoudend met allerlei soort van zwaarigheden te hebben moeten worstelen, zag hij Kaap Wallingham, aan het westelykste gedeelte van de Straat gelegen. Om spoedig bij het Fort de Prins van Wales te komen, het welk hij voornemen was het eerst aan te tasten, had hij geen oogenblik tijd te verliezen, vermits het ruwe jaargetijde alle de schepen noodzaakte om in de eerste dagen van September deeze zee te verlaten: maar na dat hij in de Baai van Hudson was binnen geloopen, werd

hij

an vier en ze-
gezeld door de
geante, elk van
bevel van de
A JAILLE; hij
repen twee hon-
veertig kanon-
mortieren, en

et Eiland la Re-
rijks was hij vijf
at van Hudson
geraakten zooda-
delijk daar door

met allerlei
hebben moeten
allingham, aan
de Straat gele-
ort de Prins van
hij voornemen
a, had hij geen
vermits het ru-
pen noodzaakte
September deez
dat hij in d
geloopen, wer
hij

hij door den nevel omringd, en den 3. Au-
gustus, toen het voor de eerste maal een
weinig helderer wierd, zag hij zig, zoo
ver het gezicht reikte, in het ijs bezet, het
geen hem noodzaakte, om met het schoover-
zeil bij te leggen. Echter kwam hij deeze
zwarigheden te boven; en des avonds van den
8., de vlag van het Fort de Prins van Wa-
les ontdekt hebbende, naderden de Fransche
schepen, tot op een afstand van anderhalve
mijl peilende, en lieten op agtien vademen
water, en een slijkgrond, het anker vallen.
Een Officier, die afgezonden was, om de
toegangen tot het Fort op te nemen, gaf be-
rigt, dat de schepen tot op een zeer kleinen
afstand naderen konden. LA PÉROUSE,
twijffelende, of hij met zijn schip le Sceptre
de vijanden, indien zij tegenstand boden,
wel zoo gemakkelijk zoude kunnen t'onder
brengen, maakte toebereidzels, om des nachts
eene landing te werk te stellen. Schoon de
stroom en de donkerheid merkelijke hinder-
palen te weeg bragten, naderden de schepen
zonder eenige verhindering tot op drie vier-
de van een mijl van het Fort. LA PÉ-
ROUSE, geene geneigdheid tot verdediging
bespeurende, schoon het Fort in staat scheen

te zijn, om zenen kragtadigen tegenstand te bieden, deed den vijand de overgave afeischen: de poorten werden geopend; de Gouverneur en de bezetting gaven zig op genade en ongenade over.

Dit gedeelte zijner beveelen ter uitvoer gebragt hebbende, ging hij, den 11 Augustus onder zeil, om zig naar het Fort Yorck te begeven. Om aldaar te komen, ondervond hij nog grootere zwarigheden, dan hij te vooren ontmoet had; hij zeilde op zes of zeven vadem water, langs eene kust met klippen als bezaaid. Na de grootste gevaaren te hebben doorgestaan, ontdekte het schip le Sceptre en de beide Fregatten den mond der Rivier Nelson, en wierpen, den 20 Augustus, op omtrent vijf mijlen van het land, het anker.

LA PÉROUSE had bij het Fort de Prins van Wales drie overdekte vaartuigen genomen; hij zondt dezelve, benevens de sloep van le Sceptre, om de Rivier des Haijes, in welkers nabijheid het Fort Yorck is, te gaan opnemen.

Den 21 Augustus, werd het krijgsvolk in sloepen ingescheept; en LA PÉROUSE, ter zee van de vijanden niets te vreezen hebbende,

tegenstand te
overgave afeis-
end; de Gou-
zig op genade

ter uitvoer ge-
n 11 Augustus
Fort Yorck te
, ondervond hij
n hij te vooren
es of zeven va-
est met klippen
revaaren te heb-
Schip le Scep-
a mond der Ri-
20 Augustus,
land, het an-

t Fort de Prins
tuigen genomen;
de sloep van le
Haijes, in wel-
ck is, te gaar

het krijgsvolk in
ÉROUSE, ter
vreezen hebben-
de,

de, oordeelde de ontscheeping onder zijn op-
zicht te moeten laten doen.

Het Eiland des Haijes, waar op het Fort
Yorck ligt, is gelegen aan den mond van
eene groote Rivier, welke door het zelve in
twee armen verdeeld wordt; die geene, welke
voorbij het Fort loopt, wordt genoemd de Ri-
vier des Haijes, en de andere de Rivier
Nelson. De Fransche Bevelhebber wist, dat
alle middelen van verdediging bij de eerstge-
melde gevonden werden. Bovendien lag al-
daar ook een schip van de Maatschappij van
Hudson, vijf en twintig nieuwe stukken ge-
schut voerende, aan den mond van die Rivier
ten anker. Hij besloot om de Rivier Nelson
op te zeilen, schoon zijn Volk aan dien kant
een tocht van omtrent vier mijlen had af te
leggen; maar hij had daar door het voordeel,
om de battereijen, aan de Rivier des Haijes
geplaatst, te ontwijken.

Des avonds van den 21, kwam men bij
den mond der Rivier Nelson, met twee hon-
derd en vijftig mannen krijgsvolk, mortieren,
geschut, en levensmiddelen voor agt dagen,
zoo dat men niet noodig had naar de sche-
pen, tot welken de toegang zeer moeilijk
was, geduurig te rug te keeren. LA PÉ-

ROUSE gaf bevel aan de sloepen, om bij het inkomen der Rivier op drie vademen water te ankeren, en hij ging verder op met zijn sloep, benevens zijnen Onder-Bevelhebber DELANGLE, den Bevelhebber over het te ontschepen krijgsvolk ROSTAING, en den Capitain-Ingénieur MONNERON, om de Rivier te peilen, en derzelyer oevers op te nemen, uit vrees, dat de vijand eenige middelen van verdediging mogt hebben gereed gemaakt.

Hier uit bleek, dat de oever ontoegankelijk was; de kleinste sloepen konden slechts tot op omtrent honderd tofsen naderen, en de grond, over welken men dan nog heen moest, bestond uit een zagt slijk. Hij oordeelde dus geraden den dag af te wagten, en ten anker te blijven liggen: maar het water veel sterker vallende, dan men gedacht had, bleven de sloepen des morgens ten drie uren op het drooge zitten.

Al het krijgsvolk, door dit beletzel aangeprikkeld, wel verre van 'er door te worden nedergeslagen, volvoerde de ontscheping; en na een halve mijl ver tot aan de helft van het been door de slijk geloopt te hebben, kwamen zij eindelijk op een vlak land, alwaar zij zig in orde schaarden: van daar
trok-

, om bij het
 men water te
 met zijn sloep,
 er DE LAN-
 te ontschepen
 Capitain In-
 rivier te pei-
 nemen, uit
 delen van ver-
 maakt.

ontoesangelijk
 slechts tot op
 en de grond,
 moest, be-
 oordeelde dus
 en ten anker
 ter veel ster-
 had, bleven
 uuren op het

letzel aange-
 oor te worden
 scheping; en
 de helft van
 te hebben,
 uk land, al-
 : van daar
 trok-

trakken zij naar een bosch, alwaar men een
 droog pad dagt te vinden, het welk op het
 Fort aanliep. Men ontdekte 'er geen, en
 de geheele dag werd besteed aan het zoeken
 van wegen, die 'er niet waren.

LA PÉROUSE gaf last aan den Capi-
 tain-Ingénieur MONNERON om, op het
 kompas af, een weg midden door het bosch
 te baanen. Deezen arbeid met de grootste
 moeite ter uittoer gebragt zijnde, ontdekte
 het zig, dat 'er een moeras van twee mij-
 len te doorwaden was, alwaar men dikwils
 tot de kniën toe in het slijk zoude zakken.
 Een stormwind, die des nachts opkwam,
 maakte LA PÉROUSE ongerust, of hij zijne
 vaartuigen weder zoude kunnen bereiken. Hij
 begaf zig weder naar den oever; maar, ver-
 mits de storm aanhield, konde hij niet scheep
 komen. Hij maakte van eene tuschenpoozing
 gebruik, en kwam des anderen daags aan
 boord, een uur voor dat een tweede storm-
 wind kwam opzetten. Een Officier, die te
 gelijker tijd met hem vertrokken was, leedt
 schipbreuk: hij had, benevens zijn scheeps-
 volk, het geluk om het land te bereiken; maar
 zij konden niet weder aan boord komen, dan
 na verloop van drie dagen, zijnde naakt, en
 ster-

stervende van den honger. De Engageante en de *Astrea* verloren, bij deezen tweeden storm, elk twee ankers.

Intusfchen kwam het krijgsvolk des morgens van den 24 voor het Fort, na één der verdrietelijkste tochten, en het werd op de eerste opëisfching overgegeeven. *LA PÉROUSE* liet het Fort flechten, en gelastte het krijgsvolk, om oogenblikkelijk wederom in te fchepen.

Dit bevel ontmoette in deszelfs uitvoering merkelijken tegenftand door eenen nieuwen stormwind, die de Engageante in het grootste gevaar bragt; deszelfs derde anker brak, zoo dat het roer, en de daar aan vast zijnde floep wierden weggeftagen. Het fchip *le Sceptre* verloor insgelijks zijn roer, boot, en één anker.

Eindelijk bedaarde het weder, en het krijgsvolk ging te fcheep. *LA PÉROUSE*, de Gouverneurs der Forten de Prins van Wales en Yorck aan boord hebbende, ging onder zeil, om zig van deeze ftreken te verwijderen, in welken men niets dan ijsbergen en onweersbuien zag, en alwaar de krijgsondernemingen, die geenen tegenftand ontmoet hadden, door zoo veele onaangenaamheden, gevaren en vermoeyenifsen waren voorafgegaan.

Was

de Engageante
deezen tweeden
k des morgens
u één der ver-
l op de eerste
ÉROUSE liet
het krijgsvolk,
e schepen.

elfs uitvoering
enen nieuwen
in het grootste
ker brak, zoo
vast zijnde
schip le Scep-
boot, en één

en het krijgs-
USE, de Gou-
van Wales er
g onder zeil,
wijderen, in
onweersbuien
mingen, die
, door zoo
en en ver-

Was LA PÉROUSE als krijgsman verplicht
zig naar gestreng beveelen te schikken, de
bezittingen van onze vijanden te verwoesten,
vergat hij te gelijker tijd het mededogen niet,
aan ongelukkigen verschuldigd. Onderricht
zijnde, dat bij zijne aankomst de Engelschen
in de boschen gevlucht waren, en dat zijn
vertrek, uit hoofde van de vernieling der be-
zittingen, hen bloot stelde om van honger te
vergaan, en om, zonder mogelijkheid tot ver-
dediging, in de handen der Wilden te vallen,
had hij de menschlievendheid, om hun levens-
middelen en wapenen agter te laten.

Is 'er ten deezen opzigte een vlijender
lofspraak, dan de openhartige erkentenis van
enen Engelschen Zeeman, in zijne beschrij-
ving van eene reize naar Botanij - Baaij ?
„ Men behoort zig, vooral in Engeland, met
„ dankbaarheid te herinneren dien menschlic-
„ venden en edelmoedigen man, uit hoofde
„ van zijn gehouden gedrag, toen 'er, in den
„ loop van den laatsten oorlog, bevel gegee-
„ ven was, om onze Volkplanting aan Hud-
„ sons-Baaij te vernielen.”

De achtenswaardige Schrijver MILLET-MU-
REAU, van wien ik dit geheele verhaal ont-
leend heb, verwijt, ik weet niet om welke

Was

re-

reden , aan één van deeze Engelsche Gouverneurs , den Heer HEARN , dat hij zijn woord niet gehouden had , door het niet in het licht geven van zekere reisbeschrijving te land door het noordwestelyk gedeelte van America , welke LA PÉROUSE aan hem had overgelaten , onder de uitdrukkelijke voorwaarde , dat hij die by zijne te rug komst in Engeland zoude laten drukken. Konde MILLET-MUREAU dan onkundig zijn , dat deeze beschrijving reeds voor een groot gedeelte is ingelast in de Inleiding , die de geleerde Bisshop van Salisburij aan het hoofd van de laatste reize van COOK geplaatst heeft , en dat eindelijk het dagregister der reize van HEARN , in 't jaar 1795 , te London in 't geheel is in 't licht gegeven ?

Het herstel van den vrede met Engeland in 't jaar 1783 maakte aan deezen tocht een einde. De onvermoeide LA PÉROUSE genoot geene langdurige rust ; een tocht van meer aanbelang wagte op hem ; maar , helaas ! het moest de laatste zijn. Hem werd het bevel opgedragen over eenen voorgenomen tocht rondom de weereld , en waar toe het noodige te Brest in gereedheid werd gebragt.

Ik zal mij niet schikken naar het gewoon
ge-

Engelsche Gou-
 , dat hij zijn
 het niet in het
 hrijving te land
 van America,
 n had overgela-
 oorwaarde, dat
 st. in Engeland
 MILLET-MU-
 deeze beschrij-
 chte is ingelast
 de Bisfchop van
 de laatste reize
 n dat eindelijk
 HEARN, in 't
 geheel is in 't

met Engeland
 ezen tocht een
 ÉROUSE ge-
 een tocht van
 maar, helaas!
 werd het be-
 genomen tocht
 oe het noodige
 ragt.
 ar het gewoon
 ge-

gebruik, door bij voorraad op te geven den
 weg, dien onze Reiziger in de beide half-
 ronden heeft afgelegd, de kusten en de Eil-
 landen, welken hij in den grooten Oceaan
 gezocht of ontdekt heeft, de ontdekkingen,
 welken hij in de Afiatifche zeeën heeft ge-
 daan, en de gewichtige dienften, die hij aan
 de Aardrijkskunde heeft toegebracht: ik laat
 dit aan den Lezer over, wiens nieuwsgierig-
 heid veel eer opgewekt, dan voorgekomen wil
 worden, en die buiten twijffel liefst den rei-
 ziger zelve op zijnen loopbaan volgen zal.

Tot hier toe beschouwde ik LA PÉROUSE
 slechts als krijgs- en zee man: maar hij ver-
 dient insgelijks door zijne persoonlijke hoeda-
 nigheden bekend te worden; want hij was niet
 minder geschikt, om bij menschen van aller-
 leijen landaart ingang te krijgen, of derzel-
 ver achting te winnen, als om de hinderpalen
 te voorzien en te boven te komen, welken de
 menschelijke wijsheid in staat is uit den weg
 te ruimen.

De levendigheid van de inwooners der zui-
 delijke Landen door een innemenden geest,
 en een daar aan overeenkomstig charaäer on-
 dervangende, maakten zijne zachtaartigheid
 en beminnelijke vrolijkheid hem steeds met
 ijver

ijver gezocht : aan den anderen kant , doot eene langduurige ondervinding geleerd , paardt hij met eene zeldzaame voorzigtigheid dat standvastig character , het welk aan een sterken geest eigen is , en door de moeilijke levenswijze der zeelieden nog meerder aangezet , hem in staat stelde , om de grootste ondernemingen met eenen goeden uitslag te volvoeren.

Uit hoofde van de vereeniging deezer onderscheidene hoedanigheden , zal de Lezer , getuige zijnde van zijn onvermoeid geduld in den arbeid , welken de omstandigheden noodzakelijk maakten , de gestrengte raadgevingen , die zijne voorzigtigheid hem voorschreef , de maatregelen van voorzorg , die hij met de wilde Volken nam , zig weinig behoeven te verwonderen , zoo over het vriendelijk en gematigd , als over het omzigtig gedrag van LA PÉROUSE ten hunnen opzigte ; over het vertrouwen , ja zelfs zomtijds over de inschikkelijkheid , welken hij aan zijne Officiers betoonde , en over zijne vaderlijke zorg om trent zijn scheepsvolk : niets van het geen voor hun belangrijk zijn konde , het zij om zvarigheden voor te komen , het zij om hun welzijn te bevorderen , ontsnapte aan zijne waak-

en kant, door
 geleerd, paard
 rzigtigheid dat
 k aan een ster-
 moeilijke le-
 meerder aange-
 de grootste on-
 uitflag te vol-
 ng deezer onder-
 de Lezer, ge-
 weid geduld in
 ligheden noodza-
 raadgevingen,
 voorschreef, de
 hij met de wil-
 behoeven te ver-
 delijk en gema-
 gedrag van L A
 s over het ver-
 er de inschikke-
 de Officiers be-
 ijke zorge om
 van het geen
 de, het zij om
 het zij om hun
 apte aan zijne
 waak-

waakzaamheid, aan zijne zorgvuldigheid.
 Eene onderneming, tot bevordering der we-
 tenschappen geschikt, niet willende beschou-
 wen met een koopmans oog, om slechts door
 handel winst te doen, en het voordeel van
 den handel geheel en al aan de matroosen
 en verdere scheepsgezellen overlatende; ver-
 genoegde hij zig, met aan zijn Vaderland
 en aan de wetenschappen nuttig geweest te
 zijn. In zijne zorge tot behoud van hunne
 gezondheid volmaakt geslaagd zijnde, heeft
 geen reiziger zulk eenen langen tocht vol-
 bragt, zulk eenen uitgestrekten reisweg af-
 gelegd, met geduurige verwisseling van lucht-
 streek, en zulk gezond scheepsvolk; vermits
 zij, bij hunne aankomst in Nieuw Holland,
 na eenen tocht van dertig maanden, en
 meer dan zestien duizend mijlen verre, nog
 zoo welvarende waren, als toen zij uit de
 Haven van Brest vertrokken.

Volkomen meester van zig zelven zijnde,
 en zig nimmer door de eerste indrukzels la-
 tende wegslepen, was hij in de gelegenheid,
 vooral op deezen tocht, om de voorschriften
 van eene gezonde wijsgeerte, die de vriendin
 van het menschedom is, te beoëffenen. In-
 dien ik mij meerder toeleide, om van hem

eene lofrede te schrijven, die gebrekkig en onvolkomen zoude moeten zijn, dan om den Lezer het genoeg te laten van hem te waardeeren naar de gebeurtenissen, in alle derzelyver omstandigheden beschouwd, en hem uit den gantschen omvang zijner geschriften te beoordeelen, zoude ik eene meenigte van plaatsen uit zijn dagregister aanhalen, waar van de aart en manier, die ik juist behouden heb, den man getrouwelijk schetsen: ik zoude vooral toonen, hoe hij zig beijverde, om naar te komen dat artikel van zijne Instructie, het welk in zijn hart was ingedrukt, waar bij hem gelast werd het vergieten van een enkelen droppel bloeds te ontwijken; een artikel, het welk hij op eene zoo lange reize, met eenen gewenschten uitslag, aan zijne grondbeginzels beantwoordende, gevolgd heeft; zelfs zoodanig, dat hij door eene woeste bende van Wilden aangevallen zijnde, en zijnen Onder-Bevelhebber, eenen Natuurkundigen, en tien mannen van zijn scheepsvolk verloren hebbende, in weerwil van de kragtadige middelen tot wraakeneming, die hij in handen had, en zoo veel redenen van verschooning, waar van hij gebruik konde maken, de woede van zijn volk

gebrekkig en
dan om den
van hem te
fsen, in alle
wd, en hem
geschriften
meenigte van
aanhalen,
die ik juist
rweelijk schet-
de hij zig be-
artikel van
zijn hart was
ast werd he-
ppel bloeds te
lk hij op eene
venschten uit
beantwoorden
nig, dat hij
Vilden aange-
Bevelhebber
mannen van
ade, in weer-
n tot wraak
l, en zoo vee-
aar van hij
de van zijn
volk

volk in toom hi-1, uit vreeze, dat hij een enkel onschuldig slagtoffer onder duizende schuldigen treffen mogte.

Niet minder billijk en zedig, dan schran-der zijnde, zal men zien, met welke hoog-achting hij van den onsterfelijken COOK sprak, en hoe hij aan die groote mannen, die denzelfden loopbaan doorwandeld hadden, recht trachte te doen wedervaren.

LA PÉROUSE, jegens allen even rechtvaardig zijnde, geeft, in zijn dagregister en briefwisseling, de billijke lofuitingen, waar op zijne mede-arbeiders aanspraak maken konden. Hij vermeldt ook de vreemdelingen, die, in de verschillende weerddeelen, hem wel ontfangen, en hulp verschaft hebben. Indien de Regeering, zoo als men daar aan niet mag twijffelen, aan het oogmerk van LA PÉROUSE voldoen wil, is zij aan de laatstgemelden eene blijk van openbaare erkentenis verschuldigd.

Door de Engelsche zeelieden, die gelegenheid gehad hadden hem te kennen, naar billijkheid gewaardeerd wordende, hebben zij hem in hunne schriften een opentlijk blijk van achting gegeven.

Allen, die met hem omgegaan hebben,

zwaaiden hem den billijken lof toe, waar van de opgaven te ver zouden uitloopen.

Maar het vermelden van zijne deugden, van zijne bekwaamheden, herinnert ons zijne ongelukken, doet in ons de droefheid over zijn gemis herleven: het denkbeeld van het één is voortaan onafscheidelijk met de herdenking van het andere verbonden; en zij grondvesten voor altijd een gedenkteeken van smart en dankbaarheid in het hart van alle vrienden der wetenschappen en van het mensdom. Indien ik na den moeijelijken arbeid, dien dit werk gevorderd heeft, en na de zorgen en moeiten, welken mij deszelfs uitgave gekost heeft, eenig genoeg moge ondervinden, het is ongetwijfeld in dit oogenblik, waar in het mij gebeuren mag in naam des Franschen Volks eene schatting van dankbaarheid aan zijne nagedachtenis te betalen.

Het ware te wenschen, dat alle Volken eenen eersten algemeenen middaglijn aannamen. Die van Teneriffe, die alle de Europeesche Landen van binnen oostwaarts laat, zoude mischien de geschiktste zijn, en eene spitse naald, ten kosten van onderscheidene Regeeringen opgerigt, zoude de bepaa-
ling

toe, waar
 uitlopen.
 ne deugden,
 ert ons zijne
 oefheid over
 eld van het
 met de her-
 nden; en zij
 nkteeken van
 aart van alle
 n het mensch-
 ijken arbeid,
 , en na de
 deszelfs uit-
 noegen moge
 d in dit oo-
 uren mag in
 ene schatting
 nagedachtenis
 alle Volken
 glijn aanna-
 alle de Eu-
 z oostwaarts
 kste zijn, en
 n onderschei-
 de de bepaal-
 ling

ling daarstellen; intusfchen neemt elk volk
 tot eersten middaglijn die van zijne hoofd-
 plaats; en in dit werk zijn de lengten be-
 rekend naar die van Parijs, oost en west
 tot op 180 graden.

LA PÉROUSE had begeerd, dat in ge-
 valle zijn dagregister voor zijne te rug komst
 gedrukt zoude worden, men de zamenstelling
 daar van aan geen geleerd man zoude toe-
 vertrouwen; derhalven heeft MILLET MU-
 REAU, deezen titel niet erkennende, zig
 met deezen arbeid belast; hij heeft de ze-
 digheid gehad, om opentlijk te zeggen, dat
 indien de gewezen Minister FLEURIEU
 dit werk ondernomen had, het zelve veel
 meer waarde gehad zoude hebben; maar nie-
 mand zoude 'er meer vlijt en onzijdigheid
 aan hebben kunnen besteeden.

LA PÉROUSE heeft in Botany-Bay eene
 Engelsche vloot gevonden, welken naam
 door COOK aan dezelve gegeven was. Het zal
 intusfchen voor Fransche Lezers misfchien
 niet ongevallig zijn alhier eene zaak te ver-
 nemen, die te weinig bekend is. In het
 Britsch Museum te London is eene oude
 pergamente kaart, geschreven in het Fransch,

en onder aan vertoonende het wapen van den Dauphin van Frankrijk, aan wien dezelve waarschijnlijk was opgedragen; men ziet op deeze Kaart Nieuw Holland, en aan de oostkust, op die zelfde plaats, waar de Botany-Bay van COOK gelegen is, ziet men 'er een, die den naam van Baie des Herbages draagt. De plantgewassen, die aldaar in overvloed op het water drijven, zullen tweemalen het denkbeeld van een dergelijken naam hebben doen geboren worden. De Kaart, van welke wij spreken, is zonder dagteekening, en naam van den maker; maar het is ongetwijffeld een Franschman, die dezelve gemaakt heeft; zoover men uit de soort van schrift, en de naauwkeurigheid in het aardrijkskundige kan oordeelen, moet zij van het midden van de zestiende eeuw zijn. Dit stuk maakte een gedeelte uit de verzameling van den Heer COTTON, die dezelve, bij zijn afsterven, aan het Britsch Museum naliet; men weet niet, of 'er eenige uitlegging bij gevoegd is geweest, maar de aardrijkskundige DALRIMPLE, met dit zonderling stuk ingenomen, heeft 'er een afschrift in het koper van laten snijden, het welke zeer zeldzaam is.

vapen van den
 wien dezelve
 men ziet op
 en aan de oost-
 ar de Botany-
 et men 'er een,
 erbages draagt.
 in overvloed op
 nalen het denk-
 hebben doen
 van welke wij
 , en naam van
 id een Fransche
 zoover men uit de
 vkeurigheid in
 rdeelen, moet
 zestiende eeuw
 gedeelte uit de
 TTON, die de
 an het Britsch
 , of 'er eenige
 eest, maar de
 , met dit zom
 er een afschrijf
 het welke zee

Zie

Zie eindelijk hier eene vrij volledige tijd-
 rekenkundige Lijst van de voornaamste Keiz-
 gers, die voor LA PÉROUSE de Zuid-Zee
 bezogt hebben.

	Jaren.
MAGELLAN, Portugees, in Spaanschen dienst.	1519.
GARCIA DE LOAYS OF LOAYSA, Portugees, als boven.	1525.
ALPHONSE DE SALAZAR, Spanjaard.	1525.
ALVAR SAVAÉDRA, Spanjaard.	1526.
FERDINAND GRYALVA, en ALVAREDO, Spanjaarden.	1537.
GAÉTAN, Spanjaard.	1542.
ALVAR DE MENDANA, Spanjaard.	1547.
JUAN FERNANDEZ, Spanjaard.	1576.
DRAKE, Engelschman.	1577.
THOMAS CANDISH, Engelschman.	1585.
Sir RICHARD HAWKINS, Engelschman.	1594.
ALVAR DE MENDANA, Spanjaard.	1595.
OLIVIER VAN NOORT, Hollander.	1598.
PEDRO FERNANDEZ DE QUIROS, en LUIS VAES DE TORREZ, Spanjaarden.	1606.
GEORGE SPILBERG, Hollander.	1611.
LE MAIRE en SCHOUTEN, Hollanders.	1616.
L'HERMITE, Hollander.	1623.
ABEL TASMAN, Hollander.	1642.
ANTOINE LA ROCHE, Franschman.	1675.
COWLEY, Engelschman.	1683.
DAMPIER, Engelschman.	1687.
DAVIS, Engelschman.	1687.
JOHN STRONG, Engelschman.	1689.
GEMELLI CARRERI, van Napels.	1693.
	BEAU.

	Jaaren.
BEAUCHENE GOUIN, Franschman.	1699.
WILLIAM FUNNELL, Engelschman.	1703.
WOOD ROGER, Engelschman.	1708.
LOUIS FEUILLÉE, Franschman.	1708.
FRÉZIER, Franschman.	1718.
GENTIL DE LA BARBINAIS, Franschman.	1715.
JOHN CLIPERTON en GEORGE SHELVOCKE, En- gelschen.	1729.
ROGGEVEEN, Hollander.	1722.
ANSON, Engelschman.	1741.
LE HEN-BRIGNON, Franschman.	1747.
BYRON, Engelschman.	1764.
WALLIS, Engelschman.	1766.
CARTERET, Engelschman.	1766.
PAGÉS, Franschman.	1766.
BOUGAINVILLE, Franschman.	1766.
COOK, Engelschman.	1769.
SURVILLE, Franschman.	1769.
MARION, en DU CLESMEUR, Franschen.	1771.
COOK, Engelschman.	1772.
COOK, CLARKE en GORE, Engelschen.	1775.

G.

Jaaren.

1699.

1703.

1708.

1708.

1712.

1715.

KE, En-

1729.

1722.

1741.

1747.

1764.

1766.

1766.

1766.

1766.

1769.

1769.

1771.

1772.

1775.

NAAM-LYST

D E R

*Officiers , Geleerden , Konstenaars
en Zeelieden , die op de Fre-
gatten de Boussole en de Astro-
labe , onder bevel van DE
LA PÉROUSE zijn in-
gescheept.*

JULY 1785.

D E B O U S S O L E .

DE LA PÉROUSE , Scheeps-Capitain , Opperbevel-
hebber , aangesteld tot Admiraal den 2 November
1786.

Lieutenants.

DE CLONARD , met de bezorging van bijzondere zaken
belast , en aangesteld tot Scheeps-Capitain.

D'ESCURS.

NAAM.

*** 5

Vaan.

XLII N A A M - L Y S T.

Vaandrighs.

BOUTIN, aangesteld tot Scheeps-Lieutenant den 1 Mey 1786, en tot Major den 14 April 1788.

DE PIERREVERT.

COLINET, Lieutenant van een Fregat, aangesteld tot onder Scheeps-Lieutenant den 1 Mey 1786.

Adelborsten.

MEL DE SAINT-CERAN, den 16 April 1787 te Manilla ontscheept.

DE MONTARNAL.

DE ROUX DARBAUD, vrijwilliger, tot aankweekeling in de zeevaart aangenomen den 1 Januarij 1786, en tot Scheeps-Lieutenant den 14 April 1786.

FREDERIC BROUDOU, vrijwilliger, aangesteld tot Scheeps-Lieutenant den 1 Augustus 1786.

Ingenieurs, Geleerden en Kunstenaars.

DE MONNERON, Capitain en Opper-Ingenieur.

BERNIZET, Aardrijkskundige.

ROLLIN, Chirurgijn-Major.

LEPAUTE DAGELET, Lid van het Hoogeschool der Wetenschappen, Hoogleeraar in het School der Krijgskunde, Starrekundige.

DE LAMANON, Natuurkundige, Mijnstofkundige en Weerkundige.

De Abt MONGÉS, gewoon Canuunik van de Fransche Geestelijkheid, Natuurkundige en Aalmoesfenier.

Du-

DUCHÉ DE VANCY, teekenaar van afbeeldingen en landschappen.

PREVOST *de jonge*, teekenaar van planten.

COLLIGNON, Kruidkundige.

Zee-Officiers.

JACQUES DARRIS, eerste Equipage-meester.

ETIENNE LORMIER, als boven.

VINCENT LE FUR, Equipage-meester.

JÉRÔME LA PRISE MOUTON, aangesteld tot onder Scheeps-Lieutenant.

FRANÇOIS TAYER, Onder-Stuurman.

FRANÇOIS COPARS, als boven.

JEAN MICHEL LE BEC, Kwartier-meester.

JEAN BAPTISTE LE MAITRE, tweede Lootsman.

EUTROPE FAURE, Lootsmans-maat.

Konstapels en Muskettiers.

PIERRE TALIN, Fourier ter Zee, en eerste Konstapel.

EDME FRANÇOIS MATTHIEU LIVIERRE, Sergeant onder de Konstapels.

ANTOINE FLHIRE, Corporaal.

FRANÇOIS DIEGE, Muskettier.

GEORGE FLEURY, als boven.

JEAN BOLET, als boven.

PIERRE LIEUTOT, als boven.

ETIENNE DUTERTRE, Tambour.

XLIV N A A M - L Y S T.

Timmerlieden, Kalfaters en Zeilenmakers.

PIERRE CHARRON, meester Timmerman.
JEAN BAPTISTE FRANCOIS SOUDÉ, Timmermans-maat,
ANDRÉ CHAUVE, als boven.
PIERRE MESCHIN, Kalfater.
CLAUDE NEVIN, Kalfaters-maat.
JEAN FAUDIL, als boven.
ALEXANDRE MOREAU, als boven.
JACQUES FRANCHETEAU, meester Zeilenmaker.
ANDRÉ VERRIER, Zeilenmakers-maat.
LAURENT POINTEL, als boven.

Uitkijkers, Bestuurders van het roer, en Matroosen.

GUILLAUME DURAND.	JEAN GOHONNEC.
JEAN MASSON.	YVES LE BIHAN.
JACQUES POCHIC.	CORENTIN JERS.
FRANCOIS GLOAHEC.	JEAN LUÇO.
JOSEPH LE BAS.	LOUIS PLEMER.
JOSEPH PLEVIN.	JEAN DARAN.
JULIEN HELLEC.	JEAN DONETY.
FRANCOIS LHOSTIS.	PAUEL JOSEPH BERTELÉ.
JEAN MARIE DREAU.	JEAN MAGNEUR.
ALAIN MARZIN.	JEAN FRANÇ. DUQUESNE.
PIERRE BONNY.	ANDRÉ MARIE LE BRICE.
CHARLES LE DUC.	BERTRAND DANIEL.
PIERRE BRETAUD.	JEAN GARNIER.
JEAN FRICHOUX.	LOUIS LE BOT.
GUILLAUME STEPHAN.	ALAIN ABGRAL.
PIERRE MARIE LASTENNEC.	CHARLES ANT. CHAUVRY.

PIER-

Bijvoegzel.

GUIJET DE LA VILLENEUVE, den 7 April 1787 te *Ma-*
nille ingescheept.

JEAN CHARLES MASSEPIN, Muskettier.

DOMINIQUE CHAMPION, als boven.

PIERRE LEBIS, als boven.

JEAN JUGON, als boven.

PIERRE MOTTE, als boven.

Zes *Chineefche* Matroofen.

D E A S T R O L A B E.

DE LANGLE, Scheeps-Capitain en Bevelhebber.

Lieutenant.

DE MONTI, aangesteld tot Scheeps-Capitain.

Vaandrighs.

FRETON DE VAUJUS.

DAIGREMONT.

DE LA BORDE MARCHAINVILLE, boven het getal.

BLONDELA, Lieutenant van een Fregat.

Adelborsten.

DE LA BORDE BOUTERVILLIERS, aangesteld tot Scheeps-

Lieutenant den 1 Meij 1786.

LAW DE LAURISTON, als boven.

RAXI DE FLASSAN, boven het getal, en aangesteld tot
Scheeps-Lieutenant den 1 Meij 1786.

april 1787 te Ma

Geleerden en Kunstenaars.

MONGÉ, Hoogleeraar aan het School der Krijgskunde,
Starrekundige; den 29. Augustus 1785 te Tereniffé
ontscheept.

DE LA MARTINIÈRE, Doctor in de Geneeskunde,
Kruidkundige.

DUFRESNE, Natuurkundige.

A B È.

PATER RECEVEUR, Franciskaner-Mönnik, Natuurken-
ner, en Aalmoesfenier.

velhebber.

PREVOST, *de oom*, teekenaar van Planten.

LAVAUX, gewoon Zee-Chirurgijn.

Capitain.

LESSEPS, Vice-Consul van Rusland, Tolk, te Kam-
schatka ontscheept, en belast om de berichten van
DE LA PÉROUSE naar Parijs over te brengen.

Zee-Officiers.

FRANÇOIS LAMARE, Equipage-meester.

FRANÇOIS MARIE AUDIGNON, als boven.

het getal.

SEBASTIEN ROLLAND, Onderstuunman.

GUILLAUME MARIE GAUDEBERT, als boven.

MATHURIN LÉON, eerste Lootsman.

ADRIEN DE MAVEL, tweede Lootsman.

stfeld tot Scheeps

PIERRE BROSSARD, Lootsmans-maat, aangesteld tot
Scheeps-Lieutenant.

JEAN L'AINÉ, Lootsmans-maat,

RAXI

Kon-

XLVIII N A A M - L Y S T.

Konstapels.

JEAN GAULIN, Sergeant ter Zee, opperste Konstapel.
LÉONARD SOULAS, Corporaal, tweede Konstapel.
JACQUES MOREL, Konstapelsmaat.
PIERRE CHAUVIN, als boven.
PIERRE PHILIBY, als boven.
FRANÇOIS SAULOT, als boven.
CHRISTOPHE GILBERT, Corporaal, Konstapels-maat.
JEAN PIERRE HUGUET, Tamboer, als boven.

Timmerlieden, Kalfaters en Zeilenmakers.

ROBERT MARIE LE GAL, meester Timmerman.
JEAN BERNY, tweede Timmerman.
FRANÇOIS BIZIEU, als boven.
JEAN LE CAM, als boven.
JEAN FRANÇOIS PAUL, meester Kalfater.
LOUIS MEVEL, als boven.
JEAN GRÖSSET, meester Zeilenmaker.
YVES QUELENEC, meester Kalfater.
FRANÇOIS LÉBOUCHER, tweede Kalfater.
BASTIEN TANIQUET, Bootsmans-maat.
YVES BOURHIS, tweede Zeilenmaker.

Uitsijkers, Bestuurders van het roer, en Matroosfen.

LOUIS ALLES.	GUILLAUME DUQUESNE.
PIERRE MARIE RIO.	CHARLES JACQUES ANTOINE
JEAN MOAL.	RIOU.
JOSEPH LE QUELLEC.	FRANÇOIS LE LOCAT.

YVES

opperste Konstapel.
de Konstapel.

Konstapels-maat.
Is boveng

Zellenmakers.

Timmerman.

ater.

ater.

er, en Matroosjen.

UME DUQUESNE.

S JACQUES ANTOINE

S LE LOCAT.

YVES

YVES LOUIS GARANDEL.

BERTRAND LEISSEIGUE.

JULIEN RUELLAND.

JEAN LE BRIS.

DENIS LE CORS.

JEAN LE GUIJADER.

PIERRE BANNIOU.

JOSEPH RICHEBECQ.

FRANÇ. MARIE VAUTIGNY.

YVES HAMON.

JEAN HAMON.

JEAN BERNARD.

ALAIN CREE, den 14 Maart

1786, op het Eiland *la*

Conception weggeloopt.

FRANCOIS FERET.

GILLES HENRY.

GOULVEN TARREAU.

JEAN MARIE BASSET, den

19 Januarij 1787 te *Ma-*

cao in *China* ontscheept.

PIERRE MARIE FIDÉLE PAU-

GAM.

JEAN LOUIS BELLEC.

JOSEPH LE BLOIS.

JEAN MARIE LETANAFF.

GUILLAUME LAMBERT NI-

COLE.

JEAN MQNENS.

LOUIS MEZON.

GUILLAUME QUEDEC.

PIERRE FOUACHE.

JEAN REDELLEC.

GUILLAUME AUTRET.

CLAUDE LORGI.

JEAN GOURMELON.

MATHURIN CAUSIAU.

GUILLAUME RICHARD.

LAURENT ROBIN.

JULIEN MASSÉ.

JEAN THOMAS ANDRIEUX.

Dienstdoende Konstapels.

PIERRE GUIMARD.

LOUIS DAVID.

JEAN BAPTISTE PLINER.

CODERANT LENDEBERT.

JOSEPH FRETCH.

LOUIS SPAN, den 14 Maart

1786, op het Eiland *la*

Conception weggeloopt.

CHRETIEN THOMAS.

JEAN GAUTIER PLUMEUR.

JULIEN LE PENN.

FRANCOIS BIGNON.

PIERRE RABIER.

***

Scheeps-

L N A A M - L Y S T.

Scheepsgezellen, boven het getal.

FRANÇOIS QUERRÉ, Lootsman.

JEAN GUILLOU, Heelmeester.

JEAN MARIE KERMEL, Opzigter over de levensmidde-
len, den 7. September 1787. aan de gevolgen van
eene gefchotene wonde overleden.

PIERRE CANEVET, Kuiper.

RENÉ RICHARD, Vleeshouder.

NICOLAS BOUCHER, Bakker.

JACQUES LE RAND, Wapenſmit.

FRANÇOIS MARIE OMNES, Smit.

FRANÇOIS MORDELLE, Scheeps-jongen.

Bedienden.

YVES RIOU, den 30. Augustus 1785 te *Teneriffe* ont-
scheept.

SIMON GEORGE DEVEAU.

JEAN GRAUD.

JEAN SOL, den 11. Augustus 1786 overleden.

JEAN LOUIS DROUX, den 1. Februarij 1787 te *Maca*
ontscheept.

FRANÇOIS POTORELLE.

JOSEPH HEREAU.

Bijvoegzel.

DUPAC DE BELLEGARDE, Adelborst, aangefeld
Scheeps Lieutenant den 4. Augustus 1786; te vo-
ren op het Fluitschip *le Maréchal de Castries*
die

S T.

N A A M - L Y S T.

LI

getal.

diend hebbende, den 1. Januarij 1787 te *Macao*
ingescheept.

LE GORIEN, Adelborst, aangesteld tot Scheeps Lieute-
nant den 5. Maart 1788; te vooren op het Schip
la Subtile gediend hebbende, te *Manille* den 8.
April 1787 ingescheept.

PIERRE DESLUCES, Muskettier.

MICHEL ETIENNE PHILIPPE, als boven.

FRANÇOIS MARIN, als boven.

Zes *Chineesche* Matroosen, te *Macao* ingescheept.

en.

5 te *Teneriffe* ont

overleden.

rij 1787 te *Maca*

t, aangesteld

us 1786; te vo

bal de *Cantres*

die

REI-

I
ki
re
fo
ti
g
w
a

1785.
Augustus.

meend land te ontdekken: thans koont het waarschijnlijk voor, dat dit slechts een ijs-bank was; en deeze mistasting heeft de vorderingen in de Aardrijks-kunde merklijk agter uit gezet. Zij, die allerlei systemen smeden, wanneer zij in hunne studiekamers de gedaante van vaste landen en eilanden schetsen, namen voor bewezen aan dat de zoogenaamde Kaap *de la Circonfion* het noordelijk punt der zuidelijke Landen was, wier aanwezen hun toescheen te het evenwicht van den aardkloot als noodzakelijk voort te vloeijen.

Deeze twee reizen moesten met redenen moed benemen aan lieden, die, door enkele nieuwsgierigheid gedreven, aanzienlijke sommen opofferden aan eene zaak waar in de verschillende Zee-Mogendheden van *Europa* zedert lang geen oog van belangrijke deelneming meer schenen te vestigen.

In 't jaar 1764, gaf *Engeland* last te het doen van eenen nieuwen tocht, waarvan het bevel aan Capitain BYRON wier opgedragen. De beschrijvingen van deeze Reize, gelijk ook die der Zeelieden WALKER, CARTERET en COOK, zijn algemeen bekend.

In de maand November 1766, vertrok DE BOUGAINVILLE van *Nantes*, met het Fregat *la Boudeuse* en het Fluitschip *l'Etoile*; hij volgde ten naasten bij den zelfden weg als de *Engelsche* Zeelieden; hij ontdekte verscheiden Eilanden: en zijne reize, een belangrijk werk, heeft niet weinig gediend, om den smaak tot het doen van ontdekkingen, die met zoo veel nadruk in *Engeland* herboren wierd, in de *Franschen* aan te moedigen.

1785
Augustus.

In 't jaar 1771, wierdt DE KERGUELEN afgezonden tot eene reize naar het zuidelijk vaste Land, welks aanwezen, te deezer tijd, door de Aardrijks-kundigen niet meer in twijffel getrokken wierd. In December van het zelfde jaar wierd hij een Eiland gewaar: maar het slegte weder belette hem de ontdekking daar van te volvoeren. Verwuld met de denkbeelden van alle de geleerden van *Europa*, twijffelde hij niet, of hij had een voorgebergte der zuidelijke Landen ontdekt. Zijne drift om deeze tijding bekend te komen maken, gedoogde niet, dat hij zijne te rug komst een oogenblik uitstelde; hij wierd in *Frankrijk* als een tweede CHRISTOPHORUS COLUM-

1785.
Augustus.

BUS ontfangen. Men rustte dadelijk een Oorlogschip en een Fregat uit, om de gewichtige ontdekking voort te zetten: buitengewoone keuze deezer vaartuigen reeds een voldoende bewijs, dat men overdrevenheid de zaak niet doordacht. KERGUELEN kreeg last, om het zogenaamde vaste land, door hem ontdekt, naar keurig te gaan onderzoeken: men weet de ongelukkigen uitslag van deeze tweede reize: maar Capitain COOK, één der beroemfte Zeelieden, zoude met een Schip van stukken, een Fregat van 32, en zeven honderd Scheeps-gezellen, in zulk eene onderneming niet hebben kunnen slagen; misschien zoude hij dit bevel niet oornemen hebben, of wel te kennen gegeven dat 'er op eene andere wijze moest worden te werk gegaan. Eindelijk kwam DE KERGUELEN in *Frankrijk* terug, even als de eerste keer. Men hield zich niet meer met het doen van ontdekkingen bezig. De Koning stierf gedurende den loop van deezen tocht. De oorlog van 't jaar 1793 wendde het oog naar zaaken van een geheel anderen aart: men vergat echter niet, dat onze vijanden de Schepen *the Discovery*

stre dadelijk e
 t uit, om de
 ort te zetten:
 zer vaartuigen
 wijs, dat men
 et doordacht.
 om het zogena
 ontdekt, naar
 en: men weet
 deeze tweede
 één der beroer
 een Schip van
 32, en zeven h
 n zulk eene ond
 nen slagen; r
 el niet of zig
 e kennen gegev
 ijze moest wor
 k kwam DE K
 e rug, even v
 n hield \ zig
 ontdekkingen be
 nde den loop
 t van 't jaar r
 ken van een geh
 t echter niet,
 the Discovery

the Resolution op zee hadden, en dat Ca-
 pitain COOK, die aan de uitbreiding der
 menschelijke kundigheden arbeidde, als de
 vriend van alle *Europeesche* volken be-
 schouwd moest worden. Alle *Fransche*
 Schepen, die de *Discovery* en *Resolution*,
 waar van Capitain COOK Bevelhebber was,
 ontmoeten zouden, ontfingen last, om dezel-
 ven vrijelijk, zonder het doen van eenig on-
 derzoek, hunne reize te laten vervolgen; en
 wel verre van hen als vijanden te behan-
 delen, hun alle hulp te verschaffen, welke
 zij zouden mogen noodig hebben.

Het hoofd-oogmerk van den oorlog van
 't jaar 1778 was de verzekering van de vei-
 ligheid der zee; dit wierd door den vrede
 van 't jaar 1783 bereikt. Die zelfde geest
 van rechtvaardigheid, die de wapenen had
 doen opvatten, op dat de vlaggen van die
 volken, welke op zee de zwakke waren,
 aldaar even zeer geëerbiedigd zouden wor-
 den, als die van *Frankrijk* en *Engeland*,
 moest, geduurende den vrede, tot bevorde-
 ring van den grootsten welvaart van het ge-
 heele menschdom, werkzaam zijn. De we-
 tenschappen hebben, door de beschaving

 1785.
 Augustus.

1785.
Augustus.

der zeden, tot het heil der maatschappij
meêr toegebracht, dan goede wetten.

De reizen van onderscheidene *Engelsche*
Zeelieden hadden, door de uitbreiding
zer kundigheden, de rechtmatige bewo-
ndering der geheele wereld verdiend: *Euro-
ropa* had de bekwaamheden en het gro-
te karakter van *Capitain COOK* op derzelf-
dechten prijs gesteld. Maar, in een zoo u-
gebreid vak, zullen, nog veele eeuwen
lang, nieuwe kundigheden te verkrijgen zij-
nen konsten te onderzoeken; planten, boome-
vischden, vogelen te beschrijven; volken
onderwijzen, en mischien gelukkiger
maken: want in allen gevalle eene meel-
tuge plant, eene boomvrucht te meer, za-
onfschatbaare weldaden voor de bewo-
der Eilanden in de *Zuidzee*.

*Geleerden
en konste-
naars
daar toe
gebruikt.*

Deeze onderscheidene aanmerkingen de-
den het ontwerp van eene reize rond
de wereld geboren worden; allerlei je zo-
van geleerden wierden tot deezen tocht
bruikt. *DAGELET*, Lid van de Hoog-
school der Wetenschappen, en *MONGE*
beiden Hoogleeraars in de Wiskunde aan
Militaire School, wierden als Sterrekund-

der maatschappij en ingescheept; de eerste op *la Boussole*, en de andere op *l'Astrolabe*. DE LAMANON, Lid van de Hoogeschool te *Turin*, correspondent van de Hoogeschool der Wetenschappen, werd belast met het geen bekend verdiend: *Extrekking* had tot de natuurlijke geschiedenissen en het *grootnis* van de aarde en van den dampkring, ook op derzelfden onder den naam van *Geologie* bekend. De *Abt MONGÈS*, gewoon Kanunnik van *St. Genoveva*, Schrijver van het *Journal de Physique*, moest de mijnstoffen naargaan, dezelve ontlede, en de kennis van verschillende gedeelten der Natuurkunde bevoororderen. DE JUSSIEU bestemde DE LA MARTINIÈRE, Leeraar der Geneeskunde aan de Hoogeschool te *Montpellier*, tot het geen de Kruidkunde betrof; hem werd een Tuinier uit 's Konings Tuin toegevoegd, om de verschillende soorten van planten en zaden, welke wij in de mogelijkheid zijn; allerlei zoorten naar *Europa* mede te voeren, behoorlijk gade te slaan. Volgens de keuze van de Hoogv. THOUIN, wierdt COLLIGNON tot waarneming van dezen post ingescheept. De beide PREVOST, oom en neef, kregen als Sterrekundest, om van alles, wat de natuurlijke geschiedenis betrof, afteekeningen te maken.

 1785.
 Augustus.

1785.
Augustus.

DUFRESNE, een groot Natuur-kenner, en zeer bekwaam in de konst, om de verschillende voortbrengzels der natuur te rangschikken, wierd ons mede tot reisgenoot toegevoegd. Eindelijk ontving DUCHÉ DE VANCY bevel om zig in te schepen, ten einde de kleding, landgezichten, en in 't algemeen alles, waar van de beschrijving dikwerf ondoenlijk is, af te teekenen. De geleerde Genootschappen in het Rijk beijverden zig, om, bij deeze gelegenheid, blijken te geven van hunnen ijver en lust tot aankweeking van konsten en wetenschappen. De Hoogeschool der Wetenschappen, en het Genootschap der Geneeskunde, leverden elk ééne Memorie in aan den Maarschalk DE CASTRIES, betreffend de gewichtigste waarnemingen, die ons op deezen tocht te doen stonden.

De Abt TESSIER, Lid van de Hoogeschool der Wetenschappen, gaf een middel op, om het zoet water voor het bederf te bewaren. DU FOURNI, een Krijgsbouwkundige, deelde ons insgelijks zijne waarnemingen mede omtrent de boomen en het pijpen van het water in de zee. LE DRU stelde ons bij een geschrift voor, om, onder

der verschillende breedten en lengten, verscheidene waarneemingen met de Magnete te doen; hij voegde daar bij een door hem zelf vervaardigd kompas, (*boussole d'inclinaison*,) met verzoek, dat wij de aanwijzing daar van wilden vergelijken met die van de twee kompassen van dit soort, welke ons door Commisfarissen van het Comptoir der Stuurmans-konst waren ter hand gesteld. Ik moet hier mijne dankbaarheid betuigen aan den Ridder BANKS, die, vernomen hebbende, dat DE MONNERON geen geschikt kompas te *London* bekomen konde, de goedheid had ons die geenen te leenen, welke door den beroemden Capitain COOK gebruikt waren. Ik ontving deze stukken met een gevoel van heiligen eerbied voor de nagedachtenis van dezen grooten man.

DE MONNERON, Capitain onder de Ingenieurs, die mij op mijnen tocht naar *Hudson's Baaij* vergezeld hadt, wierd als Opper-Ingenieur ingescheept; zijne vriendschap voor mij, als mede zijn lust tot reizen, deden hem besluiten om dezen post te verzoeken: hem wierdt gelast platte gronden af te teekenen, en de liggingen naar

---

1785.
Augustus.

1785.
Augustus.

te gaan. BERNIZET, Ingenieur en Aardrijkskundige, wierd hem tot deezen taak toegevoegd.

DE FLEURIEU eindelijk, gewezen Zee-Capitain, Opzichter over de havens en tuighuizen, maakte zelf de kaarten op, die ons op reize dienen moesten; hij voegde daar bij een geheel boekdeel met geleerde aantekeningen en verhandelingen omtrent de verschillende reizigers, van CHRISTOPHORUS COLUMBUS af tot onzen leeftijd toe. Ik moet hem opentlijk mijnen dank betuigen voor de inlichtingen, van hem ontfangen, en voor de vriendschap, waar van hij mij zoo dikwerf blijken gegeven heeft.

De Marschalk DE CASTRIES, Minister van het Zee-wezen, die mij tot het voeren van het bevel op deezen tocht aan den Koning had voorgedragen, had den ernstigsten last naar de havens afgevaardigd, om ons alles te bezorgen, wat aan den goeden uitslag van deezen tocht bevorderlijk zoude kunnen zijn. De Lieutenant-Generaal DE HECTOR, Bevelhebber van de Vloot te *Brest*, beantwoordde aan zijn oogmerk, en ging mijne uitrusting van stuk tot stuk zoodanig naar, als of hij zelf het bevel had

moe-

moeten voeren. Ik had zelf alle de Officiers verkozen; tot het voeren van 't bevel op de *Astrolabe* bestemde ik den Zee-Capitain DE LANGLE, die op mijnen tocht naar de *Baaij van Hudson* het Schip de *Astrea* hadt gevoerd, en die mij, bij deeze gelegenheid, de grootste blijken van bewaamheid en goeden inborst gegeven had. Honderd Officiers boden zig aan DE LANGLE en mij aan, om mede deezen tocht bij te wonen; wij verkozen 'er die genen uit, welke, door hunne kundigheden uitblonken. Den 26ⁿ Junij, wierden mij eindelijk mijne Instructiën ter hand gesteld.

Ik vertrok den 1ⁿ Julij naar *Brest*, alwaar ik den 4ⁿ aankwam; ik bevond, dat de uitrusting der beide Fregatten reeds zeer verre gevorderd was. Men hadt de inscheeping van verscheiden goederen opgeschort, om dat ik de keuze moest doen tusfchen eenige dingen, die geschikt waren, om met de wilden te verruilen, of levensmiddelen, waar van ik mij wel voor verscheiden jaaren zoude hebben willen voorzien; ik verkoos de goederen ter verruiling geschikt, meenende, dat wij daar

---

 1785.
 Augustus.

 Verblif
 te Brest.

voor

1785.
Augustus.

voor wel versche eetbaare waaren zouden kunnen bekomen, en dat de voorraad, dien wij dan aan boord hebben zouden, bijna geheel en al bedorven zoude zijn.

Wij hadden bovendien een boot met een verdeck aan boord, die uit elkander genomen was, houdende omtrent twintig tonnen, twee *Biscaijische* sloepen, een groote mast, een voorstuk van het roer, een spil om het anker te ligten; om kort te gaan, mijn Fregat was van eene ongelooflijke meenigte goederen voorzien. Mijn tweede Capitain, DE CLONARD, had dit alles gerangschikt met dien ijver en bekwaamheid, waar van hij zoo dikwerf blijken gegeven heeft. Het Schip de *Astrolabe* hadt juist de zelfde dingen ingeladen. Den 11^{en} lagen wij op de rheede ten anker; onze vaartuigen waren zoo vol gepropt, dat het onmogelijk was het anker te winden: maar wij vertrokken met mooi weder, en hadden hoop te Madera aan te komen, zonder storm te ontmoeten. DE HECTOR gaat last om aan de haven-ankers op de rheede ten anker te gaan leggen, op dat wij, wanneer de wind tot ons vertrek gunstig was,

niets

1785.
Augustus.

niets anders zouden te doen hebben, dan ons kabel te winden.

Den 12^{en} wierden wij gemonsterd. Dien zelfden dag wierden de astronomische uurwijzers, die ons dienen moesten, om op de anker-plaatsen de dagelijksche beweging der zee-uurwijzers aan te duiden, in de beide Fregatten ingescheept. De laatstgemelde waren zedert veertien dagen aan boord gebruikt. DAGELET, MONGÉS, benevens de verdere Geleerden en Konstenaars, waren naar *Brest* voor uit gereisd; maar, voor de aankomst der twee Starrekundigen, hadden DE LANGLE en D'ESCURES den loop der zee-uurwijzers waargenomen: bij ongeluk werd de astronomische uurwijzer, waar mede men de eerstgemelden vergeleek, zoo slecht bevonden, dat men het werk van nieuws op beginnen moest.

De westelijke winden noodzaakten ons om tot den 1^{en} Augustus op de rheed te blijven leggen; wij hadden gedurende dien tijd nevels en regenbuien. Ik was bevreesd, dat de vochtigheid voor de gezondheid van het scheepsvolk schadelijk zijn mogt; wij ontscheepten echter, in den tijd van negentien dagen, niet meer dan één man,

1785.
Augustus.

man, die de koorts had: maar wij ontdekten zes matroosen en één soldaat, die door de venerifche ziekte waren aangetast, en het onderzoek onzer Heelmeesters hadden weten te ontduiken.

*Vertrek,
en aan-
komst te
Madéra.*

Den eersten Augustus ging ik van de rhee-
de van *Brest* onder zeil. Mijne reize tot
Madéra leverde niets merkwaardigs op; wij
lieten aldaar den 13^m het anker vallen; de
winden waren ons bij aanhoudenheid gun-
stig: deeze omstandigheid was zeer noodza-
kelijk voor onze schepen, die, van vooren
te zwaar geladen zijnde, zig bezwaarlijk
lieten bestuuren. Gedurende het mooi-
weder, het welk wij des nachts op deeze
reize hadden, deedt DE LAMANON waarnemingen omtrent de licht-punten, die in het zeewater gevonden worden, en, naar mijn begrip, uit de ontbinding van zee-lichtchaamen voortkomen. Indien insecten dit licht voortbragten, zoo als verscheiden Natuurkundigen verzekeren, zouden zij van het aspunt tot den evenaar in die groote meenigte niet verspreid zijn, en men zoude ze alleenlijk in bepaalde luchtstreeken aantreffen.

*Verblijf
te Madéra.*

Wij waren te *Madéra* nog niet geankerd,

of

1785.
Augustus.

wij ontdek-
t, die door
angetast, en
sters hadden
van de rhee-
jne reize tot
digs op; wij
er vallen; de
denheid gun-
zeer noodza-
, van vooren
; bezwaarlijk
de het mooij
hts op deeze
ANON waar-
unten, die in
en, en, naar
van zee- lig-
infecten dit
rscheiden Na-
uden zij van
n die groote
en men zoude
sfreeken aan-
niet geankerd,
of

of een *Engelsch* Koopman, JOHNSTON genaamd, had reeds een boot, met vrugten geladen, aan boord van mijn schip gezonden. Verscheiden brieven van aanbeveeling van *London* waren vooraf bij hem ontvangen; ik stond over die brieven zeer verbaasd, dewijl de Schrijvers mij onbekend waren. JOHNSTON ontving ons met zoo veel beleefdheid, dat wij geen beter onthaal van onze nabestaanden, of beste vrienden hadden kunnen hopen. Na onze opwachting bij den Gouverneur gemaakt te hebben, wierden wij bij hem ter maaltijd onthaald. Des anderen daags ontbeten wij op het aangenaam buitengoed van den *Engelschen* Consul MURRAY, en wij keerden naar de Stad te rug, om bij MOUTERA, die met de zaaken van het *Fransche* Consulaat belast was, het middagmaal te houden. Dien geheelen dag smaakten wij de aangenaamheden van het uitgezochteste gezelschap, de grootste vriendelikheden, en wij bewonderden tevens de verrukkende ligging van het landgoed van MURRAY. Wij konden van de tafereelen, welken ons dit alles aanbodt, niet worden afgetrokken, dan door de drie lieve nichten van deezen
Con-

1785.
Augustus.

Consul, die ons ten bewijze strekten, dat 'er op deeze verrukkelijke plaats niets ontbrak. Indien de omstandigheden, waar in wij ons bevonden, ons niet waren in den weg geweest, zoude het zeer aangenaam geweest zijn eenige dagen te *Madèra* door te brengen, alwaar wij op zulk eene vriendelijke wijze onthaald wierden; maar het oogmerk onzer aanlanding konde aldaar niet bereikt worden. Dewijl de *Engelschen* den wijn op dit Eiland tot een onmatigen prijs hadden doen stijgeren, zouden wij die niet hebben kunnen bekomen, dan ten minste voor dertien of veertien honderd livres de vier oxhoofden, en die zelfde hoeveelheid kostte te *Teneriffe* niet meer dan zes honderd livres. Ik gaf dus last, om tegen des anderen daags, den 16^{en} Augustus, alles tot ons vertrek gereed te maken. De branding van de zee hield eerst tegen zes uren des avonds op, en dadelijk gingen wij onder zeil. Ik ontving nog van *JOHNSTON* eene aanzienlijke meenigte vruchten van allerlei soort, honderd fleschen Malvese wijn, een half oxhoofd Sek-wijn, rhum en ingelegde citroenen. Zedert mijne aankomst te *Madèra* ging 'er geen enkel oogen

strekten, dat
 ats niets ont-
 den, waar in
 waren in den
 er aangenaam
Madéra door
 ilk eene vrien-
 den; maar he-
 nde aldaar nie-
Engelschen den
 onmatigen prijs
 n wij die nie-
 n ten minsten
 derd livres de
 e hoeveelheid
 dan zes hon-
 , om tegen des
 astus, alles to-
 De branding
 en zes uuren
 gingen wij on-
 n JOHNSTON
 uchten van al-
 chen Malvese
 k-wijn, rhu-
 ert mijne aan-
 een enkel on-
 gen

genblik van mijn verblijf voorbij, waar in
 ik niet de uitgelezenste vriendschappelijkhe-
 den van zijnent wegen ondervond.

1785.
 Augustus.

Onze overtocht naar *Teneriffe* duurde
 slechts drie dagen; wij ankerden aldaar den
 19^{en}, des middags ten drie uuren. Des
 morgens van den 18^{en}, kreeg ik het Eiland
Salvage in 't gezicht, en voer het zelve aan
 den oost-kant tot omtrent een halve mijl
 voorbij. Het zelve is zeer gezond; en
 schoon ik geene gelegenheid gehad heb om
 te peilen, houde ik mij verzekerd, dat 'er,
 tot op een kabeltouws lengte van het land
 af, honderd vademen water zijn. De grond
 op dit Eiland is geheel en al verbrand;
 'er is geen enkele boom; het schein uit
 uitwerpfels van lava, en andere stoffen van
 vuurspuwende bergen gevormd te zijn. Wij
 deden verscheiden metingen, om 'er de
 ligging van te bepalen.

Te Tene-
 riffe.

Den 30^{en} Augustus des morgens, ging ik
 met een koelen noord-noord-oosten wind
 onder zeil. Wij hadden aan boord van elk
 schip zestig pijpen wijn genomen. Wij
 wierden hier door genoodzaakt de helft
 van het ruim van ons schip ledig te maken,
 om ledige vaten tot berging van die wijn

1785.
Augustus.

te vinden. Deze arbeid hield ons tien dagen op; en in de daad, de weinige spoeder leveraars veroorzaakte ons veel vertraging. Deze wijn kwam van *Orotava*, een Steedjen, aan de andere zijde van het Eiland gelegen.

Onze natuurkenners wilden ook hun verblijf op de rhee van *St. Crux* zigtbaar nutte maken; zij gingen met verscheidene Officiers van de beide schepen naar *de Piek*. *DE LA MARTINIÈRE* ging onder waarden kruiden lezen, en vond verscheidene meerwaardige planten. *DE LAMANON* meette de hoogte van *de Piek* met zijnen barometer, die op den top des bergs op 18 duimen $4\frac{3}{10}$ linien neder kwam. Volgens een waarneeming, op het zelfde oogenblik gedaan, stond dezelve op 28 duimen 3 linien. De thermometer, die te *St. Crux* 24 $\frac{1}{2}$ graad aanwees, bleef op de hoogte van *de Piek* aanhoudend op 9 graden. Ik laat aan een ieder de vrijheid, om de hoogte van te berekenen. Op deze manier valt zoo weinig staat te maken, en ik aan opgaven, die op dadelijke bevindingen berusten, den voorrang geven. *DE MONNERON*, Capitain Ingenieur, deedt ook een

hield ons tie- ne reize naar *de Piek*, met oogmerk, om
 de weinige spoe- dezelve met het pasloot tot aan den oever
 ons veel verto- der zee te meten; dit was de eenige wijze
 an *Orotava*, ee- van meting, die omtrent deezen berg nog
 jde van het E- niet beproefd was. Plaatselijke moeilijck-
 heden konden hem niet wederhouden, in-
 dien zij niet onoverkomelijk waren, om
 dat hij in dit soort van werk uittermaten
 geoeffend was. Op de plaats zelve be-
 vond hij, dat de hinderpaalen veel minder
 waren dan hij zig verbeeld had; want in
 één dag had hij al wat moeilijk was afge-
 werkt. Hij was tot eene soort van vlakke
 gevorderd, die nog wel zeer verheven,
 maar vrij toegankelijk was, en hij zag met
 de grootste vreugde het einde van zijnen
 arbeid, wanneer hij, van den kant zijner
 landslieden, zwarigheden ontmoette, wel-
 ke hij onmogelijk konde te boven komen.
 Hunne muilezels hadden zedert twee en ze-
 ventig uren niet gedronken; en noch geld,
 noch goede woorden konden de muilezel-
 drijvers doen besluiten, om langer aldaar te
 blijven. **DE MONNERON** was verplicht een-
 nen arbeid onvoltooit te laten, dien hij
 als geëindigd beschouwde, die hem onge-
 looflijke moeiten en aanzienlijke uitgaven

 1785.
 Augustus.

1785.
Augustus.

gekost had; want hij had zeven muilezelen en agt mannen moeten huuren, om hem te helpen; maar hij nam te dragen, en hem te helpen in zijn arbeid behulpzaam te zijn. Om de vruchten van zijn werk niet ten eenenmale te verliezen, bepaalde hij de hoofdpunten. Een dag was thans voldoende om de afmeting te voltooien, waar door men een veel volkomener bevinding verkrijgen konde dan tot heden toe door de verschillende reizigers is opgegeven geworden.

De Marquis DE BRANCIFORTE, Vice-Marschalk, en Gouverneur Generaal van alle de *Canarische* Eilanden, gaf ons, gedurende ons verblijf op zijne rhee, aanhoudende blijken van bijzondere vriendschap.

*Vertrek
van Tenen-
riffe.*

Wij konden niet eerder afzeilen, dan drie uren na den middag den 30^{en} Augustus. Wij waren nog meerder met goederen beladen, dan bij ons vertrek van *Breil* maar dagelijks moesten zij verminderen, want wij hadden niets meer dan hout en water in te nemen, eer wij op de Eilanden der *Zuidzee* stonden aan te komen. Ik berekende dus mij van deeze twee dingen te voorzien tot aan het Eiland *la Trinité*; want ik had besloten de Eilanden van *Kaap*

Ver

zeven muilezelen
uuren, om hen
gen, en hem
te zijn. Om
et ten eenema
de hoofdpunten
ende om de
door men een
rkrijgen kon
de verschillen
orden.

FORTE, Ver
Generaal van
gaf ons, gedu
rheede, aanho
e vriendschap.
fzeilen, dan te
den 30^{en} Augu
rder met goed
rtrek van Bra
verminderen,
hout en wat
e Eilanden de
nen. Ik ber
twee dingen te
and *la Trinité*
anden van Kaap
Ver

Vert niet aan te doen, die in dit jaargetij-
de zeer ongezond zijn, en de gezondheid
van ons volk was eene der belangrijkste za-
ken; en het was tot behoud van dezelve,
dat ik last gaf, om tusfchen deks wierook
te branden, en dagelijks, van 'smorgens
agt uuren tot het ondergaan der zon, de
bangmatten te laten luchten. Maar, op dat
elk tijds genoeg zoude hebben om te fla-
pen, wierden de wachten van het volk in
driën verdeeld; zoo dat op agt uuren rust
vier uuren dienst volgden. Dewijl ik niet
meer dan het hoogst noodzakelijk getal
manschappen aan boord had, konde deeze
fchikking alleenlijk plaats hebben in de stil-
le zeeën, en ik was genoodzaakt tot het
oud gebruik te rug te keeren, wanneer ik
onstuimige wateren bevaren moest. De rei-
ze tot aan de linie leverde niets merkwaar-
digs op. De pasfaat-winden verlieten ons
op de 14 graden noordwaarts, en waaiden
aanhoudend west- of zuid- west- waarts tot
aan de linie; zij noodzaakten mij de *Afri-
caanfche* kust te volgen, welke wij op een
nien afstand van omtrent zestig mijlen voor-
bij voeren.

1785.
Augustus.

Den 29^{en} September, doorsneden wij de September.

1785.
 September. *securen der
 linie.*

linie, op 18 graden wester-lengte. Ik zou-
 de, overeenkomstig mijnen last, wel ge-
 wenscht hebben dezelve meer west-waarts
 te kunnen overtrekken; maar gelukkiglijk
 dreven de winden ons altijd naar het oosten.
 Zonder die omstandigheid was het mij on-
 mogelijk geweest het Eiland *la Trinité* aan
 te doen; want wij vonden de zuid-ooste
 winden aan de linie, en zij zijn ons aan-
 houdend bijgebleven tot op 20 graden 25
 minuten zuider breedte; zoodanig dat ik het
 schip altijd zoo dicht mogelijk naar den
 wind gestuurd heb, en de breedte van het
 Eiland *la Trinité* niet bereiken konde, dan
 op omtrent vijf en twintig mijlen oost-
 waarts. Indien ik *Pennedo de St. Pedro*
 had aangedaan, zoude ik veel moeite gehad
 hebben, om den oostelijken uithoek van
Brasiliën te bereiken.

Mijn streek volgende, ben ik de ondiep-
 te overgekomen, alwaar het schip *le Prince*
 in 't jaar 1747. meende gestooten te heb-
 ben. Wij bespeurden geen blijk hoe ge-
 naamd van land, uitgezonderd eenige voge-
 len, onder den naam van *Fregatten* be-
 kend, die ons in een zeer groot getal volg-
 den, van 8 graden noorder breedte tot 3

gra.

graden zuider breedte. Onze schepen ^{1785.} _{September.} wierden, gedurende dien zelfden tijd door *Thonynen* omringd; maar wij hebben 'er zeer weinigen van gevangen, om dat zij zoo zwaar waren, dat zij alle onze lijnen braken. Elk, die wij vongen, woog ten minsten zestig ponden.

De zeelieden, die, in dit jaargetijde, onder de linie, stilte vreezen te ontmoeten, tasten grovelijk mis. Geen enkelen dag zijn wij zonder wind geweest, en slechts eenmaal hadden wij regen, die in de daad zoo rijkelijk was, dat wij 'er vijf en twintig vaten door vullen konden. Korte dagen na ons vertrek van *Teneriffe*, verloren wij die schoone lucht, welke men alleen in de getemperde luchtstrecken vindt, uit het gezicht. Eene dofte witte lucht, die noch nevel, noch wolken geleeke, had steeds de overhand; de horizon had minder dan drie mijlen in zijnen omtrek; maar na het ondergaan der zon, verdween die damp, en de nachten waren bij aanhoudendheid zeer schoon.

Den 16^{en} October, des morgens ten tien ^{October.} _{De Eilanden Martin-Vas.} uuren, bemerkten wij de Eilanden *Martin-Vas*, op vijf mijlen noordwest-waarts. Zij had-

1785.
October.

hadden ten westen van ons behooren te blijven; maar de stroomen hadden ons des nachts 13 minuten zuidwaarts gevoerd. Dewijl de wind tot hier toe aanhoudend zuid - oost geweest was, was ik genoodzaakt verscheiden malen het schip te wenden, ten einde deeze Eilanden nader bij te komen, welke ik op omtrent anderhalve mijl voorbij voer. Na hunne ligging nauwkeurig bepaald, als mede de ligging onder elkander te hebben afgemeten, om 'er een afteekening van te kunnen maken, zette ik zoo na mogelijk, met vermindering van zeijl, cours naar het Eiland *la Trinité*, omtrent negen mijlen ten westen, en $\frac{1}{4}$ zuid-west-waarts van *Martin-Vas* af gelegen. Deeze Eilanden *Martin-Vas* zijn, eigenlijk gezegd, niets anders, dan klippen. Het grootste heeft niet meer dan een vierde van een mijl in den omtrek. Zij bestaan uit drie afzonderlijke Eilanden, op zeer kleine afstanden van elkander af gelegen, en van verre af het voorkomen hebbende van vijf hoofden.

La Trinité. Bij het ondergaan der zon, zag ik het Eiland *la Trinité*, het welk tegen het westen agt graden noordwaarts van mij af lag.

De

1785.
October.

De wind bleef steeds noord- noord- west. Ik zeilde den geheelen nacht langzaam voort, aan de oost- zuid- oost kant van dit Eiland blijvende. Toen de dag aanbrak, vervolgde ik mijn koers landwaarts aan, hoopende onder beschutting van het Eiland een stiller zee te vinden. Des morgens ten tien uren, was ik niet verder dan twee en een halve mijlen van de zuid- oost punt, die noord- noord- westwaarts van mij af lag, en ik bespeurde, toen ik mij achter in de bocht, die door deeze punt gevormd wordt, bevond, eene *Portugeesche* vlag, in het midden van een klein Fort opgeheist, rondom welke vijf of zes houte huizen stonden. Het gezicht van deeze vlag maakte mijne nieuwsgierigheid gaande: ik besloot een boot naar land te stuuren, om mij nopens de ontruiming en aftocht der *Engelschen* te onderrichten; want ik begon reeds te zien, dat ik het water en hout, het welk ik benoodigd had, op het Eiland *la Trinité* niet zoude kunnen bekomen: wij vernamen niets, dan eenige boomen op den top der bergen. De zee brande overal met zoo veel geweld, dat wij niet dorsten veronderstellen, dat on-

1785.
October.

ze floep aldaar met eenig gemak zoude kunnen aankomen. Ik koos dus de partij, om, den geheelen dag door, verscheiden gangen te doen, ten einde des anderen daags, bij het aankomen van den dag, wind genoeg te hebben, om ankergrond te bereiken, of ten minsten mijne boot naar land te zenden. Des avonds riep ik aan het Fregat *l'Asrolabe* toe, wat ik voornemens was te doen, met bijvoeging, dat wij in onze gangen geene regelmatige orde zouden in acht nemen; terwijl ons punt van vereeniging, bij het ondergaan der zon, in de bocht der *Portugeesche* Volkplanting zoude moeten zijn. Ik zeide aan DE LANGLE, dat die geene van de twee schepen, die daar toe de beste gelegenheid hebben zoude, zijne boot zoude uitzenden, om te vernemen, welke ververschingen wij ter dezer plaatse zouden kunnen innemen. Des anderen daags morgens den 18. October, zond de *Asrolabe*, die slechts eene halve mijl van land af was, deszelfs *Biscajische* floep af, onder bevel van den Scheeps-Lieutenant DE VAUJAS. — DE LA MARTINIÈRE EN RECEVEUR, een onvermoed natuur-kenner, vergezelden deezen

Of-

Officier: zij zakten af naar het achterste gedeelte van de bocht, tusſchen twee klippen; maar de branding was zoo groot, dat de floep met al het volk ontwijffelbaar vergaan zoude zijn, zonder de ſpoedige hulp, welke de *Portugeeſen* aan dezelve toebragten; zij trokken de floep op het ſtrand, om dezelve tegen de woede der zee te beveiligen: men redde alle de goederen, uitgenomen het anker, het welk verloren geraakte. DE VAUJUAſ telde op deezen poſt omtrent twee honderd mannen, waar van vijftien alleen monteering droegen, en de andere in hun hembd liepen. De Bevelhebber van deeze bezitting, aan welke men den naam van Volkplanting niet geven kan, om dat 'er niets wordt aangekweekt, zeide hem, dat de Gouverneur van *Rio-Janeiro*, reeds omtrent een jaar geleden, van het Eiland *la Trinité* bezit had doen nemen; hij wist niet, of veinsde niet te weten, dat de *Engelſchen* het voorheen bezeten hadden: maar men kan geen ſtaat maken op het geen ter gelegenheid van dit geſprek aan DE VAUJUAſ gezegd wierd. Deeze Bevelhebber oordeelde plichtshalven genoodzaakt te zijn op alles de waarheid te ver-

---

 1785.
 October.

1785.
October.

verbergen: hij beweerde, dat zijne bezetting uit vier honderd mannen bestond, en zijn Fort met twintig stukken geschut beplant was; daar wij ondertusfchen zeker waren, dat 'er in den omtrek deezer geheele bezitting geene enkele batterij te vinden was. Deeze Officier was zoo bevreesd, dat men den ellendigen staat van zijn Gouvernement bemerken mogt, dat hij aan DE LA MARTINIÈRE en aan RECEVEUR nimmer wilde toestaan zig van het strand te verwijderen, om kruiden te gaan zoeken. Na aan DE VAUJUS alle uiterlijke blijken van beleefdheid en vriendschap gegeven te hebben, zette hij hem aan, om weder sloop te gaan, hem zeggende, dat het Eiland niets voortbragt; dat men alles zes maanden levens-middelen van *Rio-Janeiro* derwaarts zond, en dat 'er naauwlijks water en hout genoeg voor zijn volk was; terwijl men dan nog die twee dingen zeer wijd af op den berg moest gaan haalen. Zijne manschappen hielpen ons, om de sloop weder in zee te brengen.

Bij het opkomen van den dageraad had ik mede een sloop, onder bevel van den Scheeps-Lieutenant BOUTIN, vergezeld van

van DE LAMANON en MONNERON, aan land gezonden; maar ik had aan BOUTIN verboden aan land te gaan, indien de sloep van de *Astrolabe* voor hem was aangekomen; als dan moest hij de rheede pijlen, en 'er een afteekening van maken, zoo goed als hem dit in zulk een kort bestek van tijd mogelijk was. BOUTIN naderde derhalven niet digter, dan tot op een snaphaanschoot van het strand af; bij het peilen ontdekte hij eenen rotsachtigen grond, met een weinig zand gemengd. DE MONNERON teekende het Fort af, zoo fraaij, als of hij op de plaats zelve geweest was; en DE LAMANON vond gelegenheid op te merken, dat de klippen alleenlijk uit *Basalt* bestonden, of gesmoltene stoffen, die van eenige uitgebrande vuurbergen waren overig gebleven. Dit gevoelen wierd door RECEVEUR bevestigd, die een groot aantal steenen aan boord bragt, zijnde alle vuurberg-steenen, als mede het zand, het welk men met stukken van schelpen en koraalen vermengd vond. Volgens het bericht van DE VAUJUAS en BOUTIN sprak het van zelf, dat wij op het Eiland *la*

1785.
October.

Tri-

1785.
 October.

Trinité het ontbrekend water en hout niet bekomen konden. Ik besloot dadelijk, om naar het Eiland *St. Catharina* op de kust van *Brasiliën* koers te zetten: die was de oude ververfchings plaats der *Franfche* fchepen, die naar de *Zuid-zee* fte-
 venden. FREZIER en de Admiraal AN-
 SON vonden aldaar in overvloed het geen zij voor hunne behoeften noodig hadden. Om geen enkelen dag te verliezen, verkoos ik het Eiland *St. Catharina* boven *Rio-Janeiro*, alwaar onderscheidene plig-
 plegingen meer tijd gevorderd zouden hebben, dan wij tot het haalen van het ontbrekende water en hout behoefden. Maar mijnen weg naar het Eiland *St. Catharina* nemende, wilde ik mij tevens van het dadelijk aanwezigen van het Eiland *l'Ascençon* overtuigen, het welk volgens opgave van D'APRES honderd mijlen westwaarts van *la Trinité*, en alleen vijftien graden zuidelijker gelegen is. Volgens het dagregister van PONCEL DE LA HAYE die over het Fregat *la Renommée* het bevel voerde, was ik zeker, dat onderscheidenden Reizigers, onder anderen FREZIER.

1785.
October.

een zeer kundig man, gemeend hadden het Eiland *l'Ascençaon* aan te doen, en in de daad alleenlijk op *la Trinité* geweest waren.

Het laatstgemelde Eiland vertoont voor het oog eene bijna onvruchtbaare rots; men ziet geen groente nog geboomten, dan in de zeer nauwe holen van het gebergte. In één van deeze valleijen, aan den zuidoost kant van het Eiland, het welk niet meer dan omtrent drie honderd toisen breed is, hebben de *Portugeesen* zig ter neder gezet. De natuur had zekerlijk deeze klip niet geschikt om bewoond te worden, dewijl 'er noch menschen noch vee hun onderhoud vinden kunnen; maar de *Portugeesen* waren beducht, dat één of ander *Europeesch* volk van die nabuurschap gebruik mogt maken, om eenen fluikhandel met *Brasiliën* te vestigen: aan welke reden alleen men ongetwijffeld moet toeschrijven den door hun betoonden ijver, om een Eiland te bemachtigen, het welk hun, in alle andere opzichten, geheel tot last is.

Den 18. October, des middags, zette ik *Vergeefsche*
west-*zoeken*

1785.
 October.
 naar het
 Eiland
 l'Ascen-
 çoon.

westwaarts koers naar het Eiland *l'Ascen-
 çoon*, tot des avonds van den 24, wanneer
 ik besloot dit zoeken te staaken: ik had
 toen honderd vijftien mijlen westwaarts af-
 gelegd, en de lucht was helder genoeg,
 om tien mijlen ver voor uit te zien. Dus
 kan ik verzekeren, dat ik mijn koers geno-
 men hebbende op de paralels-kring van 20
 graden 32 minuten, met een uitzicht
 noord- en zuid-waarts van ten minsten 20
 minuten; en, na het afleggen van de eerste
 zestig mijlen, alle nachten een bijlegger
 gemaakt hebbende, na dat ik den geheelen
 gezicht-einder bij het ondergaan der zon
 doorloopen hadde; kan ik, zeg ik, verze-
 keren, dat het Eiland *l'Ascençaon* niet aan-
 wezig is tot op omtrent 7 graden wester
 breedte van den middag-lijn van *la Trini-
 té*, tusschen de zijder breedten van 20
 graden 10 minuten, en van 20 graden 50
 minuten, welken geheelen omtrek mijn ge-
 zicht omvatten konde.

Onweder
 en St. El-
 mo-vuur.

Den 25^{en} October, wierden wij door
 een zeer geweldig onweder belooopen. Des
 avonds ten agt uren bevonden wij ons in
 het middenpunt van eenen vuurigen kring;

1785.
October.

de bliksem-straalen schooten uit alle hoeken van den gezicht-einder: het *St. Elmo-vuur* plaatste zig op de punt van den afleider. Maar dit verschijnsel vertoonde zig niet alleen op ons schip; de *Astrolabe*, die geen afleider had, kreeg het *St. Elmo-vuur* insgelijks boven in de mast. Van dien dag af was het aanhoudend slecht weder, tot dat wij aan het Eiland *St. Catharina* kwamen; wij wierden door een dikker nevel omringd, dan wij in het midden van den winter op de kusten van *Bretagne* zouden hebben kunnen aantreffen. Den 6^{en} November. November. *Aankomst op St. Catharina.* November kwamen wij tuschen het Eiland *St. Catharina* en het vaste land, op zeven vademen ten anker, zijnde den grond aldaar van modderig zand.

Na eene reize van zes en negentig dagen hadden wij nog geen enkelen zieken: het onderscheid der luchtstreken, de regenbuien, de nevels, niets had de gezondheid van het scheepsvolk doen wankelen; maar onze levens-middelen waren uitnemend goed. Ik had geene der voorzorgen agter wege gelaten, welken de ondervinding en voorzigtigheid mij konden aan de hand geven: wij hadden bovendien de grootste

1785
November.

*Befchrij-
ving van
dit Eiland.*

zorge gedragen om het volk vrolijk te houden, latende hen alle avonden, wanneer de gelegenheid het toeliet, van acht tot tien uren zig met dansen verlustigen.

Het Eiland *St. Catharina* strekt zig van het noorden naar het zuiden, tot eene lengte van omtrent twaalf mijlen uit; deszelfs breedte van het oosten naar het westen is slechts van twee mijlen, het is van het vaste land, naar de smalste plaats gerekend, alleenlijk door eene zee- engte van twee honderd toisen afgescheiden. Op den uithoek aan het begin deezer zee- engte is de Stad *Nostra Senora del Destero* gebouwd, de Hoofdstad van dit Landschap, alwaar de Gouverneur zijn zetel houdt; zij bevat ten hoogsten drie duizend zielen, en omtrent vier honderd huizen; derzelver uitzicht is zeer aangenaam. Volgens het verhaal van *FREZIER* diende dit Eiland, in 't jaar 1712, tot eene verblijfplaats voor de overloopers, die uit de verschillende gedeelten van *Brasilien* derwaarts de wijk namen; zij waren slechts in naam onderdanen van *Portugal*, en erkenden geen hoog gezag. Het Land is zoo vruchtbaar, dat zij zonder eenigen bijstand der nabuurige Volk-

plan-

plantingen konden bestaan, en zij waren zoodanig van geld ontbloot, dat zij de begeerlijkheid van den Gouverneur Generaal van *Brasiliën* niet konden gaande maken, noch hem eenigen lust inboezemen, om hen tot onderwerping te brengen. De schepen, die bij hun tot het bekomen van ververschingen inliepen, gaven hun, tegen inruiling van levensmiddelen, alleenlijk klederen en hembden, waar aan zij volstrekt gebrek hadden. Eerst omtrent den jaare 1740, heeft het Hof van *Lisfabon* een regelmatig Regeerings - bestuur op het Eiland *St. Catharina*, en de omliggende streken van het vaste Land, gevestigd. Dit Gouvernement strekt zig uit zestig mijlen ver van het noorden naar het zuiden, van de Rivier *St. Francisco* tot aan *Rio Grande*; de bevolking bedraagt twintig duizend zielen. Ik heb in zommige huisgezinnen zulk een groot aantal kinderen gezien, dat ik voor mij dit getal nog merkelyk grooter stelle. De grond is uitermaten vruchtbaar, en brengt bijna van zig zelf alle soorten van vruchten, groenten en graanen voort, men vindt 'er altijd groene boomen; maar zij zijn zoodanig

1785.
November.

1785.
November.

met doornen en struiken doorvlochten, dat het niet mogelijk is deeze bosfchen door te komen, zonder zig met bijlen eenen weg te baanen: men heeft daarenboven de slangen te duchten, wier beet doodelijk is. De wooningen, zoo op het Eiland, als op het vaste Land, staan alle aan het strand der zee: de bosfchen, die dezelve omringen, hebben eenen aangenaamen geur, uit hoofde van de groote meenigte oranje boomen, en specerijachtige gewassen, waarmede zij vervuld zijn. Onaangezien zoovele voordeelen, is het Land zeer arm, en heeft een volstrekt gebrek aan bewerkte stoffen; zoodanig dat de boeren 'er bijna niet toekomt te loopen, of met oude voddens gekleed zijn. Hun land, het welk zeer geschikt zoude zijn om suiker-riet te planten, kan niet toe gebruikt worden bij gebrek van slaven, om welken te koop en zij niet rijkelijk genoeg zijn. De walvisch-vangst is zeer overvloedig; maar het is een eigendom van de kroon, die dezelve aan een maatschappij te *Lisfabon* verpacht heeft: deeze maatschappij heeft op deeze kust drie groote bezittingen, alwaar men jaarlyks omtrent vier honderd walvisfchen vangt.

vangt, waar van de traan en *sperma-ceti* over *Rio-Janeiro* naar *Lisfabon* gezonden worden. De inwooners zijn bloote aanschouwers van deeze visch vangst, die hun geen voordeel aanbrengt. Indien de Regeering hun niet te hulpe komt, en hun geene vrijdommen of andere gunsten toestaat, die den koophandel derwaarts kunnen lokken, zal één der schoonste Landen, van den aardbodem eeuwig blijven kwijnen, en voor het moederland van geene nuttigheid zijn.

1785.
November.

Het aankomen op het Eiland *St. Catharina* is zeer gemakkelijk; op agttien mijlen in volle zee vindt men reeds een zandigen anker-grond met zeventig vademen water, en die grond klimt langzamerhand, tot op vier kabels lengte van het strand, alwaar het nog vier vademen diep is.

Het kwam mij voor, dat onze aankomst een grooten schrik in het Land verspreid had: op de onderscheiden Forten wierden verscheiden alarm-schoten gedaan; het geen mij deed besluiten in tijds het anker te werpen, en een sloep met een Officier naar Land te zenden, om onze vreedzaame oogmerken te kennen te geven, en dat wij

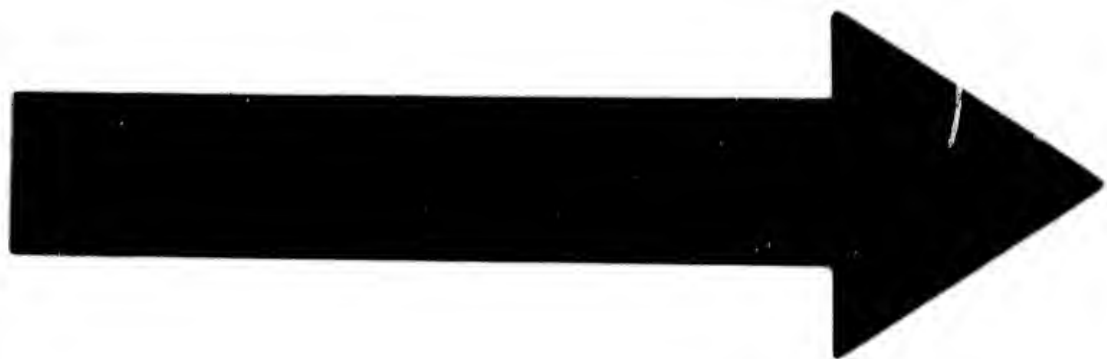
Ontbaal
door de
Portugeezen.

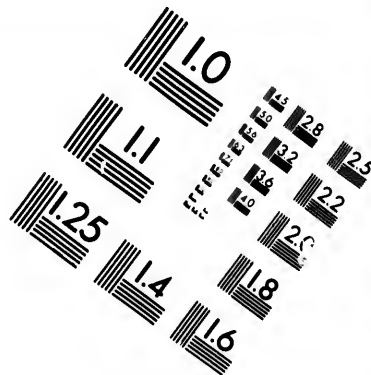
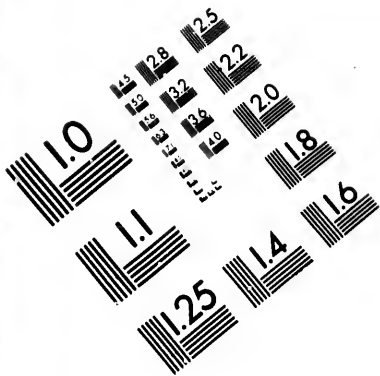
1785.
November

slechts water, hout, en eenige ververfchingen benoodigd hadden. DE PIERRE-
VERT, wien ik met deeze onderhandeling belastte, vond de kleine bezetting van het Fort onder de wapenen; dezelve bestond in veertig soldaten, onder bevel van eenen Capitain, die aanstonds eenen bode naar de Stad afvaardigde aan den Gouverneur DON FRANCISCO DE BAROS, Brigadier van de Infanterij. Hij was van onzen tocht door de *Lisabonsche* nieuwspapieren onderrecht; en eene penning van gegoten metaal, die ik hem zond, liet hem geen twijfel over omtrent het oogmerk van onze aanlanding. De stiptste en gezwindste bevelen wierden gegeven, om ons, het geen wij noodig hadden, ten naasten prijze te verkoopen: voor elk Fregat werd een Officier bestemd; hij was geheel en al tot onzen dienst; wij zonden hem met den Commis van den Proviand-meester, om bij de inwooners levensmiddelen op te koopen. Den 9^{en} November, naderde ik dichter bij de vesting, van welke ik een weinig verwijderd was. Ik ging dien zelfden dag, met DE LANGLE en verscheiden Officiers, mijne opwagting maken bij den Commandant

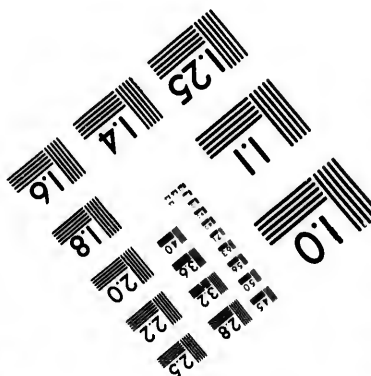
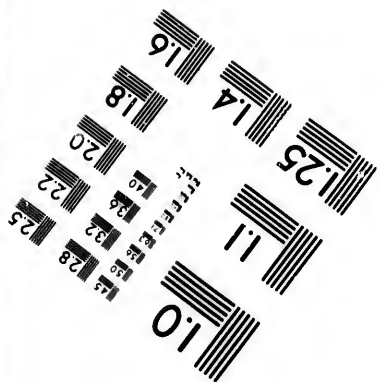
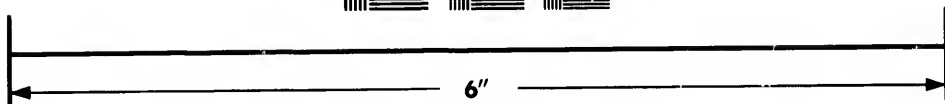
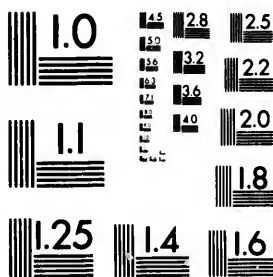
1785.
November.

dant van deezen post, die mij met elf kanon-schoten deed begroeten; zij wierden hem van mijn schip beantwoord. Ik zond des anderen daags mijn sloep, onder bevel van den Scheeps-Lieutenant BOUTIN, naar de Stad *Nostra Senora del Destero*, om mijn dank te betuigen aan den Gouverneur, voor den rijken voorraad, dien wij door zijne zorg ontfangen hadden. De NONNERON, DE LAMANON, en de Abt MONGÉS, vergezelden deezen Officier, als mede DE LA BORDE, MARCHAINVILLE, en RECEVEUR, die door DE LANGLE tot het zelfde einde waren afgezonden geworden; allen wierden zij op de minzaamste en hartelijkste wijze ontfangen. DON FRANCISCO DE BAROS, Gouverneur van deeze landstreek, sprak zeer goed *Fransch*, en zijne uitgebreide kundigheden boezemden het groots vertrouwen in. Onze *Franschen* waren bij hem ter maaltijd: hij zeide hun over tafel, dat het Eiland *l'Ascençaon* niet aanwezig was; dat echter, op het getuigenis van D'APRES, de Gouverneur Generaal van *Brasiliën* in het afgelopen jaar een schip had afgezonden, om alle de plaatsen, waar dit Eiland gezegd wierd gelegen

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99

1785.
November

te zijn, naauwkeurig te onderzoeken; en dat de Capitain van dit schip niets ontdekt hebbende, mèn het op de kaarten had uitgestreken, om eene oude dwaling niet te laten voortduuren. Hij voegde 'er bij, dat het Eiland *la Trinité* steeds een gedeelte der *Portugeefche* bezittingen had uitgemaakt, en dat de *Engelfchen* het ontruimd hadden op het eerste aanzoek, het welk hun daar toe van wegen de Koningin van *Portugal* gedaan was, hebbende den Minister des Konings van *Engeland* bovendien geantwoord, dat deeze Volkplanting door het volk nimmer erkend was, maar slechts eene onderneming van bijzondere perfoonen uitmaakte. Des anderen daags kwamen de floepen van de *Afrolabe* en *Bousfole* ten elf uren te rug; zij gaven mij berigt van een op handen zijnde bezoek van den Generaal Major der Volkplanting, DON ANTONIO DE GAMA; hij kwam echter eerst den 13^m, en bragt voor mij den beleefdfsten brief van zijnen Bevelhebber mede. Het jaargetyde was reeds zoo verre verlopen, dat ik geen oogenblik te verliezen had: ons volk was in den besten staat van gezondheid. Bij mijne
aan-

aankomst had ik mij gevleid, om in vijf of zes dagen mij van al het noodige te zullen hebben voorzien, en in staat te zijn om zee te kiezen; maar de zuidelijke winden en stroomen waren zoo geweldig, dat wij dikwils niet aan Land komen konden; en dit hield mijn vertrek op.

1785.
November.

Ik had het Eiland *St. Catharina* boven *Rio-Janeiro* verkozen, om de plechtigheden van groote Steden, die doorgaans tijd verlies veroorzaaken, voor te komen; maar de ondervinding toonde mij, dat deeze ver- verschings - plaats veele andere voordeelen in zig vereenigde. Allerleije soorten van levensmiddelen waren aldaar in den groot- sten overvloed; een vette os kostte agt pi- asters; een varken van honderd vijftig pon- den gewicht kostte 'er vier; men had twee kalkoenen voor een piaster; men had slechts het net uit te werpen, om het vol visch op te haalen; men bragt ons aan boord en verkocht ons vijf honderd oranje - appelen voor minder dan een halve piaster, en de groenten hadden ook een zeer matigen prijs. Het volgende geval zal van de her- bergzaamheid van dit goede volk een denk- beeld kunnen geven. Mijne sloep in een

*Goetheid
des Lands
en der In-
wooners.*

1785.
November.

bocht, alwaar ik hout liet hakken, door de branding van het water omgeworpen zijnde, dwongen de inwooners, die tot hulp toefchoten, onze fchipbreuk-lijdende matroofen, om in hunne bedden te gaan liggen, en zij fliepen op den grond op matten in het midden van de kamer, alwaar zij deeze aandoenlijke gadvrijheid be- toonden. Weinige dagen daar na bragten zij bij mij aan boord te rug de zeilen, de masten, het anker, en de vlag van deeze floep, dingen, die voor hun van veel waar- de waren, en aan hun op hunne prauwen de grootfte nuttigheid hadden kunnen ver- fchaffen. Zij hebben zachte zeden; zij zijn goed, befchaafd, beleefd, maar bijge- loovig, en jaloers van hunne vrouwen, die nooit in het openbaar verfchijnen.

Onze Officiers, op de jagt gegaan zijnde, fchoten verfcheiden vogelen, die v- deren van allerleije fchitterende kleuren hadden, onder anderen eene zeer fraaije blaauwe kraaij, die door DE BUFFON niet is befchreven geworden; hij is in dit Land zeer gemeen.

Des avonds van den 16^{en}, toen alles in- gefcheept was, zond ik mijne brieven aan den

den C
ver v
belast
ful C
vrijhe
den t
deren
noord
weest
gewee
Nove
breke
ree;
eenig
en h
nachte
men
Wi
varke
meer
te vo
van l
Brest
in ki
THO
ge- e
nier

den Gouverneur, die zig wel met derzelver verzending naar *Lisfabon* had willen belasten, onder het adres van onzen Consul Generaal DE SAINT MARC: elk had vrijheid om aan zijne nabestaanden en vrienden te schrijven. Wij vleiden ons des anderen daags onder zeil te gaan, maar de noorde winden, die ons zoo gunstig geweest zouden zijn, indien wij in volle zee geweest waren, hielden ons tot den 19^{en} November in de baaij te rug. Met het aanbreeken van den dag maakten wij ons zeilree; de stilte noodzaakte mij, om wederom eenige uren voor anker te gaan liggen, en het was eerst in het begin van den nacht, eer ik buiten alle de Eilanden komen konde.

Wij hadden op *St. Catharina* osfen, varkens en gevogelte genoeg gekocht, om meer dan een maand lang het scheepsvolk te voeden, en wij hadden onze verzameling van boomen, die, zedert ons vertrek uit *Brest*, volmaakt behouden waren gebleven in kisten, onder het oog en opzigt van THOUIN te *Parys* vervaardigd, met orange- en citroen-boomen verrijkt. Onze tuinier was ook voorzien van orange en citroen-

1785.
November.

troen-pitten, van zaadkorrels van catoen, ^{1785.} *Turksch* graan, rijst, en in 't algemeen
 November. van alle eetbaare waren, die, volgens de verhaalen der Reizigers, aan de inwooners der Eilanden in de *Zuid-zee* ontbreken, en met hunne luchtstreek en levenswijze meer overeenkomen, dan de *Franfche* keuken-planten, waar van wij ook eene groote meenigte zaden met ons voerden.

Vertrek Op den dag van mijn vertrek, stelde ik
 van L. aan DE LANGLE nieuwe seinen ter hand,
 Catharina. die veel uitgebreider waren, dan de geenen, waar van wij ons tot dus verre hadden bediend: wij moesten in het midden van nevelen zeer onstuimige zeeën bevaaren; en deeze omstandigheden vorderden nieuwe voorzorgen. Ik berigtte hem bovendien, dat ik mijne nasporingen in de *Atlantische Zee* bepaalde tot het Eiland *Grande de la Roche*, geen tijd hebbende, om eenen doortocht ten zuiden van de *Sandwich-Eilanden* te zoeken.

Het was zeer mooi weder tot den 28^{en}, wanneer wij eenen zeer geweldigen storm uit het oosten beliepen; deeze was de eerste na ons vertrek uit *Frankrijk*. Ik zag met groot genoegen, dat onze schepen, schoon

schoon zij zeer slechte zeijlers waren, zig ^{1785.} bij storm zeer goed hielden, en dat zij de ^{November.} onstuimige zeeën, die wij nog moesten doorzeilen, konden wederstaan.

Den 7^{en} December, bevond ik mij op ^{December.} de zoogenaamde paralels kring van het Ei- ^{Vergeefsck} land *Grande*, op 44 graden 38 minuten ^{zoeken} zuider breedte, en 34 graden wester leng- ^{naar het} te, volgens eene berekening van afstan- ^{Eiland} ^{Grande de} ^{la Roche.} den, die wij daags te voren gemaakt hadden. Wij zagen zeer veel wier drijven, en waren zedert verscheiden dagen door vogelen omringd, tot het geslacht der *Albatrosfen* en *Stormvogelen* behoorende, die nimmer dan in den broed-tijd het land naderen.

Deeze flaauwe blijken van eerlang land te zullen zien, hielden intusfchen onze hoop levendig, en strekten ons tot troost op de akelige zeeën, die wij bezeilden; maar ik was niet zonder ongerustheid, wanneer ik overwoog, dat ik nog 35 graden westwaarts moest opzeilen, tot aan de straat van *le Maire*, alwaar ik veel belang had, om voor het einde van Januarij aan te komen.

Tot den 24^{en} December deed ik verscheiden

den

1785.
December.

den wendingen tusfchen de 44 en 45 graden breedte; op deeze paralels-kring zeilde ik voort tot op 15 graden lengte, en den 27^m December liet ik mijne nafporing vaaren, verzekerd zijnde, dat het Eiland *de la Roche* niet aanwezig was, en dat het wier en de stormvogelen geene nabijheid van Land bewijzen, dewijl ik zulks tot mijne komst op de kust van *Patagoniën* gezien heb. Na veertig dagen vrugteloos gezocht te hebben, gedurende welken ik vijf stormen doorftond, was ik genoodzaakt mijne reize verder door te zetten. Ik ben verzekerd, dat de zeelieden, die dit onderzoek na mij doen zullen, niet gelukkiger zijn zullen, dan ik; maar men moet 'er zig niet mede ophouden, dan wanneer men oostwaarts naar de *Indifche* zee zeilt: het is dan niet moeielijker, noch langwijliger, om 30 graden op deeze paralels-kring over te zeilen, dan op eenige andere; en zoo men al geen land ontdekt heeft, men heeft ten minsten eenen weg afgelegd, die aan het hoofd-oogmerk voldoet. Ik ben in de vaste overtuiging, dat het Eiland *Grande*, zoo wel als het *Pepys Eiland*, nergens dan in de verbeelding bestaat; het bericht

van

van
te l
waa
ker,
land
Oce
ont
groc
Tris
gen
der
E
fche
cier
jagu
mee
bijn
die
zor
van
mal
tal
mee
tro
het
zul
hei

van LA ROCHE, die beweert aldaar groo-
te boomen gezien te hebben, is van alle
waarschijnlijkheid ontbloot: het is zeer ze-
ker, dat men op 45 graden, op een Ei-
land, in het midden van den zuidelijken
Oceaan gelegen, niets dan heestergewasfen
ontmoeten kan, dewijl men geen enkelen
grooten boom vindt op de Eilanden van
Tristan à Acunha, die op eene breedte lig-
gen, oneindig meer tot de voortplanting
der gewasfen geschikt.

1785.
December.

Eenige dagen hadden wij eene stille en
schoone zee, gedurende welken de Offi-
ciers der beide Fregatten met de sloep
jagt-partijen hielden, en eene aanzienlijke
meenigte vogelen fchoten, waar door wij
bijna altijd omringd wierden. Deeze jagt,
die doorgaands zeer overvloedig was, be-
zorgde aan ons fcheepsvolk ververfchingen
van vleesch, en het is ons verscheidene
malen gebeurd, dat wij 'er zulk een groot ge-
tal van doodden, dat wij 'er eene alge-
meene uitdeeling van doen konden: de ma-
troofen gaven 'er den voorrang aan boven
het gezouten vleesch, en ik geloove, dat
zulks veel tot behoud van hunne gezond-
heid toebragt.

Jagt-partijen in
volle zee.

Op

1785.
December.

Op deeze onze verschillende jagt-partijen, schoten wij niet dan albatrossen van het groote en kleine soort, benevens vier onderscheidene soorten van stormvogelen. Deeze vogelen, wanneer men dezelve de huid afstroopt, en met eene scherpe faus klaar maakt, waren ten naasten bij zoo goed, als de zee-eenden, welken men in *Europa* eet. Zij zijn zoo wel beschreven geworden door de Natuur-kenners, die *Capitain COOK* vergezeld hebben, dat ik de liefhebbers van vogelen gerustelijk kan verwijzen tot de beschrijvingen, die *BANKS*, *SOLANDER* en *FORSTER* van dezelfde soorten gegeven hebben, en zoo volledig zijn, dat 'er niets behoeft te worden bijgevoegd.

1786.
Januarij.
Kust van
Patago-
niën.

Den 14^{en} Januarij, peilden wij eindelijk de kust van *Patagoniën*, op 47 graden 50 minuten zuider breedte, en 64 graden 37 minuten wester lengte, volgens onze laatste afstands berekeningen: wij hebben nimmer de gelegenheid laten ontsnappen, om die waarnemingen te doen, wanneer het weder 'er gunstig toe was; de Officiers van het Fregat waren 'er zoo gevat op, en hielpen *DAGELET* zoo zeer, dat ik niet ge-
loof,

loof, dat onze grootste mistasting in lengte meer dan een halven graad heeft kunnen bedragen.

1786.
Januarij.

Den 21^{en}, kregen wij Kaap *Beau-Temps*, of den noordelijken uithoek der Rivier *Galle-gos*, op de kust van *Patagoniën*, in 't gezicht; wij bevonden ons omtrent drie mijlen van land, op één en veertig vadem water, zijnde den grond van grof zand, of kleine kleijachtige steentjes, die niet grooter dan erweten waren.

Den 25^{en}, ten twee uren, zette ik het aan op een mijl ten zuiden van Kaap *San Diego*, uitmakende de westelijke punt van de Straat van *Le Maire*; ik was van 's morgens af op dien afstand van het Land gebleven, en had, op de kaart van Capitain *COOK*, de Baaij gevolgd, alwaar *BANKS* zig aan land liet zetten, om planten te zoeken, terwijl het schip, *de Resolutie*, hem onder zeil afwagte.

Het weder was ons zoo gunstig, dat het mij onmogelijk was, om aan onze Natuurkenneren eene gelijke inschikkelijkheid te betoonen. Ten drie uren bereikte ik de zee-engte, na dat ik tot op drie vierde van een mijl den uithoek *San-Diego* was om-

*Straat
van Le
Maire.*

1786.
Januarij.

gezeild, alwaar verscheiden klippen zyn, die zig, zoo ik meen, niet verder dan een mijl uitstrekken: maar dieper in zee veel meer deinsing ontwarende, stuurde ik zuidoost-waarts, om op die klippen niet te stooten; ik bemerkte wel dra, dat zulks door de stroomen veroorzaakt wierd, en dat de klippen van Kaap *San-Diego* zeer verre van mij af waren.

Dewijl het een frische koelte uit het noorden waaijde, was ik meester om *Terra del Fuego* te naderen; ik bleef 'er een kleine halve mijl van af. Ik vond de wind zoo gunstig, en het jaargetijde zoo verre gevorderd, dat ik oogenblikkelijk besloot, het inloopen in de Baaij van *Bon-Succes* te staken, en zonder tijd verlies koers te zetten om Kaap *Horn* tē boven te komen. Ik begreep, dat het mij onmogelijk was in alle mijne behoeften te voorzien, zonder daar mede tien of twaalf dagen door te brengen; dat ik deezem tijd dubbeld noodig had op *St. Catharina*, om dat in deezem opene baaijen, alwaar de zee met geweld tegen het strand slaat, de sloepen geheele halve dagen lang niet zeilen kunnen. Indien bij dit onheil zuidelijke winden gekomen

wa-

waren
Bon-
schoon
zoude
aan v
beide
Dec
ten,
koers
was,
kon,
re ove
Magel
deezem
had
Terra
besch
en ke
reeds
Ter
voere
gewo
telok
op d
van
noord
lenty

waren, die mij eenigen tijd in de Baaij van *Bon-Succes* hadden opgehouden, zoude het schoone jaargetijde verlopen zijn, en ik zoude mijn schip aan schade, en mijn volk aan vermoeingen bloot gesteld hebben, die beide voor onze reize zeer hinderlijk waren.

1786.
Januarij.

Deeze overwegingen deden mij besluiten, om naar het Eiland *Juan Fernandez* koers te zetten, het welk op mijn weg was, en alwaar ik hout en water bekomen kon, benevens eenige ververschingen, verre overtreffende het geen in de Straat van *Magellaan* te bekomen was. Ik had te deezer tijd nog geen enkelen zieken; ik had nog tachtig vaten water overig; en *Terra del Fuego* is zoo dikwils bezocht en beschreven geworden, dat ik mij niet vlijen konde iets te voegen bij het geen 'er reeds van gezegd is.

Terwijl wij door de Straat van *le Maire* voeren, staken de Wilden, volgens hunne gewoonte, groote vuuren aan, om ons uitelokken aldaar te ankeren; 'er was 'er één op den noordelijken uithoek van de Baaij van *Bon-Succes*, en een ander op den noordelijken uithoek van de Baaij van *Valentyn*. Ik ben met *Capitain Cook* van

1786.
Januarij.

het zelfde gevoelen, dat men in één van deze Baaijen, onverschillig welke, kan ankeren; men vindt aldaar water en hout, maar ongetwijfeld een flechter jagt, dan in de Haven *Noël*, uit hoofde dat de Wilden zig een groot gedeelte van het jaar in deze strecken ophouden.

Toen wij deze zee-engte doorzeilden, op een halve mijl van *Terra del Fuego*, wierden wij door walvischen omringd; men bemerkte wel, dat hun nooit eenig leed ontmoet was; onze schepen maakten hen niet vervaard; zij zwommen statig voort op den afstand van een pistool-schoot van onze Fregatten: zij zullen hunne heerschappije in deze zeeën behouden tot op het oogenblik, dat de vischers hun den zelfden oorlog zullen aandoen, als aan *Spitsbergen* of *Groenland*. Ik twijffel, of 'er voor deze vischerije wel eene betere plaats in de wereld is: de schepen zouden in goede Baaijen ten anker liggen, voorzien zijnde van water, hout, eenige gewassen tegen de scheinbuik en zee-vogelen; de floepen van deze zelfde schepen, zonder zig een mijl ver te verwijderen, zouden alle de walvischen kunnen vangen, die zij noodig hadden

den om de lading hunner schepen te vullen. Het eenig ongemak zoude zijn de langduurigheid der reize, die bijna vijf maanden vaarens tot elken tocht verëisfchen zoude; en ik geloof, dat men deeze streeken alleenlijk in de maanden December, Januarij en Februarij bezoeken kan.

1786.
Januarij.

De gezicht-einder was aan de oostzijde met zulke dikke nevelen bezet, dat wij het *Staatens-Land* niet in 't gezicht krijgen konden, offchoon wij 'er nog geen vijf mijlen af waren, als zijnde dit de geheele breedte van de Straat. Wij naderden *Terra del Fuego* zoo dicht bij, dat wij met onze verrekijkers de Wilden konden bekennen, die groote vuuren aanstookten, zijnde dit hunne eenige manier om hun verlangen te kennen te geven, dat onze schepen zig aldaar zouden komen ververschen.

Ik bereikte Kaap *Horn* met veel meer gemak, dan ik mij had durven verbeelden; *Kaap Horn.* ik ben thans overtuigd, dat deeze scheepvaart van gelijken aart is, als in alle die wateren, welke onder een hoogen graad van breedte liggen. De moeielijkheden, die men aldaar te gemoet ziet, zijn het gevolg van een oud vooroordeel, het welk be-

1786.
Januarij.

hoort te verdwijnen, en tot welks in stand houding onder de zeelieden de reize van den Admiraal ANSON niet weinig heeft toegebracht.

Februarij.
Het Land
van Drake
niet aan-
wezig.

Den 9^{en} Februarij, liep ik dwars door de Straat van *Magellaan* in de *Zuidzee*, koers zettende naar het Eiland *Juan Fernandez*: naar mijne gisfing was ik het zogenaaemde *Land van Drake* overgezeild; maar ik had weinig tijd besteed om het zelve opte zoeken, naardien ik wel overtuigd was, dat het niet aanwezig is. Zedert mijn vertrek uit *Europa*, had ik de koersen der oude zeelieden met allen mogelijken aandacht naargegaan: hunne dagregisters zijn zoo slecht ingericht, dat men 'er eenigermaten naar raden moet; en de aardrijkskundigen, die geene zeelieden zijn, zijn doorgaans zoo onbedreven in de zeevaart-kunde, dat zij met geen gezond oordeel hebben kunnen ophelderden de dagregisters, die zulks zeer noodig hadden; zij hebben dienvolgende Eilanden op de Zee-kaarten aangeteekend, die 'er niet waren, of die als verschijnzels voor het oog der nieuwe zeelieden verdwenen zijn.

In 't jaar 1578, wierd de Admiraal DRA-

KE,

KE,
van
Oce
na
mo
fen
een
hij
'er
len
ande
die
ten
buik
verh
inge
Die
de
van
go n
TE
dra
het
half
den
Pol
zuic

KE, vijf dagen na zijn vertrek uit de Straat van *Magellaan*, in den grooten westelijken Oceaan, door zeer zwaare stormen, die bijna een maand duurden, belooopen. Het is moeielijk hem in zijne onderscheidene koersen te volgen: maar eindelijk ontdekte hij een Eiland op 57 graden zuider breedte; hij nam aldaar ververschingen in, en zag 'er veel gevogelte: vervolgens twintig mijlen ver noord-waarts loopende, vond hij andere Eilanden, bewoond door Wilden, die prauwen hadden; deeze Eilanden bragten hout voort, en planten tegen de scheurbuik. Hoe gemakkelijk herkent men in dit verhaal *Terra del Fuego*, alwaar DRAKE is ingelooopen, en waarschijnlijk het Eiland *Diego Ramires*, ten naasten bij gelegen op de breedte van het zoogenaamde *Eiland van Drake*? In dien tijd was *Terra del Fuego* nog niet bekend. LE MAIRE en SCHOUTEN ontdekten de Straat, die hunnen naam draagt, eerst in 't jaar 1616; en steeds in het begrip staande, dat 'er in het zuidelijk half rond, even als in het noordelijk, landen waren, die zig tot aan den omtrek der Polen uitstrekken, geloofden zij, dat het zuidelijk gedeelte van *America* door ver-

---

 1786.
 Februarij.

1786.
Februarij,

scheiden kanaalen of zee-armen doorsneden was, en dat zij een tweede even als de Straat van *Magellaan* ontdekt hadden. Deeze verkeerde denkbeelden waren zeer geschikt, om den Admiraal DRAKE aan het dwalen te helpen, daar hij door de stroomen 12 of 15 graden ten oosten van zijn streek af geraakte, zoo als het naderhand in die zelfde wateren aan honderd andere reizigers wedervaren is. Deeze waarschijnlijkheid wordt eene zekerheid, wanneer men opmerkt, dat een schip van deeze vloot, het welk zijn koers noordwaarts nam, terwijl zijn Admiraal zuidwaarts stuurde, in de zelfde Straat van *Magellaan*, alwaar hij was uitgelopen, te rug kwam; ten klaaren blijke, dat hij niet ver westwaarts gekomen was, en dat de Admiraal DRAKE de lengte van *America* niet had voorbij gezeild. Men zoude 'er kunnen bijvoegen, dat het tegen alle waarschijnlijkheid aanloopt, dat een Eiland, zeer verre van het vaste Land afgeleggen, en op 57 graden breedte, met boomden bedekt zij, daar men zelfs geen houtachtige plant op de *Malouinische Eilanden*, die slechts op 53 graden liggen, aantreft; dat 'er geene bewooners op deeze zelfde

Ei-

Eilanden gevonden worden; zelfs niet op het *Staten - Land*, het welk slechts door een kanaal van vijf mijlen van het vaste Land is afgescheiden; en dat eindelijk de beschrijving, welke DRAKE geeft van de wilden, de prauwen, de boomen, en de planten, zoo wel overeenkomen met de *Pescherähs*, en over 't algemeen met alle de verdere bijzonderheden, die wij van *Terra del Fuego* hebben, dat het mij onbegrijpelijk voorkomt, hoe wij het *Eiland van Drake* nog op de kaarten vinden.

1786.
Februarij.

De west-zuid-weste winden mij gunstig zijnde om noordwaarts te stevenen, besteede ik tot dit nutteloos onderzoek zulk een kostbaaren tijd niet; en ik vervolgde mijne reize naar het Eiland *Juan Fernandez*. Maar de hoeveelheid van levensmiddelen, die ik nog aan boord had, naargegaan hebbende, bevond ik, dat wij zeer weinig brood en meel overig hadden, dewijl ik, even als DE LANGLE, genoodzaakt was geweest honderd vierdedeelen te *Brest* te laten, bij gebrek van plaats om ze te bergen: daarenboven waren de wormen in de bishuit gekomen; zij maakten dezelve niet onetbaar, maar zij verminderden wel een vijfde deel-

1786.
Februarij.

deelte van de hoeveelheid. Deze onderscheidene redenen deden mij besluiten, om het Eiland *la Conception* boven dat van *Juan Fernandez* te verkiezen. Ik wist, dat dit gedeelte van *Chili* zeer vrugtbaar in graanen was; dat zij aldaar beter koop waren, dan in eenige landstreek van *Europa*, en dat ik alle andere eetwaren aldaar in overvloed, en voor een zeer matigen prijs, zoude aantreffen: ik rigte dienvolgende mijn koers een weinig meer oostwaarts.

Des avonds van den 22^{en}, kreeg ik het Eiland *Mocha* in het gezicht, het welk omtrent vijftig mijlen van *la Conception* af ligt: de vrees, om door de stroomen noordwaarts af te drijven, had mij het Land doen naderen; maar ik geloof, dat het eene nuttelooze voorzorg is, en dat het voldoende is, wanneer men de breedte van het Eiland *St. Maria* tracht te bekomen, mits zorge dragende, om het zelve niet digter te naderen, dan op den afstand van omtrent drie mijlen, om dat 'er rotsen onder water zijn, die zig van den noordwestelijken uithoek van dit Eiland verre in zee uitstrekken.

Inkomen
in de k. a. a. j.
van la

Wanneer men het zelve te boven is, kan men gerust langs de kust heen varen; al-

alle klippen vertoonen zig dan boven het water, en op eenen kleinen afstand van de wal. Men krijgt te gelijker tijd de *Mammelles de Biobio* in het gezicht; zijnde twee niet zeer hooge bergen, die van hunne gedaante den naam ontleenen. Men moet een weinig noordwaarts van de *Mammelles* sturen naar den uithoek van *Talcaguana*: deeze uithoek ligt aan den westelijken ingang van de Baaij *la Conception*, die zig omtrent drie mijlen van het oosten naar het westen uitstrekt, en zoo ook in de lengte van het noorden naar het zuiden; maar deeze ingang word vernauwd door het Eiland *Quiquirine*, het welk in het midden ligt, en daardoor twee afzonderlijke ingangen maakt: de oostelijke ingang is de veiligste en alleen in gebruik; zij is omtrent een mijl breed: de westelijke, tusfchen het Eiland *Quiquirine* en den uithoek van *Talcaguana*, heeft niet meer dan een vierde van een mijl; zij is vol klippen, en men moet 'er niet doorvaren dan met een goeden loots.

Men vindt overal ankergronden langs de kust, van het Eiland *St. Maria* af tot aan den ingang van de Baaij *la Conception*.

Tot

1786.
Februarij.
Concep-
tion.

1786.
Februarij.

Tot drie mijlen ver in de opene zee, heeft men zeventig vademen gepeild, een grond van zwart slijk, en dertig vademen, toen wij binnen in de Baaij waren, zoo ten oosten als ten westen, van den noordelijken uithoek van het Eiland *Quiquirine*: tot op twee snaphaanschooten van land af vermindert de diepte langzamerhand tot op zeven vademen. In deeze geheele Baaij is eene uitmuntende anker-grond, maar men is voor de noorde winden niet beveiligd, dan voor het dorp *Talcaguana*.

Des namiddags ten twee uren, zeilden wij den uithoek van het Eiland *Quiquirine* te boven; maar de zuidelijke winden, die ons tot hier toe zoo gunstig geweest waren, liepen ons nu tegen: zoo dat wij te meermalen onze koers moesten veranderen, en het pijllood altijd bij de hand hebben. Wij trachten met onze verrekijkers de stad *la Conception* in het gezicht te krijgen, die wij weten, dat volgens de afteekening van FREZIER agter aan de Baaij moest liggen, aan den zuid-oost kant; maar wij ontdekten niets. Des avonds ten vijf uren kwamen er Jootsen bij ons, die ons berigten, dat deeze Stad door eene aardbeving in

't jaar 1751 verwoest was, dat zij niet meer aanwezig was, en dat de nieuwe Stad drie mijlen van de zee af, aan de oevers der Rivier *Biobio* gebouwd was. Wij vernamen ook door deeze zelfde lootsen, dat wij in *la Conception* verwagt wierden, en dat men aldaar reeds de brieven van den Spaanschen Minister ontfangen had. Wij gingen voort met laveeren, om dieper in de Baaij in te komen; en des avonds ten negen uren wierpen wij het anker op negen vademmen omtrent een mijl noordoost-waarts van den anker-grond van *Talcaguana*, dien wij des anderen daags nemen moesten. Omtrent ten tien uren des avonds, kwam de Capitain van een *Spaansch* Fregat, die door den Bevelhebber van *la Conception* was afgezonden, bij mij aan boord; hij vernagte aldaar, en vertrok met het aankomen van den dag, om van zijn verrigte rekenfchap te doen: hij wees vooraf aan den Loots de plaats aan, alwaar wij gevoeglijkst konden ankeren; en alvoorens te paard te stijgen, zond hij versch vleesch, vruchten, en groenten aan boord, in veel grooter overvloed, dan wij voor al het fcheepsvolk noodig hadden, wier goede

---

 1786.
 Februarij.

ge-

1786
Februarij.

gezondheid hem schein te verwonderen. Nimmer was misschien eenig schip Kaap *Horn* voorbij gezeild, en was in *Chili* aangekomen zonder zieken te hebben; en op onze schepen was er geen enkele.

Des morgens ten zeven uren maakten wij ons zeilvaardig, en lieten ons door onze booten en sloepen treilen; wij ankerden in de bocht van *Talcaguana* ten elf uren, den 24^{en} Februarij, op zeven vademen, zijnde aldaar een zwarten slijkgrond.

Het dorp *Talcaguana* is tegenwoordig de eenigste Spaansche bezitting in deeze Baaij: ten oosten ziet men nog de puinhoopen van de oude Stad *la Concepcion*, die zoo lang niet duuren zullen, als die van *Palmyra*, zijnde alle de gebouwen in dit Land gemaakt van pleister-kleij of steenen in de zon gebakken: de daken zijn van ongebakken pannen gemaakt, zoo als in verscheiden zuidelijke Gewesten van *Frankrijk*.

De nieuwe
Stad *la*
Concep-
tion.

Na de verwoesting van deeze Stad, die veel eer door de zee was ingezwolgen, dan door aardbevingen verslonden, geraakten de inwoners verstroot, en sloegen zig op hoogten in den omtrek neder. Eerst in 't jaar

jaar
pla
vic
Co
bo
sch
Ge
ove
dat
ber
na
staa
I
dui
van
Can
zen
aan
Chi
zijn
aan
zui
gell
zijn
een
ten
de

1786.
Februarij.

jaar 1763 verkozen zij eene nieuwe woon-
plaats op een vierde van een mijl van de Ri-
vier *Biobio*, en drie mijlen van het oude
Conception, en van het dorp *Talcaguana*: zij
bouwden aldaar eene nieuwe Stad; de Bis-
schoppelijke zetel, de Hoofdkerk, en de
Geestelijke Gestichten, wier ~~en~~ derwaarts
overgebracht; zij is zeer uitgestrekt, om
dat de huizen slechts ééne verdieping heb-
ben, ten einde de aardbevingen, die zig bij-
na alle jaaren vernieuwen, te beter te weêr-
staan.

Deeze nieuwe Stad bevat ongeveer tien
duizend inwooners: zij is de verblijfplaats
van den Bischoep, en van den *Mestre de*
Camp of Opper-toezigter over het krijgswe-
zen. Dit Bisdom grenst ten noorden
aan dat van *St. Jago*, de hoofdstad van
Chili, alwaar de Gouverneur Generaal
zijn zetel houdt; ten oosten paalt het
aan de *Cordilleras*, en strekt zig ten
zuiden uit tot aan de Straat van *Ma-*
gellaan; maar deszelfs waare grenspaalen
zijn de Rivier *Biobio*, op een vierde van
een mijl van de Stad. Het geheele Land
ten zuiden van gemelde Rivier behoort aan
de *Indiaanen*, uitgenomen het Eiland *Chi-*
loe,

1786.
Februarij.

loe, en eene kleine landstreek rondom *Baldivia*. Men kan aan deeze volken den naam niet geven van onderdanen des Konings van *Spanjen*, met wien zij bijna altijd in oorlog zijn; uit dien hoofde is de post van *Spaanschen* Bevelhebber aldaar van het grootste aanbelang. Deeze Officier voert over de geregelde krijgsbenden en verdere soldaten het bevel; het geen aan zijn gezag zeer veel invloed geeft, ook ten aanzien van de verdere burgers, die in burgerlijke zaken onder het bestuur van eenen *Corregidor* staan: hij is bovendien alleen belast met de verdediging des Lands, en is onophoudelijk met zaken van oorlog en vrede bezet. 'Er is een nieuw bestuur in plaats van het oude op het tapijt; het zelve zal weinig van dat van onze Volkplantingen verschillen: de regeering zal onder den Commandant en Intendant verdeeld zijn. Maar men moet opmerken, dat 'er geen Souveraine Raad in de *Spaansche* Volkplantingen is; zij, die met het oppergezag door den Koning bekleed zijn, zijn ook Rechters in Burgerlijke zaken, met eenige in 't recht ervarenen Bijzitters. Men gevoelt, dat, vermits het recht niet word uitgeoeffend door

Rech-

Rechters, die elkander in waardigheid gelijk zijn, het bijna zeker is, dat het gevoelen van het Opperhoofd genoegzaam altijd door die van minderen rang moet gevolgd worden; dus word het recht alleenlijk door één man bestuurd: en men zoude moeten vooronderstellen, dat deeze door geene vooroordeelen of driften vervoerd wordt, en met het grootste doorzigt begaafd is, om 'er niet allerlije nadeelige gevolgen uit te zien voortspruiten.

Op den geheelen aardboden is 'er geen vruchtbaarder grond, dan dit gedeelte van *Chili*: het graan wordt aldaar zestig-voud gewonnen; de wijnstok draagt even overvloedig: de velden zijn aldaar met tallooze kudden vee bedekt, die zonder eenige moeite boven alle verbeelding aldaar vermeenigvuldigen; de eenige arbeid bestaat in het behoorlijk afscheiden van elks eigendom, en om de osfen, paarden, muilezels, en schapen, in die afgeperkte plaatsen te houden. De gewoone prijs van een vetten os is agt piasters; die van een schaap drie vierde van een piaster: maar 'er zijn geene koopers, en de inwoners hebben het gebruik van jaarlijks eene groote meenigte os-

I. DEEL.

E

fen

1786.
Februarij.

1786.
Februarij.

fen te slagten, waar van men de huiden en het vet bewaart: deeze beide worden als koopwaaren naar *Lima* verzonden. Men rookt ook eenige stukken vleesch, ten behoeve van de Zoelieden, die met kleine vaartuigen langs de kusten van de *Zuidzee* heen en weder varen.

Geene ziekte is aan dit Land bijzonder eigen; echter is 'er een, die vrij gemeen is, en welke ik mij schame te noemen. Die zoo gelukkig zijn, om zig zelve daar tegen in acht te nemen, bereiken eenen zeer hoogen ouderdom; men vindt in *la Conception* verscheiden lieden, die meer dan honderd jaaren oud zijn.

*Schade-
lijk Regeer-
ings be-
stuur al-
daar.*

Onaangezien zoo veele voordeelen, is deeze Volkplanting verre af van de vorderingen gemaakt te hebben, welken men van derzelve ligging moest verwagten, als zeer geschikt zijnde, om eene zeer groote bevolking te begunstigen; maar de invloed van het Regeerings-bestuur is onophoudelijk met dat der luchtfreek strijdig. De verbiedende wetten vinden in *Chili* in de ruimste uitgestrektheid plaats. Dit Koninkrijk, waar van de voortbrengzels, op een behoorlijken prijs gehouden worden-
de,

de, half *Europa* zouden kunnen spijzen; waar van de wol voor de handwerken in *Frankryk* en *Engeland* voldoende zijn zouden; waar van de beesten, tot ingezouten vleesch gebezigd zijnde, een rijken schat zouden opbrengen; dit Koningrijk, zeg ik, drijft geenen koophandel. Vier of vijf kleine vaartuigen brengen aldaar jaarlijks van *Lima*, suiker, tabak, en eenige koopwaren, in *Europa* bewerkt, welken de ongelukkige inwoners niet dan uit de tweede of derde hand bekomen, en na dat die zelfde goederen te *Cadix*, te *Lima*, en eindelijk bij hunne inkomst in *Chili*, zeer zwaare rechten betaald hebben. Zij kunnen in ruiling niets anders dan graanen geven, die zoo laag van prijs zijn, dat de landbouwer geen belang stelt in het uitbreiden van zijnen landbouw; smeer, huiden, en eenige planken, in dier voegen, dat de balans van den koophandel altijd uitloopt ten nadeele van *Chili*, het welk met zijn goud (*) en zijne weinig beduiden-

1786.
Februarij.

(*) Volgens aantekeningen, die mij zijn ter hand gesteld, kan het goud, het welk men jaarlijks in het Bisdom van *la Conception* bij één brengt, op twee

1786.
Februarij.

dende koopwaren, ter verruiling geschikt, in geene evenredigheid kan opwegen tegen de suiker, paraguaij-planten, tabak, gewerkte stoffen, linnens, batisten, en in 't gemeen de behoeften, die tot dagelijks levens onderhoud noodig zijn.

Volgens dit zeer beknopt tafereel spreekt het van zelf, dat indien *Spanje* niet van stelregel verandert, indien de vrijheid van den koophandel niet word voorgestaan, indien de verschillende rechten op de vreemde koopwaaren niet gematigd worden, eindelijk indien men uit het oog verliest, dat eene zeer kleine belasting op dingen, waar van het vertier zeer groot is, aan 's Lands schatkist meer voordeel aanbrengt, dan eene zeer zware belasting, waar door dit vertier geheel te gronde gaat, het Koninkrijk *Chili* nimmer tot die hoogte van aanwas komen zal, die van deszelfs ligging anderzints te verwagten was.

Ongelukkig brengt dit Land een weinig goud voort; in bijna alle Rivieren vindt men

maal honderd duizend piasters gerekend worden. 'Er is eene zekere Plantagie op *St. Domingo*, die zoo veel aan inkomsten opbrengt.

1786.
Februarij.

men goud. De inwooner kan door de aarde uit te waschen, zoo men zegt, dagelijks een halve piaster winnen: maar dewijl de eetwaren zeer overvloedig zijn, wordt hij door geene waare behoefte tot den arbeid genoopt; zonder gemeenschap met de vreemdelingen, kent hij onze konsten, noch onze weelde niet, en hij kan niets met genoegzaame kragt verlangen, om zijne werkeloosheid te overwinnen: de landen blijven onbebouwd liggen; de werkzaamsten van allen zijn, die eenige uren aan het zoeken van goud uit het zand der Rivieren besteeden, het geen hun ontslaat van het leeren van eenig handwerk: ook zijn de huizen der rijkste inwooners zonder eenig huisraad; en alle de werklieden in *la Conception*, zijn vreemdelingen.

De opschik der vrouwen bestaat in een geplooijde rok, van die oude goude of zilvere stoffen, welken men voorheen te *Lyon* maakte; deeze rokken, die voor plechtige gelegenheden bewaard worden, kunnen, even als de edele gesteenten, door naastbestaanden geërfd worden, en van de grootmoeders tot de kleindogters overgaan: daarenboven is deeze opschik alleenlijk

1786. voor een klein getal burgeressen; anderen
 Februarij. hebben naauwlijks zoo veel, dat zij in staat
 zijn zig te kleeden.

*Schande-
 lijke Mon-
 niken.* De luiheid, zelfs veel meer, dan onkunde
 en bijgeloovigheid, heeft in dit Koningrijk
 eene groote meenigte Kloosters van mannen
 en vrouwen gevestigd: dezelve genieten eene
 veel grootere vrijheid, dan in eenig ander
 Land; en het ongeluk van niets te doen te
 hebben, van geen huisgezin te moeten onder
 houden, van uit hoofde van hunnen staat
 niet te mogen trouwen, zonder echter van de
 weereld te zijn afgescheiden, en in hunne cel-
 letjes afgezonderd te leven, heeft hen ge-
 maakt, en moest hen maken tot de slechtste
 voorwerpen in *America*. Hunne onbe-
 schaamdheid is onuitsprekelijk; ik heb 'er
 gezien, die tot middernacht op eene dans-
 partijje verbleven, zig ten eenemaal van
 goed gezelschap verwijderende, en onder de
 dienstboden ophoudende. Deeze zelfde
 Geestelijken gaven aan onze jonge lieden
 de beste en naauwkeurigste onderrigtingen
 omtrent plaatsen, welken de Priesters niet
 behoorden te kennen, dan om te verbie-
 den van zig derwaarts te begeven.

Het volk van *la Conception* is zeer dief-
 ach-

achtig, en de vrouwen zijn 'er uitermaten
gerieflijk: het is een ontaard ras, met *In-*
dianen vermengd; maar de inwooners van
den eersten rang, de waare *Spanjaarden*,
zijn ongemeen beschaafd en vriendelijk. Ik
zoude mij aan groote ondankbaarheid schul-
dig maken, indien ik hen niet met de wa-
re kleuren afschetste, die met hun charac-
ter overeenkomen; ik zal trachten het zel-
ve door het verhaal van onze eigene ge-
schiedenis kenbaar te maken.

1786.
Februarij.

Ik was nauwlijks voor het dorp *Talca-*
guana ten anker gekomen, of een Dragon-
der bragt mij een brief van den Comman-
dant *ad interim*, QUEXADA; hij berigtte
mij, dat wij als landgenooten ontfangen
zouden worden, voegende 'er met de ui-
terste beleefdheid bij, dat de bij deeze ge-
legenheid ontfangene bevelen zeer overeen-
komstig waren met de gevoelens van zijn
hart, en met die van alle de inwooners
van *la Conception*. Deeze brief ging ver-
gezeld van allerlei soorten van ververschin-
gen, welken een ieder zig beijverde om
ten geschenke aan boord te zenden; wij
waren niet in staat, om zoo veel te ver-

Bevelen
heden der
Spanjaar-
den.

1786.
Februarij.

bruiken, en wisten het nauwlijks te plaatsen.

Verplicht zijnde, om eerst en vooral zorg te dragen voor het herstel van mijn schip, en om onze astronomische uurwerken, en onze quadranten aan land te laten in orde brengen, konde ik niet dadelijk mijne dankbetuigingen aan dezen Gouverneur gaan afleggen: ik wagte met ongeduld naar het oogenblik ter vervulling van dezen plicht; maar hij kwam mij voor, en begaf zig bij mij aan boord door de voornaamste Officiers der Volkplanting gevolgd wordende. Des anderen daags gaf ik een wederkeerig bezoek, vergezeld zijnde door DE LANGLE, verscheiden Officiers en reisgenooten; vooraf gingen eenige Dragonders, waar van de Commandant eene halve Compagnie te *Talaguana* in bezetting gelegd had: van onze aankomst af, waren dezelve, gelijk ook hunne paarden, tot onzen dienst. QUEXADA, SABATERO, Commandant der Artillerie, en Major van de plaats, kwamen ons een halve mijl van *la Conception* te gemoet: wij stapten allen bij SABATERO af, alwaar men ons op een zeer goed middagmaal

maal onthaalde; en des nachts was 'er eene groote danspartije , waar op de voornaamste vrouwen uit de Stad genoodigd wierden.

1786.
Februarij.

De kleeding van deeze vrouwen , zeer veel verschillende van die , waar aan onze oogen gewoon waren , is door DUCHÉ DE VANCY afgeteekend geworden , eene geploojde rok , die het halve been ontbloot laat , en onder het middellijf is vast gemaakt ; kousfen met roode , blaauwe en witte streepen ; zulke korte schoenen , dat alle de toonen in één gedrongen zijn , en de voet bijna rond is ; zie daar de kleeding der vrouwen in *Chili*. Haar hoofdhaar is ongepoederd , en van agteren verdeeld in kleine trensen , die op haare schouderen hangen. Haare borstrok is doorgaans van eene goude of zilvere stof ; over dezelve dragen zij twee manteltjes ; de eerste van neteldoek , en de tweede of bovenste , van wol van verschillende kleuren , geel , blaauw , of rozenrood : deeze wolle manteltjes trekken de vrouwen over het hoofd , wanneer zij op straat zijn , en het koud is ; maar in de kamers zijn zij gewoon die op haar schoot te leggen ; en

Danspartij, en kleeding der vrouwen.

1786.
Februarij.

met de neteldoekſche manteltjes oefſenen de vrouwen van *la Conception* een zeker ſpel; door dezelve met veel aartigheid dan hier dan daar te plaatſen. Over 't algemeen zijn zij bevallig, en van zulk eene beminnelijke beſchaafdheid, dat 'er zekerlijk geene zeefad in *Europa* is, alwaar vreemde zeelieden met zoo veel hartelijkheid en vriendschap ontfangen kunnen worden.

Tegen middernacht eindigde de danspartij: dewijl alle de Franſche Officiers en reizigers in het huis van den Commandant en van SABATERO niet geherbergd konden worden, was elk inwooner gereed om ons een bed aan te bieden; en wij wierden dus in verſchillende wijken van de Stad gehuisvest.

Voor het middagmaal hadden wij aan de voornaamſte burgers een bezoek gegeven, als mede aan den Biſchop, een verſtandig man, aangenaam in den omgang, en van zulk een zacht charaſter, als men daar van meenigvuldige voorbeelden onder de *Spaanſche* Biſchoppen vindt. Hij was geboortig uit *Peru*, hij was nooit in *Europa* geweest, en had zijne bevordering alleen aan zij-

KLEEDING DER BEWOONERS VAN HET

VAN HET EILAND LA CONCEPTION.

NYON.

zijn
ove
zig
len
dia
de
goe
de
had
omf
hiel
geze
aank
digd
hij
de v
lern
tagie
welk
en
zijn
De
die c
wape
nigv
binne
Ame.

zijne deugd te danken. Hij sprak met ons over het hartzeer, het welk de Opper-toezigter der krijgzsaken, HIGUINS, gevoelen zoude, daar hij verplicht was bij de *Indianen* op de grenzen te blijven, geduurende ons kort vertoeven in zijn Gewest. Het goed, dat elk van deezen krijgsman zeide, de algemeene achting, die men voor hem had, verwekten een spijt in mij, dat deeze omstandigheden hem van ons verwijderd hielden. Men had een Bode naar hem afgezonden; zijn antwoord, het welk nog aankwam, terwijl wij in de Stad waren, kondigde zijne aanstaande te rug komst aan: hij sloot eenen roemrijken vrede, die voor de volken, onder zijn bestuur staande, alernoodigst was, dewijl de afgelegene Plantagiën aan de strooperijen van die Wilden, welke mannen en kinderen vermoorden, en de vrouwen gevangelijk wegvoeren, zijn bloot gesteld.

De *Indianen* van *Chili* zijn niet meer die oude *Americanen*, wien de *Europeesche* wapenen schrik inboezemden: de vermenigvuldiging der paarden, die zig in het binnenste der eindelooze woestenijen van *America* verspreid hebben, zoo ook die

1786,
Februarij.

*Inboor-
lingen des
Lands.*

1786.
Februarij,

der osfen en fchapen, welke ook buitenge-
meen aanmerkelijk is, hebben van deeze
volken waare *Arabieren* gemaakt, die men
met de bewooners der woestijnen van *Ara-
biën* kan gelijk stellen. Onophoudentlijk
te paard zittende, zijn tochten van twee
honderd mijlen voor hun zeer kleine rei-
zen; hunne kudden vee voeren zij met zig;
zij voeden zig met hun vleesch, hunne
melk, en zomtijds met hun bloed (*); zij
kleeden zig met hunne huid, waar van zij
helmen, borst-harnasfen, en schilden ma-
ken. Dus heeft het invoeren van twee
tamme dieren in *America* den merkwaardig-
sten invloed gehad op de zeden van alle de
volken, die van *St. Jago* af tot aan de
Straat van *Magellaan* wonen: zij volgen
bijna geen enkele meer van hunne oude ge-
bruiken; zij voeden zig niet meer met de-
zelfde vruchten; zij hebben niet meer de-
zelfde kleederen, en zij gelijken veel meer
op de *Tartaren*, of op de bewooners van
de oevers der *Roodde Zee*, dan op hunne
voor-

(*) Men heeft mij verzekerd, dat zij nu en dan
hunne osfen en paarden het bloed aftapten, en het
zelve dronken.

voorouders , die voor twee eeuwen leefden.

1786.
Februarij.

Het is gemakkelijk naar te gaan , hoe geducht zulke volken voor de *Spanjaarden* moeten zijn. Wie zal hen op zulke lange tochten vervolgen? hoe zal men de zamenrottingen beletten , waar door volken , die in vier honderd mijlen lands verspreid zijn , zig op één punt bij elkander verzamelen , en legers van dertig duizend mannen uitmaaken.

Het gelukte aan HIGUINS , om de genegenheid van deeze Wilden te winnen , en aan het volk , het welk hem het recht der inboorlingen verleend had , den gewichtigsten dienst te doen ; want hij is in *Ierland* geboren , uit één van die geslachten , die ter zake van den Godsdienst , en om hunne oude verkleefdheid aan het hujs van STUART , vervolgd wierden. Ik kan aan mij zelven het genoeg niet onthouden , om deezen braven krijgsman , die zig door zijne manieren overal zoo bemind maakte , te doen kennen. Na een uur in zijn gezelschap geweest te zijn , had ik hem , even als de *Indianen* , mijn vertrouwen geschonken. Zijne terug komst in de Stad volgende

*Loffpraak
ter eere
van den
Spaan-
schen Gouverneur.*

1786.
Februarij.

de zeer kort op zijnen brief; ik was 'er nauwlijks van onderrigt, of hij kwam te *Talcaguana* aan, en ik was andermaal ver-rast. Een Bevelhebber der ruiterte rijdt veel beter te paard, dan een *Fransch* zee-man: en HIGUINS, met de verdediging des Lands belast, had eene gezwindheid, die moeielijk was te evenaaren: hij won het, zoo dit mogelijk was, den Comman-dant QUEXADA nog in beleefdheden af; dezelve waren zoo oprecht, en minzaam voor alle de *Franschen*, dat wij geene woorden konden vinden, om onze gevoe-lens van dankbaarheid te uiten. Dewijl wij zulks aan alle de inwooners verschuldigd waren, besloten wij een algemeen festijn voor ons vertrek te geven, en de gezamen-lijke vrouwen van *la Conception* daar op te noodigen. 'Er wierd eene groote veldtent aan den oever der zee opgeslagen; wij ont-haalden aldaar honderd en vijftig perfoon-nen, zoo mannen als vrouwen, ter maaltijd, die de beleefdheid hadden gehad, om drie mijlen ver op onze uitnoodiging te komen: deeze maaltijd wierd agtervolgd door een danspartij, een klein vuurwerk, en eindelijk eene luchtbal van papier.

maar

Wederkeerig festijn.

maar groot genoeg om vertooning te maken.

1786.
Februarij.

Des anderen daags diende ons dezelfde tent, om eene groote maaltijd te geven aan het scheepsvolk van beide de Fregatten; wij aten allen aan dezelfde tafel. DE LANGLE en ik aan 't hoofd; elke Officier tot den geringsten matroos was geplaatst naar den rang, dien hij aan boord bekleedde: de houtc scheepsborden ware onze schotels. De vrolijkheid was geschilderd op het aangezicht van alle de matroosen; zij scheenen welvarender, en duizendmaal gelukkiger te zijn, dan op den dag, toen wij uit *Brest* uitliepen.

De Bevelhebber wilde op zijn beurt een festijn geven: wij begaven ons allen naar *la Conception*, uitgenomen de Officiers, die de wagt hadden. HIGUINS kwam ons te gemoet, en geleidde ons gezelschap naar zijne woning, alwaar een tafel voor honderd perfoonen gedekt was: alle de Officiers en aanzienlijke inwooners waren aldaar genoodigd, als mede verscheide vrouwen. Bij elk gerecht wierden door een *Franciscaner* eenige *Spaansche* versen opgezegd, tot lof van de eendracht, die tus-

schen

1786.
Februarij.

fchen beide volken heerschte. 'Er was des nachts eene groote danspartij; alle de vrouwen begaven zig derwaarts, met haare beste kleederen pronkende; gemaskeerde Officiers gaven aldaar eene zeer fraaije balletdans: men konde in geen weerd-deel een aangenaamer festijn aanschouwen: het wierd gegeven door een man, die in het Land wierd aangebeden, en aan vreemdelingen, die den naam hadden van tot het beschaafde volk van *Europa* te behooren.

Maart.

Maar deeze vermaaken, en dit goed onthaal deden mij mijne hoofdzaak niet uit het oog verliezen. Ik had op den dag van mijne aankomst bekend gemaakt, dat ik den 15^{en} Maart weder onder zeil zoude gaan, en dat indien voor dien tijd de schepen in orde gebragt waren, en onze levensmiddelen, ons water en ons hout ingeschcept, een ieder de vrijheid hebben zoude, om aan land te gaan wandelen. Niets was meer geschikt, om het werk te verhaasten, dan deeze belofte, waar van ik de gevolgen zoo zeer vreesde, als de matroosen 'er naar verlangden, om dat de wijn in *Chili* zeer gemeen is, dat elk huis in het Dorp *Talcaguana* een herberg is, en dat de ge-

mee-

n
ri
g
m
vr

ge
mo
de
ver
aan
het
gaan
dige
dige
der
dern
mid
de z
en d
beste
wind
meer
de z
gen,
15^{en}
dag,
I.

meene vrouwspersoonen 'er bijna zoo ge-
 rielijk zijn als te *Taiiti*: het bragt egter
 geene wanorde te weeg, en mijn Heel-
 meester heeft mij niet berigt, dat deeze
 vrijheid nadeelige gevolgen gehad heeft.

1786.
 Maart.

Den 15^{en}, bij het opkomen van den da- *Vertrek*
 geraad, gaf ik sein, dat men zig gereed *van la*
 moest maken om het anker te ligten; maar *Concep-*
tion.

de wind liep naar het noorden: zedert ons
 verblijf op deeze rhee de waaijde dezelve
 aanhoudend uit het zuid- zuid-westen naar
 het zuid-westen; de zeewind begon door-
 gaans des morgens ten tien uren, en ein-
 digde des nachts op het zelfde uur, ein-
 digende nochtans vroeger, indien hij eer-
 der begonnen was; en wederkeerig tot mid-
 dernacht geduurende, indien hij eerst des
 middags had beginnen te waaijen; zoo dat
 de zeewind omtrent twaalf uren duurde,
 en de stilte van gelijken. Deeze regel had
 bestendig plaats tot den 15^{en}, wanneer de
 winden, na eene volstreckte stilte en onge-
 meene hette, noordwaarts liepen; het storm-
 de zeer hevig uit dien hoek, met veel re-
 gen, geduurende den nacht tusschen den
 15^{en} en 16^{en}; en den 17^{en}, tegen den mid-
 dag, was 'er een ligte zeewind uit het

I. DEEL.

F

zuid-

1786.
Maart.

zuidwesten, waar mede ik onder zeil ging: 'er was zeer weinig wind, en wij konden niet verder komen, dan twee mijlen buiten de Baaij, alwaar wij in eene dood filte vervielen, staande de zee zeer hol van de laatste noorde winden. Wij wierden den geheelen nacht door walvischen omringd; zij zwommen zoo dicht bij onze Fregatten, dat zij het water uit hunne neusgaten over het boord spooten: het is opmerkelijk, dat geen inwooner van *Chili* 'er immer een met het harpoen gevangen heeft; de Natuur heeft dit Rijk met zulk een overvloed van weldaden gezegend, dat 'er nog verscheiden eeuwen noodig zijn, eer deeze tak van handel aldaar zal worden aangekweekt.

Den 19e, waren mij de zuide-winden behulpzaam, om mij van het land te verwijderen; ik zette mijn koers naar het oosten van het Eiland *Juan Fernandez*, maar waar mede ik mij verder niet ophield, dewijl deszelfs ligging, volgens de waarnemingen van Pater FEUILLÉE, in *la Conception* wonende, bepaald zijnde, hij zig in de breedte wel tien minuten moet misrekend hebben.

April.

Den 3^{en} April, hadden wij, op 27 gra-

den

 1786.
 April.

r zeil ging:
 wij konden
 ijlen buiten
 dood filte
 hol van de
 vierden den
 n -omringd;
 e Fregatten,
 ssgaten over
 erkelijk, dat
 mer een met
 de Natuur
 vervloed van
 og verschei
 deeze rak van
 kweekt.
 uide - winder
 land te ver
 naar het oos
 andez, maar
 ophield, de
 de waarne
 , in *la Con*
 nde, hij zig
 n moet mis
 op 27 gra
 den

den 5 minuten zuider breedte, en 101 gra-
 den wester lengte, noord - ooste winden
 naar het noord - westen: wij zagen ook
 zommige vogelen, de eenigen, die wij ont-
 moet hadden, zedert dat wij het Eiland
Juan Fernandez waren voorbij gezeild;
 want ik reken niet één of twee overvlie-
 gers, die op een tocht van zes honderd
 mijlen zig eenige oogenblikken vertoond
 hadden. Deeze verscheidenheid der winden
 is het zekerste kenmerk, dat 'er land in de
 nabijheid is; maar de Natuurkundigen zul-
 len mischien eenige moeite hebben om te
 ontknoopen, hoe de invloed van een klein
 Eiland, in het midden van eene mecteloo-
 ze zee, zig tot honderd mijlen kan uitstrek-
 ken: daarenboven is het voor een zeeman
 niet genoeg te kunnen vooronderstellen,
 dat hij op dien afstand van een Eiland af
 is, indien hij tevens niet kan naargaan, in
 welke windstreek hij het zelve vinden kan.
 De richting van de vlucht der vogelen,
 na het ondergaan der zon, heeft mij nim-
 mer eenige onderrigting gegeven; en ik
 ben volkomen overtuigd, dat alle hunne
 bewegingen in de lucht door het lokaas van
 eenigen buit bepaald worden. Ik heb, te-

1786.
April.

gen het aankomen van den nacht, zeevogelen gezien, die hunne vlucht naar tien onderscheidene punten van den gezicht-einder heen rigtten; en ik vermeen, dat de overdrevenste voorzeggings daer uit geen besluit zouden hebben durven trekken.

Den 4^{en} April, was ik niet verder dan zestig mijlen van het *Paasch - Eiland*; ik zag geene vogelen; de wind was noord-noord - west: het is waarschijnlijk, dat indien ik de ligging van dit Eiland niet met zekerheid geweten had, ik gedacht zoude hebben het zelve te zijn voorbij gezeild, en naar een ander vaarwater zoude zijn overgewend. Ik heb deeze aanmerkingen op de plaats zelve gemaakt, en ben genoodzaakt te erkennen, dat de ontdekkingen der Eilanden blootelijk van het geval afhangen, en dat zeer dikwils een zamenparing van denkbeelden, die uiterlijk zeer verstandig scheenen, de zeelieden 'er van verwijderd hebben.

Het
Paasch -
Eiland.

Den 8^{en} April, des namiddags ten twee uuren, kreeg ik het *Paasch - Eiland* in 't gezicht, het welk twaalf mijlen westwaarts, op 5 graden ten zuiden van mij af lag: de zee stond zeer hol, de wind was
noor-

noordelijk; dezelve had zedert vier dagen geene vaste streek gehouden, en was dan naar het noorden, dan naar het zuiden door het westen gedraaid. Ik geloof, dat de nabijheid van een klein Eiland de eenige oorzaak van die veranderlijkheid niet was, en het is waarschijnlijk, dat de pasfaat-winden in dit jaargetijde, op 27 graden, niet bestendig zijn.

1786.
April.

Gedurende den nacht van den 8^m tot den 9^m April, zeilde ik langs de kust van het *Paasch - Eiland*, op drie mijlen afstand: de lucht was helder, en de wind was, in minder dan drie uren, van het noorden naar het zuid-oosten gedraaid. Toen het dag wierd, zette ik koers naar de *Cooks-Baaij*: als zijnde die haven van het Eiland, welke het meest beveiligd is voor de winden, die door het oosten van het noorden naar het zuiden loopen; zij ligt alleen voor de weste-winden bloot; en het was zulk mooi weder, dat ik hooppe had, dat deeze winden in verscheiden dagen niet waaijen zouden. Des morgens ten elf uren was ik niet verder dan een mijl van den ankergrond af: het Fregat de *Astrolabe* had reeds zijn anker laten vallen;

1786.
April.

ik ankerde zeer dicht bij dit Fregat: maar de grond was zoo afhellende, dat de ankers van onze beide schepen geen vat hielden; wij waren genoodzaakt dezelve weder te ligten, en het schip twee malen te wenden, om eene bekwame plaats tot het ankeren te bekomen.

*Toe der
bezemmers
van dit
Eiland.*

Dit toeval verdoofde den ijver der *Indi- anen* niet: zij volgden ons al zwemmende tot op een mijl in volle zee; zij klommen aan boord met een lachend voorkomen, en eene gerustheid, die mij de beste gedachten van hun character inboezemden. Argwanige menschen zouden gevreesd hebben; toen wij weder onder zeil gingen, zig te zien wegvoeren, en aan hunnen geboorte- grond ontrukken; maar het denkbeeld van verraad scheen zelfs in hunnen geest niet op te komen: zij bevonden zig in ons midden, naakt en zonder eenig wapentuig; een eenvoudig koord, rondom de lendenen gebonden, diende om een bos met kruiden vast te maken, en daar mede hunne schaamdeelen te bedekken.

De Schilder HODGES, die den Captain COOK op zijne tweede reize vergezeld heeft, heeft hun aangezicht zeer slecht ge-
trof-

troffen; het is over 't algemeen bevallig, maar zeer verschillende, en vertoont geen eigenaartig character, zoo als dat der *Malayers*, der *Chineezen*, en der inwoners van *Chili*.

Ik gaf deeze *Indianen* verscheiden geschenken; zij verkozen stukken geverwd doek, van een half el lang, boven spijkers, mesfen, en koralen; maar zij hadden nog meer zin in de hoeden. doch wij hadden 'er te weinig, om 'er veel van wég te geven. Des avonds ten agt uren nam ik van mijne nieuwe gasten afscheid, hun dōor teekenen doende verstaan, dat ik met het opkomen van den dag aan land zou stappen: zij gingen al dansfende in de boot, en toen zij een paar snaphaanschooten van den oever af waren, alwaar de branding van de zee zeer sterk was, sprongen zij in zee: zij hadden de voorzichtigheid gebruikt om van mijne geschenken kleine pakjes te maken, en elk had het zijne op zijn hoofd gezet, om het voor het water te beveiligen.

Met het aankomen van den dageraad liet ik alles tot onze landing in gereedheid brengen. De ontscheping is vrij gemakkelijk

1786.
April.

*Aankomst
op het Eiland.*

1786.
April.

aan den voet van één der standbeelden , waar van ik zoo straks spreken zal. Ik had reden mij te vleijen van aldaar vrienden te vinden, vermits ik allen de geenen, die des avonds te vooren aan boord gekomen waren, met geschenken begiftigd had; maar ik had de verhalen van onderscheiden reizigers te veel overwogen, om niet te weten, dat deeze *Indianen* groote kinderen zijn, wier begeerlijkheid op het zien van ons verschillend huisraad zoo zeer wordt opgewekt, dat zij alles te werk stellen, om 'er zig meester van te maken. Ik begreep derhalven, dat men hen door vrees moest in toom houden, en ik gaf 't best, om bij deeze landing eene kleine overtuiging te maken; wij deeden dit ook werkelijk met vier booten, en twaalf gewapende foldaten. DE LANGLE en ik wierden gevolgd door de gezamentlijke reisgenooten en Scheeps-Officiers, uitgenomen de geenen, die aan boord van de beide Fregatten tot den dienst verëischt wierden; wij maakten omtrent zeventig perfoonen uit, het volk van onze roeij-vaartuigen daar onder gerekend.

Vier of vijf honderd *Indianen* wagten ons

ons aan strand: zij waren ongewapend, zommigen met stukken van witte of geele stoffen bedekt; maar het grootste getal was naakt: verscheiden hadden hun gezicht met eene roode kleur bestreken; hun geschreeuw en gebaarden gaven hunne vreugde te kennen; zij kwamen ons te gemoet, om ons de hand te geven, en onze landing gemakkelijk te maken.

1786.
April.

Het Eiland is aan dit gedeelte omtrent twintig voeten hoog; de bergen liggen op zeven of agt honderd toisen landwaarts in; en van den voet van deze bergen daalt de grond zacht afhellende naar den zeekant toe. Op deze plek gronds groeit een kruid, het welk ik geschikt oordeele, om beesten te voeden; dit kruid bedekt eene meenigte groote steenen, die over den grond heen leggen: zij zijn mij toegeschenen volstrekkelijk dezelfde te zijn, waar aan men in *Isle de France* den naam geeft van *Girau-mons*, (kauwoerden of pompoenen,) dewijl zij meestal de grootte van deze vrucht hebben: en deze steenen, welken wij in het gaan zoo ongemakkelijk vinden, zijn een weldaad der natuur; zij doen het land deszelfs koelte en vochtigheid behouden,

Beschrijving van dit Eiland.

1786.
April

en vervullen gedeeltelijk de plaats van de heilzaame schaduwe der boomen, welken deeze bewooners, ongetwijfeld reeds in zeer oude tijden, de onvoorzichtigheid gehad hebben om weg te hakken; het geen hunnen grond door de hitte der zon als tot kalk heeft doen verbranden, en de oorzaak is, dat zij geene watergreppels, geene beeken, geene putten hebben: zij wisten niet, dat op de kleine Eilanden, in het midden van eenen onmèetlijken Oceaan, de koclheid van den grond, die met geboomte bewasfen is, allèen in staat is de wolken te zamen te trekken, te verdikken, en daar door op de bergen een bijna aanhoudende regen te weeg te brengen, die zig in de verschillende gedeelten des Lands in putten of beeken verspreidt. De Eilanden, die van dit voordeel ontzet zijn, lijden eene verschrikkelijke droogte, die langzamerhand de planten, en de heestergewasfen vernielt, en het land bijna onbewoonbaar maakt. DE LANGLE en ik twijfelden geen oogenblik, of dit volk moest haare ongelukkige ligging toefchrijven aan de onvoorzichtigheid van hunne voorvaderen; en het is waarschijnlijk, dat het op de andere

dere Eilanden in de Zuidzee niet aan water ontbreekt, alleenlijk om dat, tot zeer groot geluk, aldaar ontoegangelijke bergen gevonden worden, alwaar het onmogelijk was het hout weg te hakken: dus heeft de natuur aan de bewoners dezer laatstgemelde Eilanden geene grootere milddadigheid betoond, dan door gierig jegens dezelve te zijn, en zig eenige plaatsen voor te behouden, welke zij niet bereiken konden. Een langduurig verblijf in *Isle de France*, met het *Paasch-Eiland* zoo veel overeenkomst hebbende, heeft mij geleerd, dat de boomen aldaar nooit op nieuw uitbotten, dan wanneer zij door andere boomen, of door steene muuren, voor de zeewinden beschut worden; en deeze kennis heeft mij tevens de oorzaak der woestheid van het *Paasch-Eiland* ontdekt. De bewoners van dit Eiland hebben zig veel minder te beklagen over het uitbarsten van hunne vuurbergen, die zedert lang zijn uitgedoofd, dan over hunne eigene onvoorzichtigheid. Maar gelijk de mensch onder alle wezens die geen is, welke zig het best naar alle gesteldheden schikt, is dit volk mij minder ongelukkig toegeschenen, dan aan Capit in

1786.
April.

1786.
April.

COOK en FORSTER. Dezelfen kwamen op dit Eiland aan, na eene lange en moeilijke reize, aan alles gebrek hebbende, en aan de scheurbuik kwijnende; zij vonden aldaar noch water, noch hout, noch varkens; eenige hoenderen, bananen en aardappelen, zijn in zulke omftandigheden eene fchrale verkwikking. Hunne verhalen dragen het kenmerk van deeze gefteeldheid. Onze ftaat was oneindig beter: het fcheepsvolk genoot de volmaaktfte gezondheid; wij hadden in *Chili* zoo veel ingeladen, als wij voor verfcheiden maanden noodig hadden, en wij verlangden van dit volk slechts de toelating om hun goed te doen; wij bragten hun geiten, fchape, varkens; wij hadden zaaden van orange-, citroenen eatoen-boomen, van koorn, en over 't algemeen van alle die gewafsen, die op hun Eiland konden worden voortgekweekt. Onze eerfte zorg, na dat wij ontscheept waren, beftond in het afpaalen van een zeker vak door gewapende foldaten, die kringsgewijze gerangfchikt waren; wij gelastten de inwooners om dit vak onaangeroerd te laten; wij floegen aldaar een tent op; ik deed de gefchenken, die ik hun toe-

toeschikte, aan land komen, als mede ver-
 scheidene beesten: maar dewijl ik uitdruk-
 kelijk verboden had te schieten, en mijne
 bevelen zelfs medebragten, om de *India-
 nen*, die al te lastig zijn mogten, met de
 kolf van den snaphaan niet te rug te stoo-
 ten, waren de soldaten zeer spoedig aan
 de roofzucht deezer Eiland-bewoners bloot
 gesteld, wier getal aangewassen was; zij <sup>*Dieve
 reizen, door
 de inwo-
 ners ge-
 pleegd.*</sup>
 beliepen ten minsten agt honderd, en on-
 der dit getal waren zekerlijk wel honderd
 en vijftig vrouwen. Het gezicht van vee-
 len deezer vrouwen was bevallig; zij boden <sup>*De vrou-
 wen bieden
 haare gun-
 sten aan.*</sup>
 haare gunsten aan aan allen, die haar ee-
 nig geschenk wilden geven. De *Indianen*
 zetten ons aan, om daar van gebruik te
 maken: zommigen van hun gaven het voor-
 beeld der vermaken, welkèn zij in staat wa-
 ren te verschaffen; zij waren van de toe-
 kijkers alleenlijk afgezonderd door een een-
 voudig overdek, bestaande in een stuk lin-
 nen, zoo als dat hier te lande vervaardigd
 wordt; en terwijl deeze vrouwen ons haare
 liefkozingen opdrongen, wierden ons de
 hoeden van het hoofd, en de neusdoeken
 uit den zak gestolen. Allen scheenen zij
 medeplichtig te zijn aan de diefstallen, die
 men

1786.
 April.

1786.
April.

men ons deed; want nauwlijks waren dezelfde begaan, of op het zelfde oogenblik vloten zij, als een troep vogelen, weg; maar ziende, dat wij van onze snaphaanen geen gebruik maakten, kwamen zij eenige minuten naderhand te rug; zij begonnen wederom haare liefkozingen, en bespiedden de gelegenheid, om een nieuwe diefstal te plegen: deeze grappen duurden den geheelen morgen. Dewijl wij des nachts moesten vertrekken, en zulk een kort beftek van tijd niet gedoogde, om ons met de verbetering van deeze hunne ongeregeldheden in te laten, besloten wij, om ons te vermaken met de streeken, die deeze Eiland-bewooners te werk stelden, in ons te besteelen; en om alle voorwendzel tot eenige dadelijkheid weg te nemen, als welke rampzalige gevolgen zoude hebben kunnen te weeg brengen, gaf ik te kennen, dat ik de weggenomene hoeden aan de soldaten en matroozen zoude doen te rug geven. Deeze *Indianen* waren ongewapend: drie of vier, onder zulk een groot aantal, hadden een soort van houte knodsen, die echter geen geducht voorkomen hadden. Zommigen scheenen een gering gezag over de andere.

 1786.
 April.

deren te hebben; ik zag hen aan voor operhoofden, en deelde gedenkpenningen onder hen uit, welken ik hun met een ketting om den hals hing; maar ik bemerkte wel dra, dat zij juist de doortraptste gaauw-dieven waren; en schoon zij zig voordeden, als of zij de geenen, die onze neusdoeken wegnamen, wilden vervolgen, was het gemakkelijk te zien, dat zulks geschiede met het vast oogmerk, om hen niet te agterhalen.

Wij hadden niet meer, dan agt of tien uren tijd, om op het Eiland te verblijven, en wij wilden ons dien tijd ten nutte maken. Ik vertrouwde dus de wacht bij onze tent, en alle onze goederen, aan mijnen eersten Lieutenant D'ESCURES; ik belastte hem bovendien met het bevel over alle de soldaaten en matroozen, die aan land waren. Wij verdeelden ons vervolgens in twee benden: de eerste, onder bevel van DE LANGLE, moest zoo diep mogelijk in het binnenste van het Eiland doordringen, allerlei soorten van zaden zaaijen op alle plaatsen, die ter voortplanting van dezelve geschikt scheenen; den grond, de planten, den landbouw, de volkrijkheid,

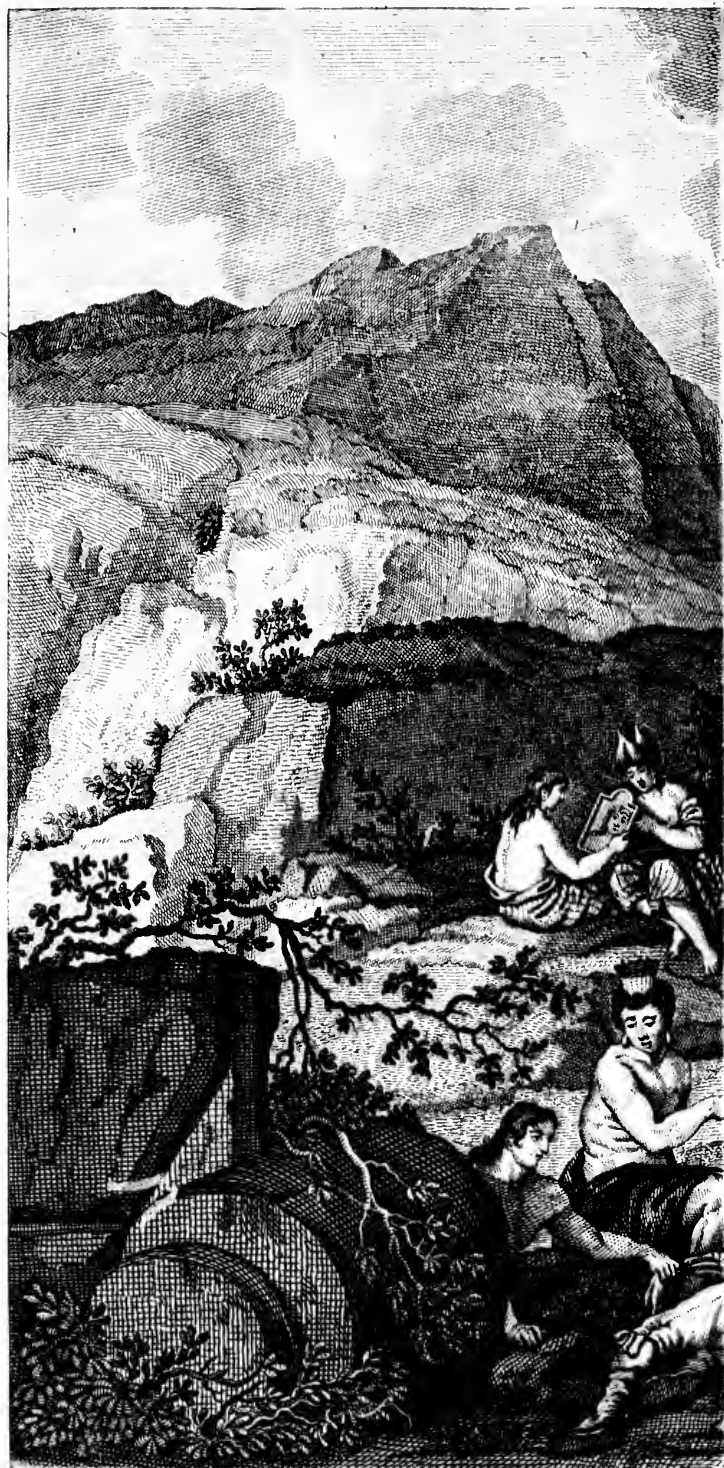
de

1786.
April.

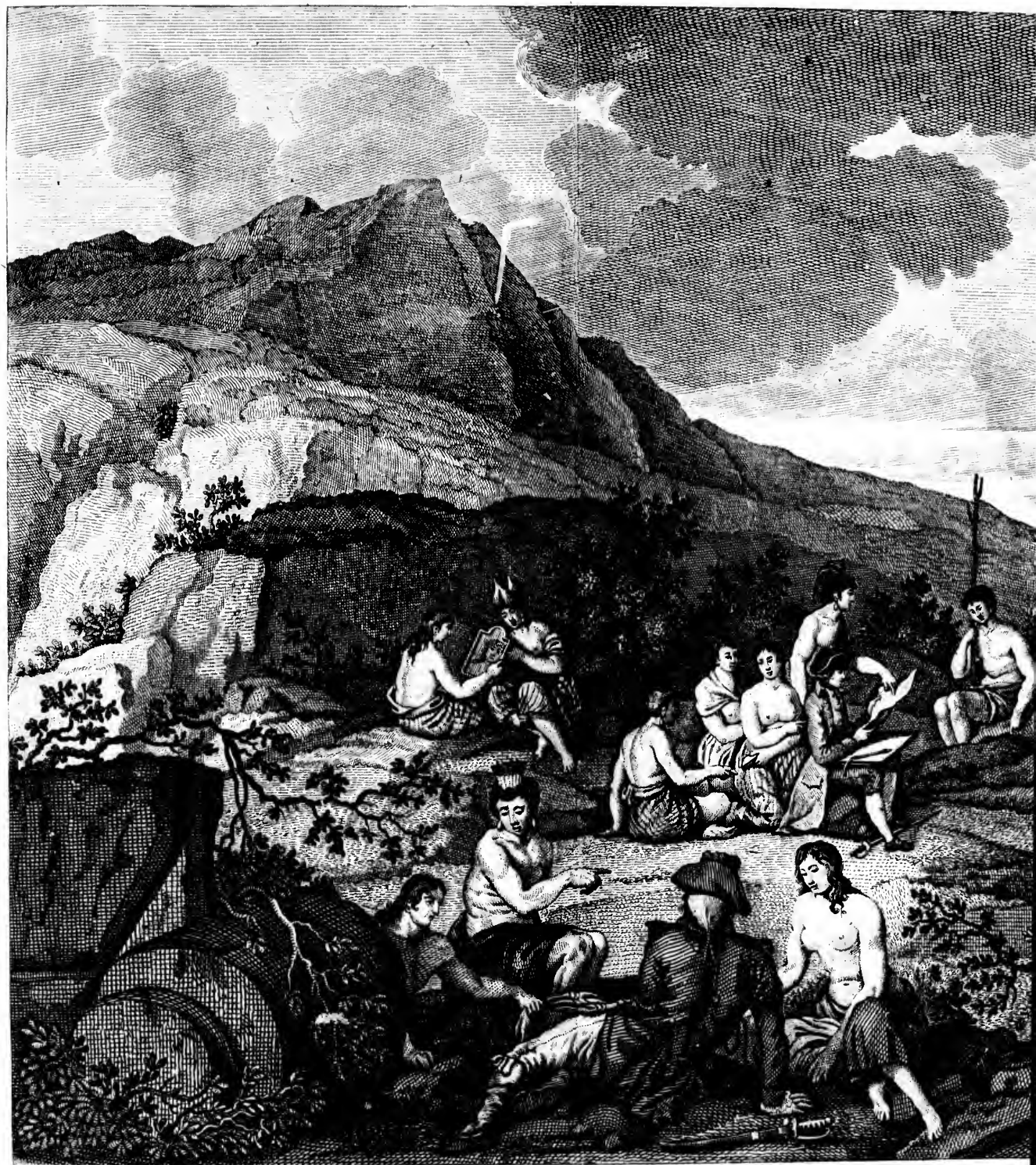
de gedenkwaardigheden, en in 't algemeen alles, wat bij dit zeer buitengewoon volk belangrijk was, onderzoeken; zij, die zig in staat bevonden, om eenen langen weg af te leggen, voegden zig bij hem; hij wierd vergezeld door DAGELET, DE LAMANNON, DUCHÉ, DUFRESNE, DE LA MARTINIÈRE, RECEVEUR, den Abt MONGÉS, en onzen tuinman. De tweede bende, waar toe ik behoorde, vergenoegde zig met de bezichtiging van de gedenkwaardigheden, platte daken, huizen en plantagiën in den omtrek van een mijl van de plaats, alwaar wij ons hadden nedergeslagen. De afteekening van deeze merkwaardigheden, door HODGES gemaakt, verroont het geen wij gezien hebben, zeer onvolkomen. FORSTER is van begrip, dat zij het werk zijn van een volk van vrij meerder aanzien, dan het tegenwoordige; maar zijn gevoelen schijnt mij toe niet gegrond te zijn. Het grootste van de lompe borstbeelden, die op hooge voetstukken stonden, en het welk wij gemeten hebben, heeft niet meer dan veertien voeten en zes duimen hoogte, zeven voeten en zes duimen breedte aan de schouders, drie voeten

lgemeen
on volk
die zig
n weg af
nij wierd

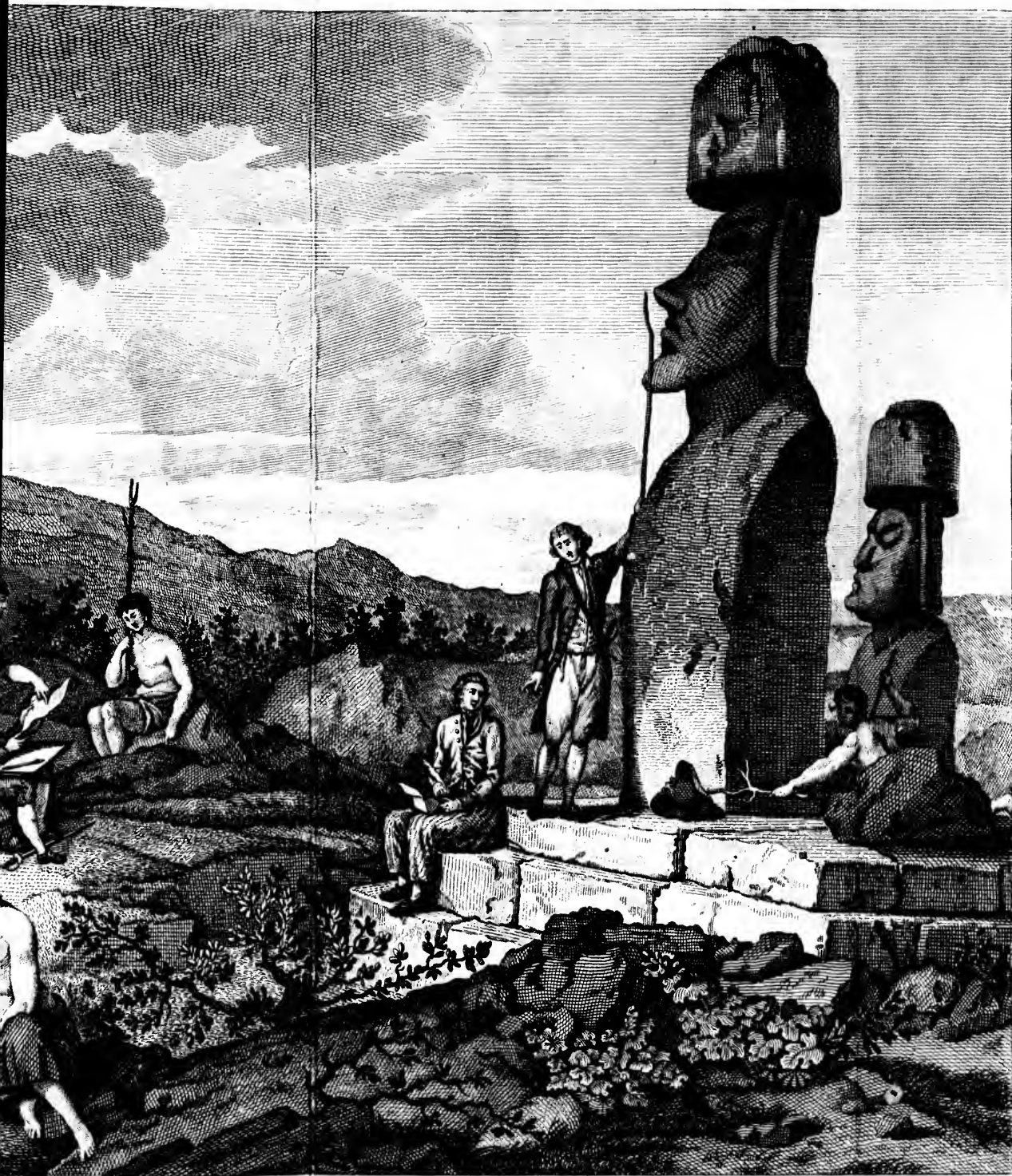
LAMA-
LA MAR-
ot MON-
ede ben-
genoegde
denkwaar-
n planta-
ijl van de
edergesla-
merkwaar-
akt, ver-
, zeer on-
grip, dat
van vrij
woordige;
e niet ge-
de lompe
oetstukken
n hebben,
voeten en
en en zes
drie voe-
ten

DE WONDERS EN GEDENKTUKENEN

BEKENEN VAN HET PAASCH-EILAND.

te
te
gr
de
wo
nig
dij
stel
gefo
kom
als
omt
bij
Baai
sten
daar
voor
dien
ware
of ki
ding
de, i
dat v
die in
den.
tigt d
nenste
I. r

ten dikte om den buik, zes voeten breedte en vijf voeten dikte onder aan den grond; deeze borstbeelden zegge ik, zouden het werk kunnen zijn van het tegenwoordig geslacht, waar van ik, zonder eenige vergrooting, de volkrijkheid op twee duizend personen vermeene te kunnen stellen. Het getal der vrouwen is mij toegescheenen, dat der mannen zeer nabij te komen; ik heb zoo veele kinderen gezien, als in eenig ander land; en schoon onder omtrent twaalf honderd inwooners, die zig bij onze aankomst in den omtrek van de Baaij bij één verzamelden, 'er ten hoogsten drie honderd vrouwen waren, heb ik daar uit niets anders opgemaakt, dan de vooronderstelling, dat de bewoners van dien uithoek van het Eiland onze schepen waren komen zien, en dat de vrouwen, of kiescher zijnde, of aan haare huishouding en kinderen te veel bezigheid hebbende, in haare huizen gebleven waren; zoo dat wij geene anderen gezien hebben, dan die in de nabuurschap van de Baaij woonden. Het verhaal van DE LANGLE bevestigt deeze gedachten; hij heeft in het binnenste gedeelte van het Eiland veele vrou-

---

 1786.
 April.

Volkrijkheid.

1786.
April.

ven en kinderen ontmoet; en wij zijn allen gegaan in die holen, in welken FORSTER, en eenige Officiers van Capitain COOK, in 't eerst geloofden, dat de vrouwen verborgen konden zijn. Dezelve zijn onderaardsche woningen, van gelijke gedaante, als ik zoo aanstonds beschrijven zal, en waar in wij kleine takkebosfen gevonden hebben, waar van het grootste stuk geen vijf voeten lengte, en geen zes duimen middellijs had. Men kan echter niet in twijffel trekken, dat de inwoners hunne vrouwen verstoken hadden, toen Capitain COOK hen in 't jaar 1772 een bezoek gaf; maar het is mij onmogelijk de reden daarvan te gisfen, en wij zijn mischien aan zijne edelmoedige wijze van behandeling omtrent dit volk verschuldigd het vertrouwen, ons door het zelve betoond, en waar door wij in staat zijn gesteld, om over deszelfs volkrijkheid beter te oordeelen.

Alle de gedenkstukken, die thans in wezen zijn, en waar van DUCHÉ eene zeer naauwkeurige afteekening gemaakt heeft, hebben het voorkomen van zeer oud te zijn; zij zijn geplaatst op begraafplaatsen, zoo als men kan afnemen uit de groote

mee

meenigte van beenderen, die men in der-
 zelfver nabijheid vindt. Het is ontwijffel-
 baar, dat hunne tegenwoordige regeerings-
 wijze den staat der bewoners zoodanig
 heeft gelijk gesteld, dat 'er geen Opper-
 hoofd van dat aanzien onder hen meer ge-
 vonden wordt, dat een groot aantal men-
 schen zig de moeite geven zoude, om een
 standbeeld ter vereeuwiging van zijne nage-
 dachten voor hem op te richten. In

1786.
 April.

plaats van deeze lompe beelden neemt men
 thands aldaar kleine spits toeloopeude stuk-
 ken steen, waar van het bovenste gedeelte
 met een zeker kalkwater wordt wit ge-
 maakt. Dit soort van praalgraven, die
 voor een enkel mensch den arbeid van één
 uur opleveren, vindt men in meenigte aan
 den oever der zee; en een *Indiaan*, gaande
 op den grond leggen, gaf ons duidelijk te
 verstaan, dat onder deeze steenen een graf
 was: vervolgens de handen hemelwaards
 opheffende, wilde hij ten klaarsten uitdruk-
 ken, dat zij in een toekomstend leven ge-
 loofden. Ik konde mij in 't eerst met die
 gedachten in 't geheel niet vereenigen, en
 ik moet erkennen, dat ik hen van dit
 denkbeeld zeer verre verwijderd oordeel-

*Praal-
 graven.*

1786.
April.

de; maar dit teeken door verscheiden van hun hebbende zien herhaalen, en DE LANGLE, die het binnenste gedeelte van het Eiland doorreisd heeft, mij dezelfde omstandigheid verhaald hebbende, heb ik 'er niet meer aan getwijfeld, en ik geloof, dat alle onze Officiers en reisgenooten in dit gevoelen hebben deel genomen: wij hebben echter geen het minste spoor van eenige Godsdienst-oeffening ontdekt; want ik geloove niet, dat iemand deeze standbeelden voor afgodsbeelden kan aanzien, schoon de *Indianen* voor dezelve een soort van eerbied betoonden. Deeze ongemeen groote borstbeelden, waar van ik reeds de maat heb opgegeven, en die overtuigend bewijzen, hoe weinige vorderingen zij in de beeldhouwkunst gemaakt hebben, zijn voortbrengzels van vuurbergen, bij de Natuurkenners bekend onder den naam van *lapillo*: het is zulk eene zachte en ligte steen, dat eenige Officiers van *Capitain COOK* geloofden, dat zij door konst gemaakt konde zijn, en uit een soort van zandige kalk bestond, die in de lucht was hard geworden. Alleen blijft nog overig te ontvouwen, hoe men zulk een zwaar ge-

ge
he
zij
zee
vij
onc
pita
vee
terv
vol
ter
zijn
baar
voor
doo
te
nieu
dew
lijk
opw
welk
en i
dian
geen
perh
strek

1786
April.

gewicht, zonder de benoodigde werktuigen, heeft kunnen over einde plaatsen, maar wij zijn verzekerd, dat het een vuurberg steen is, zeer ligt, en dat men met hefboomen van vijf of zes toisen, wanneer men 'er steenen onderschuift, zeer gevoeglijk, zoo als Capitain COOK te recht aanmerkt, eene nog veel aanmerkelijker zwaarte kan opheffen; terwijl honderd menschen tot dien arbeid voldoende zijn, en 'er zelfs, om een grooter getal te werk te stellen, geen plaats zijn zoude. Dus verdwijnt al dit wonderbaarlijke; men verklaart den steen *lapillo* voor een gewrocht der natuur, en niet door konst gemaakt; en men heeft reden te gelooven, dat 'er op dit Eiland geene nieuwe gedenkstukken voor handen zijn, dewijl alle standen der menschen aldaar gelijk zijn, en om dat het den naijver weinig opwekt Koning te zijn van een volk, het welk bijna naakt loopt, en van aardappelen en ignames leeft; en wederkeurig deeze *Indianen*, die, als geene nabuuren hebbende, geen oorlog voeren kunnen, ook geen Opperhoofd noodig hebben, met eenige uitgestrekte macht bekleed.

G 3

Om-

1786.
April.

Zeden en
*woon-
plaatsen.*

Omtrent de zeden van dit volk, wier taal ik niet verstond, en het welk ik slechts één dag heb bijgewoond, kan ik niets dan gissingen wagen: maar ik had de ondervinding van voorige reizigers; ik kende hunne betrekkingen volkomenlijk, en konde mijne eigene aanmerkingen daar bij voegen.

Het tiende gedeelte van het land is aldaar naauwlijks bebouwd; en ik houde mij verzekerd, dat drie dagen arbeids voor elken *Indiaan* genoegzaam zijn, om zig voor een geheel jaar onderhoud te verschaffen. Deze gemakkelijheid om in de behoeften van het leven te voorzien, heeft mij in 't denkbeeld gebragt, dat de voortbrengzels van den grond tot een ieders gemeen gebruik waren; zoo als ik bijna zeker ben, dat de huizen ten minsten aan een geheel dorp of wijk gemeen zijn. Ik heb één van die huizen in de nabijheid onzer verblijfplaats gemeten: het zelve was drie honderd en tien voeten lang, tien voeten breed, en in het midden tien voeten hoog; het geleek naar eene omgekeerde praauw; men konde 'er alleenlijk binnen

ko-

kon
voe
'er
twe
de
om
wor
loos
nog
wein
huch
W
een
opzi
tain
hoof
deez
tot
hoev
men
brek
dat
meer
Ik
een
nen
Staa

komen door twee deuren, elk van twee voeten hoogte, en op handen en voeten 'er in kruipende. Dit huis kan meer dan twee honderd perfoonen bevatten: het is de woonplaats niet van het Opperhoofd, om dat 'er geen huisraad in gevonden wordt, en zulk eene groote ruimte nutteloos voor hem zijn zoude; het maakt met nog drie of vier andere huisjens, die een weinig afgelegen zijn, op zig zelf een gehucht uit.

Waarschijnlijk is in elke wijk of streek een Opperhoofd, die in 't bijzonder het opzicht heeft over de beplantingen. Captain COOK heeft gemeend, dat dit Opperhoofd daar van eigenaar was; maar zoo al deeze reiziger eenige moeite gehad heeft tot het bekomen van eene aanmerkelijke hoeveelheid aardappelen en ignames, moet men zulks minder toeschrijven aan een gebrek van deeze levensmiddelen, dan om dat tot derzelve verkoop eene bijna algemeene toestemming verëischt wordt.

Ik durve niet zeggen, of de vrouwen in een geheel wijk aan een ieder ten gemeenen dienste staan, en de kinderen aan den Staat toebehooren: het is zeker, dat geen

---

 1786.
 April.

1786.
April.

Indiaan over eenige vrouw het gezag van een man sctieen te hebben; en zoo zij aan bijzondere perfoonen toebehooren, leven zij 'er zeer rukeloos mede.

Eenige huizen zijn onder den grond, zoo als ik reeds gezegd heb; maar andere zijn gemaakt van biezen, het geen bewijst, dat 'er binnen in het Eiland moerasfige plaatsen zijn: deeze biezen zijn zeer konftig in elkander gevlochten, en beveiligen volkomen tegen den regen. Het huis rust op een voetstuk van gehouwen steen van agttien duimen dikte, waar in men op gelijken afstand gaten gemaakt heeft, geschikt om latten in te steken, aan 't boven-einde gewelfs-wijze omgebogen, en tot sparren dienende; biezen matten vullen de ledige plaats tusfchen deeze latten.

'Er valt niet te twijffelen, zoo als *Capitain cook* opmerkt, of dit volk is van den zelfden landaart met de bewoners der andere Eilanden van de *Zuidzee*; dezelfde taal, het zelfde voorkomen: hunne stoffen zijn ook gemaakt van den bast van den moer-beziën-boom; maar dezelve zijn zeer zeldzaam, om dat de droogte deeze boomen vernield heeft. De boomen van dit soort,

die

*Voort-
brengzels
van dit
Eiland.*

die nog overig gebleven zijn, zijn niet meer dan drie voeten hoog; men is zelfs genoodzaakt dezelve met muuren te omringen, om ze tegen de winden te beveiligen: het is opmerkelijk, dat deeze boomen geene meerdere hoogte bereiken, dan de muuren, die aan dezelve tot een schutting dienen.

Ik twijfele niet, of in vorige tijden hebben de bewoners deezer Eilanden dezelve voortbrengzels gehad, als op de *Societeits-Eilanden*. De vruchtboomen zullen door de droogte vergaan zijn, zoo als ook de varkens en honden, die volstrektelijk water noodig hebben. Maar de mensch, die in de *Baaij van Hudson* traan van walvischen drinkt, gewent zig aan alles; en ik heb de inboorlingen van het *Paasch-Eiland* zee-water zien drinken, even als de albatrosfen aan Kaap *Horn*. Wij waren in het regen-faizoen; men vond een weinig brak water in gaten aan den oever der zee: zij boden het ons in calebasfen aan, maar zelfs de dorstigsten hadden 'er een walg van. Ik heb geene gedachten, dat de varkens, die ik hun ten geschenke gaf, zullen voortteelen; maar ik hoop, dat de geiten en

---

 1786.
 April

1786.

April.

*Nieuwe
diefstallen.*

schapen, die weinig drinken en veel van zout houden, aldaar zullen aankweken.

Des namiddags ten één uur kwam ik weder in de tent, met oogmerk, om aan boord te rug te keeren, op dat mijn Onderbevelhebber, DE CLONARD, op zijn beurt aan land zoude kunnen gaan: ik vond aldaar bijna ieder één zonder hoed en zonder neusdoek; onze zagtheid had de dieven stout gemaakt, en ik zelf was door hun niet beter behandeld dan de overigen. Een *Indiaan*, die mij geholpen had, om van een hoogte af te komen, ontnam mij mijn hoed, na mij dien dienst bewezen te hebben, en liep toen weg, zoo hard hij maar konde, wordende, als naar gewoonte, door alle de anderen gevolgd; ik liet hem niet agtervolgen, en wilde het uitsluitend recht niet hebben, om voor de zon beveiligd te zijn, dewijl wij bijna allen zonder hoed waren. Ik ging voort met deeze hoogte te onderzoeken: dit gedenkstuk gaf mij de grootste gedachten van de bekwaamheden van dit volk in oude tijden in iets aan te leggen, want het veel bevattend woord van *bouwkunde* komt hier niet te pas. Het schijnt, dat zij nimmer eenige kennis van
kalk

kalk
steenware
gepla

Ik

proev
vuur

ligts

kalke

binne

kant

steene

stand

dat de

tuig

noeg

steene

verbli

ten d

twee

DE C

(*)

met vri

te niet

werktui

die nog

kalk gehad hebben: maar het hakken der steenen verstonden zij volmaakt; dezelve waren volgens alle de regels van de konst geplaatst en zaamgevoegd.

1786.
April.

Ik heb stukken van deeze steenen tot eene proeve verzameld; het zijn steenen uit vuurbergen van verschillende vastheid. De lichtste, die gevolgelijk het eerst moet verkalken, maakt het bekleedzel uit aan de binnenzijde van het Eiland: naar den zee-kant is dit bekleedzel van oneindig vaster steenen gemaakt, om des te langer tegenstand te kunnen bieden; en ik weet niet, dat de bewoners van dit Eiland enig werktuig of andere stoffe hebben, die hard genoeg is tot het houwen der laatstgemelde steenen (*): mischien zoude een langer verblijf op dit Eiland mij eenige inligting ten deezen opzichte gegeven hebben. Ten twee uren kwam ik weder aan boord, en DE CLONARD ging op zijn beurt aan land.

Wel-

(*) De krijgs-bouwkundige BERNIZET verdenkt met vrij wat grond, dat deeze steenen hunne gedaante niet gekregen hebben door het houwen met eenig werktuig, maar door aanwrijving tegen andere steenen, die nog harder waren.

1786.
April.

Weldra kwamen twee Officiers van de *Astro-labe*, om mij te berigten, dat de *Indianen* een nieuwen diefstal hadden begaan, die tot een vrij hevigen twist gelegenheid gegeven had: eenigen hadden onder water dompelende het rouw van de sloep van de *Astro-labe* afgesneden, en het daar aan vast zijnde anker gestolen; men bemerkte dit eerst, toen de dieven reeds verre binnen in 't Eiland heen gevlucht waren. Dewijl wij dit anker noodig hadden, wierden zij door twee Officiers en verscheiden soldaten agtervolgd; maar deeze manschappen wierden door een hagelbuij van steenen begroet: een snaphaan-schoot, met los kruid gedaan, deed geene uitwerking: zij waren eindelijk genoodzaakt, om met hagel te schieten, waar door buiten twijffel één van deeze *Indianen* geraakt wierd; want het werpen van steenen hield op, en onze Officiers konden vreedzaam onze tent bereiken: maar het was onmogelijk de dieven te agterhalen, die zig zekerlijk wel hebben moeten verwonderen, dat zij ons geduld niet moede konden maken.

Zij kwamen weder spoedig rondom onze verblijfplaats; zij begonnen andermaal met hun-

hun
ren
eer
hun
fen
van
een
deze
hem
H
het
ben
aan
zeer
doen
name
zij o
nagel
dervi
daad
weest
ven;
heid
had
'E
halen
de *In*

 1786.
 April.

hunne vrouwen aan te bieden, en wij waren zulke goede vrienden, als bij onze eerste bijeenkomst. Ik vermeene intusfchen hun character niet beter te kunnen fchetsen, dan door te verhalen, dat een zoort van Opperhoofd, aan wien DE LANGLE een bok en een geit ten gefchenke gaf, dezelve met de eene hand aannam, en hem met de andere zijn neusdoek ontfal.

Het is zeker, dat deeze volken omtrent het steelen dezelfde denkbeelden niet hebben als wij; zij hechten waarfchijnlijk daar aan geene fchande: maar zij weten echter zeer wel, dat zij eene ongeoorloofde daad doen, vermits zij oogenblikkelijk de vlucht namen, om de ftraf te ontwijken, welke zij ongetwijffeld vreesden, en die wij niet nagelaten zouden hebben hun te doen ondervinden, in evenredigheid aan de misdaad, indien wij voornemens waren geweest eenigen tijd op dit Eiland te verblijven; want onze al te groote zachtmoedigheid zoude eindelijk treurige gevolgen gehad hebben.

'Er is niemand, die, wanneer hij de verhalen der nieuwfte Reizigers gelezen heeft, ^{Gema-} ^{nierdheid} ^{en konften} de *Indianen* van de *Zuidzee* voor *Wilden* der *Ei-*

kan

1786.
 April.
 land-bewo-
 ners.

kan houden; zij hebben integendeel zeer groote vorderingen in gemanierde zeden gemaakt, en ik houde hen ten aanzien van hun zedelijk karakter voor zoo bedorven, als zij het naar de omstandigheden, waar in zij zig bevinden, kunnen zijn: mijn gevoelen daaromtrent is niet gegrond op de onderscheidene diefstallen, door hen begaan, maar op de manier, op welke zij zig daar in gedroegen. De onbeschaamdste schurken in *Europa* zijn minder geveinsd dan deeze Eiland-bewooners; alle hunne velerreijen zijn valsch; hun voorkomen drukte nimmer een waar gevoelen van het hart uit: het meest van allen moesten wij wantrouwen dien *Indiaan*, aan wien wij eenig geschenk deden, en die zig het meest scheen te beijveren, om ons duizend kleine diensten te bewijzen.

Met geweld sleepten zij jonge meisjes van dertien of veertien jaaren naar ons heen, in de hoop om 'er voor beloond te worden; de afkeerigheid van deeze jonge *Indiaansche* vrouwspersonen strekte ten bewijze, dat men ten haaren opzigte de wetten des Lands te buiten ging. Geen *Franschman* echter maakte gebruik van het on-

onmenschelijk recht, het welk men hem gaf; en indien 'er al eenige oogenblikken waren, in welken de drift der natuur boven dreef, was de begeerte aan de eene, en de toestemming aan de andere zijde wederkeerig, en de vrouwen hadden 'er het eerst aanzoek toe gedaan.

1786.
April.

Ik heb in dit Land wederom alle dezelfde konsten gevonden, als op de *Societeits-Eilanden*, maar veel minder gelegenheid om dezelve te oeffenen, bij gebrek van de daar toe hoogst noodzakelijke bouwstoffen. De prauwen hebben ook dezelfde gedaante; maar zij zijn zaamgesteld uit kleine plankjes, die zeer smal zijn, en vier of vijf voeten lang; dezelve kunnen ten hoogsten vier menschen laden. Ik heb 'er op dit gedeelte van het Eiland niet meer dan drie gezien, en het zoude mij weinig verwonderen, indien 'er wel dra, bij gebrek van hout, geen enkele meer gevonden wierd: zij hebben daarenboven geleerd dezelve te misfen; en zij verstaan de kunst van zwemmen zoo volmaakt, dat zij, met de holste zee, twee mijlen ver heen zwemmen, en wanneer zij landwaarts te rug keeren,

1786.
April.

ren., uit vermaak de plaats zoeken, alwaar de branding op het hevigst is.

De kust is mij toegeschenen niet zeer vischrijk te zijn, en ik geloove, dat bijna alle de levensmiddelen der inwooners uit het plantenrijk gehaald worden: zij leven van aardappelen, ignames, bananen, suikerriet, en van een kleine vrucht, die op de rotzen aan den oever der zee groeit, en veel gelijkheid heeft met de druiven-trosfen, welken men in den omtrek van de zonne-keerkring, in de *Atlantische Zee*, ontmoet. Eenige hoenderen, die op dit Eiland zeer zeldzaam zijn, kan men niet onder de levensmiddelen tellen: onze Reizigers hebben 'er geene landvogels bespeurd, en de zeevogels zijn 'er niet gemeen.

De velden worden 'er met veel beleid bebouwd. Deeze Eiland-bewoners trekken het onkruid uit, zetten het op hoopen, verbranden het, en mesten den grond met de asche. De bananen-boomen planten zij op zekeren afstand op eene reije naast malkander. Zij kweken ook de *solanum*, of nachtschade, aan; maar welk gebruik zij 'er van maken, is mij onbekend. In

dien

dien
welk
denk
of o
eeten
nler
op o
een g
aarda
gloei
meng
in de
De
maat
wezen
nuftig
werk
roer;
om g
maat
geloov
eenig
eenige
Ik wa
zij mi
om he
heb h
I. D

dien ik vaatwerk bij hen gezien had, het welk het vuur konde wederstaan, zoude ik denken, dat zij, even als te *Madagascar*, of op *Isle de France*, dezelve als spinagie eeten; maar zij hebben geene andere manier om hun eeten te koken, dan even als op de *Societeits-Eilanden*, door namelijk een gat in den grond te graven, en hunne aardappelen of ignames te overdekken met gloeiende steenen, en kolen, met aarde gemengd; zoo dat alles wat zij eeten, als in den oven gebakken is:

1786.
April:

De zorgvuldigheid, waar mede zij de maat van mijn schip namen, heeft mij bewezen, dat zij onze konsten niet als onvernunftig aanzagen: zij onderzochten ons touwwerk, onze ankers, ons kompas, en ons roer; en zij zijn des anderen daags wederom gekomen met een eind touw, om die maat nog eens te nemen, het geen mij deed gelooven, dat zij over dit stuk aan land eenig verschil gehad hadden, en dat hun eenige twijfelachtigheid was overgebleven. Ik waardeere hen nog veel minder, om dat zij mij zijn voorgekomen in staat te zijn om het een en ander op te merken. Ik heb hun eene aanmerking laten maken, en

I. DEEL.

H

mis-

1786.
April.

misfchien zal hun dezelve ontfnappen; namelijk, dat wij tegen hen geen gebruik gemaakt hebben van onze kragten, welken zij echter niet gering achtten, vermits zij op het enkel zien aanleggen van den fnaphaan wegvloten: wij zijn integendeel op hun Eiland aangeland; alleenlijk om hun goed te doen; wij overlaadden hen met gefchenken; wij behandelden alle zwakke perfoonen, inzonderheid de kinderen aan de borst, op de minzaamfte wijze; wij bezaaiden hunne velden met allerleije zooten van nuttige zaden; wij lieten in hunne woningen varkens, geiten en fchape, die waarfchijnlijk aldaar zullen voortteelen; wij hebben niets van hun ter inruiling afgevorderd: niettemin wierpen zij ons met fteenen, en ontfceelden ons alles, wat zij slechts in ftaat waren weg te nemen. Het zoude, zoo het nog te doen ftond, onvoorzigtig geweest zijn, ons met zoo veel zachtmoedigheid te gedragen; maar ik had befloten des nachts te vertrekken, en ik vleide mij, dat zij bij het aankomen van den dag, onze fchepen niet meer befpeurende, ons fchielijk vertrek zouden toefchrijven aan het billijk ongenoegen, het

welk

welk
ten,
beter
dit o
loute
hebbe
lang,
voor
van d
Zie
ze, w
len in
hebbe

(*)
ROGG
se zeg
zels va
hebben
ken uit
deeze b
last he
Reize c
1739 in
van doe
werk, t
urres A

welk wij over hun gedrag gevoelen moesten, en dat deeze aanmerking hun tot verbetering mogt strekken. Wat 'er ook van dit denkbeeld zij, het welk misfchien in loutere verbeelding bestaat, de zeelieden hebben bij dit Eiland (*) zeer weinig belang, dewijl het bijna geene verversching voor de schepen oplevert, en niet verre van de *Societeits-Eilanden* af ligt.

Zie hier het verhaal van de kleine reize, welke DE LANGLE en zijne medgezellen in het binnenste van het Eiland gedaan hebben.

„ Wij

(*) Het *Paasch-Eiland*, in het jaar 1722. door ROGGEWEIN ontdekt, schijnt, zoo als LA PÉROUSE zegt, in deszelfs bevolking, en in de voortbrangels van deszelfs grond, merkelijke verandering te hebben ondergaan: men moet dit ten minsten opmaken uit het verschie, het welk men in de verhalen van deeze beide Reizigers ontwaar wordr. De Lezer, die wist heeft deeze vergelijkingen te maken, moet *de Reize van ROGGEWEIN* raadplegen, die in 't jaar 1739 in *den Hage* gedrukt is, of het uittreksel, daar van door den President DE BROSSES gegeven in zijn werk, ten titul voerende, *Histoire des navigations aux terres Australes, Tom. II. pag. 226 & suiv.*

H 2

1786.
April.

1786. „ Wij vertrokken des morgens ten agt
 April. uuren, en gingen eerst twee mijlen oost-
Gesteldheid waarts naar het binnenste van het Eiland;
van het de weg was zeer ongemakkelijk tusfchen
binnenste de heuvels, die met fteenen van vuurbergen
des Eilands. overdekt waren; maar wel dra bemerkte
 ik, dat 'er voetpaden waren, langs welken
 men van de eene wooning naar de andere
 gemakkelijk komen konde; wij maakten 'er
 gebruik van, en wij zagen verfcheiden be-
 plantingen van ignames en aardappelen.
 De grond van deeze beplantingen was ee-
 ne zeer vette groeizaame aarde, welke de
 tuinman gefchikt oordeelde tot voorttee-
 ling van onze zaden; hij zaajde kool, wort-
 telen, biet - krotten, *Turksch* koren, pom-
 poenen; en wij trachtten de Eiland-bewo-
 ners te doen begrijpen, dat deeze zaden
 eetbaare vrugten en wortelen zouden voort-
 brengen: zij verftonden ons volkomen, en
 van toen af wezen zij ons de beste landen
 aan, zij toonden de plaatfen, alwaar; zij
 onze nieuwe vruchten verlangden te zien
 voortkomen. Bij de moeskruiden voegden
 wij zaden van oranje-, citroen- en catoen-
 boomen, hun doende begrijpen, dat dit
 boo-

boom
 gezaa
 „
 dan,
 de *M.*
 velder
 mij to
 die do
 geput.
 bergen
 in een
 met gr
 fpoor
 trent t
 gelegd
 de zuie
 vooren
 gezeild
 onze k
 (*)
 jende,
 te diene
 zij aan
 verfcheid
 op wind
 wormen.
 rijk.

boomen waren, en dat het geen wij eerst gezaaid hadden, planten voortbragt."

1786.
April.

„ Wij ontmoetten geen ander geboomte; dan, de *Papier-moerbeziën-boom* (*) en de *Mimosa*; 'er waren ook vrij aanzienlijke velden met *nagtschade*, welke deeze volken mij toefcheenen voort te teelen op landen, die door ignames en aardappelen waren uitgeput. Wij vervolgden onzen weg naar de bergen, die, schoon vrij hoog zijnde, alle in eene gemakkelijke schuinte afloopen, en met gras bewasfen zijn: wij ontdekten geen spoor van waterputten of beeken. Na omtrent twee mijlen oostwaarts te hebben afgelegd, keerden wij zuidwaarts te rug naar de zuidoost kust, welke wij des avonds te vooren met onze schepen waren voorbij gezeild, en waar op wij, door middel van onze kijkglazen veele gedenkwaardigheden

of

(*) *Morus papyrifera*, in *Japan* overvloedig groeiende, alwaar men de schors gebruikt om tot papier te dienen; dewijl deeze bast zeer houtachtig is, dient zij aan de vrouwen van *Louisiana* tot het maken van verscheidene konstwerken met zijde, welke zij daar op winden; het blad is een goed voedsel voor zij-wormen. Deeze boom groeit tegenwoordig in *Frankrijk*.

1786.
April.

of standbeelden hadden opgemerkt; verscheide derzelve waren om ver gevallen; het schijnt, dat deeze volken zig met het herstellen van dezelve niet bezig houden: andere stonden nog over einde, maar hun voetstuk was voor de helft aan brokken. De grootste van de geenen, welke ik gemeten heb, was zes voeten en tien duimen hoog, het hoofd of boven-einde, het welk drie voeten en een duim bedraagt, en uit eene zeer ligte vuurbergstof bestaat, daar onder gerekend; de breedte aan de sehouders was van zes voeten zeven duimen, en de dikte aan het onderste gedeelte was van twee voeten zeven duimen."

„ Vervolgens eenige bij elkander staande hutten in het oog gekregen hebbende, rigtte ik mijnen weg naar dit soort van gehucht, alwaar één der huizen drie honderd dertig voeten lengte, en de gedaante van eene omgekeerde prauw had. Dicht bij deeze hut ontdekten wij de grondvesten van verscheiden anderen, die niet meer aanwezig waren; zij zijn zaamgesteld uit gehouwen vuurberg-steenen, waar in gaten zijn van omtrent twee duimen middellijs. Het scheen ons toe, dat dit gedeelte van het

het l
was,
Cook.
hoog
verfe
ten w
gehou
in de
stopt
meent
de lij
diaan
kenen
in be
mel o
moett
naaste
gels i
den e
bijhei
den,
hadde
wij z
op w
over
valier
groot

het Eiland beter bebouwd en meer bewoond was, dan de omtrek van de *Baaij van Cook*. De gedenkwaardigheden en steene hoogten waren aldaar meenigvuldiger. Op verscheiden steenen, waar uit deeze hoogten waren zaamgesteld, zagen wij lompe uitgehouwene geraamten, en wij bemerkten in dezelve gaten, die met steenen toegesloopt waren, en welken wij dagten, dat gemeenschap hadden met de graven, waar in de lijken der overledenen lagen. Een *Indiaan* gaf ons, door zeer verstaanbaare teekenen, te kennen, dat men dezelve daar in begroef, en dat zij vervolgens ten hemel opvoeren. Aan den oever der zee ontmoetten wij pijramiden van steenen, die ten naasten bij gerangschikt waren als de kogels in een artillerie-park; en wij bespeurden eenige menschen-beenderen, in de nabijheid van deeze pijramiden en standbeelden, die allen den rug zeewaarts gekeerd hadden. In den morgenstond bezigtigden wij zeven onderscheidene steene hoogten, op welken standbeelden waren, die nog over einde stonden, of reeds om verrevallen waren; zij verschilden niet dan in grootte: de tijd had dezelve meer of min

---

 1786.
 April.

1786.
April.

vernield, naar mate van hunne oudheid, Bij de laatstgemelden vonden wij een soort van rieten pop, hebbende de gedaante van een menschen-beeld van tien voeten hoogre; dezelve was overdekt met eene witte stoffe, in dit land gemaakt, het hoofd was van eene natuurlijke grootte, en het ligchaam tenger, de beenen hadden eene vrij geschikte evenredigheid; aan den hals hing een net, in de gedaante van een mand, met witte stoffen overdekt: het kwam ons voor, dat 'er kruiden in waren. Op zijde van deeze zak was een beeld van een kind, van twee voeten lengte, waar van de armen kruijslings over elkander, en de beenen nederhangende waren. Deeze pop konde onmogelijk veele jaaren oud zijn; het was mischien een model van de standbeelden, welken men tegenwoordig voor de Opperhoofden des Lands oprigt. Ter zijde van deeze zelfde steene hoogte zag men twee opgeworpene hoogten, die in haaren omvang eene lengte van drie honderd vier en tachtig voeten, en eene breedte van drie honderd vier en twintig voeten bevatten: wij konden niet te weten komen, of dit een waterbak was, dan wel het begin van

ee-

gene
kwan
ten e
„
gende
deren
vrouw
neme
gespr
„
punt
eenen
diepte
gaand
van e
die de
derde
vatten
bened
derste
den f
uitma
volko
men k
len v
vlakke
der z

1786.
April.

mond is ten minsten van agt honderd voeten."

„ Pater RECEVEUR, die in deeze diepte nederdaalde, verhaalde ons, dat dit moeras door de schoonste beplantingen van bananen- en moerbeziën-boomen omringd was. Het schijnt, zoo als wij langs de kusten zeilende hadden opgemerkt, dat 'er aan den zee-kant eene merkelijke instorting had plaats gehad, waar door eene groote breuk in den mond van deezen Vuurberg veroorzaakt was; de hoogte van deeze breuk is een derde van den geheelen keg-
gel, en de breedte een tiende gedeelte van den omtrek aan het boven einde. De kruiden, die aan de kanten van den ke-
gel zijn uitgesproten, de moerasfen, die op den grond zijn, en de vruchtbaarheid der omliggende landen, strekken ten be-
wijze, dat het onderaardsche vuur reeds zedert lang is uitgedoofd: op den bodem van deezen vuurbergs-mond zagen wij de eenige vogelen, die wij op het Eiland ontmoet hebben: het waren zee-zwaluwen. De nacht noodzaakte mij, om naar de schepen te rug te keeren. Digt bij zeker huis bemerkten wij eene groote meenigte
kin-

kinde-
den:
in dit
gehuis
te we-
den t
met o
zijn.
grond
kookte
cieteits
„ I
ik aan
drie z
toefch
mij v
teelen
„ D
zij he
len er
mer l
pen',
straffe
te var
de ge
van
zonde

kinderen, die op onze aannadering wegvloeden: het kwam ons waarschijnlijk voor, dat in dit huis alle de kinderen van dat wijk gehuisvest waren; hunne jaaren verschilden te weinig van elkander, dan dat zij konden toebehooren aan de twee vrouwen, die met derzelver oppassing sphenen belast te zijn. Digt bij dit huis was een gat in den grond, waar in men ignames en aardappelen kookte, volgens de manier, die op de *Societeits-Eilanden* in gebruik is."

„ In de tent te rug gekomen zijnde, gaf ik aan drie onderscheiden inwoners de drie soorten van gedierten, welken wij hun toefschikten; ik koos de zulken uit, die mij voorkwamen het best te zullen voortteelen."

„ Deze Eiland-bewoners zijn gastvrij; zij hebben ons verscheiden malen aardappelen en suiker-riet aangeboden, maar nimmer lieten zij zig de gelegenheid ontglippen, om ons te besteelen, wanneer zij het straffeloos doen konden. Het tiende gedeelte van het Eiland is nauwlijks bebouwd; de gezuiverde landen hebben de gedaante van een langwerpig regelmatig vierkant, zonder eenige de minste affluiting; het ove-

1786.
April.

*Land-
bouw, re-
gerings-
wijze, enz.
op dit Ei-
land.*

ri-

1786.
April.

rige gedeelte van het Eiland, tot aan den top der bergen, is met een groen kruid bedekt, dat zeer grof is. Wij waren in het regen-faifoen; wij vonden den grond een voet diep doorwaterd: eenige holen op de heuvels bevatten een weinig zoet water; maar vlietend water zagen wij nergens. De grond fcheen van een goeden aart te zijn, en zoude nog veel groeijzamer zijn geweest, indien dezelve genoegzaam met water was bevochtigd. Wij hebben bij deeze volken geene gereedschappen, tot het bebouwen hunner landen dienende, ontdekt; het is waarfchijnlijk, dat zij, na dezelve van het onkruid gezuiverd te hebben, met houten ftocken gaten in den grond maken, en dat zij op die wijze hunne aardappelen en ignames planten. Zeer zelden ontmoet men eenige heggen van *Mimosa*, waar van de zwaarfte ftruiken niet meer dan drie duimen middellijns hielden. De giflingen, die men omtrent het regerings-beftuur van dit volk maken kan, beftaan hier in, dat zij onder elkander flechts één volk uitmaken, in zoo veele wijken verdeeld, als 'er begraafplaatfen zijn, dewijl men opgemerkt heeft, dat de gehuchten aan den kant van deeze begraaf-

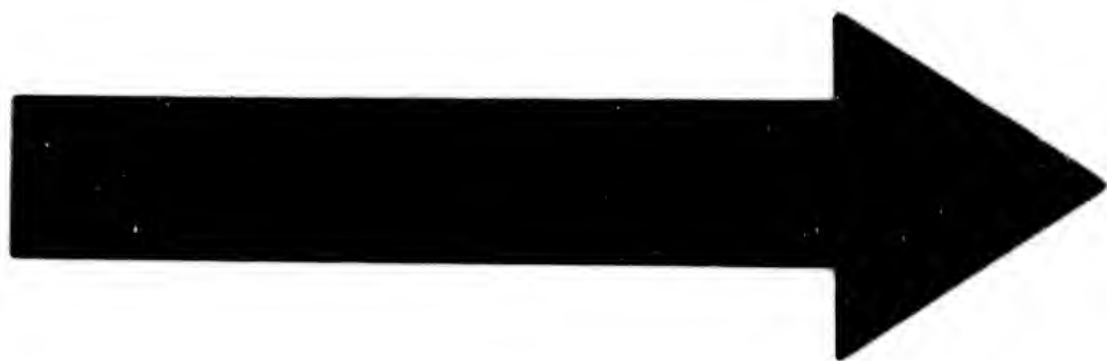
graafp
dat d
alle d
wijk
zonder
de vr
in he
aan g
ren,
gespee
geeft,
lijke c
„ M
nen al
niet kl
dat z
huisho
haare
king
kend
men b
aantal
dezelv
reden
aanme
van h
land-

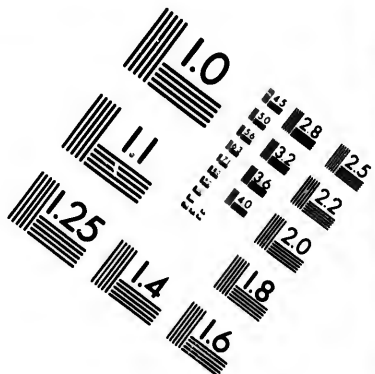
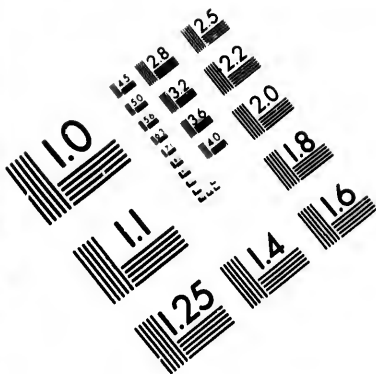
graafplaatsen zijn aangelegd. Het schijnt, dat de voortbrengzels van den grond aan alle de inwooners van één en het zelfde wijk gemeen zijn; en dewijl de mannen zonder eenige kieschheid de vrouwen aan de vreemdelingen aanbieden, zoude men in het denkbeeld kunnen vallen, dat zij aan geen man in het bijzonder toebehooren, en dat men de kinderen, wanneer ze gespeend zijn, aan andere vrouwen overgeeft, die in elke wijk met derzelve natuurlijke opvoeding belast zijn.

„ Men ontmoet tweemaal zoo veel mannen als vrouwen; zoo haar getal in de daad niet kleiner is, is de reden daar van deeze, dat zij meêr, dan de mannen, aan haar huishouden gebonden zijnde, minder buiten haare woningen komen. De geheele bevolking kan op twee duizend perfoonen gerekend worden: verscheiden huizen, welken men bezig was op te bouwen, en het groot aantal kinderen, moeten doen denken, dat dezelve niet afneemt; met dit al heeft men reden te gelooven, dat deeze bevolking aanmerkelyker was, toen het Eiland meer van hout voorzien was. Indien deeze Eiland-bewoners de moeite namen, om re-

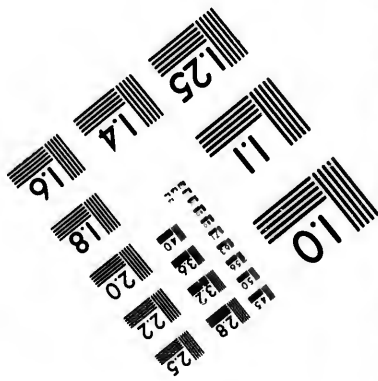
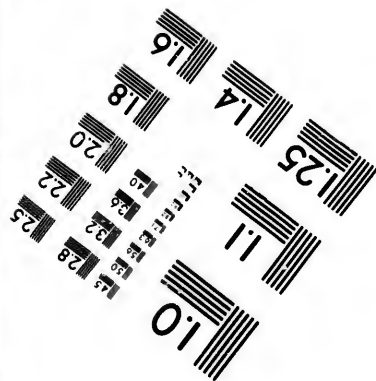
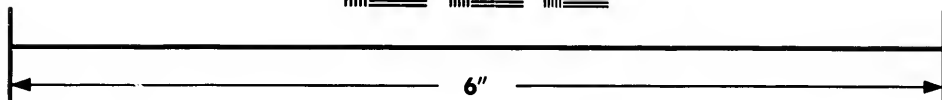
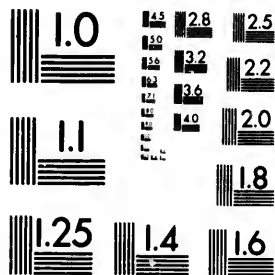
1786.
April.

gen-

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER N.Y. 14580
(716) 872-4503

FE 28
FE 32
FE 22
FE 20
87

11
10
FE 50

1786.
April.

genbakken aan te leggen, zouden zij daar door een der grootste onheilen van hunnen stand verhelpen, en misfchien hun leven verlengen: men ziet op dit Eiland geen enkel mensch, die een ouder voorkomen heeft, dan van vijf en zestig jaaren, zoo men al kan oordeelen over den ouderdom van een volk, het welk men zoo weinig kent, en welk levens-manier zoo verschillende van de onze is." (*)

Uit

(*) Zie hier nog eenige waarnemingen van den Chirurgijn-Majoor ROLLIN, betrekkelijk dit Eiland en deszelfs bewoners.

„ Het *Paasch Eiland* heeft geenzints zulk een onvrugbaar en aanstootelijk voorkomen, als de Reizigers 'er van verhaald hebben: het is, in de daad, bijna van hout onvoorzien; maar de heuveien en valeijen leveren de aangenaamste veldtapijten op, voornamelijk in het oog der zeevarenden. De zwaarte en goedzoortigheid der aardappelen, der ignames, van het suiker-riet, enz. toonen eene ongemeene vruchtbaarheid.

„ De beschrijvingen van bijzondere Reizigers zijn mij niet zeer nauwkeurig voorgekomen. Men vindt op dit Eiland, noch de reuzen van ROGGEWEIN, noch die magere menschen, door gebrek van het noodige voedsel kwijnende, zoo als zij door een nieuw Reiziger, die hun tegen de waarheid het alge-

U
Eila

geme
schil
op h
men,
voorg
zelfs
deel
heden

dert
grond
in zu
dan v
zeldz

„ L
vig,
hunne
duime
kleur,
dat de
niet a
teeldee
hair vo
het ho
is het
schenen
zelfs to
de gew

ge-

Uit de *Baaij van Cook* op het *Paasch-*
Eiland des avonds van den 10^{en} vertrekken-
 de, *Vertrek*
 1786.
 April.
van het

gemeen character van gebrek toeschrijft, zijn afgeschilderd. Wel verre van menschen te vinden, die op het aanschouwen hunner ellende afkeer inboezemen, en nauwlijks eenige vrouwen, *welken eene voorgewende omkeering in dit weerd-deel onder deszelfs puinboopen niet begraven heeft*, heb ik integendeel een vrij talrijk volk gezien, beter met bevalligheden en schoonheid bedeed, dan allen, die ik zedert gelegenheid gehad heb te ontmoeten, en eenen grond, die hun met gemak goed voedsel verschafte, in zulk een overvloed, als tot hun onderhoud meer dan voldoende was, schoon het zoet water 'er zeer zeldzaam en vrij slecht was.

„ Deze Eiland-bewoners zijn tamelijk zwaarlijvig, en van eene aangename houding en voorkomen; hunne lengte bedraagt omtrent vijf voeten en vier duimen, en is zeer geëvenredigd. Uitgenomen de kleur, levert hun aangezicht geen onderscheid op met dat der *Europeanen*: zij zijn niet zeer hairig, ook niet aan den baard; maar allen hebben zij echter de teeldeelen, en de armen onder de oxels zeer wel van hair voorzien. De kleur van de huid is hoog bruin; het hoofd-hair is zwart, maar van eenige weinigen is het blond. Over 't algemeen zijn zij mij toegeschenen eene goede gezondheid te bezitten, welke zij zelfs tot in hoogen ouderdom behouden. Zij hebben de gewoonte, om zig de huid te beschilderen, en zig

de

1786.
April.
Paasch-
Eiland.

de, zette ik koers noordwaarts, en zcil-
de langs de kust van dit Eiland, op een
mijl

de ooren door te steken: zij vergrooten de opening van dit deel door middel van een blad van suikerriet, in malkander gerold, zoodanig dat de ooriel, om zoo te spreken, op de schouderen hangt; het geen, ten minsten onder de mannen, een blijk van zonderlinge schoonheid schijnt te wezen, welke zij trachten te verkrijgen.

„ De vrouwen vereenigen ook, met een regelmatig maakzel, de beschaafdheid en bevalligheid in den geheelen omvang haarer ledematen; haar aangezicht heeft een aangenaam langwerpig rond, zachtheid, sijnheid in de trekken, en haar ontbreekt niets dan de kleur, om schoon te zijn, volgens het denkbeeld, het welk wij aan schoonheid hegten; zij zijn zoo wel gezet als behoort, de haren wel gerangschikt, een ineenemend voorkomen, het welk het gevoelen inboezemt, dat haar bezielt, zonder dat zij moeite doen, om het zelve te verbergen.

„ In wecrwil van alle deeze belangrijke hoedanigheden, heb ik bij de mannen geen blijk van jaloezheid ontdekt; zij trachten integendeel met de gunsten der vrouwen handel te drijven. Deeze volken zijn besueden, en zij schijnen in de volmaaktste gereidgloosheid te leven; niemand onzer heeft aldaar een Opperhoofd kunnen onderscheiden. Zoo mannen als vrouwen, gaan allen bijna naakt; zij dragen alleen een sluler, die de teeldeen bedekt; en zommige een

ne

mijl
loren
dan
uure
mijle
17",
het
helde
verdu
het o

te stof
beupen
dije af
„ Ik
dom h
te bew
vreed
onze h
en al v
huune
vergelijk
scheppen
leije zo
ten te v
„ De
bananen
een zo
het stran
I. D

1786.
April.

mijl aftands, in den maanefchijn: wij verloren het zelve niet eerder uit het gezicht, dan des anderen daags middags ten twee uren, en wij hadden het toen twintig mijlen agter ons. De wind was tot den 17^{en}, aanhoudend van het zuid-oosten naar het oost-zuid-oosten: het was ongemeen helder weder, en het veranderde, noch verduisterde niet, dan toen de wind naar het oost-noord-oosten draaijde, alwaar de-
zel-

te stoffe lap, waar mede zij zig de schouders of heupen omwinden, en die tot op de helft van de dije afhangt.

„Ik weet niet, of zij een denkbeeld van eigendom hebben; maar hun gedrag ten onzen opzigte bewijst, hoe weinig ontzag zij voor dien der vreemdelingen hadden: zij waren zoo zeer gesteld op onze hoeden, dat zij 'er ons in weinige uren geheel en al van beroofden, en ons tot het voorwerp van huane bespoting maakten; men kan hen niet beter vergelijken, dan bij scholieren, die al hun vermaak scheppen, en alle streken te werk stellen, om allerlei soorten van snakerijen omtrent de voorbijgangeren te verrigten.

„Deeze Eiland-bewoners leven van aardappelen, bananen, ignames, suiker-riet, visch, en zij eeten ook een soort van zee-wier (*fucus*), het welk zij aan het strand der zee verzamelen.

I. DEEL.

I

1786.
April.

zelve van den 17^m tot den 20^m stand hield, en wij begonnen toen zekere visfchen, *Boniten* genaamd, te vangen, die aanhoudend onze fchepen volgden, tot aan de *Sandwichs-Eilanden*, en bijna dagelijks, gedurende anderhalve maand, aan het fcheepsvolk eene volkomene maaltijd verfchaften. Dit goed voedzel onderhield onze gezondheid in den beften ftaat; en na tien maanden vaarens, gedurende welken wij slechts vijf en twintig dagen ons ververscht hadden, hadden wij aan boord der beide fchepen geen enkelen zieken. Wij zeilden door onbekende zeeën; onze koers was ten naaften bij gelijk aan die van Captain COOK in 't jaar 1777, toen hij van de *Societeits-Eilanden* naar de noord-west kuste van *America* ftevende; maar wij bevonden ons omtrent agt honderd mijlen verder oostwaarts. Ik vleide mij, op eenen tocht van bijna twee duizend mijlen, eenige ontdekking te doen; 'er waren onophoudelijk matrooſen boven in de masten, en ik had eene belooning toegezegd aan hem, die het eerst land ontdekken zoude. Om een des te grooter vlakte te kunnen overzien, zeilden onze fregatten over dag nevens malkander,

la-

1786:
April.

latende eene ruimte van drie of vier mijlen tusfchen beiden.

De zeer geweldige ftoomen in dit ge-
deelte gaven ons dagelijks gelegenheid tot
een groot verfchil tusfchen de lengten, zoo
als wij die berekenden en dadelijk waarna-
men: zij dreven ons met eene ongemeene
gezwindheid omtrent drie mijlen westwaarts
in 24 uren; vervolgens dreven zij ons we-
terom naar het oosten, met die zelfde fchie-
lijkheid, tot op zeven graden noordwaarts,
wanneer zij hunnen loop naar het westen
waarnamen: en bij onze aankomst op de
Sandwichs-Eilanden, verfchilde onze bere-
kende lengte bijna 5 graden van de lengte,
welke wij waarnamen. Van deeze rigting
der ftoomen, die voorheen weinig werd
aangedeflagen, komen ongetwijffeld de mis-
lagen voort op de *Spaansche* zee-kaarten;
want het is merkwaardig, dat men in de
vongfte tijden de meeste Eilanden heeft we-
terom gevonden, die door QUIROS, MEN-
ANA, en andere Reizigers van deeze Na-
de, ontdekt waren, maar altijd, volgens
oude kaarten, veel digter aan de *Ameri-
aanfche* kusten:

Deeze aanmerkingen lieten mij veel twijfel over omtrent het aanzijn der Eilanden, waar aan de *Spanjaarden* de namen van *la Mesa, los Majos, la Disgraciada* gegeven hebben. Volgens de kaart, die den Admiraal ANSON aan boord van een *Spaansch* Galioen in handen viel, en welke de uitgever zijner reize heeft doen in 't koper brengen, zijn deeze Eilanden geplaatst juist op de zelfde breedte, als de *Sandwichs Eilanden*, en 16 of 17 graden meer oostwaarts. Mijne dagelijksche verschillen in lengte bragten mij in het begrip, dat deeze Eilanden voltrektelijk dezelve waren maar het geen mij eindelijk overtuigde was de benaming *la Mesa*, welke *tafel* beteekent, door de *Spanjaarden* aan het Eiland *Owhijhee* gegeven: ik had in de beschrijving van dit zelfde Eiland door Capitain KING gelezen, dat men, na den oostelijken uithoek te hebben omgezeild, een berg ontdekte, *Mownaroa* genaamd, welke men zeer lang voor uit zag: „Dezelve is „zegt hij, op de kruin plat, en heeft de gedaante van het geen de zeelieden een houte nap noemen.” De *Engelsche* be-

1786.

April.

Twijffeling
omtrent
het aanzijn van
de Eilanden los
Majos.

woordin
Capitain
Schoo
derd wa
te verli
kusten
een ko
tot zek
daar va
ik eene
die zed
door de
dat ik
van de
die mijn
kunnen
door w
Capitain
king te
eerbied
grooten
de eers
die de
paald h
derzogr
Godsdie
zen, e

woor

wording is nog veel nadrukkelijker, want
Capitain KING noemt dezelve *table-land*.

1786.
April.

Schoon het jaargetijde reeds verre gevorderd was, en dat ik geen oogenblik tijds te verliezen had, om op de *Americaansche* kusten te komen, besloot ik dadelijk, om een koers te nemen, die mijn vermoeden tot zekerheid brengen zoude: de uitslag daar van, zoo ik mistaste, moest zijn, dat ik eene tweede reeks Eilanden ontmoette, die zedert meer dan misfchien een eeuw door de *Spanjaarden* vergeten waren, en dat ik derzelver ligging en juisten afstand van de *Sandwichs-Eilanden* bepaalde. Zij, die mijnen inborst kennen, zullen mij niet kunnen verdenken, dat ik in dit onderzoek door wangunst gedreven wierd, om aan Capitain COOK de ecr van deeze ontdekking te ontrooven. Vol bewondering en eerbied voor de nagedachtenis van deezen grooten man, zal hij steeds in mijn oog de eerste onder alle zeelieden zijn; en hij, die de juiste ligging deezer Eilanden bepaald heeft, die 'er de kusten van heeft onderzocht, die de zeden, de gebruiken, den Godsdienst der bewoners heeft doen kennen, en die alle de kundigheden, welken

1786.
April.

wij thans omtrent deeze volken hebben, met zijn bloed betaald heeft; hij, zeg ik, is de waare CHRISTOPHORUS COLUMBUS van deeze streck, van de kust van *Alaska*, en van bijna alle de Eilanden in de *Zuijdzee*. Een enkel toeval doet de onkundigsten Eilanden ontdekken; maar het valt slechts aan groote mannen, zoo als hij was, te beurt, om nopens de landen, die zij gezien hebben, den weetlust volkomen te verzadigen. De zeelieden, de wijsgeeren, de natuurkundigen, elk vindt in zijne reizen het geen het voorwerp van zijne bezigheid uitmaakt; alle menschen misfchien, ten minsten alle zeelieden, zijn aan deszelfs nagedachtenis lof verschuldigd; hoe zoude ik hem die weigeren op het oogenblik, dat ik de Eilanden aandoe, alwaar hij zijnen loopbaan zoo ongelukkiglijk geëindigd heeft?

Meij.

Den 7^{en} Meij, ontwaarden wij, op 8 graden noorder breedte, veele vogelen, tot het geslacht der Stormvogelen behoorende, als mede Fregatten, en Stroogatten; deeze twee laatste soorten verwijderen zig, zoo men zegt, niet verre van 't land; wij zagen ook veele schildpadden langs onze schepen

heer

heen zwemmen; de *Asirolabe* vong 'er twee, welke zij met ons deelde, en die zeer goed waren. De vogelen en schildpadden volgden ons tot op 14 graden, en ik twijffel niet, of wij waren het één of ander, waar- schijnlijk onbewoond, Eiland voorbij ge- zeild; want een klip in het midden der zee dient veel eer tot eene verblijfplaats voor deeze dieren, dan een bewoond land. Wij bevonden ons toen zeer dicht in de nabij- heid van *Rocca - Partida* en *Nublada*: ik rigtte mijn koers, om ten naasten bij in het gezicht van *Rocca - Partida* te zeilen, in- dien de lengte daar van wel bepaald was; maar ik wilde over deszelfs breedte niet heenzeilen, vermits ik, uit hoofde mijner verdere ontwerpen, geen enkelen dag door dit onderzoek verliezen wilde: ik wist zeer wel, dat ik op die manier waarschijnlijk dit Eiland niet ontmoeten zoude, en ik was weinig verwonderd van het zelve niet te ontdekken. Toen wij deszelfs breedte wa- ren voorbijgezeild, verdwenen de vogelen; en tot mijne aankomst op de *Sandwichs - Ei- landen*, in een vak van vijf honderd mijlen, zagen wij 'er nooit meer, dan twee of drie op een geheelen dag.

1786.

Meij.

1786.
Meij.

Den 15^{en}, bevond ik mij op 19 graden, 17 minuten noorder breedte, en 130 graden wester lengte, dat is, op de zelfde breedte als de Eilanden, die op de *Spaansche* kaarten worden aangewezen, als mede op die van de *Sandwichs-Eilanden*, maar honderd mijlen verder oostwaarts dan de eerstgemelde, en vier honderd zestig mijlen oostwaarts van de anderen. Denkende eenen gewichtigen dienst aan de aardrijkskunde te doen, indien het mij gelukte de kaarten te zuiveren van die nuttelooze naamen, welke Eilanden te kennen geven, die niet aanwezig zijn, en mislagen vereeuwigen, die voor den zeevaart allernadeeligst zijn, wilde ik, om geene twijffeling over te laten, mijne reize tot aan de *Sandwichs-Eilanden* onafgebroken voortzetten; ik vormde zelfs het ontwerp, om tusschen de Eilanden *Owhyhee* en *Mauwi*, welken de *Engelschen* geene gelegenheid gehad hebben te onderzoeken, door te zeilen, en ik nam mij voor, om op *Mauwi* aan land te gaan, aldaar eenige levensmiddelen in te ruilen, en zonder een oogenblik tijd-verlies te vertrekken. Ik wist, dat wanneer ik mijn ontwerp slechts gedeeltelijk ter uitvoer bragt, en op deeze

li-

linie niet meer dan twee honderd mijlen afseide, 'er nog ongeloofigen blijven zouden, en ik wilde niet, dat men mij iets het allerminste te verwijten had.

1786.
Meij.

Den 18^m Meij. bevond ik mij op 20 graden noorder breedte, en 139 graden wester lengte, juist op die plaats, alwaar, volgens de opgave der *Spanjaarden*, het Eiland *Disgraciada* zoude moeten liggen, en ik had nog geen zweem van land ontdekt.

Den 20^m, had ik de geheele streek van de Eilanden *los majos* midden doorgezeild, en ik had nimmer het minste blijk gehad van mij in de nabijheid van eenig Eiland te bevinden; ik vervolgde mijn koers westwaarts op deeze parallel-linie tussehen 20 en 21 graden; eindelijk, des morgens van den 28^m, kreeg ik de bergen van het Eiland *Owhyhee* in het gezicht, welke met sneeuw bedekt waren, en kort daar na de bergen van het Eiland *Mauwi*, die een weinig minder hoog waren, dan op het andere Eiland. Ik zette alle zeilen bij, om het land te naderen; maar ik was 'er, bij het aankomen van den nacht, nog zeven of agt mijlen van af; ik bragt denzelfen met laveeren door, den dag afwachtende, om in

1786.
Meij.

het kanaal, het welk door deeze beide Eilanden gevormd wordt, in te loopen, en onder den wind van *Mauwi*, bij het Eiland *Marokinni*, een bekwamen ankergrond te zoeken. Onze waargenomene lengten kwamen zoo volkomen over één met die van *Capitain COOK*, dat wij, na de naauwkeurigste vergelijking, geen grooter verschil bevonden, dan van tien minuten, welken wij meer naar het oosten waren.

Aankomst op de Sandwichs-Eilanden.

Des morgens ten negen uren, zeilde ik om den uithoek van *Mauwi*, aan de westzijde, op 15 graden ten noorden; ik bemerkte, westwaarts, op 22 graden ten noorden, een Eilandje, het welk de *Engelschen* geene gelegenheid gehad hebben te zien, en op hunne kaart, die ten aanzien van dit gedeelte zeer gebrekkig is, niet gevonden wordt; terwijl al het geen zij volgens hunne eigene waarnemingen afgeteekend hebben, den grootsten lof verdient. Het gezicht van het Eiland *Mauwi* was verrukkelijk; ik zeilde langs de kust op een mijl afstand; dezelve loopt tot in het kanaal zuidwest-waarts, een vierde westelijk. Wij zagen de watervallen, van den kruin der bergen afloopende, en in de zee

ne-

nederdalende , na vooraf de verblijfplaatsen der *Indianen* besproeijd te hebben. Derzelve woningen zijn zoo meenigvuldig , dat men een omvang van drie of vier mijlen voor een enkel dorp zoude kunnen aanzien : maar alle de hutten staan aan het strand der zee ; en de bergen zijn 'er zoo na bij gelegen , dat het bewoonbaare land mij is toegescheenen minder dan een halve mijl diepte te hebben. Men moet een zee-man zijn , en , zoo als wij , in deeze brandende luchtstreeken , tot een fles water daags bepaald , om zig een denkbeeld te vormen van het gevoel , het welk wij in ons zelve ontwaarden. De boomen , die den kruin der bergen vercierden ; het groen , de bananen-boomen , welken men rondom de verblijfplaatsen der bewoners bespeurde , alles deed onze zinnen met een onuitsprekelijk genoeg aan ; maar de zee sloeg tegen de kust met het grootste geweld aan ; en , even als TANTALUS , waren wij genoodzaakt om met gretige oogwenken te begeeren , het geen wij onmogelijk bereiken konden.

De wind was sterk toegenomen , en wij leidden twee mijlen in een uur af ; voor het

---

1786.
Meij.

aan-

1786.
Meij.

aankomen van den nacht wilde ik dit gedeelte van het Eiland geheel en al bezichtigen, tot aan het Eiland *Marokinni*, alwaar ik mij vleide onder de beschutting der pasfaat-winden eene ankerplaats aan te treffen. Dit ontwerp, door de omstandigheden van eenen dringenden nood voorgescreven, gedoogde niet mijn zeil te verminderen, ten einde omtrent honderd vijftig prauwen, die van de kust afstaken, in te wagten; zij waren met vruchten en varkens beladen, welken de *Indianen* ons voorsloegen om tegen stukken ijzer te veruilen.

De Eilandbewooners komen bij ons, om bandel te drijven

Bijna alle de prauwen klampten het een of ander van onze fregatten aan; maar wij gingen zoo schielijk voort, dat zij tot aan het boord vol water geraakten: de *Indianen* waren genoodzaakt, om het touw, het welk wij hun toegeworpen hadden, te laten varen; zij sprongen in zee; eerst liepen zij naar hunne varkens; en dezelve onder hunne armen mede dragende, ligten zij met de schouders hunne prauwen op, ontledigden dezelve van het water, en 'er toen weder vrolijk inspringende, tragten zij, door kragt van roeijen, bij onze fregat-

gatten den post te herwinnen, dien zij ge-
 noodzaakt geweest waren te verlaten, en
 die thans bezet wierd door anderen, wien
 het zelfde toeval insgelijks wedervaren was.
 Wij zagen dus meer dan veertig praauwen,
 de eene na de andere, omslaan; en schoon
 de handel, die wij met deeze goede *India-*
nen dreven, aan ons beiden uitermaten wel
 kwam, was het ons onmogelijk, om meer
 dan vijftien varkens en eenige vruchten te
 bekomen, en wij moesten de gelegenheid,
 om met bijna nog drie honderd anderen te
 handelen, laten varen.

 1786.
 Meij.

Elk deezer praauwen bevatte van drie
 tot vijf mannen; de middelste soort haalde
 vier en twintig voeten lengte, slechts
 één voet breedte, en ten naasten bij zoo
 veel diepte: wij wogen 'er één van de
 evengemelde maat, waar van de zwaarte
 niet boven de vijftig ponden bedroeg.
 Met deeze zwakke vaartuigen doen de be-
 woners deezer Eilanden tochten van zestig
 mijlen, zij steken 'er vaarwaters mede
 over van twintig mijlen breedte, gelijk
 dat tusfchen *Atooi* en *Wohao*, en waar het
 eene zeer onstuimige zee is, maar zij zijn
 zulke goede zwemmers, dat zij de zee-kal-

ven

1786.
Meij.

ven en zee-wolven niets behoeven toe te geven.

Naar mate wij voorwaarts gingen, scheenen de bergen zig naar het binnenste des Eilands te verwijderen, het welk zig aan ons, onder de gedaante van een zeer groot, maar met een geelachtig groen bekleed, tooneel vertoonde: men bemerkte geene watervallen meer; de boomen op de vlakke scheenen niet meer zoo dicht bij elkander te staan; de gehuchten bestonden alleenlijk uit tien of twaalf hutten, die zeer ver van den anderen af stonden. Elk oogenblik hadden wij billijke reden, om het Land, het welk wij agter ons lieten, te betreuren; en wij vonden geene schuilplaats, dan toen wij een akelig strand voor ons zagen, alwaar de vuurberg-steenen voorheen gestroomd hadden, zoo als de watervallen thans aan het andere gedeelte van het Eiland neder storten.

Na dat ik mijn koers naar het zuidwesten, een vierde westelijk, tot aan den zuidwestelijken uithoek van het Eiland *Mauwi* genomen had, wende ik naar het westen, en langzamerhand naar het noordwesten, om eenen ankergrond te bereiken, welken
de

de Af-
demen
graauw
een m
ren v
zwaar
van t
veroor
oogen
onze
te sle
waren
in de
rukwi
zoo
met
vaaren
af, o
Offici
zelfde
gewij
vaden
twee
het a
touw
veele
met z

de *Astrolabe* reeds op drie en twintig vademmen genomen had, zijnde den grond van graauw zand, zeer hard, en een derde van een mijl van het land af gelegen; wij waren voor de zeewinden beschut door eene zwaare rots, met wolken omgeven, die ons van tijd tot tijd zeer zwaare dwarlwinden veroorzaakten; de wind veranderde elk oogenblik, zoo dat wij onophoudentlijk op onze ankers dreven. Deze rheede was des te slechter, om dat wij 'er aan stroomen waren bloot gesteld, die ons beletten vlak in den wind te komen, uitgenomen met rukwinden; maar dezelve maakten de zee zoo onstuimig, dat onze booten niet dan met de grootste moeite in staat waren te vaaren. Ik zond 'er echter dadelijk een af, om rondom onze schepen te peilen: de Officier bragt mij berigt, dat de grond dezelfde was, als op het Land; dat hij trasp-gewijze verminderde, en dat 'er nog zeven vademmen water waren op den afstand van twee kabels van het strand: maar toen wij het aak-er ligten, zag ik, dat het kabel-touw volstrekt onbruikbaar was, en dat 'er veele verborgene klippen moesten zijn, die met zeer weinig zand bedekt waren.

 1786.
 Meij.

De

1786.

Meij.

De *Indianen*, die de gehuchten aan deze zijde van het Eiland bewoonden, haastten zig om met hunne prauwen aan boord te komen, medebrengeude, om aan ons te verruilen, eenige varkens. aardappelen, bananen, wortelen van kalfsvoet, een gewas, aan het welk de *Indianen* den naam van *Tarro* geven, benevens eenige stoffen en andere kostbaarheden, die een gedeelte van hunne kleeding uitmaakten. Ik wilde hun niet toestaan aan boord te komen, dan wanneer het fregat voor anker lag, en de zeilen ingenomen waren; ik zeide hun, dat ik *Taboo* was, een woord, het welk, volgens hunnen Godsdienst, eene zaak uitdrukt, welke zij niet mogen aanraken, of eene geheiligde plaats, alwaar zij niet komen mogen; en dit woord, het welk ik uit de *Engelsche* verhalen kende, had ook den verwagten goeden uitflag. DE LAN-
GLE, die deeze voorzorge niet gebruikt had, had in een oogenblik het verdek van zijn fregat zoo vol met *Indianen*, dat ze hem merkelyk in den weg stonden; maar zij waren zoo gezeggelyk, zij vreesden zoo zeer om ons te beledigen, dat men hen zonder eenige moeite in hunne prauwen kon-

konde
nooit
zoo me
hun ha
men; v
in ons
komen
mishage
in hunn
ijzere b
eindig
lijmheid
woorde
worden
heid sto
in éene
wel, da
om nop
elk stuk
Deeze
ven; de
volgens
chen ni
bewijze
ken in
gehad
eeuw,
I. DE

konde doen te rug keeren. Ik had mij nooit verbeeld, dat dit volk zoo zacht, zoo met eerbied vervuld was. Wanneer ik hun had toegestaan mijn Fregat te beklimmen, verzetteden zij op het zelve geen voet in ons weerwil; zij hadden steeds het voorkomen van beschroomdheid; om ons te mishagen; de grootste opregtheid straalde in hunnen handel door. Stukken van oude ijzere beugels maakten hunne begeerte onredig gaande; het ontbrak hun niet aan firmheid om; door hunne waaren met veel voordeel af te zetten, daar van meester te worden: nimmer wilden zij eene hoeveelheid stoffen, of een aantal varkens te gelijk, in ééne koop verkoopen; zij wisten zeer wel, dat het voor hun voordeeliger was; om nopens den afzonderlijken koopprijs van elk stuk met ons over één te komen.

Deeze hebbelijkheid in het handel drijven; deeze kennis van het ijzer; die zij, volgens hunne verzekering, aan de *Engelſchen* niet verschuldigd waren, zijn nieuwe bewijzen van den omgang, die deeze Volken in voorige tijden met de *Spanjaarden* gehad hebben. Dit Volk had, voor een eeuw, gegronde redenen, om de kennis dee-

1786.
Meij.

1786.
Meij.

zer Eilanden voor andere Volken verborgen te houden, naardien de westelijke zeeën van *America* door veele zeeroovers ontrust wierden, die bij deeze Eiland-bewoners levens-middelen gevonden zouden hebben, en die integendeel, uit hoofde van de moeite in het bekomen derzelve, verplicht waren westwaarts naar de *Indische* zeeën af te zakken, of om langs Kaap *Horn* in de *Atlantische* zee te rug te komen. Toen nu de scheepvaart der *Spanjaarden* naar het westen zoodanig in verval geraakte, dat 'er slechts een enkel Galjoen naar *Manille* zeilde, geloof ik, dat dit schip, met eene ongemeen rijke lading bevracht zijnde, door de bevrachters genoodzaakt wierd een vasten weg te nemen, die het minst aan gevaaren was bloot gesteld. Op die wijze geraakten deeze Eilanden bij dit Volk langzamerhand in vergetenheid; zijnde zij nogtans op de algemeene kaart der derde reize van *COOK*, door den Lieutenant *ROBERTS* nog opgeteekend geworden, volgens hunne oude ligging, op 15 graden oostelijker dan de *Sandwichs-Eilanden*; maar dewijl het mij toeschijnt bewezen te zijn, dat zij dezelfde zijn met de laatstgemelden, heb ik ge-

1786.
Meij.

verborgen gemeend dezelfen van de oppervlakte der zee te moeten wegdoen.

Het was reeds zoo laat, toen onze zeilen ingebonden wierden, dat ik verplicht was, om de landing, welke ik voorgenomen had op dit Eiland te doen, tot daags daar aan volgende uit te stellen. Onze hoofd-bedoeling daar in was eene bekwaame gelegenheid tot het bekomen van versche water te erlangen; maar wij bemerkten reeds, dat de kust volstrektelijk van vlietend water onvoorzien was, dewijl de loop van het regenwater, van het gebergte afzroomende, naar de windzijde gericht was. Misschien zou een arbeid van eenige dagen op den top der bergen voldoende zijn, om een zoo onwaardeerbaar voorrecht aan het geheele Eiland gemeen te maken; maar deze *Indianen* zijn tot dien trap van doordringticht nog niet gekomen: in veele andere opzigten zijn zij nogtans merkelyk gevorderd. Uit de *Engelsche* reisbeschrijvingen kent men hunne regeerings vorm: de ongemeene onderdanigheid, die onder hen heerscht, strekt ten bewijze, dat zij onder een zeer uitgebreid Oppergezag staan, het welk zig van hunnen Koning tot den gering-

1786.
Meij.

ringften Gezaghebber trapsgewijze uitftrekt, en de onderscheidene ftanden des Volks merkelyk drukt. Mijne verbeelding fchepte veel vermaak in hun met de *Indianen* van het *Paasch - Eiland* te vergelijken, wier fchrandrheid ten minften ook verre gevorderd is: de gedenkwaardigheden der laatstgemelden betoonen zelfs meer doorzigt; hunne stoffen zijn beter bewerkt; hunne woningen beter gebouwd: maar hun regeerings - bestuur is zoo gebrekkig, dat niemand gerechtigd is om de wanorde tegen te gaan; zij erkennen geen oppergezag; en schoon ik niet geloof, dat zij opzettelijke booswigten zijn, is het een maar al te gewoon gevolg van losbandigheid, dat daar uit schadelijke en dikwerf verderffelijke gevolgen voortfpruiten. Hoe meerder ik deeze beide Volken van nabij befchouwde, hoe meer de bewoners der *Sandwichs - Eilanden* mij een gunftig gevoel inboezemden, schoon ik door een zwaar vooroordeel tegen hen was ingenomen, ter oorzaake van den dood van Capitain COOK. Het is veel natuurlijker, dat zeelieden eenen zoo grooten man betreuren, dan dat zij koelbloedig onderzoeken, of niet eenige onvoorzigtig-

Zij zijn
de geenen,
die Capitain
COOK
vermoord
hebben.

heid
hyhe
eene
vluch

(*)
Engelf

is eene

en te

lijk na

in co

befchor

en Zo

in het

dood v

tijd

uur

lette

De

oordeel

beden.

COO

urbeiden

dat hij

van tie

JURNE

het doe

die een

hadden.

Toen

heid

heid van zijnen kant de bewooners van *Owhyhee* eenigermaten genoodzaakt heeft tot eene regtmatige verdediging hunnen toevlucht nemen (*).

1786.
Meij.

De

(*) Het is niet dan al te klaar bewezen, dat de *Engelſchen* de vijandelijkheden begonnen hebben; dit is eene waarheid, die men te vergeefs zoude trachten te verbergen: ik wil de bewijzen daar toe alleenlijk naalen uit het bericht van den vriend van *Capitain COOK*, van hem, die denzelven als zijnen Vader beschouwde, en wien de Eiland-bewoners voor zijnen Zoon aanzagen, van *Capitain KING* eindelijk, die, in het getrouw verhaal der gebeurtenissen, die zijnen dood veroorzaakt hebben, 'er bijvoegt: „Ik was al tijd bevreesd geweest, dat 'er eens een ongelukkig uur komen zoude, waar in dit vertrouwen hem belette de noodige voorzorgen te gebruiken?”

De Lezer zal 'er voor 't overige zelf over kunnen oordeelen door vergelijking der volgende omstandigheden.

COOK gaf des te ligter bevel, om, wanneer de werbelders ontrust wierden, met scherp te schieten, om dat hij voor zig had de ondervinding van den moord van tien mannen van het scheepsvolk van *Capitain JOURNEAUX*, een moord, die veroorzaakt wierd door het doen van twee snaphaanschoten op de *Zeelanders*, die eene kleine diefstal van brood en visch begaan hadden.

Toen *PARIA*, één der Opperhoofden van dit Volk,

K 3

zij-

1786.
Meij.

De nacht was zeer stil, eenige rukwinden uitgezonderd, die minder dan twee mi-

nu-
zjne prauw, die door het scheepsvolk was aangehouden, te rug elschte, kreeg hij zulk een geweldigen slag met een roeierem op het hoofd, dat hij ten neder storte: van zijne duizeling te rug gekomen zijnde, had hij de edelmoedigheid, om het geweld te vergeten, het welk men ten zijnen opzigte gepleegd had; hij kwam kort daar na wederom; hij bragt een gesloeden hoed te rug, en hij scheen zelfs te vreezen, dat cook hem dooden, of ten minsten straffen zoude.

Alvorens 'er eenige andere misdaad, dan het steelen van een sloep, begaan was, wierden twee kanon-schieten gedaan op twee groote prauwen, die zig met de vlucht poogden te redden.

Niettemin begaf zig cook, na deeze gebeurtenissen, naar het gehucht, alwaar de Koning was, en hij ontfing de blijken van achting, die men gewoon was hem te bewijzen: de inwooners vielen voor hem op den grond.

Niets konde eenig vijandelijk oogmerk van den kant der Eiland-bewoners doen vermoeden, toen de booten, die dwars voor de Baaij lagen, andermaal, schieten op de prauwen, die poogden te ontvluchten en bij ongeluk een Opperhoofd van den eersten rang dooden.

Deeze dood maakte de Eiland-bewoners woedend: één van hun vergenoegde zig met Captain cook uit te dagen, en hem met zijn steen-worp te dreigen.

nuten
dag w
uitgez
BOUT
zij ha
Baaij

Capital
welk g
waar m
wierd k
het pu
Cook
den In
wierd
sen sch
soldaten
gewond
was, g
riep na
met sch
komen
oogenb
ken, e
Men
ten o
den K
en tot
veel t
dan tie

Ct

1786.
Nclj.

nuten duurden. Bij het aankomen van den dag wierd de groote boot van de *Astrolabe* uitgezet, die vervolgens DE VAUJUS, BOUTIN, en BERNIZET aan boord nam; zij hadden in last, om eene zeer diepe Baaij te peilen, die ten noordwesten van ons

Capitain COOK vuurde op hem met scherp, doch het welk geene uitwerking deed ult hoofde van de mat, waar mede hij omkleed was: deeze snaphaan-schoot wierd het teeken van het gevecht. PHILIPS was op het punt van met een dolk doorstoken te worden. COOK deed een tweede snaphaan-schoot, en doodde den *Indiaan*, die het dichtst bij hem was: de aanval wierd oogenblikkelijk ernstiger; de soldaten en matroosfen schoten met musketten. Reeds waren 'er vier soldaten gedood, drie andere en de Lieutenant waren gewond, toen Capitain COOK, het gevaar, waar in hij was, gevoelende, de wijk naar het strand nam; hij riep aan het volk, dat in de booten was, toe, om met schieten op te houden, en nader aan den wal te komen, om zijne kleine bende in te schepen: in dit oogenblik wierd hij van agteren met een dolk doorstoken, en viel voor over in de zee.

Men zoude 'er nog kunnen bijvoegen, dat COOK, ten oogmerk hebbende, om, willens of onwillens, den Koning en zijne Familie aan boord te brengen, en tot dit einde in het Land moetende doordringen, veel te zwakke schikkingen maakte, door niet meer dan tien mannen met zig te nemen.

1786.
Mcij.

ons lag, en waar in ik een beteren ankergrond verhoopte te vinden, dan in de onze: maar deeze nieuwe anker-plaats, schoon bruikbaar zijnde, was niet beter, dan waar wij ons thans bevonden. Volgens het be- rigt van deeze Officiers, moet dit gedeelte van het Eiland *Mauwi*, het welk aan de zeelieden noch water, noch hout oplevert, zeer weinig bezogt worden.

*Landing,
en bebau-
deling der
Inwoners.*

Des morgens ten agt uren waren vier booten van de beide Fregatten gereed om te vertrekken; in de twee eersten bevonden zig twintig gewapende soldaten, onder bevel van den Scheeps-Lieutenant DE PIERRE- VERT. DE LANGLE en ik, gevolgd door alle de reisgenooten en Officiers, die tot het doen van dienst niet aan boord be- hoefden te blijven, waren in de twee ande- ren. Deeze toefsel verschrikte de inboor- lingen niet, die, zedert het aanbreken van den dag, zig langs de kust in hunne praau- wen ophielden; deeze *Indianen* vervolgden hunnen handel; zij volgden ons niet aan Land, en zij behielden het voorkomen van gerustheid, het welk op hun gezicht te le- zen was. Omtrent honderd en twintig per- soonen, zoo mannen, als vrouwen, wagt-

ten

ten
ten
den
hou
jonn
met
den
maa
de v
geba
gene
ware
trach
weeg
om
te k
zag
nader
heid
spraa
stond
ten
Ik g
gen,
ken,
Mijne
uitwe

anker-
de onze:
schoon
an waar
het be-
gedeelte
aan de
oplevert,

aren vier
ereed om
bevonden
der bevel
PIERRE-
olgd door
, die tot
oord be-
wee ande-
e inboor-
reken van
ne prauu-
ervolgden
niet aan
omen van
cht te le-
vintig per-
en, wagt-
ten

ten ons op strand. De soldaten ontscheep-
ten het eerst met hunne Officiers; wij bepaal-
den het vak, het welk wij voor ons be-
houden wilden. De soldaten hadden de ba-
jonnet op de snaphaan, en deden den dienst
met zoo veel oplettendheid, als of zij voor
den vijand stonden. Alle deeze bewegingen
maakten geen inderdruk op de inwooners:
de vrouwen gaven ons door de duidlijkste
gebaarden te kennen, dat 'er geen blijk van
genegenheid was, het welk zij niet bereid
waren ons te betoonen; en de mannen
trachtten in eene eerbiedige houding de be-
weegreden van ons bezoek te doorgronden,
om onze verlangen door aanbiedingen voor
te komen. Twee *Indianen*, die eenig ge-
zag over de anderen scheenen te hebben,
naderden tot ons; met zeer veel deftig-
heid deden zij mij eene vrij lange aan-
spraak, waar van ik geen enkel woord ver-
stond, en elk hunner bood mij een varken
ten geschenke aan, het welk ik aannam.
Ik gaf hun op mijn beurt gedenkpenning-
gen, bijlen, en andere stukken ijzer, zaa-
ken, die voor hun onwaardeerbaar waren.
Mijne milddadigheid deed eene zeer groote
uitwerking: de vrouwen verdubbelden haa-

1786.
Meij.

1786.
Meij.

re liefkozingen, maar zij waren niet zeer verleidende; haare wezens-trekken hadden geene bevalligheid, en haare dunne kleeding gaf ons gelegenheid, om bij verre de meesten de spooren te ontdekken van de verwoestingen, die door de venerifche ziekte veroorzaakt waren. Dewijl 'er geene vrouw in de prauwen mede aan boord was gekomen, geloove ik, dat zij de kwaalen, waar van zij de teekens droegen, aan de *Europeanen* toefschreven; maar ik bemerkte wel dra, dat de herdenking hier van, zoo al de zaak in de daad zoo was, geene de minste gevoeligheid in haaren geest had overgelaten.

Of deeze Eiland-be-wooners de venerifche ziekte van de Euro-peanen be-komen heb-ben. - Het zij mij intusfchen gegund te onderzoeken, of de laater zeelieden de waare oorzaak van deeze kwalen zijn, en of deeze misdaad, welke zij elkander in hun verhaal verwijten, niet meer in fchijn, dan in wezentlijkheid bestaat. Om meer gewicht aan mijne gisfingen bij te zetten, zal ik dezelve bouwen op de waarnemingen van ROLLIN, een zeer verftandig man, en Chirurgijn-Major op mijn fchip. Hij heeft op dit Eiland verfcheiden perfoonen bezocht, die door de venerifche ziekte waren aangetast, en hij heeft

heeft toevallen bespeurd, wier trapswijze ontwikkeling in *Europa* een tijdperk van twaalf of vijftien jaaren verëischt zoude hebben; hij heeft ook kinderen van zeven of agt jaaren gezien, die met deeze ziekte behebt waren, en dezelve niet anders, dan in 's moeders lichaam konden hebben opgedaan. Ik moet ook nog aanmerken, dat Capitain COOK, bij zijne komst op de *Sandwichs-Eilanden*, de eerste keer nergens dan te *Atooi* en *Onecheow* ten anker kwam, en dat hij negen maanden daar na, uit het noorden te rug komende, bevond, dat de inwoners van *Mauwi*, die bij hem aan boord kwamen, bijna allen met deeze ziekte besmet waren. Dewijl *Mauwi* zestig mijlen boven den wind van *Atooi* af ligt, is deeze verspreiding mij al te schielijk toegeschenen, om niet eenige twijffeling agter te laten. Indien men bij deeze onderscheidene waarnemingen nog die geene voegt, welke afgeleid wordt uit de oude gemeenschap deezer Eiland-bewoners met de *Spanjaarden*, zal het ongetwijffeld waarschijnlijk voorkomen, dat zij zedert lang, zoo wel als andere Volken, in de onheilen dee-

---

 1786.
 Meij.

et zeer
 hadden
 leeding
 e mees-
 de ver-
 e ziekte
 e vrouw
 was ge-
 waalen,
 aan de
 emerkte
 an, zoo
 geene de
 eest had
 nderzoe-
 e oorzaak
 misdaad,
 erwijten,
 ntlijkheid
 ne gisfin-
 ouwen op
 een zeer
 Major op
 land ver-
 door de
 t, en hij
 heeft

1786.
Meij.

deelen', welken deeze geesfel van het menschdom aanbrengt.

Ik heb gemeend deeze aanmerking aan de eer der latere reizigers verschuldigd te zijn. Geheel *Europa*, door hun eigen verhaal misleid, zoude hun voor altijd een misdrijf hebben te last gelegd, het welk de hoofden van deezen tocht vermeenen niet te hebben kunnen voorkomen. 'Er is intusfchen een ander verwijt, het welk zij niet ontwijken kunnen; namelijk, dat zij alleenlijk onvoldoende voorzorgen gebruikt hebben, om het kwaad te ontduiken; en schoon het al ten naasten bij bewezen is, dat deeze ziekte het gevolg niet is van hunne onvoorzigtigheid, zoo kan men niet ontkennen, dat hunne gemeenschap met deeze Volken daar aan eene meerdere uitgestrektheid gegeven, en de gevolgen verschrikkelijker gemaakt heeft.

Na het gehucht bezigtigd te hebben, gelastte ik aan zes soldaten, onder bevel van eenen Sergeant, om ons te vergezellen: ik liet de overigen aan den zee-kant blijven, onder bevel van den Lieutenant DE PIERREVERT; zij waren belast met het bewa-
ken

ken van onze booten, waar van nog geen enkel matroos was aan land gekomen.

1786
Meij.

Schoon de *Franschen* de eersten waren, die in deeze laatste tijden op het Eiland *Mauwi* aan land gestapt waren, oordeelde ik het zelve in naam des Konings niet te moeten in bezit nemen: de gebruiken der *Europeanen* zijn, in dit opzigt, volmaakt bespottelijk. De Wijsgeeren moeten buiten twijffel zuchten, wanneer zij zien, dat menschen, alleen dewijl zij geschut en bajonnetten hebben, zestig duizend van hunne natuur-genooten als een enkel niet beschouwen; dat zij, zonder eerbied voor hunne heiligste rechten, zig bevoegd oordeelen om een Land te overheerschen, het welk deszelfs bewoners met hun zweet be- arbeid hebben, en zedert zoo veele eeuwen aan hunne Voorvaderen ten grafplaats ge- diend heeft. Deeze Volken zijn gelukkig- lijk bekend geworden in een tijd, waar in de Godsdienst niet meer ten dekmantel van geweldenarijen en begeerlijkheid strekt. De hedendaagsche Reizigers, wanneer zij de zeden van nieuwlings ontdekte Volken beschrijven, hebben geen ander doelwit, dan des menschen geschiedenis vollediger

te

Waarom
LA PÉROU-
se geen be-
zit van dit
Eiland
neemt.

1786.

Meij.

te maken; hunne reize moet de kennis van den aardbol volmaken; en het licht, het welk zij trachten te verspreiden, heeft alleen tot oogmerk, om de Eiland-bewoners, aan wien zij een bezoek geven, gelukkiger te maken, en hunne middelen van bestaan te vermeerderen.

Met deeze grondbeginzels beziel, hebben zij reeds stieren, koeijen, geijten, schapen, rammen, op hunne Eilanden gebracht: zij hebben aldaar ook boomen geplant, zaaden uit alle werelddeelen gezaaid; en werktuigen bezorgd, die geschikt zijn, om de arbeidzaamheid der bewoone- ren te doen aanwasfen. Wij voor ons zouden de buitengewoone moeilijkheden van deezen tocht rijkelijk vergoed achten, indien het ons gelukken mogt, om het gebruik uit te roeijen van menschen op te offeren, het welk men zegt, dat bij de bewoners der Eilanden in de *Zuidzee* algemeen in zwang gaat. Maar in weerwil van het gevoelen van ANDERSON en Capitain COOK, geloof ik met Capitain KING, dat een Volk, zoo goed, zoo zacht, zoo herbergzaam, onder de menschen eeters niet kan geteld worden; wreede Godsdienst-gevoelens

Deze Eiland-bewoners zijn geene menschen-etc. s.

ver-

vere
de z
reisb
Owh
ikj d
en m
maak
wier
brag
nog
dus
scher
ners
dit s

(*)
heoor
mensch
men h
niet h
voelen
de ze
van A
vleesch
dat he
den, o
Eiland

vereenigen zig moeilijk met zacht gevormde zeden: en dewijl Capitain KING in zijne reisbeschrijving verhaalt, dat de Priesters van *Owhyllee* hunne beste vrienden waren, moet ikj daar uit besluiten, dat indien zachtheid en menschlievendheid reeds vorderingen gemaakt hebben onder dien rang van lieden, wier ampt het offeren van menschen medebragt, de overige bewoners noodwendig nog minder woest zijn moeten: het schijnt dus klaar te zijn, dat het eeten van menschen niet meer onder deeze Eiland-bewoners in gebruik is; maar waarschijnlijk is dit slechts zedert korten tijd (*).

1786.
Meij.

De

(*) De afkeer, welken deeze Eiland-bewoners betoond hebben, toen men hen verdacht hield van menschen te eeten, en dien zij betuigden, toen men hun vroeg, of zij het lijk van Capitain COOK niet hadden opgegeten, bevestigt gedeeltelijk het gevoelen van LA PÉROUSE. Echter had COOK zelf de zekere overtuiging bekomen, dat de bewoners van *Nieuw-Zeeland* aan het eeten van menschenvleesch schuldig staan; en men kan niet ontveinzen, dat het gebruik om menschen te offeren, en de vijanden, die in den oorlog gedood zijn, te eeten, op de Eilanden in de *Zuid-Zee* algemeen is aangenomen.

1786.

Meij-

*De grond,
woningen,
buisraad.*

De grond van het Eiland bestaat uit stof van uitwerpzels van vuurbergen. De inwoners drinken niet dan brak water, gehaald uit putten, die zeer ondiep zijn; en zoo weinig water bevatten, dat elk derzelven geen half oxhoofd water daags kan opleveren. Op onze wandeling ontmoetten wij vier kleine gehuchten van tien of twaalf huizen; zij zijn gebouwd van, en overdekt met stroo, en hebben de gedaante der woningen van onze armste boeren; de daken hangen van wederzijden af; de deur, die boven in de gevel geplaatst is, is niet meer, dan drie en een half voeten hoog, en men kan 'er niet dan gebukt door komen; zij is alleenlijk met eene teene horde gesloten, die elk kan openen. Het huisraad van deeze Eiland-bewoners bestaat in matten, die, even als onze tapijten, een zeer zindelijk overdek over den vloer maken, en waar op zij slapen; voor 't overige hebben zij geene andere keuken-gereedschappen; dan zeer groote calebasen, waar aan zij, wanneer dezelve groen zijn, zoodanige gedaante geven, als hun gelieft; zij vernissen dezelve, en teekenen 'er, in 't zwart, allerlei beeldtenissen op; ik heb 'er ook

ge-

1786.
Meij.

gezien, die aan elkander gelijmd waren, en op die wijze zeer groot vaatwerk opleverden: het schijnt, dat dit lijm de vochtigheid wederstaat, en ik had wel gewenscht 'er het zamenstelzel van te weten. De stoffen, welken zij in zeer groote meenigte hebben, zijn gemaakt van den Papier-moer-beziën boom, even als die der andere Eiland-bewoners; maar schoon zij met veel verscheidenheid van kleuren beschilderd waren, kwam haare stoffagie mij van veel minder caliber voor, dan alle de andere. Bij mijne te rug komst wierd ik aangesproken door vrouwen, die mij onder de boomen opwagttten; zij boden mij verscheiden stuks stoffen ten geschenke aan, waar tegen ik haar bijlen en spijkers vereerde.

De Lezer moet hier geene bijzonderheden verwagten omtrent een volk, het welk de *Engelsche* reisbeschrijvingen ons zoo volledig hebben leeren kennen: die reizigers hebben op deeze Eilanden vier maanden doorgebracht, en wij zijn 'er slechts eenige uren verbleven; zij hadden daarenboven het voorrecht, om de taal van het Land te verstaan: wij moeten ons dus bepalen

I. DEEL.

L

TOT

uit stof
De in-
ter, ge-
zijn, en
derzel-
kan op-
tmoetten
of twaalf
overdekt
der wo-
de daken
eur, die
iet meer,
en men
en; zij is
gesloten,
raad van
matten,
zeer zin-
aken; en
e hebben
chappen,
aan zij,
anige ge-
vernissen
zwart, al-
'er ook
ge-

1786.

Meij.

Vertrek
van 't Eiland
Mauwi.

tot het verhaal van onze eigene geschiedenis (*).

Ten elf uren scheepten wij wederom in, in zeer goede orde, zonder verwarring, en

ZON-

(*) De Chirurgijn-Majoor ROLLIN heeft ook eenige belangrijke waarnemingen omtrent deeze Eiland-bewoners opgegeven.

„ Zoo al het Eiland *Mauwi* aan deszelfs bewoners vee, en andere verdere levens-middelen, in overvloed verschaft, het verschilt echter veel, dat deeze Eiland-bewoners zulk eene goede gezondheid zouden genieten, dan die van het *Paasch Eiland*, alwaar deeze middelen van bestaan slechts gedeeltelijk, en in minder overvloed gevonden worden; zij zijn ook veel minder met bevalligheid en schoonheid bedeed, dan de laatstgemelden. Echter zijn de bewoners van *Mauwi* mij voorgekomen ten aanzien van hun werktuiglijk maakfel eenige overeenkomst te hebben met die van het *Paasch Eiland*, en zelfs over 't algemeen een veel sterker lichaams gestel te hebben, indien hunne gezondheid door ziekten niet verzwakt was. De gewoone gestalte van deeze Eiland-bewoners is omtrent vijf voeten en drie duimen; zij zijn niet zeer gezet, de trekken van het aangezicht zijn grof, de wenkbrauwen dik, de oogen zwart, het uitzicht moedig zonder hard te zijn, de appel van 't oog uitstekende, wijde neusgaten, dikke lippen, een grooten mond, de tanden een weinig breed, maar anderzints fraaj en wel gerangschikt.

zonder
minst
was al
had va

schikt.
of meer
ger is va
en oog
de manie
vrienden
opgemerk
gd zouc
„ Bij
gen, de
meer van
ers van
is zwart;
e van ee
wer volke
van den
tig: deez
door het
„ De v
riten no
nooch de
Eiland:
redigde g
zij zijn d
„ De b

zonder dat wij ons over iemand het minst te beklagen hadden. Op den middag was al het volk aan boord. DE CLONARD had van een Opperhoofd der *Indianen* een man-

1786.
Meij.

schikt. Men ziet zommige perfoonen, aan wien één of meer tanden ontbreken: een hedendaagsch Reiziger is van begrip, dat zij zig dezelve uittrekken in een oogenblik van groote droefheid, en dat deeze manier is, op welke zij over hunne ouders of vrienden rouwe dragen: ik heb, bij hun zijnde, niets opgemerkt, waar door dit gevoelen versterkt of wederigd zoude worden "

„ Bij deeze volken zijn de spieren sterker gespannen, de baard zwaarder, het lichaam en de teeldeelen meer van hair voorzien, dan men zulks bij de bewoners van het *Paasch-Eiland* opmerkt. Hun hoofd-hair is zwart; zij snijden het zoodanig, dat het de gedaante van een helm heeft; de hairen, die zij in derzelver volkomene lengte laten, en welke dus de manen van den helm verbeelden, zijn aan het einde rosachtig: deeze kleur wordt waarschijnlijk daar aan gegeven door het zuure sap van deeze of geene planten."

„ De vrouwen zijn kleiner, dan de mannen, en bezitten noch de vrolijkheid, noch de zachtheid, noch de cierlijke gedaante, als die van het *Paasch-Eiland*: zij hebben over 't algemeen eene ongeëvenredigde gestalte, grove trekken, een donker uitzigt, en zij zijn dik, log, en ongemanierd."

„ De bewoners van het Eiland *Mauwi* zijn zacht,

1786.
Meij.

mantel, en een fraaijen helm, met roode vederen bedekt, gekogt; hij had ook nog gekogt meer dan honderd varkens, bananen, aardappelen, tarro, veele stoffen, maten,

inaemend, en hebben zelfs een soort van wellevendheid ten aanzien van vreemdelingen."

„Deeze volken verwen hunne huid; zij doorsteken zig de ooren en den neus, en dragen 'er ringen in om zig te vercleren. Zij zijn niet besneden; maar zommligen verrigten aan zig zelven een soort van verband, door de voorhuid over het roedenhoofd heen te trekken, en het aldaar door middel van een bindzel vast te maken. De kleederen bestaan in een sluijer, die de teeldeelen bij de beide kunnen bedekken, en in een lap stof, dienende om 'er hun lichaam in te winden. De stoffen, die deeze Eiland-bewoners van den schors van den Papier-moerbezien boom maken, zijn fraaij, en zeer verschillende van kleur; zij verwen ze met veel smaak; hunne schilderingen zijn zeer regelmatig, dat men bijna gelooven zoude, dat zij onze Indijsche stoffen hebben willen nabootsen. Hunne huizen, die met elkander groote gehuchten uitmaken, zijn op gelijke wijze, als die op het Paasch-Eiland gebouwd, maar in eene vierkante gedaante."

„Ten aanzien van het maatschappelijk bestuur der bewoners van het Eiland *Mauwi* heb ik duidelĳk bespeurd, dat zij onderscheiden volken uitmaken, die elk door een afzonderlijk Opperhoofd bestierd worden."

„De

ten, c
scheid
vedere
onze a

„De
held van
gelukkig
barsheid
voedden
paasels
Eiland-b
an: lies
ver vere
rweeren
rwellen,
lopende
dige lede
het hoof
blijvend v
ten van
den oude
de, zwak
vervielen
getast."

„De
toe een
op welke
maar indi
smarten,

1786.
April.

met roode
d ook nog
ens , bana-
offen , mat-
ten,

ten, een prauw met een beugel, en ver-
scheiden ander klein huisraad, deels van
vederen, deels van schelpen gemaakt. Bij
onze aankomst aan boord, dreven de beide
Fre-

an wellevend.

; zij doorste-
gen 'er ringe-
efsneden; maar
zoort van ver-
denhoofd hee-
van een bind-
an in een stuk
kunnen bedekt
n lichaam in t
-bewoners van
boom maken
kleur; zij ver-
ingen zijn zo
e, dat zij on-
otfen. Hunne
nten uitmaken
aansch - Eiland
nte."

„ De schoonheid der luchtstreek en de vruchtbaar-
heid van dit Eiland, scheenen deszelfs bewoners zeer
gelukkig te maken, indien de venerische ziekte en me-
barsheid aldaar met minder geweld en minder algemeen
voedden. Deeze zoo vernederende en verwoestende
geestes van het menschedom vertoonen zig bij deeze
Eiland. bewoners door de volgende toevallen; te we-
ten: liesbuisen, wanstaltige lieteekens, die uit derzel-
ver verettering voortkomen, wratten, voortknagende
zweeren met beenbederf, bochels, verouderde oog-ge-
swellen, het uitzweeren der oogen, blindheden, voort-
lopende dauwworm, en verlammingen in de uitwen-
dige ledematen; en bij de kinderen, door korsten op
het hoofd, of kwaad zeer, waar uit een stinkend en
lijtend vocht druipt. Ik heb opgemerkt, dat de mees-
ten van deeze ongelukkige slagtoffers der wellust, tot
den ouderdom van negen of tien jaren gekomen zijn-
de, zwak en kwijnend waren, tot eene vermagering
vervielen, en door de *Engelsche* ziekte wierden aan-
getast."

ijk bestuur de
k duidelijk be-
uitmaken, die
bestierd wor-

„ De tijd en mijne omstandigheden lieten mij niet
toe eenig onderzoek te doen naar de manier,
op welke deeze Volken alle die kwalen behandelen;
maar indien ik 'er over moet oordeelen uit de groote
smarten, waar aan men deeze menschen overlaat, en

„ De

de

1786.

Meij.

Fregatten op hunne ankers; de zeewind waaijde zeer hevig uit het oost-zuid-oosten, wij liepen gevaar, om op het Eiland *Marokinne* geworpen te worden, het welk echter nog zoo verre van ons af was, dat wij tijds genoeg hadden, om onze booten in te nemen. Ik gaf se in om onder zeil te gaan; maar alvorens het anker te ligten, was is genoodzaakt zeil te maken, en het te laten naslepen, tot ik het Eiland *Marokkinne* voor bij was, om niet verder dan het Kanaal af te drijven: indien het ongelukkiglijk aan de eene of andere klip ge- haakt had, en de grond niet hard en effen genoeg geweest was, om 'er over heen te glijden, zoude ik genoodzaakt geweest zijn het kabel af te kappen.

Eindelijk ligten wij ons anker des avonden vijf uren; het was te laat om mijnen weg tusfchen het Eiland *Ranai*, en het westelijk gedeelte van het Eiland *Mausu* te nemen: het was een nieuw Kanaal, het

well

de snelle voortgang hunner verzwakking, zoude ik bijna gelooven, dat hun geene middelen bekend zijn om zulk een elendigen staat te eindigen, noch zelfs eenige verzachting 'er aan toe te brengen."

well
ma
ik
Tot
ande
halve
bleef
rigte
eene
weste
rowa
het E
zette
van h
ter op
mijl,
Engel
Eilan
scheid
nen a
schoo
len,
Het i
den d
volge
onder
Guad

welk ik gaarne hadde willen onderzoeken; maar de voorzichtigheid gedoogde niet, dat ik mij met den nacht daar aan waagde. Tot agt uren hadden wij geduurige verandering van wind, waar door wij geen halve mijl konden vorderen. Eindelijk bleef de wind in het noord-oosten; ik rigtte mijn koers naar 't westen, zeilende op eenen gelijken afstand tusfchen den noordwestelijken uithoek van het Eiland *Tahorowa*, en den zuidwestelijken uithoek van het Eiland *Ranai*. Toen het dag wierd, zette ik het op den zuidwestelijken uithoek van het Eiland *Morotoi* aan, blijvende echter op den afstand van drie vierde van een mijl, en zeilde op die wijze even als de *Engelfchen* door het Kanaal, het welk de Eilanden *Wohao* en *Morotoi* van elkander fcheidt: het laatstgemelde is mij toegescheenen aan dit gedeelte niet bewoond te zijn, fchoon het, volgens de *Engelfche* verhalen, aan de andere zijde fterk bevolkt is. Het is merkwaardig, dat op deeze Eilanden de vruchtbaarste, de gezondste, en gevolgelijk de meest bewoonde gedeelten, altijd onder den wind leggen. Onze Eilanden van *Guadeloupe*, *Martinique*, enz. hebben zulk

---

 1786.
 Meij.

1786.
Meij.

eene volmaakte overeenkomst met deze nieuwe reeks van Eilanden, dat alles, ten minsten met betrekking tot de zeevaart, mij daar in is toegeschenen volkomen gelijkvormig te zijn.

Junij.

Den eersten Junij des avonds ten zes uren, bevonden wij ons buiten alle de Eilanden; wij hadden minder dan agt en veertig uren tot dit onderzoek besteed, en ten hoogsten veertien dagen om eene aardrijkskundige stelling op te helderen, die mij is voorgekomen van zeer veel aanbelang te zijn, vermits zij vijf of zes Eilanden, die niet aanwezig zijn, van de kaarten weg neemt. De visfchen, welke ons van den omtrek van het *Paasch-Eiland* tot aan onze ankerplaats waren bijgebleven, verdwenen t'eenemaal. Het is zeer merkwaardig, dat die zelfde bank van visfchen vijftien honderd mijlen ver onze Fregatten is bijgebleven: verscheide Boniten, door onze elgers of drietanden gewond zijnde, hadden daar door op den rug een kenteeken, waar aan men zig onmogelijk vergisfen konde; en wij herkenden dus dagelijks dezelfde visfchen, welken wij des avonds te vooren gezien hadden. Ik twijffele niet, of zoo

wij

*Bank van
visfchen,
die de Fregatten
1500 mijlen
ver
bijblijft.*

wij
hadde
wel t
volgd
ke zi
konde
- De
grade
't no
sche
verbl
ingen
der
naam
gechte
te ho
houd
ten,
coo
ware
geer
den.
blijv
verte
ons
re o
D

wij ons op de *Sandwichs-Eilanden* niet hadden opgehouden, zij zouden ons nog wel twee of drie honderd mijlen verder gevolgd zijn, tot aan die luchtfreek, in welke zij, volgens hunnen aart, niet bestaan konden.

1786.
Junij.

De ooste-winden hielden aan tot op 30 graden noorder breedte: ik zette koers naar 't noorden; het was mooi weder. De versche voorraad, dien wij gedurende ons kort verblijf op de *Sandwichs-Eilanden* hadden ingenomen, verschaftte aan het scheepsvolk der beide Fregatten een gezond en aangenaam voedzel drie weken lang: het was ons echter onmogelijk onze varkens levendig te houden, bij gebrek van water en onderhoud; ik was genoodzaakt dezelve te slachten, en volgens de manier van Capitain COOK in te zouten: maar deeze varkens waren zoo klein, dat zij grootendeels nog geen vijftig ponden gewicht haalen konden. Dit spek konde niet lang in het zout blijven liggen, of wierd 'er spoedig door verteerd, en gedeeltelijk vernietigd; 't geen ons noodzaakte, om het voor al het andere op te eeten.

Den 6ⁿ Junij, ons bevindende op 30 gra-

L 5

den

1786.
Juniij.

den noorder breedte, liep de wind naar het zuid-oosten; de lucht wierd witachtig en dof; alles kondigde aan, dat wij de luchtfreek der pasfaat-winden voorbij waren, en ik vreesde zeer van in 't kort dat heldere weder te zullen derven, het welk onze gezondheid had in stand gehouden.

Zorg voor de gezondheid van het scheepvolk, in nevelachtige zeeën

Mijne vrees voor zwaare nevels wierd zeer spoedig bewaarheid; zij begonnen den 9ⁿ Juni, op 34 graden noorder breedte, en 'er was geen heldere lucht tot den 14ⁿ van dezelfde maand, op 41 graden. Ik oordeelde in 't eerst, dat deeze zeeën nevelachtiger waren, dan die, waar door *Euro-pa* van *America* wordt afgescheiden. Ik zoude zeer bedrogen zijn uitgekomen, indien ik dit gevoelen als ontegensprekelijk hadde aangenomen; de nevels in *Acadiën*, *Terre-Neuve* en *Hudsons-Baaij*, hebben, uit hoofde van hunne doorgaande dikte, verre den voorrang boven de laatstgemelden: maar de vochtigheid was uitermaten sterk; de damp of regen drong door alle de kleederen der matroosen door; wij hadden nimmer een zonnestraal om dezelve te droogen, en ik had, op mijne reize naar *Hudsons-Baaij*, de droevige ondervinding

ge-

geha
éene
buijk
geta
zee,
ze z
een
en t
volk
troo
en
broo
Hon
legg
M
te
dee
mid
wei
wel
me
ge

(
twe
sch

gehad, dat koude vochtigheid mischien ééne van de hoofd-oorzaaken der scheurbuik is. Niemand was 'er nog door aangestast; maar na een zoo lang verblijf op zee, begon ons gestel eene neiging tot deeze ziekte te krijgen. Ik gelastte dus, om een partije gloeiende kolen onder de plegt en tusfchen het verdek, alwaar het scheepsvolk sloop, te plaatsen; ik deed aan elk matroos of soldaat een paar laarsen uitdeelen, en men gaf hun de wolle borstrokken en broeken te rug, welken ik, na dat wij Kaap *Horn* wáren voorbij gezeild, had doen weg leggen, en bewaren.

Mijn Heelmeester, die alle deeze dingen te zamen met DE CLONARD bezorgde, deed mij den voorslag, om in den voormiddags borrel, *Grog* (*) genaamd, een weinig aftrekzel van Kina te mengen, het welk, zonder den smaak van deezen drank merkelyk te veranderen, zeer heilzaame gevolgen konde te weeg brengen. Ik was

ver-

(*) Een drank, uit één gedeelte brandewijn, en twee deelen water bestaande, veel gezonder voor het scheepsvolk, dan enkele brandewijn.

1786.
Junij.

1786.
Junij.

verplicht bevel te geven, om dit mengzel in stilte te maken: anderzints zoude het scheepsvolk zekerlijk geweigerd hebben hun borrel te drinken; maar dewijl niemand 'er iets van bemerkte, verzette men zich ook niet tegen deeze nieuwe verordening, die grooten tegenstand had kunnen ontmoeten, indien het algemeene goedvinden daar over vooraf was ingenomen geweest.

Deeze onderscheidene voorzorgen hadden de beste uitwerking; maar zij waren het eenige voorwerp van onze bezigheden niet gedurende eene zoo lange reize: mijn timmerman maakte, volgens de afteekening van DE LANGLE, een graan-molen, die voor ons van de grootste nuttigheid was.

De opzigtters over de levensmiddelen, van begrip zijnde, dat het gedroogde graan minder aan bederf onderworpen zoude zijn, dan meel en biscuit, hadden ons voorgeslagen, om daar van eene zeer groote hoeveelheid mede te nemen; wij hadden dezelve in CHILI nog vermeerderd. Men had ons handmolens gegeven van vier en twintig duimen middellijns op vier en een halve duimen dikte; vier mannen waren 'er noodig, om dezelve in beweging te brengen.

gen.
geen
de b
zien
twijf
de v
volk
gebr
ker
niet
len
men
dan
meel
de
zou
we
van
ma
jon
kle
me
ee
do
wi
hi
ge

gen. Men verzekerde, dat DE SUFFREN
geene andere molen gehad had, om voor
de behoeften van zijne vlotelingen te voor-
zien; 'er viel van toen af aan niet meer te
twijffelen, dat deeze molens niet voldoen-
de waren voor zulk een kleine hoop scheeps-
volk, als het onze: maar wanneer wij 'er
gebruik van wilden maken, bevond de bak-
ker, dat het graan wel gebroken, maar
niet gemalen was, en de arbeid, een gehee-
len dag door, van vier mannen, welken
men alle half uur afloste, had niet meer,
dan vijf en twintig ponden van dit slechte
meel bezorgd. Dewijl ons graan bijna voor
de helft ons middel van bestaan uitmaakte,
zouden wij in de grootfte verlegenheid ge-
weest zijn, zonder de vernuftige uitvinding
van DE LANGLE, die, geholpen door een
matroos, welke voorheen een molenaars
jongen geweest was, bedagt, om aan onze
kleine molens de beweging van een wind-
molen te geven: hij beproefde dit in 't
eerst, en wel met eenigen goeden uitflag,
door het maken van wieken, welken de
wind deed draaijen; maar wel dra stelde
hij een draaijrad in de plaats: wij verkre-
gen door dit nieuwe middel zulk een vol-
maakt

1786.
Junij.

1786.
Junij.

maakt goed meel, als het welk op de gewoone koornmolens gemalen wordt, en wij konden dagelijks twee honderd ponden meel malen.

Waarnemingen.

Den 14^{en}, liep de wind naar het west-zuid-westen. Wij maakten door onze lange ondervinding de volgende waarnemingen: de lucht helderde vrij algemeen op, wanneer de wind eenige graden alleenlijk van het westen naar het noorden geloopt had, en de zon vertoonde zig aan den gezicht-einder; wanneer de wind van het westen naar het zuidwesten liep, dan hadden we doorgaans mistig weder, met een weinig regen; van het zuid-westen naar het zuid-oosten, en tot aan het oosten loopende, hadden wij den gezicht-einder vol nevel, en eene ongemeene vochtigheid, die tot in de kamers en alle de deelen van het schip doordrong. Dus zal een enkele oogwenk op de tafel der winden aan den lezer steeds de gesteldheid van het weder aanwijzen, en van zeer veel nut zijn voor hun, die bij vervolg deeze zelfde wateren bevaren zullen. Voor 't overige zullen zij, die bij het vermaak, het welk zij bij het lezen deezer reisbeschrijving ontwaren, eenig

nig d
die 'e
gestaa
heid
uiterl
dentli
buik
de ze
derzo
aardr
nome
Di
St. A
pitain
uitge
hij t
Elia
en z
bero
onve
heel
Dier
gede
St.
gen
sche
ware

nig deel willen nemen in het lot van hun, die 'er de vermoeyenisfen van hebben uitgeftaan, misfchien niet met onverschilligheid gedenken aan reizigers, die aan de uiterfte einden der aarde, en na onophoudentlijk met mist, slecht weder, en fcheurbuik geworfteld te hebben, eene onbekende zeekust doorkruist hebben, tot het onderzoeken der verdichtfelen, die de nieuwe aardrijkskundigen te gretig hebben aangenomen.

 1786.
 Junij.

Dit gedeelte van *America* tot aan den *St. Elias berg*, op 60 graden, is door *Capitain COOK* niet dan van verre gezien, uitgenomen de haven van *Nootka*, alwaar hij ten anker ging leggen; maar van *St. Elias berg* tot aan den uithoek van *Alaska*, en zelfs die van de *Ys-Kaap*, heeft deeze beroemde reiziger de kust gevolgd met die onverschrokkenheid en moed, waar toe geheel *Europa* weet, dat hij in staat was. Dienvolgende was het onderzoek van dat gedeelte van *America*, het welk tusfchen *St. Elias berg* en de haven *Monterey* gelegen is, een zeer gewichtige arbeid voor de fcheepvaart en den koophandel; maar 'er waren veele jaren toe noodig, en wij mogen

1786.
Junij.

gen niet ontveinzen, dat vermits wij uit hoofde van het jaargetijde, en vooral van het uitgebreid ontwerp onzer reize, 'er slechts twee of drie maanden aan besteden konden, wij veele bijzonderheden hebben moeten overlaten voor de reizigers, die na ons komen zouden. Verscheiden eeuwen zullen 'er mischien verloopen, eer dat alle de baaijen, alle de havenen van dit gedeelte van *America* volkomen bekend zijn; maar de waare rigting van de kust, de bepaaling der merkwaardigste punten in breedte en in lengte, zullen aan onzen arbeid eene nuttigheid verzekeren, die door elk zeeman hoog gewaardeerd zal worden.

Zedert ons vertrek van de *Sandwichs-Eilanden*, tot dat wij bij *St. Elias berg* aan land kwamen, bleef de wind ons bij aanhoudendheid gunstig. Naar mate wij meer noordwaarts kwamen, en *America* naderden, zagen wij wier voor bij drijven van een bij ons geheel onbekend soort: het zelve had de gedaante van een bol, van de grootte van een orange-appel, met een staart van veertig of vijftig voeten lengte; en het geleck, maar zeer in 't groot, naar de steng van eene uije, die in 't zaad

ge-

gesch
groot
verfr
land
ve de
in 't
ken,
gen,
tig m
zien,
wij o
BEHR
wolke
Het
lange
men in
uitwer
neersla
mede
ontblo
nen e
zee,
van éé
toifen
'er zo
vuur v
bloot,
I. DE

geschoten is. Walvisfchen van 't allergrootste zoort, duikelaars, en zee-eenden verstrekten ons tot een blijk, dat wij het land naderden; eindelijk kregen wij het zelve den 23^{en}, des morgens ten vier uren, in 't gezicht: toen de mist was opgetrokken, zagen wij eene lange reeks van bergen, met sneeuw bedekt, welken wij dertig mijlen verder zouden hebben kunnen zien, indien het helder weder geweest was; wij ontdekten den *St. Elias berg*, naar BEHRING benoemd, welks top boven de wolken uitstak.

Het gezicht van land, het welk na eene lange reize, doorgaans een zoo aangenaamen indruk maakt, had op ons die zelfde uitwerking niet; het oog vestigde zig met neerslagtigheid op die hoopen sneeuw, waar mede een dor land, van boomen geheel ontbloot, overdekt was; de bergen scheenen een weinig afgelegen te zijn van de zee, die tegen eene hooge borstwering van één honderd vijftig of twee honderd toisen aansloeg. Deeze borstwering, die 'er zoo zwart uitzag, als of zij door het vuur verkalkt was, van alle groente ontbloot, verwekte eene wonderbaare tegen-

1786.
Junij.

Ontdekking van de Amerikaanse Kust.

1786.
Junij.

strijdigheid met het wit der sneeuw, die men dwars door de wolken heen zag; dezelfde diende tot een voetstuk aan een langen keten van bergen, die zig vijftien mijlen ver van het oosten naar het westen scheen uit te strekken. In 't eerst dachten wij 'er zeer dicht bij te zijn; de kruin der bergen vertoonde zig boven ons hoofd, en de sneeuw verspreidde eene helderheid, geschikt om het oog van hun, die 'er niet aan gewoon zijn, te misleiden: maar, naar mate wij nader kwamen, bespeurden wij, voor deeze borstwering, lage landen, met boomen bewasfen, welken wij voor Eilanden aanzagen: het was waarschijnlijk, wij aldaar eene schuilplaats voor onze schepen, als mede water en hout, vinden moesten. Ik besloot dus deeze zoogenaamde Eilanden, met behulp van de ooste winden, die langs de kust waaijden, van nabij te onderzoeken: maar de wind draaide naar het zuiden; de lucht wierd zeer zwart aan dit gedeelte van den gezicht-einder: ik oordeelde een gunstiger gelegenheid te moeten afwagten, en bij den wind, die tegen de kust aanfloeg, op te loeven. Den geheel den dag van den 25^{en} was het land door

een

een
was
ten t
haare
ver z
loot
ter,
langd
ik ho
moete
Dec
nige
kust,
een ze
dat w
schikt
die m
ten de
des a
de ku
vrij m
oosten
half r
beschu
zuid-
ten wi
zijn.

een dikken nevel omgeven: maar den 26^a was het zeer mooi weder; des morgens ten twee uren vertoonde zig de kust in haare volkomene gedaante. Twee mijlen ver zeilde ik langs dezelve heen: het diep-
 loot teekende vijf en zestig vademen water, met een modderigen grond: ik verlangde zeer om een haven te vinden, en ik hoopte dezelve wel dra te zullen ontmoeten.

1786.
 Junij:

Deeze hoop was van korten duur. Eenige voor uit steekende uithoeken van de kust, welken ik voor Eilanden aanzag, en een zeer sterke stroom, deden mij denken, dat wij dicht bij een Baaij waren, die geschikt was, om te ankeren: DE MONTI, die met drie booten van de beide Fregatten dezelve was gaan opnemen, bragt ons, des avonds ten negen uren, berigt, dat de kust alleenlijk ter deezer plaats eene vrij merkelyke diepte maakte in het noord-oosten, hebbende de gedaante van een half rond; maar dat 'er geene de minste beschutting voor de winden was van den zuid- zuid-westen tot den oost- zuid-oosten wind, welke strecken de gevaarlijkste zijn. De zee sloeg met geweld tegen den

Baaij van
 Monti.

1786.
Junij.

oevert aan, welke vol met drijvend hout was. DE MONTI was met zeer veel moeite aan land gegaan: en dewijl hij het bevel over deeze booten voerde, gaf ik aan deeze Baaij den naam van *Baaij van Monti*.

*Baaij en
Rivier van
Behring.*

De volgende dagen, den 28^m en 29^m, verhinderde de mist ons, om de kust te zien. Den 30^m, ontdekten wij in het oosten eene Baaij, die zeer diep scheen te zijn, en welke ik in 't eerst voor die van *Behring* aanzag; ik naderde dezelve op anderhalve mijl: ik bespeurde duidelijk, dat de laage landen, even als in de *Baaij van Monti*, zig met de hoogere landen vereenigden, en dat 'er geen Baaij was; maar het zee-water was witachtig en bijna zoet; alles kondigde ons aan, dat wij ons aan den mond van eene zeer groote Rivier bevonden, dewijl twee mijlen ver in zee de kleur en ziltigheid van het water veranderden. Ik gaf sein om te ankeren op dertig vademen slijkgrond, en deed de groote boot uitzetten, onder het opzicht van mijnen tweeden Bevelhebber DE CLONARD, vergezeld door MONNERON en BERNIZET. DE LANGLE had insgelijks twee van zijne booten gezonden, onder bevel van

MAR

MARCHAINVILLE en DAIGREMONT.
 Deeze Officiers kwamen op den middag te rug. Zij waaren zoo na bij aan de kust gezeild, als de klippen het hun hadden toegelaten, en zij hadden een zandbank, met de zee gelijk staande, ontdekt, aan den mond van eene groote Rivier, die door twee zeer breede openingen zig in de zee ontlastte; maar voor elk van deeze monden lag een zandbank, even als in de Rivier van *Baijonne*, waar tegen de zee met zoo veel geweld aansloeg, dat het voor onze booten onmogelijk was aldaar dicht bij te komen. DE CLONARD bragt vijf of zes uren vrugteloos door met het zoeken van eenen ingang; hij zag rook, waar uit bleek, dat het Land bewoond was; wij zagen van het schip eene stille zee boven de bank, en een kom van verscheiden mijlen breedte, en twee mijlen wijd zig uitstreckende: dus is het waarschijnlijk, dat, bij een stille zee, schepen, of ten minsten booten, in deeze Golf kunnen binnen loopen; maar dewijl de stroom zeer geweldig is, en dat, bij de klippen, de zee, van het eene oogenblik tot het andere, zeer onstuimig wordt, moet het enkel aanschouwen

1786.
 Junij.

1786.
Junij.

van deeze plaats den zeelieden affchrik baaren. Toen ik deeze Baaij zag, dacht ik, of ze misfchien die geene was, alwaar BEHRING was voor anker gaan liggen. Ik gaf aan deeze Rivier den naam van de *Rivier van Behring*, en het kooft mij voor, dat de Baaij van dien naam niet aanwezig is, en dat Capitain COOK ze veel eer vermoed, dan waarlijk ontdekt heeft, dewijl hij 'er tien of twaalf mijlen van heeft af gezeild.

Julij.

Den eersten Julij, zeilden wij langs het Land, met een westelijk windjen, op twee of drie mijlen afstand, en dicht genoeg, om, met behulp van onze kijkglazen, menschen te kunnen ontdekken; maar wij zagen eene meenigte klippen, die de landing onmogelijk scheenen te maken.

Den 2^{en}, op den middag, zeilde ik voor bij den berg *Beau-Temps*, naar het noorden 6 graden oostwaarts volgens het kompas; wij namen 58 graden 36 minuten breedte waar; de lengte der horologien was 140 graden 31 minuten, en onze afstand van Land was twee mijlen. Des namiddags ten twee uren ontdekten wij een inham, een weinig ten oosten van Kaap *Beau-Temps*,

Temps, die eene zeer goede Baaij scheen op te leveren; ik zette koers om dezelve te naderen. Op een mijl afstand, zond ik de kleine boot onder bevel van DE PIERREVERT, om met BERNIZET dezelve te gaan opnemen; de *Astrolabe* zond tot dit zelfde einde twee booten af, onder bevel van DE FLASSAN, EN BOUTERVILLIERS. Wij zagen van boord eene groote reeks van rotsen, agter welken de zee zeer stil was; deeze reije scheen drie of vier honderd toisen lengte te hebben van het oosten naar het westen, en eindigde op omtrent de lengte van twee kabels van den uithoek van het vaste Land, latende in het midden eene vrij breede doortocht open; zoo dat de natuur, aan het uiterste einde van *America*, een haven, als die van *Toulon*, scheen gemaakt te hebben, maar veel uitgebreider in haaren aanleg en gebruik: deeze nieuwe haven strekte zig drie of vier mijlen wijd uit. DE FLASSAN EN BOUTERVILLIERS gaven 'er het gunstigst berigt van; zij waren verscheiden malen in en uit gezeild, en zij hadden bestendig zeven of agt vademen water in het midden van den doorvaart gevonden, en vijf vademen, toen zij digter kwamen, en

1786.
Julij.

Eene goe.
de Baaij
ontdekt.

1786
Julij.

omtrent twintig toifen aan beide de uiteinden: zij voegden 'er bij, dat binnen in de Baaij tien of twaalf vademen water waren, met een goeden ankergrond. Ik besloor, uit hoofde van dit hun berigt, om naar den doortocht koers te zetten; onze booten peilden, en hadden last, om wanneer wij de klippen naderden, zig elk aan één der uiteinden te plaatsfen, zoo dat de fchepen slechts hadden midden door te zeilen.

Zeer spoedig bemerkten wij Wilden, die ons teekenen van vriendschap bewezen, door ons met witte mantels en verfcheide-
ne beesten-vagten toe te zwaaijen: veelen van deeze *Indianen* waren met hunne prauwen in de Baaij aan 't visfchen, alwaar het water ftil was, even als in een kom, terwijl niettemin de golven met zulk een geweld tegen de klippen aansloegen, dat dezelve met fchuim als overdekt waren; maar de zee was zeer ftil boven den doorvaart, tot een nieuw bewijs voor ons, dat aldaar eene aanmerkelijke diepte was.

Des avonds ten zeven uren waren wij binnen gelooopen; de wind was flap, en de vloed zoo fterk, dat het onmogelijk was tegen froom op te zeilen. De *Aftrolabe*
wierd

wierd
ten te
zaak
waar
worde
was,
dreef
Aftrol
zijnde
kiezen
waar
hadde
ven t
wen:
moeij
uitkon
de v
en vo
ten g
zoeke
gen v
loope
standi
uitflag
den.
nacht
men,

1786.
Julij.

wierd met eene zeer groote drift naar buiten te rug gedreven, en ik was genoodzaakt te ankeren, om door den stroom, waar van ik de rigting niet kende, niet te worden weggesleept. Maar toen ik zeker was, dat de stroom naar de open zee heen dreef, ligtte ik het anker, en haalde de *Astrolabe* weder in, zeer twijffelmoedig zijnde, welke partij ik des anderen daags kiezen zoude. De zeer driftige stroom, waar van onze Officiers niets gesproken hadden, had mijnen ijver, om in deeze haven te ankeren, merkelyk doen verflaauwen: ik was niet onbewust van de groote moeilijkheden, welken men bij het in en uitkomen van naauwe doortochten, wanneer de vloedden zeer sterk zijn, altijd ontmoet; en verplicht zijnde de *Americaansche* kusten geduurende het goede jaargetijde te bezoeken, gevoelde ik, hoedanig een gedwongen verblijf in eene Baaij, alwaar het uitloopen eene vereeniging van gunstige omstandigheden vorderde, veel aan den goeden uitflag van onzen tocht zoude kunnen schaden. Ik laveerde intusfchen den geheelen nacht door; en toen de dag was aangekomen, deelde ik mijne aanmerkingen aan DE

1786.
Julij.

LANGLE door den roeper mede: maar het bericht van zijne beide Officiers was zeer gunstig; zij hadden den doortocht, en het binnenste gedeelte van de Baaij gepeild; zij verklaarden, dat zij verscheiden malen met hunne boot tegen dien stroom, die ons zoo sterk voorkwam, hadden opgezeild; zoo dat DE LANGLE oordeelde, dat deeze ankerplaats ons uitermaten geleek; en zijne redenen kwamen mij zoo gegrond voor, dat ik niet aarzelde, om mij aan dezelve te onderwerpen.

Deeze haven was tot dus verre nimmer door eenig reiziger ontdekt: zij is gelegen drie en dertig mijlen ten noordwesten van de haven van *los Remedios*, de uiterste grens der *Spaansche* zeevaarderen; omtrent twee honderd vier en twintig mijlen van *Nootka*, en honderd mijlen van *Williams-sound*: ik vermeene derhalven, dat indien de *Fran-sche* Regeering mogt goedvinden, om aan dit gedeelte der *Americaansche* kust handel-drijvende Comptoiren aan te leggen, geen Volk hoe genaamd het minste recht zoude kunnen voorwenden, om zig daar tegen te verzetten. De stilte binnen deeze Baaij kwam ons bijzonderlijk te stade, daar wij
in

in de volstrekte noodzaak waren, om onze stouwing bijna geheel te veranderen, en zes stukken geschut, die in het ruim geplaatst waren, voor den dag te haalen, als zonder welken het onvoorzigtig was de *Chineefche* zeeën (*), die dikwerf door zee-roovers onveilig gemaakt worden, te bevaaren. Ik gaf aan deeze plaats den naam van *Port des François*.

1786,
Julij.

Dezelve
ontfangt
den naam
van Port
des François.

Des morgens ten zes uuren zetteden wij onze koers zoodanig, dat wij met het eindigen van de vloed den mond der Rivier bereiken konden. De *Astrolabe* voer voor uit, mijn Fregat volgde, en wij hadden, even als des avonds te vooren, op elken uithoek der klippen een boot geplaatst. De wind waaijde uit het westen naar het west-zuid-westen; de richting van den ingang is ten noorden en zuiden: dus had alles een gunstig voorkomen. Maar des morgens ten zeven uuren, toen wij met inloopen bezig waren, draaide de wind naar het west-noord-westen, en naar het noord-westen ten westen, zoo dat wij moesten aan den

(*) Wij moesten in het eerste begin van *Februarij* in *China* aankomen.

1786.
Julij.

den wind leggen met losse zeilen : gelukkig bragt de vloed onze Fregatten in de Baaij, en wel zoo, dat wij de klippen van den oostelijken uithoek op een halve pistoolschoot lieten liggen. Binnen zijnde, ankerde ik op drie en een half vademmen water, steenachtige grond, op een halve kabels lengte van den oever. De *Astrolabe* had zig op den zelfden grond, en op dezelfde diepte, voor anker gelegd.

Zedert dertig jaaren, dat ik ter zee vaare, is het mij nimmer gebeurd, twee schepen in zulk een oogenschijnlijk gevaar gezien te hebben om te vergaan; zulk een voorval te ontmoeten aan het andere einde der wereld, had ons onheil nog veel grooter gemaakt: maar thans was 'er geen gevaar meer. Onze floepen werden zeer schielijk in zee gebragt; wij bedienden ons van kleine ankers, om voort te komen; en eer dat de vloed merkelyk was afgenomen, bevonden wij ons op een grond van zes vademmen: hier en daar stootten wij wel met de kiel, maar zoo ligt, dat het schip 'er geen nadeel door leed. Onze gesteldheid zoude in 't geheel geene bekommring meer veroorzaakt hebben, zoo wij niet voor anker

ker

1786.
Juli.

ker gelegen hadden op een steenachtigen grond, die zig nog verscheiden kabels lengte rondom ons uitstrekke; het geen met het gegeven bericht van DE FLASSAN en BOUTERVILLIERS niet strookte. Het was thans de tijd niet, om deswegens aanmerkingen te maken; wij moesten trachten van deeze slechte ankerplaats ontheven te geraken, en de geweldige stroom was daar in een groot hinderpaal; dezelve was zoo hevig, dat ik mij genoodzaakt vond nog een anker te laten vallen. Elk oogenblik vreesde ik, dat het ankertouw zoude breken, en ik in gevaar geraken, van tegen de kust geworpen te worden: onze ongerustheid vermeerderde nog, om dat de wind uit het west-noord-westen merkelyk begon aan te wakkeren. Het Fregat wierd tegen den grond aan gedrukt, met het agterste gedeelte digt aan de klippen; het was onmogelyk, om op het inwinden bedacht te zijn. Ik liet de bramsteng strijken, en ik wachte het einde van dit slecht weder af, het welk echter niet gevaarlyk geweest zou zijn, indien wij maar een beteren anker-grond gehad hadden.

Ik liet zoo dra mogelyk de Baaij pijlen.

Wel

1786.
Julij.

Wel dra kreeg ik door BOUTIN berigt ; dat hij een besten zand-grond gevonden had, op vier kabels afstand ten westen van onzen anker-grond; dat wij aldaar tien vademen water hebben zouden; maar dat meer voorwaarts in de Baaij, naar het noorden, 'er geen grond dan van zestig vademen was; uitgenomen op een halve kabels lengte van den oever, alwaar men dertig vademen water, en een slijk-grond vond: hij zeide mij ook, dat de noordwesten wind niet tot in het binnenste van de haven doordrong, en dat hij aldaar eene volmaakte stilte had opgemerkt.

D'ESCURÈS was te gelijker tijd afgevaardigd; om den grond van deeze Baaij te peilen, waar van hij mij het gunstigst berigt bragt: „ Hij was een Eiland omge-
„ varen, in welks nabijheid wij met vijf
„ en twintig vademen water, op een slijk-
„ grond, konden ankeren; 'er konde geene
„ betere gelegenheid zijn, om aldaar ons
„ *Observatorium* te plaatsen; 'er lag eene
„ meenigte gehakt hout op den oever ver-
„ spreid; en watervallen van het helderste
„ water daalden van den top der bergen
„ af tot in de zee. Hij was tot in het

„ bin-

„ bin-
„ mij
„ vol
„ van
„ mij
„ we
„ had
„ Volge
dat h
door
nenste
dat
was
door
zand
weze
lende
berei
Freg
zuid
ten
G
zaak
te l
hou
omr
bod

„ binnenste der Baaij doorgedrongen, twee
 „ mijlen boven het Eiland; dezelve was
 „ vol ijs-schollen. Hij had den ingang
 „ van twee breede vaarten bespeurd; doch
 „ mij met den meesten spoed van zijn
 „ wedervaren berigt willende komen geven,
 „ had hij dezelve niet verder onderzocht.”
 Volgens dit bericht, verbeeldden wij ons,
 dat het misfchien mogelijk zijn zoude, om
 door één van deeze vaarten tot in het bin-
 nenste van *America* door te dringen. Na
 dat de wind des middags ten vier uren
 was gaan leggen, sleepten wij ons schip
 door middel van groote touwen naar den
 zandgrond heen, ons door BOUTIN aange-
 wezen, en de *Astrolabe* zag kans, om ze-
 lende den anker-grond van het Eiland te
 bereiken: des anderen daags haalde ik dit
 Fregat in, met behulp van een kleinen
 zuid-zuid-oosten wind, en van onze boe-
 ten en floepen.

Geduurende den tijd, dat wij genood-
 zaakt waren ons aan den ingang der Baaij
 te blijven ophouden, wierden wij onop-
 houdelijk door de prauwen der Wilden
 omringd. Tegen verruiling van ons ijzer,
 boden zij ons visch, vellen van zee-otters
 of

1786.
 Julij.

*De beide
 Fregatten
 ankeren
 aldaar.*

*Handel
 met de In-
 boorlingen.*

1786.
Julij.

of andere dieren , als mede verschillende stukken huisraad en kleederen aan : tot onze groote verwondering , hadden zij het voorkomen van aan den handel zeer gewoon te zijn , en wisten hunne waaren zoo goed aan den man te helpen , als de bekwaamste kooplieden in *Europa*. Onder alle de koopwaren verlangden zij naar niets zoo zeer , als naar het ijzer : zij namen ook eenige koraalen aan ; maar deeze dienden meer om een koop te sluiten , dan om het eigentlijk voorwerp van ruiling uit te maken. Bij vervolg gelukte het ons , om hun tinne borden en potten te doen aannemen ; maar zulks schikte slechts een enkele keer , en het ijzer had boven alles den voorrang. Dit metaal was hun niet onbekend ; zij hadden ieder een dolk , daar van gemaakt , aan den hals hangen : deszelfs gedaante geleek naar die van de *Krits* der *Indianen* in de *Oost* , doch verschilde echter in het handvatzel of de greep , die niet anders was , dan eene verlenging van het lemmer , rond gemaakt , en niet snijdende : dit wapentuig stak in een lederen scheede , en scheen hun meest gewaardeerd huisraad te zijn. Toen wij alle deeze dolken met zeer veel aandacht be-

zig-

zigtig
daar
dere v
mige
koper
ven d
gemel
zij geb
raden
zij wa
punt r
Het
vraag
kwame
derstel
oorfpr
dianen
staven
ijzer
of ten
het g
nimme

(*)
zeldzaam
Duitsch
op het
I. D.

zigtigden, gaven zij ons te kennen, dat zij daar van alleenlijk tegen de beeren en andere woud-dieren gebruik maakten. Zommige deezer dolken waren ook van rood koper, maar zij scheenen dezelve niet boven de anderen te verkiezen. Het laatstgemelde metaal is onder hun vrij gemeen: zij gebruiken het in 't bijzonder tot hals-cieraden, armbanden, en verderen opschik; zij wapenen 'er ook hunne pijlen aan de punt mede.

1786.
Julij.

Het was onder ons eene zeer groote vraag, hoe zij aan deeze beide metaalen kwamen. Het was eene mogelijke veronderstelling, dat in dit gedeelte van *America* oorspronkelijk koper was, en dat de *Indianen* de kunde hadden om 'er lemmers of staven van te maken: maar oorspronkelijk ijzer bestaat mischien niet in de natuur; of ten minsten het is zoo zeldzaam, dat het grootste getal der *Mineralogisten* het nimmer gezien hebben (*). Men konde niet

(*). Het zuiver of oorspronkelijk ijzer is zeer zeldzaam; men vindt het echter in *Zweden*, in *Duitschland*, op de kust van *Sénegal*, in *Siberiën*, en op het Eiland *Elba*: ik heb het ook gevonden te

1786.
Julij.

niet stellen, dat deeze Volken de konst verftonden, om het ijzer-erts door smelting tot den ftaat van metaal te brengen; wij hadden bovendien op den dag van onze aankomst gepolijste halsbanden gezien, als mede eenig klein huisraad van geel koper, het welk, zoo men weet, uit rood koper en zink is zaamgesteld: dus bragt ons alles in het denkbeeld, dat de metalen, die wij gezien hadden, van de *Rusfen*, of van de bedienden der *Maatschappij van Hudfon*, of van de *Americaansche* kooplieden, die door de binnenfte gedeelten van *America* reizen, of eindelijk van de *Spanjaarden* afkomstig waren; maar ik zal bij vervolg doen zien, dat zij hoogst waarschijnlijk deeze metalen van de *Rusfen* bekomen hadden. Wij hebben veele ftaalen

van

Erba-longa, een Dorp, twee mijlen ten noorden van *Bastia*, de hoofdstad van het Eiland *Corfica*; het was overvloedig verspreid in een rots, aan den oever der zee gelegen, en altijd van eene agthoekige gedaante. Dat 'er in de daad zulk zuiver ijzer bestaat, wordt bovendien bewezen door de ftaalen of proeffstukken, die in de meeste kabinetten der Natuurlijke Gefchiedenis gevonden worden, en bevestigd door het gevoelen van STAHL, LINNÆUS, MARGRAFF, en anderen.

van dit ijzer mede gebragt; het is zoo zagt en zoo gemakkelijk te snijden als lood: misfchien is het voor de kenners van mijnstoffen niet onmogelijk, om het Land en de mijnen aan te wijzen, die het zelve opleveren.

1786:
Julij.

Het goud is in *Europa* zoo niet geacht, als het ijzer in dit gedeelte van *America*; het geen tot een nieuw bewijs verstrekt voor de zeldzaamheid van dit metaal. Elk Eiland-bewoner bezit 'er in de daad eene kleine hoeveelheid van; maar zij zijn 'er zoo gretig naar, dat zij alle middelen te werk stellen, om het meester te worden. Op den dag van onze aankomst kregen wij een bezoek van het Opperhoofd van het voornaamste gehucht. Alvorens aan boord te komen, schein hij een gebed aan de Zon te doen; hij deed vervolgens aan ons eene lange aanspraak, die met een zeer aangenaam gezang besloten wierd, met het gewoon Kerk-gezag zeer veel overeenkomst hebbende; de *Indianen* van zijne prauw zongen met hem mede, het zelfde lied choors-gewijze herhalende. Na deeze plechtigheid kwamen zij bijna allen aan boord, en dansten een uur lang op het geluid van

1786.
Julij.

hunne stem, die zeer juist gerègeld was. Ik deed aan dit Opperhoofd verscheiden geschenken, die hem zoo lastig maakten, dat hij dagelijks vijf of zes uren aan boord doorbragt, en ik verpligt was die geschenken zeer dikwils te herhaalen, zoo ik hem niet misnoegd en dreigende wilde zien vertrekken, het geen echter niet zeer gevaarlijk was.

Zoo dra wij ons agter het Eiland geankerd hadden, begaven bijna alle de Wilden van de Baaij zig derwaarts. Het gerucht van onze aankomst verspreidde zig wel dra tot de omleggende strecken; wij zagen verscheiden prauwen aankomen, met eene zeer grootte meenigte otter-vellen beladen, welken deeze *Indianen* tegen bijlen, disfels, en staven ijzer veruilden. Zij gaven ons in 't begin Salm voor stukken van oude ijzere hoepen; maar wel dra wierden zij ongemakkelijker, en wij konden die visch niet bekomen, dan voor spijkers, of eenig klein ijzerwerk. Ik geloof; dat 'er geene landstreek gevonden wordt, waar de zee-otter gemeener is, dan in dit gedeelte van *America*; en het zoude mij niet verwonderen, dat een Comptoir, het welk zijnen

han-

handel slechts veertig of vijftig mijlen langs de zee-kust uitstreckte, jaarlijks tien duizend van deeze otter-vellen verzamelde. De Chirurgijn-Major van mijn Fregat, ROLLIN, heeft den eenigen otter, dien wij konden bekomen, gevild, ontleed, en opgevuld; ongelukkig was dezelve niet meer dan vier of vijf maanden oud, en woog slechts agt en een half ponden. De *Astrolabe* had 'er een gevangen, die ongetwijffeld aan de Wilden ontsnapt was, want hij was zwaar gewond. Dezelve scheen volwasfen te zijn, en woog ten minsten zeventig ponden. DE LANGLE liet hem villen, om hem vervolgens op te zetten; maar dewijl dit geschiedde in het hachelijk oogenblik, toen wij de Baaijinzeilden, wierd dit niet met de noodige oplettendheid verrigt, en wij konden noch den kop, noch de kaak bewaren.

De zee-otter is een halfslachtig dier, meer door de fraaiheid van zijne huid, dan door eene naauwkeurige beschrijving bekend. De *Indianen* van *Port des François* noemen hem *Skeeter*; de *Rusfen* geven hem den naam van *Colrij-Morskij*, en het wijfje onderscheiden zij door het woord

1786.

Julij.

1786.
Julij.

Maska. Eenige Natuurkenners hebben 'er van gesproken onder de benaming van *Saricovienne*; maar de beschrijving van de *Saricovienne* bij DE BUFFON komt met dit dier in 't geheel niet overeen, als het welk noch naar den otter van *Canada*, noch naar dien van *Europa* gelijk.

Zoo dra wij op onze tweede ankerplaats gekomen waren, vervaardigden wij een *Observatorium* op het Eiland, het welk slechts een snaphaan-schoot van onze schepen af lag; wij rigtten aldaar eene verblijfplaats op, om 'er den tijd, dien wij ons in deeze haven zouden ophouden, door te brengen; wij stelden de tenten voor onze zeilemakers en smits; desgelijks ons vaatwerk, om het na te zien en te herstellen. Dewijl alle de gehuchten der *Indianen* op het vaste Land gelegen waren, vleiden wij ons op ons Eiland in veiligheid te zijn; maar wij ondervonden wel dra het tegendeel. Reeds waren wij overtuigd, dat de *Indianen* zeer diefachtig waren; maar wij veronderstelden in hun geene onvermoeide werkzaamheid, die in staat was om de langduurigste en moeilijkste ontwerpen uit te voeren: zeer spoedig leerden wij hen beter kennen. Al-

*Hunne
neiging en
bebendig-
heid om te
steelen.*

le

le na
genb
hield
wach
zelden
Sparv
liet b
de d
wij v
einde
nadee
te we
dat o
maakt
tuigen
hen t
met
gesch
hen v
schote
dige
schild
welk
teeke
pijlen
doorb
schut

le nachten bespieden zij het gunstigst oogenblik om ons te besteelen; maar wij hielden aan boord van onze schepen goede wacht, en zij hebben onze waakzaamheid zelden verschalkt. Ik had bovendien de *Spartaansche* wet ingevoerd: hij die zich liet besteelen, werd gestraft; en zoo wij al de daad van den dief niet goedkeurden, wij vorderden ten minsten niets te rug, ten einde alle geschil voor te komen, het welk nadeelige gevolgen zoude hebben kunnen te weeg brengen. Ik kan niet ontveinzen, dat deeze ongemeene zachtheid hen stout maakte; ik had echter getracht hen te overtuigen, dat onze wapenen in staat waren hen te dwingen: men had een stuk geschut, met een kogel geladen, in hun bijzijn afgeschoten, om hun te doen zien, dat men hen van verre raken konde; en een afgeschoten snaphaans-kogel had, in tegenwoordigheid van een groot aantal *Indianen*, een schild, verscheiden malen toegevouwen, het welk zij ons verkocht hadden, na ons door teekenen beduid te hebben, dat het voor pijlen en dolken ondoordringbaar was, doorboord; eindelijk schoten onze scherpschutters vogels in de lucht. Ik ben ten

---

 1786.
 Julij.

1786.

Julij.

vollen verzekerd, dat zij nooit gedacht hebben, om ons een gevoel van vrees in te boezemen; maar hun gedrag heeft mij bewezen, dat zij zekerlijk ons geduld voor onuitputtelijk hielden. Wel dra noodzaakten zij mij, om mijne aangelegde verblijfplaats op het Eiland te verlaten: zij landden aldaar in den nacht aan den zee kant; zij trokken dwars door een zeer dicht bosch, het welk zelfs bij dag voor ons ondoordringbaar was; en even als slangen op hun buik voortkruipende, zonder bijna een blad te doen ritselen, gelukte het hun, in weerwil van onze gestelde schildwagten, om eenige van onze goederen te ontfutselen: eindelijk hadden zij de behendigheid, om des nachts in de tent te komen, alwaar DE LAURISTON en DARBAUD, die het toezicht over het *Observatorium* hadden, lagen te slapen; zij namen een snaphaan met zilver beslag weg, als mede de kleederen van deeze beide Officiers, die dezelve uit voorzorg onder hun hoofd kussen gelegd hadden: eene wacht van twaalf mannen bemerkte hun niet, en geen van beiden de Officiers wierd 'er wakker van. Deeze laatste diefstal zoude ons weinig ontrust hebben,

ben,
kenb
waar
Port
niet
D
dat
inna
hou
verf
verp
tege
de V
T
tot
NER
wap
op:
nen
ren:
mel
gen
ten
gen
aan
op
dad

ben, zoo wij 'er het oorspronkelijk aantee-
kenboeck, waar in alle onze starrekundige
waarnemingen, zedert onze aankomst te
Port des François, stonden opgeteekend,
niet bij waren kwijt geraakt.

1786.
Julij.

Deeze hinderpalen echter beletteden niet,
dat onze booten en floepen water en hout
innamen; alle onze Officiers waren onop-
houdentlijk in dienst aan het hoofd van
verschillende partijen arbeiders; welken wij
verplicht waren aan land te zenden: hunne
tegenwoordigheid en de goede orde hield
de Wilden in toom.

Terwijl wij de spoedigste toebereidzels
tot ons vertrek maakten, namen DE MON-
NERON en BERNIZET, in ééne wel ge-
wapende boot, de gesteldheid van de Baaij
op: ik had hun geene Zee-Officiers kun-
nen toevoegen, dewijl zij allen bezet wa-
ren; maar ik had besloten, dat de laatstge-
melden, voor ons vertrek, hunne meetin-
gen van stuk tot stuk naargaan, en de diep-
ten peilen zouden. Wij besloten vervol-
gens, om vier en twintig uren te besteden
aan een beeren-jagt, wier voetstappen wij
op de bergen ontdekt hadden, en daar na
dadelijk te vertrekken, vermits het gevor-

derde jaargetijde niet toeliet, dat wij aldaar langer zouden verblijven.

1786.
Julij.

Beschrijving der Baaij van binnen.

Wij hadden reeds het binnenste gedeelte van de Baaij bezocht, het welk mischien de zonderlingste plaats op den aardbodem is. Om daar van een denkbeeld te vormen, verbeelde men zig een water-kom van eene diepte, die in het midden onpeilbaar is, omringd door hemelhooge bergen, met sneeuw bedekt, zonder dat men op die onmeetlijke uitgestrektheid van rotsen, die door de natuur tot eene altoosduurende onvruchtbaarheid verwezen zijn, een enkel grascheutjen ontmoet. Nimmer zag ik de oppervlakte van dit water door den wind beroeren; het wordt nooit gestoord, dan door het nedervallen van zwaare stukken ijs, die zig zeer dikwils van vijf verschillende ijsbeddingen afscheiden, en bij het nederstorten een geraas verwekken, het welk verre heen in het gebergte weergalmt. De lucht is aldaar zoo zacht, en 'er heerscht zulk eene diepe stilte, dat de enkele stem van een mensch zig op den afstand van een halve mijl doet hooren, als mede het geluid van eenige zee-vogelen, die hunne eijeren in de holen van

dee-

deeze
hoopte
door
zouden
derstel
groot
looper
groot
haaren
verbe
Wij
ten v
MON
TER V
verge
zeld
CERA
pen
voorz
het v
kwan
mijl
Golf
bedd
ijsfel
te-st
dring

deeze rotfen leggen. Binnen in deeze Baaij
 hoopten wij vaarten aan te treffen, waar
 door wij tot in het binnenfte van *America*
 zouden kunnen doordringen. Wij veron-
 derftelden, dat deeze Baaij paalde aan eene
 groote Rivier, tufchen twee bergen heen
 loopende, en dat deeze Rivier uit één der
 groote Meiren ten noorden van *Canada*
 haaren oorsprong nam. Zie daar onze
 verbeelding, zie hier 'er het gevolg van.
 Wij vertrokken met de twee groote boo-
 ten van de *Boussole* en de *Astrolabe*. DE
 MONTI, DE MARCHAINVILLE, DE BOU-
 Tervilliers, en Pater RECEVEUR,
 vergezelden DE LANGLE; ik wierd verge-
 zeld door DAGELET, BOUTIN, SAINT-
 CERAN, DUCHÉ, en PREVOST. Wij lie-
 pen in het westelijk kanaal in; het was
 voorzigtig van den kant af te blijven, om
 het vallen van fteenen en brokken ijs. Wij
 kwamen eindelijk, na slechts anderhalve
 mijl te hebben afgelegd, bij eene naauwe
 Golf, befloten door twee vervaarlijke ijs-
 beddingen; wij waren genoodzaakt, om de
 ijsfchollen, waar van de zee vol was, weg
 te ftooten, om in deeze diepte door te
 dringen: het water was er zoo diep, dat
 ik,

1786.
 Julij.

1786.
Juli.

ik, op een halve kabels lengte van het land af; op honderd en twintig vademem geen grond peilde. DE L'ANGLE, DE MONTIËN DAGELET, als mede verscheiden andere Officiers, wilden de ijsbedding beklimmen; na onuitspreeklijke moeite, kwamen zij twee mijlen ver, genoodzaakt zijnde, om, met veel gevaar, spleeten van eene vervaarlijke diepte over te trekken; zij ontdekten niets, dan eene aaneenschaakeling van ijsbeddingen en sneeuw, die eerst op den top van den berg *Beau Temps* een einde scheenen te nemen.

Geduurende deezèn tocht was mijn boot aan den oever gebleven; een stuk ijs, het welk van eene hoogte van vier honderd toisen in het water nederstorte, veroorzaakte aan den oever der zee eene zoo geweldige golving, dat de reede boor door omfloeg, en een eind wegs heen op de ijsbedding geworpen wierd: dit toeval wierd spoedig hersteld, en wij keerden allen naar boord terug, hebbende onze reizè in het binnenste van *America* in weinige uren afgelegd. Ik had het oostelijk kanaal door DE MONNERON en BERNIZET laten onder-

derzoe
twee
Daa
perho
aanzie
dosche
gen e
om m
torium
de an
daar t
aan z
zeker
eene
rings-
dat h
schijn
een s
tuiger
ken,
ven;
hoof
koop
indie
want
gen
het

derzoeken; het eindigde, even als dit, met twee ijsbeddingen.

1786.
Julij.

Daags na deezen tocht kwam het Opperhoofd der *Indianen* aan boord, met een aanzienlijker gezelschap, en beter uitgedoscht, dan naar gewoonte; na veele zangen en dansen, deed hij den voorslag, om mij het Eiland, waar op mijn *Observatorium* stond, te verkoopen, voor hem en de andere *Indianen* het recht, om ons aldaar te besteelen, buiten twijffel stilzwijgend aan zig voorbehoudende. Het was bijna zeker, dat dit Opperhoofd eigenaar van de cene of andere Landstreek was; het regeerings-bestuur dezer Volken is van dien aart, dat het Land aan de geheele maatschappij schijnt toe te behooren: intusfchen, dewijl een aantal Wilden van deeze handeling getuigenis droeg, had ik grond om te denken, dat zij er hunne goedkeuring aan gaven; en ik nam het aanbod van het Opperhoofd aan, voorts overtuigd zijnde, dat dit koop-verdrag in rechten weinig kragt had, indien het Volk 'er immer tegen op kwam; want wij hadden geen bewijs, dat de getuigen zijne vertegenwoordigers waren, en het Opperhoofd de wezentlijke eigenaar was.

De inboorlingen des Lands verkoopen een Eiland aan de Franschen.

1786.
Julij.

was. Wat daar ook van zijn mogt, ik gaf hem verscheiden ellen rood laken, bijlen, mesfen, staven ijzer, spijkers; ik deed ook geschenken aan zijn geheele gevolg. De koop op deeze wijze gesloten, en den koop-prijs voldaan zijnde, zond ik eenige lieden af, om, met de gewoone plechtigheden van het Eiland bezit te nemen; ik deed aan den voet van eene rots een glazen vles in den grond begraven, eene beschrijving behelzende betrekkelijk deeze in bezit neem- ing, en lag daar bij neder één der metaalen gedenk-penningen, die voor ons ver- trek in *Frankrijk* geslagen waren.

Intusfchen was het voorname werk, het welk ons bewogen had, om ons hier op te houden, verrigt; ons geschut was in orde gebragt, onze last wel geschikt, en wij hadden zoo veel hout en water ingescheept, als toen wij van *Chili* vertrokken. Geene haven op den aardbodem is beter geschikt, om dit werk met spoed te verrigten; daar zulks dikwerf in andere Landstreeken zoo moeilijk is. Watervallen, zoo als ik reeds gezegd heb, van den top der bergen af- dalende, stortten het helderst water in de vaten, die in de sloep bleven staan:
het

het hout, reeds gehakt, ligt aan den oever van eene stille zee verspreid. De land-opneming door DE MONNERON en BERNIZET was geëindigd, gelijk mede de afmeting van een grondvlakte door BLONDELA, die aan DE LANGLE en DAGELET, en aan een groot aantal Officiers, behulpzaam geweest was, om de hoogte der bergen, naar de regels der driehoekmeting te bepalen; wij hadden ons over niets te beklagen, dan over het gemis van het aantekening-boek der gedaane waarnemingen van DAGELET, en dit onheil was ten naasten bij hersteld door de onderscheidene aantekeningen, die weder gevonden waren: wij beschouwden ons eindelijk als de gelukkigste reizigers, daar wij zulk een grooten afstand van *Europa* bereikt hadden, zonder iemand aan boord ziek te hebben, of één cenig man van het scheepsvolk der beide schepen door de scheurbuik aangestast.

1786.
Julij.

Maar het grootste onheil, het welk onmogelijk te voorzien was, wedervoer ons in dit oogenblik. Met de diepste aandacht schetste ik de geschiedenis van een ongeval, duizende malen erger, dan ziekten,

*Droevig
ongeval.*

1786.
Julij.

ten, en andere toevallen van langduurige zee-reizen. Ik voldoe aan den gestrengen plicht, dien ik mij heb opgelegd, om dit verhaal te beschrijven, en ik schroomde niet te erkennen, dat mijne aandoening over deeze gebeurtenis honderde malen mij de tranen heeft uit de oogen geperst; dat het verloop van tijd mijne snart niet heeft kunnen lenigen. Elk voorwerp, elk oogeblik herinnert mij het verlies, dat wij geleden hebben, en zulks op een tijdstip, wanneer wij de minste gedachten hadden, dat ons zulk een onheil over het hoofd hing.

Ik heb reeds gezegd, dat de peilingen der diepten door de Zee-Officiers op de afteekening van DE MONNERON EN BERNIZET geteld moesten worden; dienvolgende werd de sloep van de *Asrolabe*, onder bevel van DE MARCHAINVILLE, tegen des anderen daags in gereedheid gebracht; en ik liet die van mijn Fregat, als mede de kleine boot, waar van ik het bevel aan BOUTIN opdroeg, mede gereed maken. D'ESCURES, mijn eerste Lieutenant, Ridder van *St. Louis*, voerde het bevel over de sloep van de *Boussole*, en was
het

het ho
zijn ijv
roefese
ke *Inst*
bijzond
gevord
kwame
voor,
een ki
reeds
voerd
delijke
zeide
dagen
Baaij
had, d
tweede
aan de
zelfs g
jonge
staat,
borstw
dat d
pen,
maar
heid
merlij
I.

het hoofd van deeze kleine tocht. Dewijl
 zijn ijver mij nu en dan al te verhit was
 toegefchenen, oordeelde ik hem fchriftelij-
 ke *Instructiën* te moeten medegeven. De
 bijzonderheden, waar in ik ten aanzien der
 gevorderde voorzigtigheid getreden was,
 kwamen hem van zoo weinig aanbelang
 voor, dat hij mij vroeg, of ik hem voor
 een kind aanzag, met bijvoeging, dat hij
 reeds het bevel over geheele fchepen ge-
 voerd had. Ik ontvouwde hem in 't vrien-
 delijke de reden van mijne beveelen; ik
 zeide hem, dat DE LANGLE en ik twee
 dagen te vooren den doortocht van de
 Baaij gepeild hadden, en dat ik bevonden
 had, dat de bevelhebbende Officier van de
 tweede floep, die bij ons was, te dicht
 aan den uithock was gekomen, waar op hij
 zelfs gestooten had: ik voegde 'er bij, dat
 jonge Officiers denken, dat het hun wel
 staat, om geduurende het beleg, zig op de
 borstwering der loopgraven te wagen, en
 dat die zelfde denkwijze hun, in de floe-
 pen, rotzen en klippen doet trotfeeren;
 maar dat deeze te weinig overdachte stout-
 heid op eenen tocht, als de onze, de jam-
 merlijkfte gevolgen hebben kon, als waar

 1786.
 Julij.

1786.
Juli.

in elk oogenblik zig nieuwe gevaaren opdoen. Na dit gesprek, stelde ik hem de volgende *Instructie* ter hand, welke ik aan BOUTIN voorlas: men zal daar uit beter, dan uit eenig ander verhaal, de zending van D'ESCURES, als mede de door mij genomene voorzorgen, kunnen ontwaren.

Schriftelijke Instructie, door DE LA PÉROUSE aan D'ESCURES gegeven.

„ Alvorens aan D'ESCURES het oog-
 „ merk van zijne zending te openbaaren,
 „ moet ik hem vooraf verwittigen, dat hem
 „ uitdrukkelijk verboden wordt de floepen
 „ aan eenig gevaar bloot te stellen, en
 „ den doortocht te naderen, indien het
 „ stormt. Hij zal des morgens ten zes uu-
 „ ren vertrekken met de twee andere floe-
 „ pen, onder bevel van DE MARCHAIN-
 „ VILLE en BOUTIN, en hij zal de Baaij
 „ peilen, van den doortocht af tot aan
 „ den kleinen inham, ten oosten van de
 „ twee zandheuveld; hij zal de diepten op
 „ de afteekening, die ik hem heb mede ge-
 „ geven, aanteekenen, of 'er zelf een ma-
 „ ken,

„ ken, waar naar men dezelve kan over-
 „ brengen. Indien het in den doortocht
 „ wel niet stormde, maar echter hol stond,
 „ zal hij, dewijl dit werk niet van eene
 „ dringende noodzaak is, het peilen tot
 „ een anderen dag uitstellen, en niet uit
 „ het oog verliezen, dat alle dingen van
 „ dien aart, welken men met overijling
 „ doet, altijd slecht uitvallen. Het is
 „ waarschijnlijk, dat het geschiktste oo-
 „ genblik, om den doortocht te naderen,
 „ zal zijn bij het te rug keeren van den
 „ vloed, tegen half negen uren; indien
 „ de omstandigheden dan gunstig zijn, zal
 „ hij de breedte trachten te meeten met
 „ een loch-lijn, en hij zal de drie sloepen
 „ in een evenwijdigen kring plaatsen, 'en
 „ naar bevinding van de breedte, dat is,
 „ van het oosten naar het westen, peilen.
 „ Hij zal vervolgens peilen van het noor-
 „ den naar het zuiden; doch het is niet
 „ waarschijnlijk, dat hij deeze tweede pei-
 „ ling bij het zelfde getij zal kunnen
 „ doen, dewijl de strooming als dan te
 „ sterk zijn zal."

„ Gedurende den tijd, dat de te rug
 „ keering van den vloed te wagten staat,

1786.
Julij.

1786.
Julij.

„ of de zee onstuimig is, zal D'ESCURES
 „ de Baaij van binnen doen peilen, en
 „ wel in 't bijzonder den inham, die agter
 „ de zandheuvelen ligt, alwaar 't mij voor-
 „ koomt, dat eene zeer goede anker-grond
 „ moet zijn; hij zal insgelijks op zijne af-
 „ teekening trachten te bepaalen, de juiste
 „ plaatfen, alwaar een steenachtige grond,
 „ of een zand-grond gevonden wordt, ten
 „ einde de goede grond genoegzaam be-
 „ kend zij. Ik vermeene, dat wanneer
 „ men den uithoek der beide zandheuvels
 „ voorbij gevaren, en in het kanaal aan de
 „ zuidzijde van het Eiland ingelooopen is,
 „ men zeker is van eenen goeden zand-
 „ grond te hebben. De bevinding van
 „ D'ESCURES zal toonen, of mijne ge-
 „ dachten gegrond zijn; maar ik herhaale
 „ hem nogmaals, dat ik hem bidde om de
 „ paalen der grootste omzichtigheid niet te
 „ overschreden.”

Moest 'er, na het geven 'van deeze *In-
 struclie* nog eenige vrees bij mij overig
 blijven? zij was gegeven aan een man van
 drie en dertig jaren, die het bevel over
 oorlogfchepen gevoerd had: hoe veele re-
 denen, om zig gerust te stellen!

On-

O
 fig
 ren;
 maal
 men
 onde
 CUR
 MON
 dien
 derli
 nima
 hope
 had
 die
 te g
 D
 best
 mijn
 len.
 den
 velh
 Aft
 CHA
 'er
 D
 klei
 ver

Onze floepen vertrokken, overeenkomstig mijn bevel, des morgens ten zes uren; het was zoo wel een partij van vermaak, als van onderrigting en nuttigheid: men moest zig met de jagt vermaken, en onder het geboomte ontbijten. Bij D'ESCURES voegde ik DE PIERREVERT en DE MONTARNAL, de eenige naastbettaande, dien ik in den zee-dienst had, en zoo teederlijk beminde, als of hij mijn zoon was; nimmer had een jong Officier mij meerder hope doen opvatten, en DE PIERREVERT had reeds alle de kundigheden verkregen, die ik door den tijd in den laatstgemelden te gemoet zag.

Deeze floep was met zeven van onze beste soldaten bemand, en de Stuurman van mijn Fregat was mede gegaan om te peilen. BOUTIN had in zijne kleine floep den Lieutenant MOUTON tot Onder-Bevelhebber: ik wist, dat de floep van de *Astrolabe* onder het bevel van DE MARCHAINVILLE stond; maar ik wist niet, of 'er meerder Officiers bij hem waren.

Des morgens ten tien uren zag ik onze kleine floep te rug komen. Een weinig verwonderd zijnde, om dat ik dezelve zoo vroeg

1786.
Julij.

1786.
juliij.

*Een en
twintig
personen
vergaan
door ſchip-
breuk.*

vroeg niet verwachtte, vroeg ik aan BOUTIN, eer hij bij mij aan boord kwam, of 'er iets nieuws was; in dit eerste oogeblik was ik voor eenigen aanval der Wilden beducht: het voorkomen van BOUTIN was niet gefchikt om mij gerust te ſtellen; de levendigſte ſmart was op zijn aangezicht gefchilderd. Hij gaf mij wel dra bericht van de droevige ſchipbreuk, waar van hij getuige geweest was, en welke hij alleenlijk was ontkomen, om dat de onverſchrokken moed, die aan zijn character eigen was, hem alle middelen van redding in dit uiterſte gevaar had doen beproeven. Zijnen Bevelhebber volgende, en, zoo wel als hij, in het midden der branding, die in den doortocht plaats had, geraakt zijnde, terwijl de ſtroom met eene gezwindheid van drie of vier mijlen in elk uur afliep, kwam hij op de gedachten, om het achterſte gedeelte van zijne ſloep tegen de baaren te keeren, welke op die wijze, door deeze golven voortgeſtuwd, niet vol water geraaken konde, maar echter door den ſtroom achter uit naar buiten gedreven wierd. Spoedig zag hij de deinzende golven voor zijne ſloep heen, en hij bevond zig in de

ope-

opene
van z
zelver
in de
wilde
maar
ven;
van r
tere
alles
en B
ſfeld
word
hoop
van o
ze zi
was
een
in e
als i
jong
voor
wijn
onm
ziel
op

opene zee. Meer bedagt op het behoud van zijne medgezellen, dan op dat van zig zelve, zeilde hij langs de branding heen, in de hoop om nog iemand te redden; hij wilde zig zelfs daar in op nieuw begeven, maar wierd door den stroom te rug gedreven; eindelijk klom hij op de schouders van MOUTON, om op die wijze eene grotere vlakte te kunnen overzien: ijdele hoop! alles was reeds door de zee verzwolgen.... en BOUTIN kwam met het tegen over gesteld getij te rug. Toen de zee stil geworden was, had deeze Officier eenige hoop opgevat op het behoud van de sloep van de *Astrolabe*; hij had alleenlijk de onze zien vergaan. DE MARCHAINVILLE was in dit oogenblik ruim een vierde van een mijl van het gevaar af, en bevond zig in eene zee, die zoo volmaakt stil was, als in de best geslotene haven; maar deeze jonge Officier, door eene in de daad onvoorzigtige edelmoedigheid gedreven, dewijl tog alle hulp in deeze omstandigheden onmogelijk was, eene te zeer verhevene ziel, eenen te grooten moed hebbende, om op dat alles acht te geven, daar zijne

---

 1786.
 Julij.

1786.
Julij.

vrienden in zulk een doods-gevaar waren, vloog ter hunner hulpe, wierp zig in dezelfde branding, en het slachtoffer zijnde van zijne edelmoedigheid, en van het ongehoorzaam gedrag van zijnen Bevelhebber, verloor hij, even als deeze, het leven.

Kort daar op kwam DE LANGLE bij mij aan boord, even zeer als ik van droefheid overfelpt, en berigte mij, onder eenen vloed van traanen, dat het ongeluk oneindig grooter was, dan ik wel dagt. Zedert ons vertrek uit *Frankrijk*, had hij het zig tot eene vaste wet gesteld, om nimmer twee broeders (*) tot den zelfden arbeid te gebruiken; en hij had, bij deeze gelegenheid alleen, toegegeven aan het verlangen, het welk zij betoond hadden, om te zamen te gaan wandelen en jagen; want hij, zoo wel als ik, had deezen tocht van onze sloepen bijna uit geen ander oogpunt beschouwd, daar wij dezelve zoo weinig aan gevaar dachten te zijn bloot gesteld, dan

(*) LA BORDE MARCHAINVILLE EN LA BORDE BOUTERVILLIERS.

dan bi
Brest.

De
in dit
aankor
pe m
beide
alle h
ven h
hun t
schatt
hem,
kigen

Nid
mense
naar
Baaij
sloep
oostw
mand
geluk
redde
ten
naar
zogt
last

dan bij zeer mooi weder op de rheed van
Brest.

1786.

Julij.

De prauwen der Wilden kwamen ons in dit zelfde oogenblik dit droevig onheil aankondigen; de gebaarden van deeze lompe menschen gaven te kennen, dat zij de beide sloepen hadden zien vergaan, en dat alle hulp onmogelijk geweest was: wij gaven hun rijkelijk geschenken, en trachtten hun te doen begrijpen, dat wij alle onze schatten gaarne zouden willen geven aan hem, die een enkelen van deeze ongelukigen in het leven behouden zoude.

Niets was meer geschikt, om hunne menschlievendheid aan te zetten; zij liepen naar den oever der zee, en doorkruisten de Baaij aan wederzijden. Ik had reeds mijne sloep, onder bevel van DE CLONARD, oostwaarts afgezonden, alwaar zoo iemand, tegen alle waarschijnlijkheid, het geluk hadde gehad, om zijn leven te redden, men hem zoude hebben moeten aantreffen. DE LANGLE begaf zig naar de westkust, ten einde niets onbezigt te laten, en ik bleef aan boord, belast zijnde met het opzigt over de beide

1786.
Julij.

fchepen, benevens het noodige fcheepsvolk, op dat wij van de Wilden, tegen welken de voorzigtigheid vorderde steeds op onze hoede te zijn, niets zouden te vreezen hebben. Bijna alle de Officiers, en verfcheiden andere perfoonen vergezelden DE LANGLE en CLONARD; zij voeren drie mijlen ver langs de zeekust heen, zonder het minfte overschot van eenig verongelukt vaartuijg aan te treffen. Ik bleef echter nog steeds een weinig hoop behouden: 's menschen geest gewent zig met moeite aan den schielijken overgang van ongestoorde rust tot eene zoo bittere smarte: maar de te rug komst van onze booten en floepen verijdelde deeze ingebeelde hope, en deed mij eindelijk tot eene neerflagtigheid vervallen, die de sterkste woorden niet dan zeer onvolkomen in staat zijn uit te drukken (*).

Niets

(*) Men heeft alhier het berigt van BOUTIN, die oog-getuige van dit onheil was, agter wegen gelaten, vermits hij flechts een weinig breedvoeriger opgeeft, het geen men reeds in het verhaal van LA PÉROUSE vindt. Hij tracht voor het overige den ongelukkigen D'ESCURES, die, zoo het schijnt, in de

Niets
zoo spo
ten, w
den ha

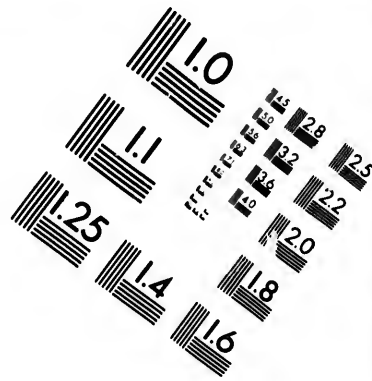
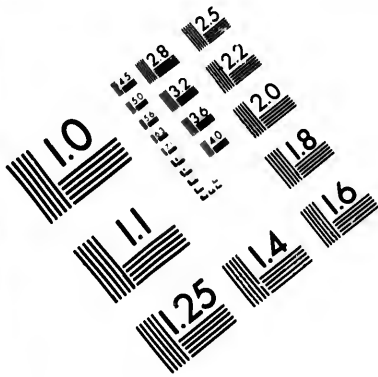
de brand
verdacht
had, te
kelijk, d
bepaald,
dan de
quartier
blik vo
lachende
„ niets
„ want
„ lijk.”
sleept.
golven
op eene
daar na
golven
nog toe
den, di
Astrolab
CHAIN
ven. I
vleijen;
rig, da
de wec

Niets bleef ons thans meer overig, dan, zoo spoedig mogelijk, een oord te verlaten, waar wij zulk een droeven ramp geleden hadden: dan het belang der Familiën van

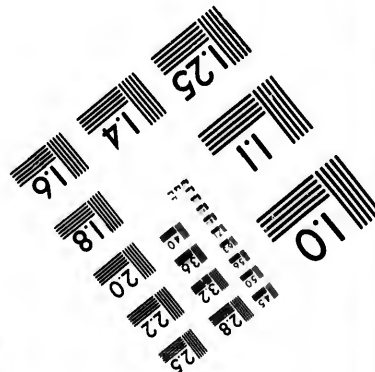
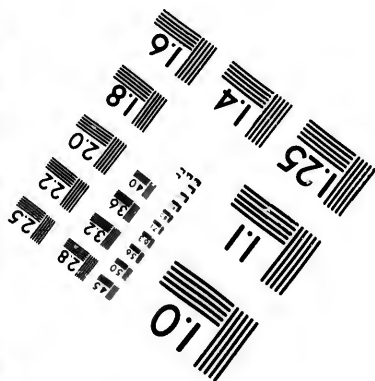
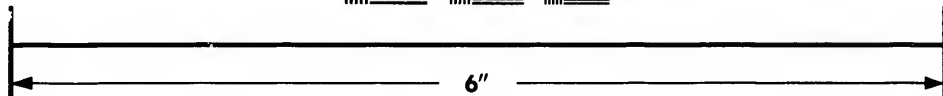
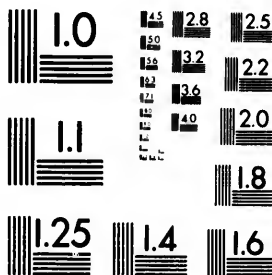
1786.
Julij.

de branding is mede gesleept, zonder dat hij 'er op verdacht was, of 'er zelfs bijna eenige schuld toe had, te verontschuldigen. Het is intusschen opmerkelyk, dat LA PÉROUSE het uur van *half negen* had bepaald, om den doortocht te naderen, dewijl als dan de stroom binnenwaarts dreef, en dat de sloepen *quartier over zeven uren* zijn vergaan. Een oogenblik voor dat zij vergingen, riep D'ASCURÉS nog lachende zijnen vriend toe: „Ik geloof, dat wij „niets beters kunnen doen, dan te gaan ontbijten, „want de branding in den doortocht is verschrikke- „lijk.” Op dit zelfde oogenblik wierd hij medegesleept. BOUTIN zelf liep het grootste gevaar; de golven zetten zijne sloep vol water, en hij ontkwam op eene bijna wonderdadige wijze. Een oogenblik daar na zag hij de sloep nog even dwars door de golven heen, maar hij bespeurde 'er nog menschen, nog roeij-riemen in. Aan de west-kust zag hij Wilden, die hem het vergaan van de andere sloep, tot de *Astrolabe* behorende, en onder bevel van DE MARCHAINVILLE staande, door teekens te kennen gaven. Hoe is men genegen, zegt hij, zig zelve te vleijen; 'er bleef nog eene geringe hoop bij mij overig, dat ik dezelve aan boord van onze schepen zoude wederom vinden: mijn eerste woord, toen ik aan boord

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

1.5
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0

10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100

1786.
Juli.

van onze ongelukkige vrienden vorderde, dat wij 'er nog eenige dagen vertoefden. Een al te overijld vertrek mogt ongerustheden en twijffelingen in *Europa* veroorzaken; men zoude niet hebben in 't oog gehouden, dat de stroom zig niet verder dan een mijl buiten den doortocht uitstrekt, dat de sloepen, en die 'er in omkwamen, binnen dien afstand moesten vergaan zijn, en dat de woede van de zee te deezer plaatse geene hoop op hunne te rug komst overliet.

boord kwam, was: *Hebt gij iets van DE MARCHAINVILLE verkomen?* Het bekomen antwoord van *neen* was voor mij een zeker bewijs van zijn vergaan. — In de daad DE MARCHAINVILLE, zig buiten alle gevaar bevindende, was den schipbreukelingen tot hulpe toegeschoten, en had met hun een gelijk lot ondergaan. — Deeze dood is ongetwijfeld roemrijk, voegde BOUTIN 'er bij; maar hoe zielgrievende is dezelve niet voor hem, die, aan het gevaar ontkomen zijnde, geene mogelijkheid van hope meer heeft, om iemand hunner, die hem vergezeld hebben, of eenigen der helden, die ter zijner redding toegeschoten, immer weder te zien! —

Dit verhaal is met zoo veel bijzonderheden en uitdrukkingen, tot de zeevaart betrekkelijk, vermeerderd, dat dit uittrekzel voor den Lezer voldoende behoort te zijn.

liet.
heid
gen
niet
Baaij
nige
anke
een
west
doen
éene
tijd
derv
vaar
niet
gele
kers
min
De
ik
en
zeil
van
ge
in
ons

1786
Julij.

vorderde,
 ertoefden.
 ongerust-
 veroorza-
 t oog ge-
 verder dan
 trekt, dat
 nen, bin-
 zijn, en
 er plaatse
 inst over-
 liet.

ARCHAIN-
 d van een
 gaan. —

buiten alle
 elingen tot
 gelijk tot
 ffeld roem-
 zielgrieven-
 hat gevaar
 hope meer
 id hebben,
 dding toe-

en en uit-
 vernoeugd,
 le behoort

liet. Of misfchien, tegen alle waarfchijnlijk-
 heid aan, het aan iemand van hun hadde mo-
 gen gelukken om zig te redden, het geen
 niet anders, dan in de nabijheid van de
 Baaij gefchieden konde, befloot ik nog ee-
 nige dagen te wagten; maar ik verliet de
 ankerplaats van het Eiland, en nam die op
 een zandgrond, aan den ingang van de
 west-kust. Ik befteedde vijf dagen tot het
 doen van deezen overtocht, fchoon flechts
 ééne mijl lang zijnde, geduurende welken
 tijd wij een stormwind uit het oosten on-
 dervonden, die ons in zeer groot ge-
 vaar gebragt zoude hebben, indien wij
 niet op een goeden flijkgrond ten anker
 gelegen hadden: gelukkig gingen onze an-
 kers niet door, want wij bevonden ons op
 minder dan een kabel-lengte van land af.
 De tegen-wind hield ons langer op, dan
 ik voornemens was geweest te verblijven,
 en wij gingen eerst den 30^m Julij onder
 zeil, agttien dagen na het voorval, waar
 van de befchrijving mij zoo veel moeite
 gedaan heeft, en de herdenking mij fteeds
 in droefheid zal doen wegzinken. Voor
 ons vertrek richtten wij op het Eiland, in

1786.
Julij.

't midden van de Baaij , waar aan ik den naam van *l'Isle du Cénotaphe* gaf, ter gedagtenis van onze ongelukkig omgekomenen reisgenooten een gedenkteekeu op. DE LAMANON vervaardigde het volgende opschrift en bericht, welken hij in een vles deed , en aan den voet van dit gedenkteekeu begroef.

Graf-
schrift
voor de-
zelven.

„ AAN DEN INGANG VAN DEEZE
„ HAVEN KWAMEN ÉÉN EN TWINTIG
„ BRAVE ZEELIEDEN OM. WIE GIJ
„ OOK ZIJN MOOGT, VERMENG UWE
„ TRAAENEN MET DE ONZE.

„ Den 4^{en} Julij 1786, zijn de Fregatten
„ *la Boussole* en *l'Astrolabe*, die den 1^{en} Au-
„ gustus 1785 uit *Brest* vertrokken wa-
„ ren, in deeze haven aangekomen. Door
„ de zorge van LA PÉROUSE, Opperbe-
„ velhebber op deezen tocht; van DE LAN-
„ GLE, Bevelhebber van het tweede Fre-
„ gat; van DE CLONARD en DE MONTI,
„ tweede Capitains op de beide Schepen,
„ en de verdere Officiers en Chirurgijs,
„ hadden geene dier ziekten, die het ge-
„ volg van lange zee-reizen zijn, het
„ scheeps-

„ sche
„ acht
„ len,
„ reld
„ allen
„ bloo
„ baro
„ de ,
„ noc
„ verg
„ mo
„ boc
„ Baa
„ de
„ ond
„ Lie
„ pé
„ str
„ dru
„ de
„ bl
„ zi
„ ge
„ er
„ v
„ d
„ v

„ scheepsvolk aangetast. LA PÉROUSE
 „ achte zig gelukkig, zoo wel als wij al-
 „ len, dat hij van het eene einde der wee-
 „ reld tot het andre gekomen was, aan
 „ allerlei soorten van gevaren zijnde
 „ blootgesteld, en Volken, die voor Bar-
 „ baren gehouden worden, bezogt hebben-
 „ de, zonder een enkel mensch verloren,
 „ noch zelfs een enkelen droppel bloeds
 „ vergoten te hebben. Den 13^{en} Julij, des
 „ morgens ten vijf uren, vertrokken drie
 „ booten, om op de afteekening van de
 „ Baaij, die reeds gerod gemaakt was,
 „ de diepten aan te teekenen. Zij stonden
 „ onder het bevel van D'ESCURE'S, Scheeps-
 „ Licutenant, en Ridder van *St. Louis*: LA
 „ PÉROUSE had hem eene schriftelijke *In-*
 „ *structie* medegegeven, waar bij hem uit-
 „ drukkelyk verboden wierd te dicht bij
 „ den stroom te komen; maar op het oog-
 „ blik, dat hij dagt 'er nog verre af te
 „ zijn, bevond hij zig door denzelven weg-
 „ gesleept. De Gebroeders DE LA BORDE
 „ en DE FLASSAN, die zig in de boot
 „ van het tweede Frogat bevonden, schroom-
 „ den niet, om, in weerwil van het ge-
 „ vaar, ter hulpe van hunne medgezellen
 „ toe

1786.
Julij.

ik den
 ter ge-
 komene
 DE LA-
 pschrift
 ed, en
 egroef.
 DEEZE
 INTIG
 IE GIJ
 G UWE
 egatten
 t^e Au-
 n wa-
 Door
 oerbe-
 LAN-
 Fre-
 NTI,
 pen,
 ijs,
 ge-
 het
 eps-

1786.
Julij.

„ toe te schieten; maar, helaas! zij deel-
 „ den in het zelfde lot. . . . . De
 „ derde boot stond onder bevel van den
 „ Scheeps-Lieutenant BOUTIN. Deeze Of-
 „ ficier, met moed tegen de golven wor-
 „ stelende, deed, verscheiden uren lang,
 „ zware maar nuttelooze pogingen, om zij-
 „ ne vrienden te hulp te komen, en was
 „ zelfs zijn behoud alleenlijk verschuldigd
 „ aan het beter maakzel van zijne boot,
 „ aan zijne eigene zeer verlichte voorzich-
 „ tigheid, aan die van LAPRISE MOUTON,
 „ Lieutenant van het Fregat, zijnen On-
 „ derbevelhebber, en aan de werkzaamheid
 „ en gehoorzaamheid van zijn scheepsvolk,
 „ bestaande uit JEAN MARIE, Schipper,
 „ LHOSTIS, LE BAS, CORENTIN JERS
 „ en MONENS, alle vier matroosen. De
 „ *Indianen* schijnen in onze smart te heb-
 „ ben deel genomen; zij is in de daad ver-
 „ regaande. Door dit ongeluk bewogen,
 „ maar niet mismoedigd, vertrokken wij
 „ den 30^{en} Julij om onze reize voort te
 „ zetten (*).

„ Na-

(*) De ongelukkige LAMANON dagt weinig,
 toen hij dit grafchrift opstelde, dat hij, agttien maan-
 den

„ Offi
 REVE
 „ Sch
 Boots
 Schip
 RIN,
 zes fo
 geen d
 „ Offi
 CHAI
 den daar
 dood het
 die deeze
 ijk zelf v
 heeft alles
 deezen on
 I. DE

„ *Namen der Officiers, Soldaten, en*
 „ *Matroosfen, die den 13^m Julij,*
 „ *des morgens quartier over zeven*
 „ *uuren, door fchipbreuk veronge-*
 „ *lukt zijn.*

1786.
 Junij.

„ DE BOUSSOLE.

„ *Officiers.* — D'ESCURES, DE PIER-
 REVERT, DE MONTARNAL.

„ *Scheepsvolk.* — LE MAITRE; eerste
 „ Bootsman; LIEUTOT, Corporaal en
 „ Schipper; PRIEUR, FRAICHOT, BER-
 „ RIN, BOLET, FLEURY; CHAUB, alle
 „ zes foldaten, waar van de oudste nog
 „ geen drie en dertig jaaren bereikte.”

„ DE ASTROLABE.

„ *Officiers.* — DE LA BORDE MAR-
 „ CHAINVILLE, DE LA BORDE BOU-

„ TER-
 den daar na, door eenen nog veel vefchrikkelijker
 dood het leven verliezen zoude; en LA PÉROUSE,
 die deeze beide onheilen overleefd heeft, moest einde-
 lijk zelf voor eeuwig door ons betreurd worden. Men
 heeft alles aangewend, om te onderzoeken, wat 'er van
 deezen ongelukkigen mogt geworden zijn.

1786.
Julij.

„ TERVILLIERS, Gebroeders; FLAS-

„ SAN.

„ *Scheepsvolk.* — SOULAS, Corporaal
„ en Schipper; PHILIBY, JULIEN, LE
„ PENN, PIERRE RABIER, alle vier fol-
„ daten; THOMAS ANDRIEUX, GOUL-
„ VEN TARREAU, GUILLAUME DU
„ QUESNE, alle drie matroosen, in den
„ bloeij van hun leven.”

Ons verblijf aan den ingang der Baaij bezorgde ons veele kundigheden, omtrent de zeden en onderscheidene gebruiken der Wilden, die wij met geene mogelijkheid op eene andere ankerplaats zouden hebben kunnen verkrijgen: onze schepen lagen in de nabijheid van hunne gehuchten ten anker; wij bezogten dezelve verscheiden malen daags, en dagelijks hadden wij reden om ons over hun te beklagen, schoon ons gedrag ten hunnen opzichte nimmer veranderd was, en wij hun aanhoudende bewijzen van zachtmoedigheid en goedwilligheid gegeven hadden.

Den 22^{en} Julij, bragten zij ons eenige brokken van de wrakken onzer verongelukte floepen, door de zee op de oostkust zeer dicht bij de Baaij geworpen, en zij ga-

ven

ven on
één van
het stra
worpen
kennen
DE MO
hunnen
zeld de
ze bro
rijkelijk
Onze
over it
uur vo
betaling
eindelij
ten on
merkte
anders
nog m
op dit
zeer g
maat v
waren
voeten
Het
gedrag
ons ni

1786.
Juli.

ven ons door teekenen te verstaan, dat zij één van onze ongelukkige reisgenooten aan het strand, waar op hij door de golven geworpen was, begraven hadden. Op dit te kennen geven vertrokken DE CLONARD, DE MONNERON, en DE MONTI dadelijk, hunnen weg oostwaarts nemende, vergezeld door die zelfde Wilden, die ons deeze brokken gebragt hadden, en welken wij rijkelijk met geschenken begiftigden.

Onze Officiers gingen drie mijlen verre over steenen en een akeligen weg; elk half uur vorderden deeze leidslieden op nieuw betaling, of weigerden verder mede te gaan; eindelijk liepen zij de boschen in, en lieten ons alleen staan. Onze Officiers bemerkten, maar te laat, dat hun berigt niets anders was, dan een list, uitgedacht om nog meer geschenken te krijgen. Zij zagen op dit tochtje onmeetlijke boschen van zeer groote Denneboomen; zij namen de maat van eenigen, die vijf voet over kruis waren, en meer dan honderd en veertig voeten hoog scheenen.

Het verhaal, het welk zij ons van het gedrag der Wilden deden, verwonderde ons niet; hunne behendigheid in het stuk

1786.
Julij.

*Salm vis-
fcherijen.*

van steelen en bedriegen gaat alle denkbeelden te boven. DE LANGLE en DE LAMANON hadden, met verscheiden Officiers en Natuurkenners, twee dagen te voren een tocht westwaarts gedaan, die insgelijks dit treurig onderzoek ten oogmerk had: dezelve was even vrugteloos als de andere, maar zij ontmoetten een gehucht der *Indianen*, aan den oever van eene kleine Rivier, die geheel met staken tot de Salm-vischerij bezet was. Zedert lang vermoedden wij, dat deeze visch van dit gedeelte van de kust kwam; maar wij waren 'er niet zeker van, en deeze ontdekking voldeed aan onze nieuwsgierigheid. DUCHÉ DE VANCY heeft eene teekening (*) gemaakt; waar door men deeze wijze van visch-vangst kennen kan: men ziet op dezelve, dat de Salm, de Rivier opzwevende, deeze staken ontmoet; dat hij, daar niet over heen kunnende komen, naar de zee poogt te rug te keeren, en op zijnen weg zeer naauwe fuiken ontmoet, aan het einde gesloten, en in de hoeken van deezem doortocht geplaatst; hij

loopt

(*) Deeze teekening is niet mede overgekomen, en dus niet voor handen.

loop
uitk
visch
sche
zeer
blijf
'er t
O
graf
strek
hadd
en 'e
den
ten-
plaat
die e
waar
beru
ten e
omw
gieri
les
voeg
besta
Wile
gewe
geru

loopt daar in, en 'er niet weder kunnende uitkomen, blijft hij gevangen. Deze visch-vangst is zoo overvloedig, dat het scheepsvolk van de beide schepen 'er eene zeer groote meenigte gedurende ons verblijf van gehad heeft, en dat elk Fregat 'er twee vaten van heeft laten inzouten.

Onze Reizigers ontmoetten ook eene grafplaats, (*morai*) welke hun tot bewijs strekte, dat deeze *Indianen* de gewoonte hadden, om hunne dooden te verbranden, en 'er het hoofd van te bewaren; zij vonden zulk een hoofd, in verscheiden beesten-vachten omwonden. Deze begraafplaats bestaat uit vier redelijk sterke staken, die een houten kamertje onderschragen, alwaar de asch, die in lijkbusfen gedaan is, berust. zij openden deeze lijkbusfen, maakten de beestenvellen, waar mede het hoofd omwonden was, los, en na hunne nieuws-gierigheid voldaan te hebben, lagen zij alles zorgvuldig weder op zijn plaats; zij voegden 'er verscheiden geschenken bij, bestaande uit ijzerwerk en koralen. De Wilden, die van dit bezoek ooggetuigen geweest waren, betoonden een weinig ongerustheid; maar zij bleven niet in gebre-

1786.
Julij.

*Begraaf-
plaatsen
der Wil-
den.*

1786.
Julij.

ken, om de geschenken, die onze Reizigers hadden agtergelaten, zeer spoedig weg te nemen. Anderen gingen uit nieuwsgierigheid den volgenden dag naar dezelfde plaats, doch vonden aldaar niets, dan de asch en het hoofd der lijken; zij lagen 'er nieuwe geschenken neder, welke het zelfde lot, als die van den vorigen dag, ondergingen. Ik ben zeker, dat de *Indianen* gaarne alle dagen verscheiden bezoeken van dien aart verlangd zouden hebben. Maar zoo zij al, schoon met eenigen weerzin, het bezoeken van hunne grafplaatsen gedoogden, het was zoo niet gelegen ten opzigte van hunne hutten; zij stonden ons niet toe dezelve te naderen, dan na hunne vrouwen van daar verwijderd te hebben, schoon deeze de walgelijkste schepsels van den aardbodem waren.

Dagelijks zagen wij nieuwe prauwen in de Baaij komen, en dagelijks trokken geheele gehuchten weg, hunne plaats aan anderen inruimende. Deeze *Indianen* scheenen zeer bevreesd te zijn, om in den doortocht te vaaren, en waagden 'er zig nimmer dan bij een stille zee, of bij vallend water: wij bespeurden duidelijk, door mid-

del

del va
zig tu
het O
hun h
ne ar
den t
de an
roeijd
ophel
zedert
wen
hadde
De I
heilig
of aa
zeller
ne bo
van e
De
naar
maak
wede
besto
onze
goed
huid
cene

del van onze kijkglazen, dat, wanneer zij zig tusfchen de twee uithoeken bevonden, het Opperhoofd, of ten minften die onder hun het meeste aanzien bezat, oprees, zijne armen naar de zon uitftrekte, en gebeden tot de zelve fcheen te rigten, terwijl de anderen met de grootfte kracht voortroeyden. Omtrent deeze gewoonte eenige ophelderingen vragende, vernamen wij, dat zedert korten tijd zeven zeer groote prauwen in den doortocht fchripbreuk geleden hadden: de agtste was behouden gebleven. De *Indianen*, die dit onheil ontkwamen, heiligden deeze prauw aan hunnen God, of aan de nagedagtenis van hunne medgezellen: wij zagen dezelve ter zijde van eene begraafplaats, die ongetwijffeld de afch van eenige fchipbreukelingen bevatte.

Deeze prauw geleek in het geheel niet naar de prauwen in dit Land, welke gemaakt zijn van een uitgeholde boom, aan wederzijden met planken opgeboid: deeze bestond uit planken met inhouten, gelijk onze booten; en dit houtwerk, dat zeer goed gemaakt was, was bekleed met de huid van zeehonden, die aan dezelve tot eene dubbeling ftrekte, en zoo volmaakt

---

 1786.
 Julij.

1786,
Julij.

was zamengevoegd, dat de beste werklie-
den in *Europa* moeite zouden hebben, om
dien arbeid na te doen: het evengemelde
bekleedzel, het welk wij met alle naauw-
keurigheid gemeten hebben, was in de be-
graafplaats ter zijde van de lijkbusfen ne-
dergelegd; en het houtwerk van de praauw,
op itaken gezet, en van deszelfs bekleed-
zel ontbloot, stond in de nabijheid der be-
graafplaats.

Ik zoude wel lust gehad hebben; om
dit bekleedzel naar *Europa* mede te ne-
men; wij waren 'er volstrekt meester van;
dewijl dit gedeelte van de Baaij niet be-
woond was, konde geen *Indiaan* ons daar
in verhindering toebrengen; daarenboven
had ik alle reden, om mij verzekerd te
houden, dat deeze schipbreukelingen vreem-
delingen waren; en ik zal mijne gisfingen
ten deezen opzigte bij vervolg open leggen:
maar de rustplaatsen der dooden zijn bij
alle Volken onschendbaar, en ik wilde den
eerbied voor dezelve niet kwetsen.

De Baaij of liever de Haven; waar aan
ik den naam van *Port des François* gege-
ven heb, is, volgens onze waarneemingen,
en die van DAGELET, gelegen op 58 gra-
den

den
grad
have
ook

H
niet
drijv
geze
te I
gelij
wijl
alles
voor
deel
ontv
Kus
gelf
fchi
nen
zwa
uit
de
ing
ga
ter
ler
wi

den 37 minuten noorder breedte, en 139 graden 50 minuten wester lengte. Deze haven brengt groote voordeelen aan, maar ook tevens groote ongelegenheden.

1786.
Julij.

Het komt mij voor, dat deeze Haven niet geschikt is voor schepen, die tot het drijven van handel in pelterijen worden afgezonden: dezelve moeten in eene meenigte Baaijen ankeren, en altijd zoo kort mogelijk in één derzelven zig ophouden, dewijl de *Indianen* in de eerste week reeds alles verkogt hebben, en alle tijd-verlies voor de belangen der handelaars hoogst naideelig is; maar een volk, het welk een ontwerp vormde, om Comptoiren op deeze Kust aan te leggen, even als die der *Engelschen* in *Hudsons-Baaij*, zoude geen geschikter plaats, dan deeze, daar toe kunnen vinden: eene enkele batterije, met vier zwaare stukken geschut voorzien, op den uithoek van het vaste Land aangelegd, zoude voldoende zijn, om een zoo naauwen ingang, en welken de stroomen zoo ontoegankelijk maken, te verdedigen; deeze batterije zoude van de landzijde niet aangevallen, nog overweldigd kunnen worden, dewijl de zee altijd met zulk een geweld op

Voor- en
nadeelen
van Port
des Fran-
çois.

1786.
Julij.

de Kust breekt, dat het ontschepen aldaar onmogelijk is. Het Fort, de Magazijnen, en alle de Comptoiren van Koophandel, zouden moeten worden aangelegd op *l'Isle du Cenotaphe*, het welk bijna een mijl in den omtrek beslaat; het is geschikt om bebouwd te worden, en men vindt 'er water en hout. De schepen, hunne lading niet te zoeken hebbende, en zeker zijnde van dezelve op één enkele plaats bij elkander te vinden, zouden aan geen oponthoud zijn bloot gesteld: eenige bocijen, tot de vaart binnen in de Baaij geplaatst; zouden dezelve zeer gemakkelijk en veilig maken; men zoude lootsen krijgen, die de richting en schielijkheid van den stroom bij bijzondere getijden beter dan wij kennende, de uit- en inkomende schepen zouden beveiligen. Eindelijk onze handel in otter-velen is zoo aanmerkelijk geweest, dat, zoo ik veronderstelle, in geen ander gedeelte van *America* een grooter meenigte van dezelve konde verzameld worden.

Lucht-
streek, en
plantge-
wasfen.

De luchtstreek op deeze Kust is mij toegeschenen oneindig zachter te zijn, dan die aan *Hudsons - Baaij*, schoon op dezelfde breedte liggende. Wij hebben pijnboomen ge-

geme
haale
ware
op
groc
ten
D
gedu
jaar
indi
nigt
den
zuu
cich
elke
voll
in
geb
nig
bra
ten
vel
on
vie
ter
de
de

gemeten, die zes voeten over het kruis haalden, en honderd veertig voeten hoog waren: boomen van het zelfde zoort zijn op de Forten *Wales* en *Torck* naauwlijks groot genoeg, om 'er spaak- en wrijfhou- ten van te maken.

1786.
Juli.

De vruchtbaarheid is 'er ook zeer sterk, gedurende drie of vier maanden van het jaar: het zoude mij weinig verwonderen, indien het *Russisch* koorn, en eene meenigte keuken-planten aldaar weelig groeiden. Wij vonden 'er in overvloed sellerij, zuuring, *Turksche* boonen, duizend-blad, cichoreij, en dergelijken. Dagelijks en bij elke maaltijd was de ketel van het scheeps- volk daar van voorzien; wij aten dezelve in soep, gestoofd, en als salade; en het gebruik van deeze groenten heeft niet weinig tot behoud van onze gezondheid toegebragt. Men zag onder deeze keuken-planten bijna alle de geenen, die men in de velden en op het gebergte van *Frankrijk* ontmoet; de angelier, de boterbloem, de violet, en veele soorten van gras, tot beesten-voeder dienende, worden 'er gevonden: wij zouden zonder eenig gevaar alle deeze moes-kruiden hebben kunnen koken

en

1786.
Julij.

en eeten, waare het niet, dat zij met planten van scheerling of wilde kervel doormengd waren geweest, waar van wij de kracht niet beproefd hadden.

De boschen zijn vol aardbeziën, framboosen, aalbeziën; men vindt 'er ook vlierboomen, kleine willigen, verscheidene soorten van braamen, die in de schaduw groeijen, de populier, de willige-boom, en eindelijk overheerlijke pijnboomen, waar van men voor onze grootste schepen masten zoude kunnen maken. Geene voortbrengzels van het plantenrijk, die men in dit Land aantreft, zijn in *Europa* vreemd. DE LA MARTINIÈRE, hoe zeer verscheiden malen plantkundige naspeuringen gedaan hebbende, ontdekte niet meer dan drie planten, die hij voor nieuw aanzag; en men weet, dat zelfs in den omtrek van *Parys* aan een kruidkundigen zulks gebeuren kan.

*Visfchen
en fchulpen.*

De Rivieren zijn vol Forellen en Salmonen; doch wij vongen in de Baaij alleen Vleeten (*), waar van zommige meer dan hon-

(*) Een platte visch, langer en niet zoo vierkant als de Tarbot, waar van de rug met kleine schubben

honde
kele
wyl
alle
de
nigte
den,
dan
den
uit
van
aan
feler
dat
laag
met
fche

ben
klein
(
aan
te
(
fch
van
het
wa

honderd pond wogen, Leng (*), eene enkele Roch, Capelans (**), en Schol. Dewijl wij aan de Salmen en Forellen boven alle deeze visfchen den voorrang gaven, en de *Indianen* ons dezelve in grootere meenigte verkogten, dan wij gebruiken konden, hebben wij zeer weinig gevischt, en dan nog alleen met de lijn: onze bezigheden lieten ons nimmer toe om den zegen uit te werpen, die de vereenigde kragten van twintig of dertig man vorderde, om aan strand getrokken te worden. De mosselen zijn in groote meenigte verspreid op dat gedeelte van het strand, het welk bij laag water bloot kooft, en de rotsen zijn met kleine zeer merkwaardige schulpvisfchen als bedekt. Men vindt ook in de ho-

ben bedekt is: die men in *Europa* vangt, zijn veel kleinder.

(*) Een visch, voor 't oog en in smaak gelijk aan een Kabbeljaauw, maar doorgaands grooter, en, in hoofde van deszelfs vraatachtigheid, gemakkelijk te vangen.

(**) Deeze visch gelijkt veel op de Wijting, schoon een weinig grooter zijnde; hij is week, goad van smaak, en gemakkelijk te vertceeren; men vindt hem in overvloed op de Kusten van *Provence*, alwaar hij onder den naam van *Kapellaan* bekend is.

1786.
Julij.

1786.
Julij.

holen deezer rotsen verscheiden zoorten van zee-slekken: ik heb in 't zand aan den oever vrij groote schulpen gezien, en DE LAMANON vondt op eene plaats, meer dan twee honderd toisen boven het oppervlak der zee verheven, versteeningen, die zeer volkomen de gedaante bewaard hadden, en zeer groot van schulp waren, bij de liefhebbers in dit vak bekend onder den naam van den *Konings-mantel*, en nog meer algemeen onder dien van *St. Jacobs Schulp*. Dit is niets nieuws voor de natuurkenners, die deeze soort van schulpen zelfs op veel grootere hoogten hebben kunnen vinden: echter geloof ik, dat zij nog lang werk zullen hebben, om dit stuk te ontvouwen op eene wijze, die alle zwarigheden uit den weg ruimt. Wij vonden geen schulp van deeze soort op 't strand geworpen, of dezelve is bekend in de kabinetten der liefhebbers.

*Hiervoe-
tije dieren
en vogelen.*

In de boschen ontmoetten onze Jagers Beeren, Marters en Eekhoorens; en de *Indianen* verkogten ons de huiden van den bruinen en zwarten Beer, van den Lijnx van *Canada*, Hermelij, kleine graauwe Eekhoorens, de Marmot van *Canada* of

Mo-

*Monat-
NON
Musk
Eland
de G
meen
Wolf
veele
zijn,
vol
Geel
voge
verr
den
groc
ver
ont
kol
Sw
den
aan
ga
ve
gr
ni
pl*

Monax, en den rooden Vos. DE LAMA-
 NON vong ook eene levende Water- en
 Muskus-rat. Wij zagen bereide vellen van
 Elands-dieren, en den hoorn van eene wil-
 de Geit; maar de kostbaarste en tevens ge-
 meenste pelterije is die van den Zee-otter,
 Wolf en Beer. De Vogelen zijn niet van
 veelerleije soort; maar de soorten, die 'er
 zijn, zijn zeer talrijk. De Bosfchen waren
 vol Mosschen, Nachtegaalen, Meerlen en
 Geelgorfen: het was in den tijd, dat deeze
 vogelen paarden, en hun zang kwam mij
 verrukkend voor. In de lucht zagen wij
 den Arend met een witten kop, en de
 grootste soorten van Raaven zweven; wij
 verrasten en doodden een Ys-vogel, en
 ontwaarden een zeer schoone blaauwe Meer-
 kol, benevens eenige Colibrietjes. De
 Swaluw en de zwarte Oester-vanger berei-
 den hunne nesten in de spleeten der rotfen
 aan den oever der zee. Meeuwen, Pape-
 gaaij-duikers met roode pooten, Zee-ra-
 ven, wilde Ganzen en Duikers, van de
 grootste en kleinste soorten, waren de ee-
 nige Zee-vogels, die wij gezien hadden.

1786.
 Julij.

Maar schoon de voortbrengzels uit het
 planten- en dieren-rijk in dit Land met die

van

*Voorko-
 men en*

1786.
 Julij.
*oort van
 den grond.*

van andere Landen veel overeenkomst hebben, heeft het voorkomen van het Land zelve geene gelijkheid met dat van andere oorden, en ik twijffele zeer, of de diepe valeijen van het *Alpische* en *Pyreneeſche* gebergte zulk een ontzettend tafereel opleveren, maar tevens zoo ſchilderachtig, dat het door liefhebbers behoorde bezogt te worden, indien het niet aan het uiterſte einde der aarde was.

De oorsprongelijke Bergen van Granit; met altoosduurende ſneeuw bedekt, waar men nog boomen, nog planten aantreft, ſtaan in zee, en vormen aan ſtrand eene zoort van kaaij; zij loopen zoo ſteil op, dat de wilde Geiten ze niet hooger, dan tot op twee of drie honderd toifen kunnen beklimmen; alle de tuſſchen-ruimten, die dezelve van één ſcheiden, zijn onafmeetelijke ijsbeddingen, welker toppen niet kunnen gezien worden, terwijl de zee den voet beſpoelt. Op eene kabel-lengte van het ſtrand is geen grond te peilen, dan op honderd en zestig vademen diepte.

Aan wederzijden van de Haven vindt men reijen bergen van de tweede zoort, wier hoogte niet meer is; dan agt of negen hon-

L
 onderd to
 n met gr
 een ſneeu
 zij voor
 den ee
 in niet g
 er uittern
 en. DE
 E, COL
 ater REC
 e Natuur
 p den to
 zen echt
 en, eend
 een grui
 en. Al
 e, om
 taalen te
 bergklom
 vuurſteen
 re quartz
 ze ſtoffen
 en ijzer-
 de minſt
 De N
 ven, mo
 inwoner
 I. DE

onderd toifen; zij zijn met pijnboomen
 en met groente bewasfen, en men bespeurt
 een sneeuw, dan op den top; zij kwamen
 zij voor geheel uit schift te bestaan, die
 den eerften staat van ontbinding is; zij
 zijn niet geheel ontoegankelijk, maar ech-
 ter uitermaten moeilijk om te beklim-
 men. DE LAMANON, DE LA MARTINIE-
 RE, COLLIGNON; de Abt MONGÉS, en
 later RECEVEUR, ijverige en onvermoeij-
 ge Natuur-onderzoekers, konden tot boven
 op den top niet komen; maar zij beklom-
 men echter, met onuitspreekelijke moeij-
 den, eene vrij groote hoogte: geen steen,
 geen gruis, ontslipte aan hunne nasporin-
 gen. Al te bekwame Natuur-kenners zijn-
 ge, om niet te weten, dat in de valeijen
 haalen te vinden zijn van alles, wat deeze
 bergklompen uitmaakt, verzamelden zij oker,
 vuursteen met koper, schift, zeer zuive-
 re quartz, mica en kool: zommige van dee-
 ze stoffen toonen, dat dit gebergte koper-
 en ijzer-erts bevat; doch wij zagen geene
 de minste blijken van eenig ander metaal.

1786:
 Julij.

De Natuur, om zig zelve gelijk te blij-
 ven, moest in een zoo verschrikkelijk Land
 inwoners plaatsen, die van de beschaafde

*Inwoners
 des Lands,
 hun voed-*

1786.
 Julij.
 zel. kon-
 sjen, er 3

Volken even zoo zeer verschillen, als de beschrevene landstreek van onze bebouwde vlakten verschilt: zoo woest en barbaarsch zijnde, als de grond, door hun bewoond, rotfig en dor is, bewonen zij dit Land slechts, om het te ontvolken; met al het gedierte in gestadigen oorlog zijnde, versmaden zij het gebruik van planten, die rondom hun groeien. Ik heb vrouwen en kinderen eenige aardbeziën en framboosen zien eeten; maar deeze zijn ongetwijfeld al te laffe spijsen voor mannen, die op aarde leven, gelijk de Gieren in de lucht, of de Wolven en Tijgers in de boschen.

Hunne kunsten zijn eenigzints gevorderd, en in dit opzigt, heeft de beschaving groote voortgangen onder hen gemaakt; doch alles, wat hunne woestheid verzagt, hunne zeden beschaaft, is nog in een staat van kindsheid: daar hunne levensmanier alle ondergeschiktheid uitfluit, worden zij aanhoudend door vrees of wraakzugt gedreven; gereed om in toorn te ontbranden, en opstuivende van aart, vallen zij veelvuldig elkander aan, met den dolk in de vuist. In den winter bloot gesteld, om van honger te vergaan, dewijl het dan geen tijd is om

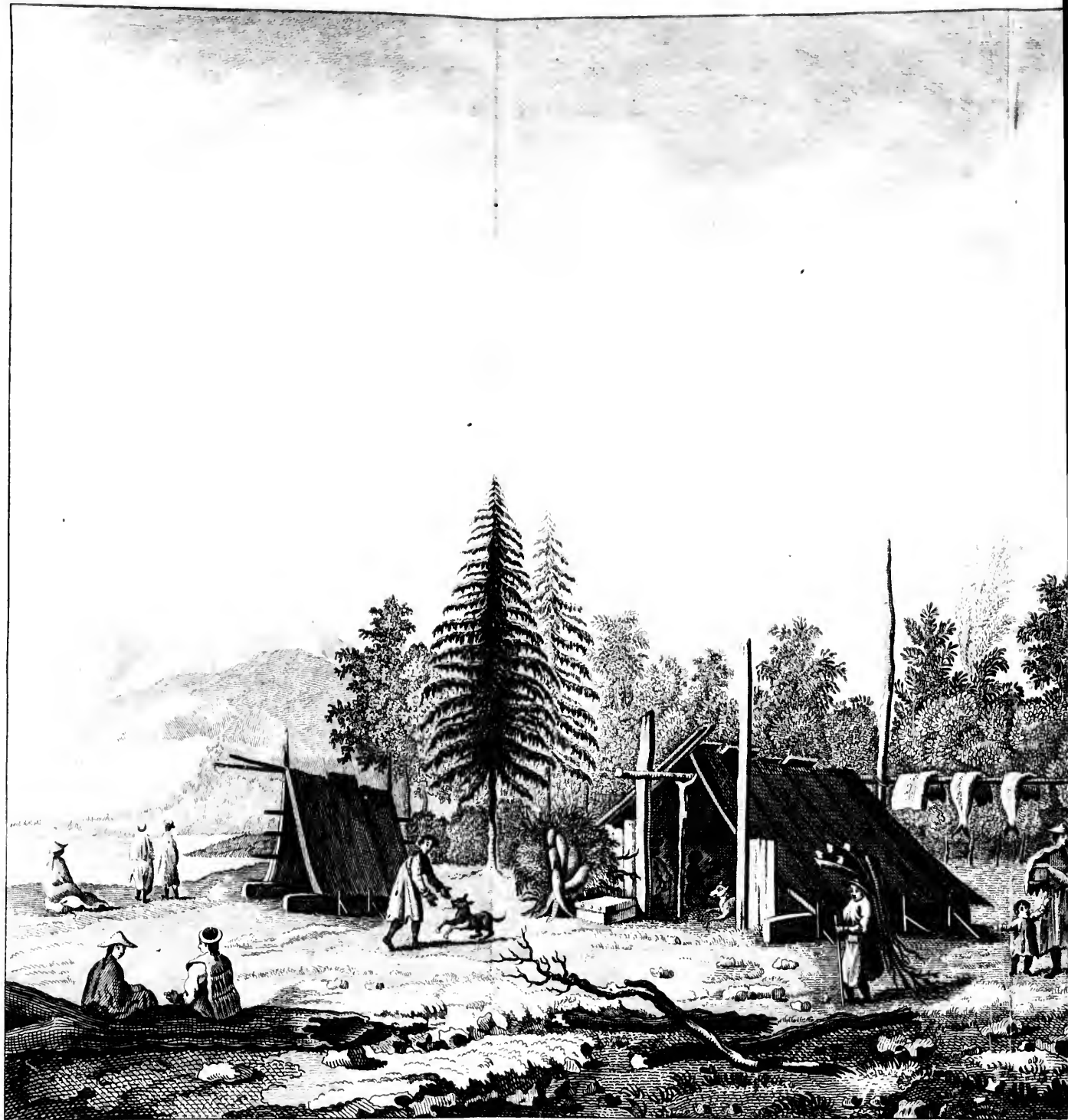
met

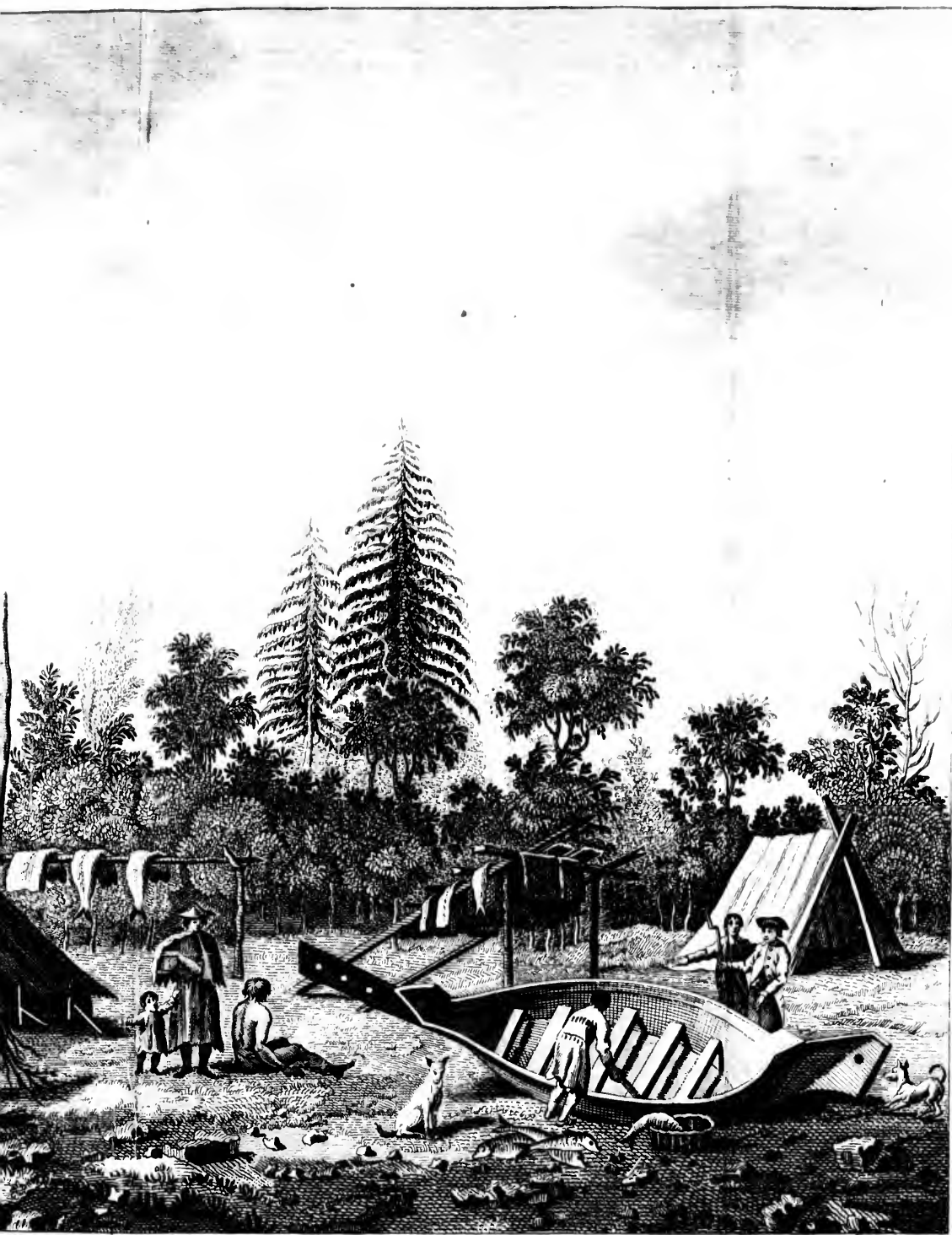
, als de
ebouwde
arbaarsch
ewoond,
it Land
et al het
de, ver-
en, die
uwen en
mboofen
vijffeld al
op aarde
t, of de

vorderd,
ng groo-
t; doch
t, hunne
staat van
nier alle
zij aan-
t gedre-
branden,
veelvul-
de vuist.
n honger
jd is om
met

GEZICHT VAN EENE VERBLIJFPLAATS DER INWOONERS VAN P

ERS VAN PORT DES FRANÇAIS, IN DEN VISCHE-TIJD.

met vo
mers in
in min
nen va
huisgez
dag zo
denzelve
zoo ov
ders va
voornaa
zoude r
dien di
ondeug
gebruik
ben, he
de zijn

Te v
dit taf
boeken
ben zee
getuige
driegeri
als zoo
bij aan
ze natu
in klein
niet vo

met voordeel te jagen, leven zij des zomers in den grootsten overvloed, dewijl zij in minder dan een uur zoo veel visch kunnen vangen, als tot onderhoud van hun huisgezin noodig is; het overige van den dag zonder bezigheid zijnde, brengen zij denzelfven met spelen door, waar aan zij zoo overgegeven zijn, als zommige inwoonders van onze groote Steden: deeze is de voornaame bron van hunne geschillen. Ik zoude niet schroomen te verklaaren, dat indien dit volk, bij alle deeze verwoestende ondeugden, het ongeluk had, om aan het gebruik van sterken drank kennis te hebben, het zelve in korten tijd vernield zoude zijn.

Te vergeefs mogen de Wijsgeeren tegen dit tafereel uitvaren. Zij schrijven hunne boeken in den hoek van den haart, en ik ben zedert dertig jaaren op reize, ik ben getuige van de onrechtvaardigheden en bedriegerijen van dit volk, het welk men ons als zoo goed afschildert, dewijl zij zeer nabij aan den staat der natuur zijn: maar deeze natuur is alleen verheven in 't groot; in kleine bijzonderheden doet zig dit zoo niet voor. Het is onmogelijk door te drin-

---

 1786.
 Julij.

1786.
Julij.

gen in bosfchen, die door de hand van be-
fchaafde menfchen niet toegankelijk ge-
maakt zijn; onmogelijk, om vlakten over
te trekken, vol fteenen, rotfen en ondoor-
waadbaare moerasfen; onmogelijk eindelijk,
om in maatschappij te leven met menfchen
in dien ftaat der natuur, dewijl zij bar-
baarsch, bedrieglijk en boos zijn. In dit
gevoelen door mijne droevige ondervinding
gesterkt zijnde, heb ik echter gemeend geen
gebruik te moeten maken van de magt,
waar mede ik bekleed was, om de onrecht-
vaardigheid van deeze Wilden te keer te
gaan, en hun te leeren, dat 'er een recht
der Volken is, het welk niet straffeloos be-
hoort gefchonden te worden.

De *Indianen* dwaalden onophoudentlijk
met hunne praauwen rondom onze Fregat-
ten; zij bragten 'er drie of vier uren in
door, alvorens met het verruilen van eeni-
ge visfchen, of drie of vier otter-vellen
een begin te maken; zij namen alle gele-
genheden waar, om ons te besteelen; al
wat ijzer was en gemakkelijk te bekomen,
namen zij weg; en bovenal floegen zij zorg-
vuldig gade, hoe zij onze waakzaamheid,
geduurende den nacht, zouden verfchalken.

Ik

Ik dee
hun aa
gaf hu
lieden,
behand
kers of
neer zi
komen
gestole
mij, o
Ik h
deren
delen,
te doet
deeze
meende
zoude
king,
den,
hunne
neer i
om da
besteel
genoe
les vo
van h
met

Ik deed de voornaamste perfoonen onder hun aan boord van mijn Fregat komen; ik gaf hun rijkelijk geschenken; en die zelfde lieden, welken ik met zoo veel beleefdheid behandelde, ontzagen zig nimmer om spijkers of eene oude broek te steelen. Wanneer zij een lachend en zagt-zinnig voorkomen aannamen, was ik zeker, dat zij iets gestolen hadden, en zeer dikwils hield ik mij, of ik dit niet bemerkte.

Ik had uitdrukkelijk bevolen, om de kinderen deezer lieden vriendelijk te behandelen, en aan dezelve kleine geschenken te doen; de ouders waren ongevoelig voor deeze blijk van weldadigheid, welke ik meende, dat in alle Landen erkentelijkheid zoude ontmoet hebben: de eenige aanmerking, die zulks bij hun deed geboren worden, bestond hier in, dat zij verzogten hunne kinderen te mogen vergezellen, wanneer ik dezelve aan boord liet komen, om dan gelegenheid te hebben van ons te besteelen; en ik heb verscheiden malen het genoeg gehad, (het geen tevens tot een les voor mij diende,) te zien, dat de vader van het oogenblik, wanneer wij het drukst met zijn kind bezig scheenen, gebruik

---

 1786.
 Julij.

1786.
Juli.

maakte, om alles, wat hij van zijne gading binnen zijn bereik vondt, weg te nemen, en onder zijne kleederen te verbergen.

Ik heb mij wel eens voorgedaan, of ik kleine dingen van weinig waarde, toebehoorende aan *Indianen*, welken ik rijkelijk begiftigd had, verlangde te bezitten; ik deed dit, om hunne edelmoedigheid te beproeven, maar altijd te vergeefs.

Ik zal cindelijk, zoo men wil, eens toegeven, dat het onmogelijk is voor eene maatschappij, om zonder eenige deugden te bestaan, maar ik ben verplicht te erkennen, dat het mij aan doorzigt haperde, om ze te ontdekken: steeds twistende onder elkander, onverschillig omtrent hunne kinderen, waare dwingelanden van hunne vrouwen, die steeds tot den moeijelijksten arbeid verwezen zijn; heb ik bij dit volk niets kunnen waarnemen, het weik mij vrijheid geeft, om de kleuren van dit tafereel te verzagten.

Nimmer begaven wij ons aan Land, dan wel gewapend en in goeden getale: zij waren zeer bang voor onze snaphaanen; en agt of tien *Europeanen* gezamentlijk, waren in staat, om een geheel gehucht in ontzag te

te hou
ze twet
had he
gaan,
len; zij
weldige
slagen;
den on
brengen
LESSE
geluk d
wierd
vijande
aanbela
ten aan
mer, o
wraak

Ik h
aan dri
twintig
tig vo
zijde
men h
een vu
rooker
ren a
vest;

te houden. De Opper-Chirurgijns van onze twee Fregatten, de onvoorzigtigheid gehad hebbende, om alleen op de jagt te gaan, werden door de *Indianen* aangeval- len; zij wilden hun hunne snaphaanen ont- weldigen: maar konden echter daar in niet slagen; twee menschen hadden met hun bei- den ontzag genoeg, om hen tot wijken te brengen. Dit zelfde overkwam ook aan LESSEPS, een jong *Russisch* Tolk, die bij geluk door het volk van ééne onzer sloepen wierd bijgesprongen. Deeze beginzels van vijandelijkheid kwamen hun van zoo weinig aanbelang voor, dat zij daarom niet nalie- ten aan boord te komen, en zij dagten nim- mer, dat wij in staat waren, om weder- wraak te oeffenen.

Ik heb den naam van Gehucht gegeven *Gebuch-*
aan drie of vier houten hutten, van vijf en *ten.*
twintig voeten lengte, en vijftien of twin-
tig voeten breedte, alleenlijk aan de wind-
zijde met planken, of sehorsfen van boo-
men bedekt; in 't midden derzelve lag
een vuur, waar boven heilbot en salm te
rooken hing. In elk van deeze hutten wa-
ren agttien of twintig perfoonen gehuis-
vest; de vrouwen en kinderen aan de ééne,

 1786.
 Julij.

1786.
Julij.

en de mannen aan de andere zijde. Het kwam mij voor, dat elke hut als een klein volk op zig zelve maakte, van de bewoners der nabuurige hut geheel onafhankelijk zijnde; elk had zijne praauw en een soort van Opperhoofd; de bewoners van zoodanige hut vertrokken, voeren de Baaij uit, namen hun visch en hunne planken mede, zonder dat de overigen van de hut zig deswegens in het minste scheenen te bekreunen.

Ik meene als zeker te kunnen stellen, dat deeze haven alleenlijk in het gunstig jaargetijde bewoond wordt, en dat de *Indianen* 'er nimmer den winter doorbrengen; ik heb geene enkele hut gezien, die tegen den regen gedekt was: en schoon 'er nimmer drie honderd *Indianen* te gelijk bij elkander in de Baaij waren, werden wij door wel zeven of agt honderd anderen bezogt.

Woning,
gen, huis-
raad, klee-
ding, enz.

De praauwen voeren gestadig in en uit de Baaij, en bragten elk hun huis en huisraad weg, of bragten het zelve aan; dit huisraad bestondt in een aantal koffertjes, waar in zij hunne kostbaarste goederen sluiten; die koffertjes zijn geplaatst aan den ingang

gang
en
geen
koo
zij
noo
gen
heir
geff
als
had
den
ne
op
dero

C
„ v
„ h
„ v
„ h
„ h
„ b
„ o
van
C
de
de

1786.
Juli.

gang van hunne hutten , die zoo morsfig en stinkend zijn , dat de legerplaaats van geen bekend dier 'er mede in vergelijking koomt. Geen twee schreden verwijderen zij zig immer tot het verrigten van eene noodzakelijke boodschap ; bij deeze gelegenheid zoeken zij geene bedekte, noch geheime plaats ; zij vervolgen inmiddels een gesprek , het welk zij begonnen hebben , als of zij geen oogenblik tijds te verliezen hadden ; en wanneer hun dit gedurende den maaltijd overkoomt , hernemen zij hunne plaats , van waar zij zig tot dat einde op den afitand van nog geene toife verwijsderd hadden (*). Het houten vaatwerk ,

in

(*) „ Deeze woningen leveren van binnen een „ volmaakt tafereel op van de morsfigheid en traag- „ heid van derzelver bewoners : de beenderen en het „ verder overschot van het vleesch , het welk tot „ hunne maaltijd gediend heeft , werpen zij in een „ hoek ; in een anderen hoek bewaren zij hoopen van „ bedorven visch , stukken van stinkend vleesch , vet , „ olij , enz.” (Zie de *Reize van DIXON*, *bladz. 249.* van de *Franfche vertaling.*)

COOK heeft ons de morsfigheid der woningen van de *Indianen* aan den inham van *Nootka* in de volgende bewoordingen geschetst :

Q 5

„ De

1786.
Julij.

in het welk zij hunne spijzen toebereiden, wordt nooit gewasfchen; het dient hun voor ketel, fchotel en bord: dewijl dit vaatwerk niet tegen het vuur bestand is, maken zij het water aan 't koken, door 'er fteenen, die gloeiend heet zijn, in te werpen, en dit bij tufchenpoofen te vernieuwen, tot dat de fpijs geheel gaar is. Zij verftaan zig ook het braden der fpijzen op eene wijze, niet veel verfchillende van die van onze foldaten in het veld.

Het is waarfchijnlijk, dat wij flechts een klein gedeelte van dit Volk gezien hebben, die naast denkelijk een groot gedeelte van den

„ De morsfcheid en ftank van hunne woningen ftaat „ ten minften gelijk met de winorae, die zig aldaar „ verroont; zij droogen aldaar hunne vifch, en haalen 'er het ingewand uit, welk voll, met de been- „ deren en overgeblevene fpijzen van een maaltijd, „ tot mefchoopen aanwast, welke ik niet geloof, dat „ immer worden weggenomen, ten minften niet dan „ wanneer ze zoo groot gevorden zijn, dat zij ge n „ plaats overlaten, om te kunnen gaan. Met één „ woord, hunne hutten zijn zoo vuil als varkens hok- „ ken; overal in den omtrek riekt men den ftank van „ vifch, olij en rook.” (Zie de *derde Reize van cook*, III. Deel, bladz. 80 en 81. van de *Fransche uitgave*.)

den
ven
zoek
hore
land
te v
ten.
is d
groc
gaan
hunn
fnee
D
'er
hut
den
blaf
zeer
gaa
wil

(
vret
heb
blaf
is

den zee-kant bewoonen : des zomers zwer-
ven zij in de onderscheidene Baaijen rond,
zoekende hun voedzel, even als de zee-
honden; en des winters dringen zij dieper
landwaarts in, om Bevers en andere dieren
te vangen, waar van zij ons de vellen brag-
ten. Schoon zij altijd blootsvoets gaan,
is de voetsoel echter niet met eelt be-
groeid, en zij kunnen niet over de steenen
gaan; waar uit blijkt, dat zij altijd met
hunne prauwen, of op de sneeuw met
sneeuw-schoenen reizen.

De honden zijn hunne eenige huisdieren;
'er zijn 'er gewoonlijk drie of vier in elke
hut: zij zijn klein, en gelijken meest op
den schaapherders-hond bij BUFFON; zij
blaffen bijna niet; maar maken een geluid,
zeer veel gelijkende naar dat van den *Ber-
gaalschen Jakhals* (*); en zij zijn zoo
wild, dat zij op andere honden juist zoo
veel

(*) De *Bergaalsche Jakhals* is een wild, vleesch-
vretend en gevaarlijk dier, veel van den hond en wolf
hebbende; dezelve is in *Afzë* zeer gemeen; des nachts
blaft hij als een hond, maar minder hard; zijne huid
is geelachtig; men maakt 'er een fraaij bont van.

1786.
Julij.

1786.
Julij.

veel gelijkheid hebben , als hunne meesters op befchaafde Volken.

De mannen doorbooren zig het kraakbeenagtig gedeelte van neus en ooren ; zij hangen daar in verfcheiden kleine cieraaden ; op hunne armen en borst maken zij zig lidteekens , met een zeer fcherpsnijdend werktuig , 't welk zij aanzetten , met het op hunne tanden , als op een ſteen te ſlijpen : zij hebben de tanden tot op het tandvleesch toe afgevijld , en ten dien einde bedienen zij zig van een rond gemaakte zandſteen , de gedaante van een tong hebbende. Zij gebruiken oker , roet , loodſtof , met traan gemengd , om hun gelaat en het overige van hun lichaam op eene afſchuw verwekkende wijze te beſchilderen. Wanneer zij in ſtatie voor den dag komen , is hun hair in de lengte afhangede , gepoederd , en met pluimen van zeevogelen doortvlochten ; dit is hunne grootſte weelde , en miſchien alleen bewaard voor de hoofden der huisgezinnen : eene eenvoudige beesten - vacht bedekt hunne ſchouders ; het overige van het lichaam is volftrekt naakt , uitgenomen het hoofd , het
welk

welk
zeer
ken ;
hoofd
veder
binne
zit.
deze
even
ken
lijk
den
E
ſcho
klee
een
geb
hoe
die
een
de
onc
Vo
ric
zag
he

welk zij gewoonlijk met een kleinen hoed; zeer konstig van stroo gevlochten, bedekken; maar zomtjids zetten zij op hun hoofd twee-hoornige mutsen van arendsvederen, en zelfs geheele beeren-koppen, binnen welken een houten hoofd-dekzel zit. 'Er is eene groote verscheidenheid in deeze hoofd-cieraden; maar zij hebben, even als bijna alle hunne andere gebrui-ken, tot hoofd-oogmerk, om zig vervaarlijk te maken, misfchien om hunne vijanden des te meer ontzag in te boezemen.

Eenige *Indianen* hadden geheele voorschooten van ottervellen, en de gewoone kleeding van een groot Opperhoofd was een schort van een getaande Elands-huid, geboord met een franje, zamengesteld uit hoeven van dasfen-pooten en vogelbekken, die, wanneer zij dansen, het geluid van een soort van bellen nabootsen. Die zelfde soort van kleeding is zeer wel bekend onder de Wilden van *Canada*, en andere Volken, die de oostelijke deelen van *America* bewoonen.

De gesnedene beeldtenissen op de armen zag ik slechts bij eenige vrouwen; deeze hebben een gebruik, het welk haar aller-

---

 1786.
 Julij.

lee-

1786
Julij.

leelijkst maakt, en het geen ik nauwlijks gelooven zoude, indien ik 'er geen ooggetuige van geweest was. Alle vrouwen, zonder uitzondering, hebben de onderlip tot den wortel van het tandvleesch, ter geheele wijde van den mond, opgesneden: zij dragen eene foort van houten bal, die tegen het tandvleesch aan rust, welke aan deeze gespleeten onderlip ten steunzel dient, zoodanig dat het benedenste gedeelte van den mond twee of drie duimen uitsteekt (*). De afteekening van *BUCHÉ DE VANCY*, die met de waarheid der zaak volmaakt overeenstemt, zal beter, dan eenige beschrijving, een denkbeeld geven van eene der afschuwelijkste gebruiken, die mischien op den aardbodem gevonden worden. De jonge dogters hebben alleen een naalde door de benedenlip steeken, en de getrouwde vrouwen hebben alleen het recht, om het zoo even beschreven mond-cieraad te dragen: wij haalden haar nu en dan over,
om

(*) Dit gebruik schijnt algemeen te zijn onder de Volken, die de noord-west-kust van *America* bewoonen, zoo als de reizen van *COXE*, *DIXON* en *Capitain COOK* zulks bevestigen.

om d
men
den
ten
sche
ontbl
neder
vallig
De
lijkt
met
ten-
den
Waa
eers
doo
in
doo
de
om
len

alt
éé
be
all

om dit cieraad af te leggen, maar zij kwamen 'er met veel moeite toe; zij betoonden zig hier over zoo verlegen, en maakten dezelfde gebaarden, als eene *Europeesche* vrouw, wanneer men haar de borst ontbloot. De onderlip viel dan op de kin neder, en deeze vertooning was niet bevalliger, dan de eerste.

Deeze vrouwen, in de daad de walge-lijkste op den geheelen aardbodem, bedekt met stinkende, en dikwils onbereide beesten-vagten, konden bij zommige lieden den lust der omhelzing gaande maken. Waarlijk een aanlokkelijk voorrecht! In 't eerst betoonden zij veel tegenzin, en gaven door haare gebaarden te kennen, dat zij zig in gevaar van haar leven stelden; maar, door geschenken overgehaald, wilden zij de zon tot getuige hebben, en weigerden om zig tusfchen het hout te gaan verschuilen (*). 'Er valt geen twijffel aan of dit

1786.
Julij.

*Zij zoeken
het duifste-
re niet.*

(*) DIXON, die anderzints met LA PÉROUSE altijd instemt, beweert in zijne reisbeschrijving, dat ééne van deeze vrouwen, afgewaschen zijnde, vrij bevallig was, de mismaaktheid van haare benedenlip alleenlijk uitgezonderd. Zou dit onderscheid in de ver-

1786.
Julij.

dit hemel-licht is de Godheid deezer Volken; zij rigten tot het zelve zeer dikwils hunne gebeden: maar ik heb nog tempels; nog priesters, nog voetstappen van eenigen Godsdienst onder hen bespeurd.

*Lichaams
gestalte
van deeze
Volken.
Zij hebben
baarden.*

De lichaams-gestalte van deeze *Indianen* komt zeer nabij aan de onze; de trekken van hun gelaat zijn zeer onderscheiden, en geven geen bijzonder character te kennen; dan in de uitdrukking van hunne oogen; die nimmer eene zachte gevoeligheid aanduiden. De kleur van hunne huid is hoog bruin, vermits dezelve steeds aan de lucht is bloot gesteld; maar hunne kinderen zijn bij de geboorte zoo blank; als de onze: Zij hebben baarden, wel minder zwaar, dan de *Europeanen*, maar zwaar genoeg, om 'er niet aan te kunnen twijffelen; en het is eene mistasting, al te ligtvaardig aangeno-

men; verhaalen wel eenigen anderen grond hebben, dan dat, gelijk men weet, een zeeman na eenen langen tocht zoo naauw niet ziet? Intuschen beweert MAURELLE al mede; dat, wanneer zij het besportelijk „cieraad aan haare lip niet hadden, en beter gekleed „waren, verscheide van haar den roem van bevallig- „heid aan de schoonste *Spaansche* vrouwen zouden „kunnen betwisten.”

men, v
America
boorling
nada, v
zien, e
een aan
hadden;
bragt h
woonte
trekken
minst st
het wo
doen bu
zwellen
scheene
was in
zij wel
en ik
zien, d
zij gen
moest
arbeid
opgele
Mijn
om de
te ver
I. D

men, wanneer men geloofst, dat alle de *Americanen* baardeloos zijn. Ik heb de inboorlingen van *Nieuw Engeland*, van *Canada*, van *Acadia*, van *Hudsons-Baaij* gezien, en bij deeze onderscheidene Volken een aantal personen ontmoet, die baarden hadden; het geen mij in het denkbeeld gebragt heeft, dat de baardelozen de gewoonte hadden, om zig den baard uit te trekken. Hun lichaams gestel is zwak; de minst sterke onder onze matroosen zoude in het worstelen den sterksten *Indiaan* hebben doen buitelen. Ik heb 'er gezien, wier gezwollene beenen kenmerken van scheurbuik scheenen te dragen; hun tandvleesch echter was in goeden staat: maar ik twijffel, of zij wel eenen hoogen ouderdom bereiken, en ik heb slechts eene enkele vrouw gezien, die zestig jaaren oud scheen te zijn; zij genoot geen het minste voorrecht, maar moest met de anderen den onderscheiden arbeid verrigten, aan die van haare kunne opgelegd.

Mijne reizen hebben mij in staat gesteld, om de verschillende Volken met elkander te vergelijken, en ik durf verzekeren, dat

1786.
Julij.

Zij zijn
geene Es-
quimaux.

1786.
Julij.

de *Indianen* van *Port des François* geene *Esquimaux* zijn, zij hebben blijkbaar eene gemeene afkomst met alle de bewoners van het binnenste gedeelte van *Canada* en de noordelijkste deelen van *America*.

De *Esquimaux* zijn van de andere *Americanen* onderscheiden door volstrekt verschillende gebruiken, en een zeer bijzonder voorkomen. De eersten komen mij voor naar de *Groenlanders* te gelijken; zij bewoonen de kust van *Labrador*, de *Straat van Hudson*, en een streek lands, zig in *America* uitstrekkende tot het Schier-land *Alaska*: het is zeer twijfelachtig, of *Asië*, dan wel *Groenland* het oorspronkelijk vaderland van deeze Volken geweest is; het is een vraagpunt, waar van het onderzoek nutteloos is, en nimmer op zoodanige wijze zal worden opgelost, dat 'er geene bedenkelijkheid overig blijft: het is genoeg te zeggen, dat de *Esquimaux* een Volk zijn, zig meer met visfchen, dan met jagen ophoudende, aan traan boven bloed, en misfchien boven alles, den voorrang gevende, en raauwe visch tot hun dagelijksch voedzel gebruikende: hunne prauwen
zijn

zijn alt
trokke
richt,
in dit o
ren zig
makkel
't land
een aan
helt, l
borst,
Gee
inboon
zij zij
zeer o
prauw
holder
plank
Zij
vieren
lijn;
de lij
se lij
zeer l
drijve
tien
hoek

1786.
Julij.

zijn altijd met huiden van zee honden over-
trokken; zij zijn op het zwemmen zoo afge-
richt, dat tusfchen henlieden en de zeehonden
in dit opzigt bijna geen onderscheid is; zij kee-
ren zig in het water om met dezelfde ge-
makkelijkheid, als dieren, die zoo wel op
't land, als in 't water leven; zij hebben
een aangezicht, het welk naar het vierkante
helt, kleine oogen en voeten, eene breede
borst, eene korte lichaams gestalte.

Geene van deeze characters fchijnen op de
inboorlingen van *Port des François* te passen;
zij zijn veel grooter, mager, niet fterk, en
zeer onkundig in het inrigten van hunne
praauwen, die gemaakt zijn van een uitge-
houden boom, van wederzijden met een
plank opgehoogd.

Zij visfchen, even als wij, door de Ri-
vieren met netten af te zetten, of met de
lijn; maar hunne manier, wanneer zij met
de lijn visfchen, is zeer vernuftig: aan el-
ke lijn maken zij eene groote blaas van een
zee-hond vast, en laten die op het water
drijven; elke praauw werpt twaalf of vijf-
tien lijnen uit: wanneer de visch aan den
hoek bijt, geraakt de blaas in beweging,

*Visfche-
rije, band-
werken,
wapenen,
praau-
wen, en.*

R 2 en

1786.
Juliij.

en de praauw vaart 'er heen; dus kunnen twee mannen twaalf of vijftien lijnen opspasfen, zonder dat zij zig behoeven te verveelen met dezelve in de hand te houden.

Deeze *Indianen* hebben in de konsten grootere vorderingen gemaakt, dan in hunne zeden, en zij betoonen meerder vlijt, dan de bewooners der Eilanden in de Zuidzee; ik zonder hier egter den landbouw uit, die den mensch gewennende om t'huis te blijf, ten einde zig het noodig levens onderhoud te verschaffen, en te zorgen, dat zijn beplante land niet misfchien verwoest moge worden, mogelijk meer gefchikt is, dan eenig ander middel, om zijne zeden te verzagten, en hem tot het maatschappelijk leven bekwaam te maken.

De *Americanen* van *Port des François* verftaan zig het smelten van ijzer, het smeeden van koper, het fpiinnen van het hair van verfcheidenerleije dieren, en om met de naald van dit gaaren een weefzel te maken, naar onze tapijten gelijkende; zij mengen in dit weefzel fmalle ftreepen van otter-huiden, 't geen aan hunne mantels het
voor-

voorkomen geeft van de fijnste zijden gewerkte stoffen. Nergens vlecht men konftiger hoeden en mandwerk van riet; zij maken 'er beelden en op, die zeer bevallig zijn; zij houwen ook vrij goed, allerlei zoorten van beelden van menschen en dieren in hout of in steen; zij leggen koffers en doozen met parlemoer in, die eene sierlijke gedaante hebben; zij vervaardigen ook sieraden van serpenten-steen, waar aan zij de gladheid van marmer weeten te geven.

Hunne wapenen zijn de dolk, reeds door mij beschreven, een werpspiets van hout, aan 't einde gehard in 't vuur, of geheel van ijzer gemaakt, naar den meerderen of minderen rijkdom des eigenaars; en eindelijk boog en pijlen, die doorgaans kopere punten hebben; maar de bogen hebben niets merkwaardigs; en zijn op verre na zoo sterk niet, als die van veele andere Volken.

Ik vond onder de sruisterijen van dit Volk stukjes geel amber of barnsteen, doch ik weet niet, of het een voortbrenghel van hun eigen land is, dan wel of zij het zelve, even als het ijzer, van het oude vaste

1786.
Juij.

Land, door hunne zijdelingsche gemeenschap met de *Rusfen*, bekomen hebben.

Ik heb reeds gezegd, dat zeven groote praauwen bij het inloopen in de Haven schipbreuk geleden hadden; deeze praauwen, gerekend naar die, welke behouden gebleven is, waren vier en dertig voeten lang, vier voeten breed, en zes voeten diep: deeze aanmerkelijke grootte maakte dezelve geschikt tot het doen van langduurige reizen. Zij waren met huiden van zee-honden overtrokken, overeenkomstig de manier der *Esquimaux*; 't welk ons deed denken, dat *Port des François* als eene stapelplaats was aan te merken, alleenlijk bewoond gedurende den visch-tijd. Het schein ons mogelijk te zijn, dat de *Esquimaux* uit den omtrek van de *Shumagin-Eilanden*, en van het Schier-Eiland, door Capitain COOK ontdekt, hunnen handel tot in dit gedeelte van *America* uitbreiden, dat zij aldaar ijzer en andere goederen aanbrengegen, als mede, met groot voordeel, ottervellen, welke bij de laatstgemelden met zoo veel graagte gewild zijn. De gedaante der vergaane praauwen, als mede de groo-

te

te meenigte van vellen, die wij inruilden, en waar van hier de verzamelplaats zou kunnen gerekend worden te zijn, om ze aan vreemdelingen te verkoopen, schijnen aan deeze gissing klem bij te zetten; ik wage dezelve echter alleen, om dat ze mij beter, dan eenige andere, geschikt schijnt, om den oorsprong van het ijzer, en andere *Europeesche* koopwaren, welken zij bezitten, te ontvouwen.

1786.
Julij.

Ik heb reeds gesproken van de drift van deeze *Indianen* tot het spelen; het spel, waar aan zij zig met de grootste gretigheid overgeven, is volstrekt een dobbelspel: zij hebben dertig kleine stukjes hout, ieder onderscheidentlijk gemerkt, gelijk onze dobbelsteenen; zij verbergen 'er zeven van; elk speelt op zijn beurt, en hij, wiens worp het naast komt aan het getal, op de zeven verborgen stukjes gemerkt, wint den prijs, om welken men speelt, en die doorgaans in een stuk ijzer, of in een bijl bestaat. Dit spel maakt hen droevig en ernstig; ik heb hen echter zeer dikwils hooren zingen; en wanneer het Opperhoofd mij een bezoek kwam geven, voer hij ge-

Hunne drift tot het spel.

Hun zang en dans

1786.
Julij.

woonlijk eerst rondom het schip, al zingende, de armen ten teeken van vriendschap kruislings in de hoogte heffende; hij kwam vervolgens aan boord, en speelde aldaar eene Pantomime, die een gevecht, eene verrassing, of den dood vertoonde. Het lied, het welk voor deezen dans gezongen wierd, was bevallig, en tamelijk zoetluidend.

Hunne taal.

DE LAMANON is Schrijver van de volgende verhandeling, betrekkelijk de taal van dit Volk; ik zal alleenlijk die woorden opgeven, welke de cijffergetallen behelzen, ten einde aan de Lezers, die in het vergelijken van verschillende taalen vermaak scheppen, genoeg te geven.

Eén, *keirrk*. Twee, *theirh*. Drie, *neisk*. Vier, *taakhoun*. Vijf, *keitschine*. Zes, *kleitouchou*. Zeven, *takatouchou*. Agt, *netkatouchou*. Negen, *kouehok*. Tien, *tchinecate*. Elf, *keirkrha-keirk*. Twaalf, *keirkrha-theirh*. Dertien, *keirkrha-reisk*. Veertien, *keirkrha-taakhoun*. Vijftien, *keirkrha-keitschine*. Zestien, *keirkrha-kleitouchou*. Zeventien, *keirkrha-takatouchou*. Agttien, *keirkrha-netkatouchou*. Negen-tien,

tien, *keirkra-kouehok*. Twintig, *theirha*,
 Dertig, *neiskrha*. Veertig, *taakhounrha*,
 Vijftig, *keitschinerha*. Zestig, *kleitou*,
chourha. Zeventig, *takataouchourha*. Tach-
 tig, *netskatouchourha*. Negentig, *kouehok*,
rha. Honderd, *tchinecaterha*.

„ Onze letters zijn niet geschikt, om de
 taal van deeze Volken uit te drukken: zij
 hebben wel hier en daar eene uitspraak,
 die naar de onze gelijkt; maar verscheiden
 derzelven zijn voor ons volstrektelijk vreemd;
 zij maken geen gebruik van de medeklin-
 kers B, F, X, J, D, P, V; en hoe be-
 kwaam ook om na te volgen, hebben zij
 de vier eersten nimmer kunnen uitspreken,
 Even zoo was het ook gelegen met de
 LL, en GN, naar de *Fransche* uitspraak
 voortgebracht: de letter R spraken zij uit,
 als of ze dubbeld was, en sterk lispende;
 de CHR der *Duitschers* spreken zij met
 zoo veel hardheid uit, als de *Zwitsers* in
 zommige *Cantons* doep. Zij geven ook aan
 zommige uitspraken een geluid; dat zeer
 moeilijk te vatten is; men konde niet on-
 dernemen het zelve na te volgen, zonder
 hun aan 't lachen te helpen; het vertoont

1786.
Juij.

zig gedeeltelijk in de letters *khlrl*, slechts ééne lettergreep uitmakende, en tevens uit de keel en tong uitgesproken wordende: deze lettergreep werd gevonden in het woord *khlrlais*, het welk *hären* beteekent. De medeklinkers, waar mede hunne woorden beginnen, zijn K, T, N, S, M; van de eerstgemelden maken zij het meeste gebruik: geen van hunne woorden begint met de letter R, en dezelve eindigen bijna allen met *ou*, *ouls*, *oulch*, of met klinkletters. Het lispjen, het groot aantal van de K, en de dubbelde medeklinkers, maken deze taal zeer hard; de mannen spreken minder uit de keel, dan de vrouwen, die de letters, tot welker uitspraak de lippen zig zamenvoegen, niet kunnen voortbrengen, uit hoofde van de houte schijf, *kentaga* genaamd, welke zij aan de onderlip vast maken."

„ Men bemerkt de ruwheid van hunne taal minder, wanneer zij zingen. Ik heb zeer weinige aanmerkingen kunnen maken omtrent de deelen van eene aanéngeschakelde reden, uit hoofde van de moeilijkheid, om afgetrokkene denkbeelden door

tee-

teekenen mede te deelen: ik heb echter bespeurd; dat zij tusfchenwerpzels hadden, om de gevoelens van verwondering, toorn, of vermaak uit te drukken; ik geloof niet, dat zij lid-woorden of artikelen hebben, want ik heb geene woorden ontmoet, die dikwils weêrom kwamen, en dienden, om hunne reden zaamen te knoopen. Zij kennen de betrekkingen der getallen; zij hebben namen tot de getallen, zonder echter het meervoudige van het enkelvoudige te onderscheiden, noch door eenig onderscheid in de eindiging van het woord, noch door lidwoorden. Ik liet hun een tand van een zeekalf zien; zij noemden die *kaourrée*, en gaven denzelfden naam zonder eenige verandering aan eene geheele reije van tanden bij elkander. Woorden, die eene meenigte beteekenen, hebben zij in een zeer klein aantal: zij hebben hunne denkbeelden niet algemeen genoeg gemaakt, om woorden te hebben, die een weinig afgetrokken zijn; zij hebben ook te weinig bijzondere denkbeelden, om aan zeer verschillende zaaken niet denzelfden naam te geven: dus beteekent het woord

kaa.

1786.
Juli.

1786.

Julij.

kaaga bij hun zoo wel het hoofd als het aangezicht, en *Alcaou* een Opperhoofd en vriend. ik heb geene gelijkheid ontdekt tusschen de woorden van deeze taal en die van *Alaska*, *Norton*, *Nootka*, noch ook die van de *Groenlanders*, van de *Esquimaux*, van de *Mexicanen*, van de *Nadoesfis*, en de *Chipavas*, wier woordenboeken ik daar mede vergeleken heb. Ik zeide hun verscheidene woorden van deeze talen voor; maar zij verstonden 'er geen enkele van, schoon ik mijne uitspraak, zoo veel mij mogelijk was, veranderde: maar schoor 'er mischien geen denkbeeld, en geen *k* is, die bij de *Indianen* van *Port des Francois*, en bij de zoo even opgenoemde Volken door het zelfde woord wordt uitgedrukt, moet 'er eene groote verwandschap van geluiden zijn tusschen deeze taal en die van *Nootka*. De *K* is in beide die talen de hoofdletter; men treft ze in bijna alle woorden aan. De medeklinkers, met welken de woorden beginnen en eindigen, zijn zeer dikwils dezelve, en het is mischien niet onmogelijk, dat deeze taal eene gemeene oorsprong heeft met die der *Mexi-*

ca-

canen: maar deze oorsprong, zoo ze al aanwezig is, moet tot zeer oude tijden opklimmen, vermits deze taalen geene overeenkomst hebben, dan alleen in de eerste hoofdgronden der woorden, en niet in derzelyer beteekenis."

1786.
Junij.

Ik zal mijne aanmerkingen omtrent deze Volken besluiten, met te zeggen, dat wij geen zweem van blijk bij hun ontmoet hebben, dat zij menschen-eeters zijn zouden; echter is dit zulk een algemeen gebruik onder de *Americaansche Indianen*, dat ik mischien mijn tafereel daar mede nog zoude hebben moeten aanvullen, indien zij met eenig ander Volk in oorlog geweest waren, en krijgsgevangenen gemaakt hadden (*).

(*) Captain J. MEARES heeft in zijne reisbeschrijving bewezen, dat de Volken, die de noordwest-kust van *America* bewoonen, menschen-eeters zijn.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.

B E R I C H T

VOOR DEN

B I N D E R.

- De algemeene Kaart deezer Reize, te plaatfen
tegen over bladz. 1.
- PLAAT I. verbeeldende de kleeding der Be-
wooners van het Eiland *la Conception*; te-
gen over bladz. 74.
- PLAAT. II. verbeeldende de bewooners en ge-
denkteekenen van het *Paasch - Eiland*; te-
gen over bladz. 96.
- PLAAT. III. verbeeldende het gezicht van ee-
ne verblijfplaats der inwoners van *Port
des François*,] in den visch - tijd; tegen
over bladz. 242.

T

matfen

1.

Be-
; te-

74.

i ge-
; te-

96.

ee-

Port

egen

242.

